

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

УДК 378.147:004.738.5+78

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ЛІ ХУНЯНЬ

**ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ
НАВЧАННЯ МАЙБУТІХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В
ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

01 – Освіта/Педагогіка

014 Середня освіта. Музичне мистецтво

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на

відповідне джерело 李宏妍 Лі Хунянь

Науковий керівник – Ключова Сніжана Дмитрівна , кандидат філософських наук, доцент

Одеса - 2025

АНОТАЦІЯ

Лі Хунянь. Формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2025.

Зміст анотації

Дисертаційна робота присвячена розробці теоретико-методичних засад та практичних підходів до формування мотивації майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. В умовах сучасного розвитку освітніх технологій та змін у педагогічних практиках важливим є вивчення механізмів мотивації студентів до навчання в умовах дистанційної освіти, особливо у галузі, що потребує високої професійної майстерності та практичних навичок, як музичне мистецтво.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у вдосконаленні інтегральної теоретико-методичної концепції дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, яка враховує когнітивні особливості студентів, психолого-педагогічні аспекти взаємодії між педагогами та студентами і водночас адаптує традиційні освітні принципи до умов використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують інтерактивність та персоналізацію освітнього процесу. Обґрунтовано необхідність розроблення та впровадження інтегрованої системи мотиваційного забезпечення дистанційного навчання, яка ґрунтується на інноваційних психолого-педагогічних підходах і поєднує внутрішню та зовнішню мотивацію, а також персоналізованих освітніх траєкторій, що спрямовані на підвищення якості та ефективності навчального процесу. Розвинене модель використання інноваційних практик дистанційного навчання, яка інтегрує мультимедійні технології, системи управління навчанням,

а також різні формати синхронного та асинхронного навчання, забезпечуючи адаптацію педагогічних методик до індивідуальних потреб майбутніх бакалаврів. Така модель передбачає впровадження інтерактивних засобів контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності, що підвищує ефективність освітнього процесу. Удосконалено інтегративний підхід до застосування адаптивних цифрових платформ, таких як штучний інтелект, Інтернет речей та доповнена реальність, які забезпечують створення персоналізованих траєкторій навчання, що дозволяють індивідуалізувати процес опанування техніки гри на музичному інструменті завдяки автоматизації аналізу прогресу, наданню інтерактивного зворотного зв'язку та створенню іммерсивного навчального середовища.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити методику формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Дослідження спрямоване на вирішення низки завдань. Перше завдання полягало в визначенні основних мотиваційних чинників, що впливають на процес навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в умовах дистанційної освіти. Виявлено, що визначення основних мотиваційних чинників, що впливають на процес навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в умовах дистанційної освіти, є ключовим аспектом у розумінні ефективності навчального процесу. Обґрунтовано, що одними з основних мотиваційних чинників є внутрішня мотивація студентів, яка включає пізнавальний інтерес, бажання досягти високих результатів і прагнення до самовдосконалення. Пізнавальний інтерес студентів до предмета навчання, здатність до самоосвіти та націленість на особистісний розвиток значною мірою визначають рівень їхньої активності і залученості в навчальний процес.

Розв'язання другого завдання дозволило детально розглянути сутність феномену мотивації до дистанційного навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, яка в рамках дослідження трактується як *внутрішній спонукальний*

процес, що активізує навчальну діяльність студентів у контексті дистанційної освіти. Це поняття охоплює сукупність психоемоційних, когнітивних та соціальних чинників, що впливають на бажання та здатність студентів активно брати участь у навчальному процесі через онлайн-платформи. Мотивація до дистанційного навчання включає не лише інтерес до предмета, а й готовність до самостійної роботи, здатність адаптуватися до нових умов навчання, а також наявність внутрішніх стимулів для подолання труднощів, що виникають у процесі дистанційного навчання.

У дослідженні також уточнено сутність понять «мотивація до навчання» та «мотивація до дистанційного навчання», що дозволяє краще зрозуміти, як ці терміни взаємопов'язані та впливають на навчальний процес майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в умовах дистанційної освіти. «Мотивація до навчання» розглядається як внутрішня спонука, яка зумовлює бажання студентів досягати навчальних цілей, саморозвитку та покращення своїх професійних навичок. Вона включає в себе як зовнішні фактори (оцінки, соціальний статус), так і внутрішні мотиви (прагнення до самовдосконалення, особисті інтереси, інтелектуальні запити). «Мотивація до дистанційного навчання» визначається як особливий вид мотивації, який орієнтований на активну участь у навчальному процесі, що здійснюється за допомогою цифрових технологій і онлайн-платформ. Вона включає в себе прагнення до освоєння нових методів навчання, здатність самостійно організувати свій час та діяльність, а також подолання труднощів, пов'язаних з відсутністю безпосереднього контакту з викладачами та одногрупниками. Цей вид мотивації є важливим для розвитку здатності студентів до самостійної навчальної діяльності, самоконтролю та саморегуляції.

У процесі вирішення другого завдання було визначено складові структури феномену «формування мотивації до дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва», які включають: комунікаційно-адаптаційний, інтелектуально-емоційний та творчо-інноваційний компоненти.

- *комунікаційно-адаптаційний* компонент охоплює здатність студентів адаптуватися до умов дистанційного навчання та ефективно взаємодіяти

- з викладачами й одногрупниками через онлайн-платформи. Цей компонент передбачає розвиток комунікативних навичок та умінь ефективно працювати в цифровому середовищі, що є важливим для підтримки мотивації до навчання і подолання відчуття ізоляції;
- *інтелектуально-емоційний* компонент зосереджується на внутрішній мотивації студентів, що полягає в бажанні розвиватися інтелектуально та емоційно. Це включає здатність до саморегуляції, усвідомлення своїх досягнень та труднощів, а також емоційну залученість у процес навчання. У дистанційному форматі цей компонент сприяє збереженню мотивації через самопізнання та самовдосконалення;
 - *творчо-інноваційний компонент* фокусується на стимулюванні творчої активності студентів, розвитку їх здатності до експериментів та новаторства в музичній практиці. У дистанційному навчанні цей компонент набуває особливого значення, оскільки студенти мають змогу використовувати новітні технології для створення музичних творів, а також адаптувати традиційні методи виконання до сучасних вимог.

Третє завдання фокусується на методологічних засадах формування мотивації до дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. У роботі обґрунтовано використання таких ключових методологічних *підходів*: орієнтовано-особистісний, соціокультурний, ситуаційний, інноваційний. Орієнтовано-особистісний підхід акцентує увагу на індивідуальних потребах, інтересах та мотиваційних установках студентів. Враховуючи специфіку дистанційного навчання, цей підхід сприяє розвитку внутрішньої мотивації студентів, підтримці їхнього інтересу до навчання через адаптацію змісту та форм навчальних матеріалів під індивідуальні особливості кожного. Важливою складовою є створення умов для самоорганізації студентів, де вони можуть виявляти творчий підхід до освоєння музичних дисциплін та інструментальної практики. Соціокультурний підхід передбачає інтеграцію культурних та соціальних контекстів у навчальний процес. У сфері музичного мистецтва цей підхід

дозволяє зберігати зв'язок з традиціями музичної освіти, одночасно враховуючи соціокультурні особливості студентів, які навчаються в дистанційному форматі. Такий підхід сприяє розвитку колективної взаємодії в онлайн-середовищі та підвищує мотивацію через участь у культурних і творчих онлайн-акціях, фестивалях або майстер-класах. Ситуаційний підхід передбачає гнучкість у підходах до навчання в залежності від конкретних умов, що створюються під час дистанційного навчання. Врахування різних ситуацій (технічних, організаційних, соціальних) дозволяє ефективно адаптувати навчальний процес до потреб кожного студента та специфіки його виконавської підготовки. Наприклад, у разі труднощів з освоєнням певних аспектів інструментальної гри або використанням онлайн-платформ, ситуаційний підхід допомагає оперативно змінювати стратегії навчання та надавати необхідну підтримку. Інноваційний підхід орієнтований на впровадження новітніх технологій і методів у процес виконавсько-інструментальної підготовки. Використання цифрових інструментів для запису та аналізу музичних композицій, програм для відтворення музичних вправ, а також новітніх платформ для дистанційного навчання, дозволяє значно підвищити ефективність навчального процесу, мотивувати студентів до використання нових технологій та розвивати їхню творчість у цифровому просторі. Такий підхід дозволяє майбутнім бакалаврам музичного мистецтва не лише опановувати традиційні методи виконання, але й створювати нові форми музичного вираження, що відповідають вимогам сучасного світу.

Згідно з обраними науковими підходами, було визначено педагогічні *принципи*, що орієнтовані на методичне спрямування, а саме: принцип індивідуалізації навчання: орієнтується на врахування індивідуальних потреб і особливостей кожного студента, що дозволяє максимально адаптувати навчальний процес до специфіки виконавської підготовки майбутніх бакалаврів, особливо в умовах дистанційного навчання; принцип адаптивності: забезпечує гнучкість навчального процесу, що дозволяє студентам ефективно адаптуватися до змінних умов дистанційної освіти та технологій, підтримуючи мотивацію і стійкість у навчанні; принцип інтеграції: підкреслює необхідність поєднання

різних методів і підходів до навчання, зокрема використання мультимедійних та онлайн-ресурсів для створення єдиного навчального простору, що сприяє глибшому розумінню і практичному освоєнню музичних дисциплін; принцип активної взаємодії і соціалізації: визначає важливість комунікації і співпраці між студентами та викладачами, що особливо актуально для дистанційного навчання, коли взаємодія через онлайн-платформи стимулює розвиток навичок командної роботи, обміну ідеями та критичного мислення; принцип співтворчості: сприяє розвитку творчих здібностей студентів, залучаючи їх до активної участі в створенні нових інтерпретацій музичних творів, спільного аналізу виконання та застосування інноваційних підходів у навчанні музичного мистецтва в умовах дистанційного формату.

Розв'язання четвертого завдання полягало в створенні методичного забезпечення для процесу формування мотивації до дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Оскільки цей процес є багатограним та тривалим, його ефективність потребує не лише використання ефективних дидактичних методів, а й створення спеціальних педагогічних умов. Під час вибору таких умов особливу увагу було приділено факторам, які забезпечують інтеграцію всіх етапів освітнього процесу, стимулюють розвиток необхідних якостей і навичок у студентів та сприяють досягненню бажаних навчальних результатів. Виділено низку педагогічних умов і методів, які оптимізують формування мотивації до дистанційного навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі їх виконавсько-інструментальної підготовки. Перша педагогічна умова - це установка на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації до самостійної роботи. Ця умова передбачає надання студентам необхідних інструментів і ресурсів для ефективного самостійного навчання, розвитку їхніх творчих та професійних здібностей, а також формування у них умінь і навичок самоконтролю, самодисципліни та організації власної роботи. Вона сприяє посиленню мотивації до виконання навчальних завдань, поглибленню самопізнання та

самовдосконалення студентів, що, в свою чергу, підвищує їхню готовність до майбутньої професійної діяльності.

Досягнення поставленої мети здійснювалося за допомогою розроблених методів, які були побудовані на основі орієнтовано-особистісного підходу та супроводжувалися відповідними принципами: принцип адаптивності – можливість коригування методів та підходів залежно від змінюваних умов навчання та потреб студентів, що дозволяє ефективно застосовувати дистанційне навчання та принцип інтеграції, об'єднання різних аспектів навчання, включаючи теоретичні знання, практичні навички та особистісне самовдосконалення, для забезпечення комплексного розвитку студента. В процесі виконавсько-інструментальної підготовки можна впровадити різноманітні форми роботи, що відповідають зазначеним принципам. На першому етапі ми використовували *метод «мотиваційно-практичного навчання»*, який був спрямований на поєднання практичної діяльності здобувачів і мотиваційних технік для формування стійкого інтересу до використання дистанційних технологій в виконавсько-інструментальній підготовці. Далі ми обрали - *«метод технологічного адаптування класичних творів»*, цей процес стимулював студентів до більш глибокого вивчення музичних стилів, технік обробки звуку та зміни традиційного звучання, що дозволяє їм вільно працювати з різними джерелами звуку в майбутньому.

На другому етапі формувального експерименту - пізнавально-активізаційному ми запровадили наступну педагогічну умову: цілеспрямоване розширення знань дистанційних форматів навчання та активізації пізнавальної діяльності. Ця умова була впроваджена з метою поглиблення теоретичних знань студентів про різноманітні технології дистанційного навчання, їх особливості та переваги у виконавсько-інструментальній підготовці. Окрім того, вона мала на меті стимулювати пізнавальний інтерес до нових навчальних підходів і методик, які можна інтегрувати в практичну діяльність студентів, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу та розвитку самостійної роботи. Досягнення визначеної мети забезпечувалося шляхом застосування розроблених методів, що ґрунтувалися на

соціокультурному підході та відповідних принципах, пов'язаних з ним: принцип *активної взаємодії і соціалізації* і важливим елементом цього етапу була організація колективної роботи студентів через онлайн-платформи. *Принцип співтворчості*, в рамках соціокультурного підходу акцент робився на те, щоб студенти не лише споживали готовий контент, але й ставали співтворцями музичного процесу. Щоб реалізувати принципи активної взаємодії, соціалізації та співтворчості в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, ми запропонували студентам завдання, яке включало *колективне створення власного інструментального музичного твору* та метод «Інтернет речей». Також «метод *креативної інтерпретації музичного матеріалу*». Цей метод дозволив студентам не лише відтворювати класичні твори, але й вносити власні варіації, використовуючи свою креативність і інтерпретаційні навички, що дає можливість глибше розуміти й перетворювати музичний матеріал.

Наступний етап формувального експерименту був практично-рефлексивним. На цьому етапі була введена третя педагогічна умова – «сприяння розвитку навичок використання технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі», яка ставила за мету забезпечити студентів необхідними знаннями та практичними навичками для ефективного використання дистанційних інструментів у навчанні. Це дозволяло не тільки вдосконалити їхні технічні навички, а й допомогти розвивати критичне мислення та самостійність при роботі з новітніми технологіями. Досягнення поставленої мети забезпечувалося завдяки впровадженню спеціально розроблених методів, які базувалися на орієнтовано-особистісному підході та відповідних принципах, зокрема: принципі індивідуалізації навчання, що забезпечував підхід до кожного студента з урахуванням його потреб і можливостей, принципі розвитку самостійності, який сприяв формуванню здатності студентів до самостійного освоєння нових знань і технологій. Ці принципи дозволили створити умови для ефективного застосування технологій дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Також в цьому етапі ми використали метод *«комунікативної взаємодії учасників дистанційного навчання»*, який передбачає ефективну організацію та підтримку взаємодії між студентами та викладачами, а також між самими студентами в умовах навчання через інтернет-платформи. Та метод *«самостійної роботи з технологіями дистанційного навчання»*. Який передбачав активне залучення студентів до самостійного освоєння новітніх інструментів та платформ для дистанційного навчання, що сприяло розвитку їхньої технічної підготовленості, а також вміння працювати в цифровому середовищі.

Наступне завдання полягало в розробці та експериментальному підтвердженні поетапної методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Після завершення етапу формувального експерименту було проведено моніторинг, результати якого вказують на значне зростання мотивації здобувачів до використання дистанційних форм навчання. Вони значно розширили свої знання у сфері застосування цих методів у виконавсько-інструментальній підготовці, а також покращили свої навички самостійного освоєння нових платформ і технологій. Получені дані демонструють наступне: за продуктивно-творчим рівнем відбулося зростання результатів у респондентів з ЕГ на 8,4 %, а в КГ – на 1,9 %; за досвідно-накопичувальний рівнем кількість респондентів у ЕГ зросла на 11,8%, у КГ – лише на 3,1 %. На елементарно-фрагментарний рівні в ЕГ знизився показник рівню на 20,2 % студентів менше, а в КГ – лише на 5 %. Використання математико-статистичних методів, зокрема критерію Фішера для кутового перетворення, підтвердило результативність запропонованої поетапної методики.

Ключові слова: методи, педагогічні умови, мотивація, дистанційне навчання, адаптація, інтеграція, інформаційно-комунікативні технології, майбутні бакалаври, музичне мистецтво, виконавсько-інструментальна підготовка, індивідуальний підхід, соціокультурний підхід.

Статті у фахових виданнях України

1. Лі, Хунянь (2022) Формування мотивації до дистанційних форм навчання в класі основного музичного інструменту *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. № 8(13) С.136-146

<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/1982>

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8\(13\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-8(13))

2. Лі, Хунянь, Ключова, С. (2024) Особливості формування мотивації до навчання в дистанційному форматі в класі фортепіано. *Актуальні питання у сучасні науці (Серія «Педагогіка»)* №4(22), С.976-988

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22))

<http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/10649>

3. Лі, Хунянь (2024) Практичні рекомендації для підвищення мотивації учнів у контексті дистанційного навчання музичного інструменту. *Актуальні питання у сучасні науці «Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»)*.№ 12(30) 2024. С. 950-960.

<http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/305>

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12\(30\)](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-12(30))

Статті апробаційного характеру

4. Лі Хунянь(2022) Актуальність застосування дистанційних форм навчання в сучасній системі освіти. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.)*. – Т. 2. – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 29-30.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/17285>

5. Li Hongyan (2024) Theoretical foundations of distance learning for a basic musical instrumen Музична та хореографічна освіта в контексті культурного

розвитку суспільства. *Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.)*. Т.2. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 350-353

<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/20644>

6. Li Hongyan (2024) Distance learning in the arts, methods, advantages and limitations. *Збірка науково-практичних праць «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» Одеса: видавець С.Л.Назарчук, С.119-124*

ABSTRACT

Li Hongyan. Formation of motivation for distance learning of future bachelors of musical art in the process of performing and instrumental training.

Thesis for the Doctor of Philosophy degree in the specialty 0.14 Secondary education. Musical art. – State institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”. Odesa, 2025

The contents of the abstract

The dissertation work is devoted to the development of theoretical and methodological principles and practical approaches to the formation of motivation of future bachelors of musical art to distance learning in the process of performing and instrumental training. In the conditions of modern development of educational technologies and changes in pedagogical practices, it is important to study the mechanisms of motivation of students to study in distance education, especially in a field that requires high professional skills and practical skills, such as musical art. The scientific novelty of the results obtained lies in the improvement of the integrated theoretical and methodological concept of distance learning in the process of

performance and instrumental training, which takes into account the cognitive characteristics of students, psychological and pedagogical aspects of interaction between teachers and students and at the same time adapts traditional educational principles to the conditions of using modern information and communication technologies that ensure interactivity and personalization of the educational process. The need to develop and implement an integrated system of motivational support for distance learning, which is based on innovative psychological and pedagogical approaches and combines internal and external motivation, as well as personalized educational trajectories aimed at improving the quality and efficiency of the educational process, is substantiated. A model for using innovative distance learning practices has been developed, which integrates multimedia technologies, learning management systems, as well as various formats of synchronous and asynchronous learning, ensuring the adaptation of pedagogical methods to the individual needs of future bachelors.

This model involves the introduction of interactive means of monitoring and evaluating the results of educational activities, which increases the efficiency of the educational process. An integrative approach to the use of adaptive digital platforms, such as artificial intelligence, the Internet of Things and augmented reality, has been improved, which ensure the creation of personalized learning trajectories that allow individualizing the process of mastering the technique of playing a musical instrument through the automation of progress analysis, the provision of interactive feedback and the creation of an immersive learning environment.

The purpose of the study is to theoretically substantiate, develop and experimentally verify the methodology for forming motivation for distance learning forms of future bachelors of musical art in the process of performing and instrumental training.

The study is aimed at solving a number of tasks. The first task was to determine the main motivational factors that influence the learning process of future bachelors of musical art in terms of distance education. It was found that determining the main motivational factors that influence the learning process of future bachelors of musical art in terms of distance education is a key aspect in understanding the effectiveness of

the educational process. It is substantiated that one of the main motivational factors is the internal motivation of students, which includes cognitive interest, the desire to achieve high results and the desire for self-improvement. Students' cognitive interest in the subject of study, the ability to self-education and the focus on personal development largely determine the level of their activity and involvement in the educational process. The solution of the second task allowed us to examine in detail the essence of the phenomenon of motivation for distance learning in future bachelors of musical art, which in the framework of the study is interpreted as an internal motivational process that activates students' educational activities in the context of distance education.

This concept encompasses a set of psychoemotional, cognitive and social factors that influence the desire and ability of students to actively participate in the educational process through online platforms. Motivation for distance learning includes not only interest in the subject, but also readiness for independent work, the ability to adapt to new learning conditions, as well as the presence of internal incentives to overcome difficulties arising in the process of distance learning.

The study also clarified the essence of the concepts of "motivation for learning" and "motivation for distance learning", which allows us to better understand how these terms are interconnected and affect the educational process of future bachelors of musical art in terms of distance education. "Motivation for learning" is considered as an internal incentive that determines the desire of students to achieve educational goals, self-development and improve their professional skills. It includes both external factors (grades, social status) and internal motives (the desire for self-improvement, personal interests, intellectual inquiries). "Motivation for distance learning" is defined as a special type of motivation that is focused on active participation in the educational process, which is carried out using digital technologies and online platforms. It includes the desire to master new learning methods, the ability to independently organize one's time and activities, as well as overcoming difficulties associated with the lack of direct contact with teachers and classmates.

This type of motivation is important for developing students' ability to engage in independent learning activities, self-control and self-regulation.

In the process of solving the second task, the structural components of the phenomenon of “formation of motivation for distance learning of future bachelors of musical art” were identified, which include: communication-adaptive, intellectual-emotional and creative-innovative components.

- The communication-adaptive component covers the ability of students to adapt to distance learning conditions and effectively interact with teachers and classmates through online platforms. This component involves the development of communication skills and the ability to work effectively in a digital environment, which is important for maintaining motivation for learning and overcoming a sense of isolation;

- The intellectual-emotional component focuses on the internal motivation of students, which consists in the desire to develop intellectually and emotionally. This includes the ability to self-regulate, awareness of one’s achievements and difficulties, as well as emotional involvement in the learning process. In a distance format, this component contributes to maintaining motivation through self-knowledge and self-improvement;

- The creative and innovative component focuses on stimulating students' creative activity, developing their ability to experiment and innovate in musical practice. In distance learning, this component acquires special importance, since students have the opportunity to use the latest technologies to create musical works, as well as adapt traditional methods of performance to modern requirements.

The third task focuses on the methodological principles of forming motivation for distance learning of future bachelors of musical art in the process of performing and instrumental training. The work substantiates the use of the following key methodological approaches: oriented-personal, socio-cultural, situational, innovative. The oriented-personal approach focuses on individual needs, interests and motivational attitudes of students. Taking into account the specifics of distance learning, this approach contributes to the development of students' internal motivation, supporting their interest in learning through adapting the content and forms of educational materials to the individual characteristics of each. An important component is the creation of

conditions for students' self-organization, where they can demonstrate a creative approach to mastering musical disciplines and instrumental practice.

The socio-cultural approach involves the integration of cultural and social contexts into the educational process. In the field of musical art, this approach allows you to maintain a connection with the traditions of musical education, while simultaneously taking into account the socio-cultural characteristics of students studying in a distance format. This approach contributes to the development of collective interaction in an online environment and increases motivation through participation in cultural and creative online events, festivals or master classes. The situational approach involves flexibility in approaches to learning depending on the specific conditions created during distance learning. Taking into account various situations (technical, organizational, social) allows you to effectively adapt the educational process to the needs of each student and the specifics of his performance training. For example, in case of difficulties with mastering certain aspects of instrumental playing or using online platforms, the situational approach helps to quickly change learning strategies and provide the necessary support. The innovative approach is focused on introducing the latest technologies and methods into the process of performance and instrumental training.

The use of digital tools for recording and analyzing musical compositions, programs for playing musical exercises, as well as the latest platforms for distance learning, allows you to significantly increase the efficiency of the educational process, motivate students to use new technologies and develop their creativity in the digital space. This approach allows future bachelors of musical arts not only to master traditional methods of performance, but also to create new forms of musical expression that meet the requirements of the modern world. The solution to the fourth task was to create methodological support for the process of forming motivation for distance learning in the process of performing and instrumental training. Since this process is multifaceted and long-term, its effectiveness requires not only the use of effective didactic methods, but also the creation of special pedagogical conditions. When choosing such conditions, special attention was paid to factors that ensure the

integration of all stages of the educational process, stimulate the development of the necessary qualities and skills in students and contribute to the achievement of the desired educational results. A number of pedagogical conditions and methods have been identified that optimize the formation of motivation for distance learning in future bachelors of musical art in the process of their performing and instrumental training. The next task was to develop and experimentally confirm a phased methodology for forming motivation for distance learning forms of future bachelors of musical art in the process of performing and instrumental training. After completing the formative experiment stage, monitoring was conducted, the results of which indicate a significant increase in the motivation of applicants to use distance learning forms.

They significantly expanded their knowledge in the field of application of these methods in performing and instrumental training, and also improved their skills in independently mastering new platforms and technologies. The data obtained demonstrate the following: at the productive-creative level, there was an increase in the results of respondents from the EG by 8.4%, and in the CG - by 1.9%; at the experiential-accumulative level, the number of respondents in the EG increased by 11.8%, in the CG - only by 3.1%. At the elementary-fragmentary level, the level indicator decreased by 20.2% less students in the EG, and in the CG - only by 5%. The use of mathematical and statistical methods, in particular the Fisher criterion for angular transformation, confirmed the effectiveness of the proposed step-by-step methodology.

Keywords: methods, pedagogical conditions, motivation, distance learning, adaptation, future bachelors, musical art, performing and instrumental training, information and communication technologies, individual approach, socio-cultural approach.

Articles in professional journals of Ukraine

1. Li, Hongyan (2022) Formuvannya motyvatsiyi do dystantsiynykh form navchannya v klasi osnovnoho muzychnoho instrumentu *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky (Seriya «Pedahohika», Seriya «Psykhohohiya», Seriya «Medytsyna»)*. № 8(13) S.136-146

2. Li, Hongyan, Kliuieva S. (2024) Osoblyvosti formuvannya motyvatsiyi do navchannya v dystantsiynomu formati v klasi fortepiano. *Aktual'ni pytannya u suchasni nauksi*(Seriya «Pedahohika») №4(22), S.976-988
3. Li, Hongyan (2024) Praktychni rekomendatsiyi dlya pidvyschennya motyvatsiyi uchniv u konteksti dystantsiynoho navchannya muzychnoho instrumentu. Aktual'ni pytannya u suchasni nauksi «*Aktual'ni pytannya u suchasni nauksi (Seriya «Pedahohika»)*».№ 12(30) 2024. S. 950-960

Articles in foreign journals

4. Li, Hongyan (2022) Aktual'nist' zastosuvannya dystantsiynykh form navchannya v suchasniy systemi osvity. *Muzychna ta khoreorafichna osvita v konteksti kul'turnoho rozvytku suspil'stva: materialy i tezy VIII Mizhnarodnoyi konferentsiyi molodykh uchenykh ta studentiv* (Odesa 14-15 zhovtnya 2022 r.). – T. 2. – Odesa: PNPU imeni K. D. Ushyns'koho, 2022. – S. 29-30
5. Li, Hongyan (2024) Theoretical foundations of distance learning for a basic musical instrumen *Muzychna ta khoreorafichna osvita v konteksti kul'turnoho rozvytku suspil'stva. Materialy i tezy KH Mizhnarodnoyi konferentsiyi molodykh uchenykh ta studentiv* (Odesa 18-19 zhovtnya 2024 r.). - T.1. - Odesa: PNPU imeni K. D. Ushyns'koho. S. 350-353
6. Li, Hongyan (2024) Distance learning in the arts, methods, advantages and limitations. *Zbirka naukovo-praktychnykh prats'«Kul'tura, osvita, tvorchist': svitovi tekhnolohiyi, avtors'ki ideyi, tradytsiyi i novatorstvo»* Odesa: vydavets'S.L.Nazarchuk,S.119-124

ЗМІСТ

ВСТУП	21
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ БАКАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	30
1.1. Особливості дистанційного навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки	30
1.2. Сутність та структура мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.....	57
Висновки до розділу 1.....	75
РОЗДІЛ II. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙ ДО ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО- ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	77
2.1. Наукові підходи та технологічні платформи до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.	77
2.2 Педагогічні умови та методи формування мотивації до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.	119
Висновки до розділу2.....	136
РОЗДІЛ III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	139
3.1. Дослідження рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки	138

3.2. Експериментальна перевірка ефективності методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.....	175
Висновки до розділу3.....	200
ВИСНОВКИ.....	203
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	209
ДОДАТКИ.....	235

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Сучасний світ перебуває у стані динамічних змін, які впливають на всі аспекти суспільного життя, і освітня сфера, зокрема музична освіта, не є винятком. Дистанційне навчання, яке раніше сприймалося як додаткова або альтернативна форма, поступово перетворюється на невід'ємну частину освітнього процесу. Цей тренд особливо посилюється у період пандемії COVID-19, коли звичні методи навчання стали недоступними, і освітня система вимушено адаптувалася до нових умов. У такій реальності перед майбутніми бакалаврами музичного мистецтва постає надзвичайно важливе завдання – не лише передати необхідні знання та навички, але й створити мотиваційно підтримуюче середовище, яке сприятиме успішному засвоєнню матеріалу в дистанційному форматі. Питання мотивації до навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки набуває особливого значення, оскільки цей процес має свої специфічні особливості. Опанування музичного інструменту вимагає систематичної практики, дисциплінованості та високого рівня емоційного залучення. У традиційній формі навчання викладач відіграє ключову роль у створенні атмосфери підтримки, надає швидкий і ефективний зворотний зв'язок, а також слугує джерелом натхнення для студентів через особистий приклад. Однак у дистанційному форматі багато з цих важливих елементів частково або повністю втрачаються, що може негативно вплинути на рівень мотивації, особливо тих, хто стикається з технічними труднощами чи має обмежений доступ до належного освітнього середовища вдома.

Інноваційні технології дозволяють створювати інтерактивні середовища, що сприяють індивідуалізації процесу навчання, використанню мультимедійних ресурсів, а також активному залученню через адаптивні методики. Однак ефективність таких інструментів безпосередньо залежить від мотиваційної готовності, здатності долати труднощі й активно брати участь у навчальному процесі. Це дослідження дозволить створити ефективні стратегії мотиваційної підтримки, які враховуватимуть унікальні потреби здобувачів, специфіку

музичного навчання та особливості дистанційного формату. Таким чином, актуальність цього дослідження визначається не лише викликами цифрової епохи, але й необхідністю забезпечити високий рівень музичної освіти, спрямованої на розвиток особистості, його творчих здібностей та професійних навичок. У цьому контексті формування мотивації до дистанційних форм навчання стає ключовим чинником, що забезпечує успіх освітнього процесу та конкурентоспроможність мистецької освіти в умовах глобальних змін.

Мотивація до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва розглядається науковцями як важливий аспект розвитку освітнього процесу в умовах сучасних технологій. У дослідженнях українських вчених (В.Биков, І.Власенко, О.Дробот, Є.Долинський, О.Горбатюк, І.Жуковська, Н.Клокар, С.Кулікова, В.Лабунець, Г.Шевчук, та ін.) акцентується увага на необхідності розвитку мотивації студентів до самостійної роботи, інноваційних підходів та активної участі в онлайн-навчанні. Зокрема, важливим є створення ефективних умов для підтримки внутрішньої мотивації студентів, їхнього зацікавлення навчальним процесом та покращення результатів у дистанційному форматі. Подібні підходи застосовуються і в міжнародному контексті (I. Akhmad, S. Bovill, E. V. Davies, R. Morriss, C. Glazebrook. та ін.), де також наголошується на важливості розвитку мотиваційної складової для ефективного впровадження дистанційних форм музичної освіти.

У процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, зокрема в контексті фортепіанної освіти, активно використовуються новітні інформаційні технології, які відкривають нові можливості для розвитку професійних навичок. Інтеграція цих технологій у навчальний процес є важливою складовою сучасної музичної педагогіки. Вчені, зокрема, досліджують ефективність використання цифрових засобів навчання, онлайн-платформ і інтерактивних методів у виконавсько-інструментальній підготовці, що дозволяє оптимізувати процеси навчання, сприяє розвитку творчого потенціалу студентів та забезпечує індивідуалізацію навчання. Проблематика застосування інформаційних технологій у виконавському навчанні

розглядається низкою науковців, які досліджують теоретичні та практичні аспекти інтеграції інноваційних методик у традиційні підходи музичної освіти (Н.Ашихміна, А.Грінченко, А.Михалюк, С.Кулікова та інші).

Актуальність дослідження мотивації до дистанційного навчання в контексті виконавсько-інструментальної підготовки стала визначальним фактором для обрання теми дослідження: *«Формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складовою частиною науково-дослідної роботи, що включена до тематичного плану Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Воно є компонентом наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецькопедагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017).

Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протоколом від 28.10.2021 №4

Мета дослідження теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Відповідно до поставленої мети та структурного бачення проведеного дослідження сформовано наступні **завдання**:

– розкрити теоретичні основи дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, зосереджуючи увагу на його специфіці та потенціалі в умовах сучасної системи музичної освіти;

– визначити сутність та структуру мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки;

– обґрунтувати наукові підходи та технологічні платформи до формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки;

– розробити критерії оцінювання та рівні сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки;

– експериментально довести ефективність авторської методики сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Предмет дослідження – методичне забезпечення формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Методологічною основою дослідження є парадигма інтеграції теоретичних і практичних аспектів педагогічної науки, яка орієнтована на розвиток мотивації до дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Ця парадигма передбачає поєднання соціокультурного, особистісно орієнтованого та діяльнісного підходів, що забезпечує формування ефективних методів і стратегій навчання в умовах дистанційної освіти. Вона акцентує увагу на важливості адаптації освітнього процесу до сучасних умов, сприяння розвитку самостійності, творчості та рефлексії студентів, що є важливими складовими їх професійної підготовки.

Теоретичною основою дослідження. У роботі інтегруються підходи педагогіки, психології, інновацій мистецької освіти та сучасних методів дистанційного навчання, що дозволяє створити багаторівневу основу для розвитку мотивації у сфері музичної освіти.

Педагогічні концепції формування мотивації в роботах Н.Альохіна, С. Занюк, Л. Сердюк, О. Тимошенко, В.О. Климчук, де акцентовано увагу на

важливості врахування внутрішніх і зовнішніх чинників мотивації, які безпосередньо впливають на навчальний процес. Розглянті різноманітні теоретичні концепції, серед яких теорія часової перспективи О. Данилова, теорія самоефективності О. Даценко. Дослідження Ю. Сербіна підкреслюють роль адаптивного освітнього середовища для формування зацікавленості студентів до навчання; мотиваційна сфера особистості розглянута в роботах О. Білостоцької.

Роботи Г. М. Падалки і Л. М. Масол висвітлюють важливість емоційного залучення в процес навчання музичного мистецтва як ключового чинника підвищення мотивації. Також А. Бондаренко, О. Наливайко, І. Глазунова, Г. Цюй, І. Ростовська, А. Скопич розглядають мотивацію в процесі виконавської діяльності. Дослідження О. Дробот, І. Жуковської, Ю. Лахмотової, В. Шкребюк, А. Цапко зосереджені на аналізі переваг і викликів впровадження дистанційних форм навчання в музичній педагогіці. Підходи Гуржія А. М. і Глазунової О. Г. щодо використання мультимедійних технологій створюють методичну основу для цифрового трансформування навчального процесу. Особлива увага приділяється інтерактивним платформам і штучному інтелекту, розробленим І. П. Ковальчуком та О. Панухником. Впровадження комп'ютерних технологій навчання у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва - В. Лабунець та Ж. Карташова. Робота С. В. Кулікової деталізує особливості дистанційного навчання у класі основного музичного інструменту. Фахова підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва (Н. Ашихміна, А. Грінченко, О. Реброва, О. Щолокова, А. Михалюк), Наукові роботи В. Ю. Арешонкова та О. П. Захарченка розглядають цифрову трансформацію освіти як засіб оптимізації навчального процесу і підвищення його ефективності. Іноземний досвід дослідження мотивації висвітлен в теорії мотивації Раяна Р. М. і Десі Е. Л. адаптовані для аналізу емоційного та когнітивного залучення учнів. Робота Кука-Сатера А. акцентує увагу на важливості взаємодії між викладачами та учнями в навчальному процесі. Ці теоретичні засади забезпечують комплексне розуміння проблеми та створюють методологічну основу для подальших досліджень у сфері мотивації до навчання в умовах дистанційної освіти.

Методи дослідження: Для досягнення поставленої мети та розв'язання завдань у даному дослідженні застосовано комплекс різноманітних методів. Зокрема, теоретичні методи, такі як аналіз, порівняння та узагальнення філософських, психологічних, педагогічних, мистецтвознавчих і музично-педагогічних джерел, використовувалися для уточнення сутності поняття «мотивація до дистанційних форм навчання» та визначення методологічних і методичних засад виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Теоретичне моделювання дозволило розробити компонентну структуру феномену «мотивація до дистанційних форм навчання», а також сформулювати критерії та показники оцінки рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання, створивши процесуальну модель формування цих умінь. За допомогою наочного моделювання було представлено схематичне уявлення компонентної структури та методики формування мотивації до дистанційного навчання майбутніх бакалаврів у процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Емпіричні методи, зокрема узагальнення педагогічного та методичного досвіду, а також інноваційних практик і технік, сприяли аналізу реального стану процесу. Для перевірки ефективності запропонованої методики було організовано педагогічний експеримент, що включав попередній, констатувальний і формувальний етапи. Також використовувалися методи педагогічної діагностики для визначення рівня сформованості мотивації до дистанційного навчання. Формувальний експеримент дозволив перевірити практичну реалізацію методики. Для обробки результатів педагогічного експерименту та підтвердження їх достовірності застосовано методи математичної статистики, зокрема ϕ^* критерію Фішера.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *дістала подальшого розвитку* інтегральна теоретико-методична концепція дистанційного навчання основному музичному інструменту, яка має враховувати когнітивні, психолого-педагогічні особливості, а також адаптує традиційні освітні принципи до умов використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечуючи персоналізацію та інтерактивність навчального процесу;

обґрунтовано впровадження і використання інтегрованої системи мотиваційного забезпечення дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, яка базується на інноваційних психолого-педагогічних підходах, що поєднують внутрішню та зовнішню мотивацію майбутніх бакалаврів та персоналізовані освітні траєкторії для підвищення якості та ефективності навчання; *дістала подальшого розвитку* модель використання інноваційних практик дистанційного навчання основному музичному інструменту, що інтегрує мультимедійні технології, змішані формати синхронного та асинхронного навчання, а також забезпечує ефективну адаптацію методик до індивідуальних потреб студентів, включаючи інтерактивні засоби контролю та оцінювання результатів навчальної діяльності; *удосконалено* інтегративний підхід до використання адаптивних цифрових платформ, таких як штучний інтелект, інтернет речей та доповнена реальність, для створення персоналізованих траєкторій навчання, що дозволяє індивідуалізувати процес опанування техніки гри на музичному інструменті шляхом автоматизації аналізу прогресу, інтерактивного зворотного зв'язку та іммерсивного навчального середовища; *удосконалено* особистісний-орієнтований підхід до організації дистанційного навчання, що включає інтеграцію ситуаційного та проблемного методів з технологіями інтерактивного середовища, які забезпечують розвиток професійної компетентності через реалізацію індивідуальних навчальних траєкторій, врахування стилів навчання та поєднання творчих і когнітивних складових у процесі оволодіння музичним інструментом; *удосконалено* багатокomпонентну методика оцінювання ефективності дистанційного навчання, яка базується на модульному підході, що передбачає формування компетентностей через системний контроль знань, навичок та творчих досягнень студентів, з використанням інтерактивних методів зворотного зв'язку, самооцінки та групової взаємодії; *удосконалено* інтегровану систему оцінювання мотивації до дистанційного навчання гри на музичному інструменті, яка поєднує кількісний і якісний аналіз критеріїв, що охоплюють як когнітивні, так і емоційні аспекти, та вперше дозволяє визначити зв'язок між стійкістю мотиваційної поведінки

майбутніх бакалаврів і рівнем їхніх виконавських компетенцій; *удосконалено* модель педагогічної підтримки дистанційного навчання музичного інструменту, яка вперше поєднує персоналізований підхід із цифровими технологіями, зокрема синхронними та асинхронними інтерактивними методами, що забезпечує підвищення рівня мотивації студентів через розвиток рефлексивних і комунікативних здібностей у контексті дистанційного навчання; *вперше було статистично доведено*, що дистанційне навчання сприяє значному зростанню рівня мотивації та емоційного залучення студентів, що підтверджується статистично значущими результатами. Показано, що дистанційне навчання створює сприятливий психологічний мікроклімат, знижує рівень тривожності та сприяє підвищенню впевненості у власних здібностях та позитивно впливає на розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності та інтелектуальних умінь порівняно з традиційними методами.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у розробці, апробації та впровадженні інноваційних підходів і рекомендацій щодо формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, які можуть бути ефективно застосовані в освітній діяльності різного рівня. Результати проведеного дослідження можуть бути впроваджені в освітній процес при підготовці майбутніх фахівців за спеціальностями 025 «Музичне мистецтво» та 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)». Вони стосуються таких аспектів підготовки, як виконавська, практична та методична. Окремі теми можуть бути корисними при викладанні курсів, що стосуються методики викладання музично-виконавських дисциплін.

Апробація результатів дослідження.

Основні висновки та результати дослідження були представлені у вигляді доповідей та виступів на всеукраїнських конференціях: «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства»(Одеса 2022, 2024) ; «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» (Одеса,2024).

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 6 наукових публікаціях, з яких 6 є одноосібними. З них: 3 статті у наукових фахових виданнях України, а також 3 публікації апробаційного характеру.

Особистий внесок здобувача в роботі, написаній у співавторстві, полягає у визначенні та аналізу різноманітних факторів, які сприяють формуванню та підтримці мотивації учнів до занять на фортепіано у дистанційному форматі.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (222 найменувань, з них 40 – іноземною мовою), 8 додатків на 11 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 251 сторінка з них 187 сторінок основного тексту. Робота містить 8 таблиць та 12 рисунків.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ БАКАВРІВ В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

1.1. Особливості дистанційного навчання у майбутніх бакалаврів в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

Розвиток інноваційної економіки та необхідність оперативної адаптації до вимог і змін, що відбуваються в сучасному світі, ставлять перед системою освіти завдання модернізації, оскільки освіта є основою економічного прогресу та соціального розвитку, а також важливим чинником стабільності і безпеки держави. Доступ до якісної освіти продовжує залишатися однією з ключових цінностей для громадян і важливим аспектом соціальної рівності. Стратегічною метою освіти на глобальному рівні є забезпечення її доступності та відповідності актуальним потребам суспільства і кожної окремої особи. Одним із способів удосконалення освіти є введення в її структуру дистанційного навчання. Дистанційна освіта – це новий прогресивний підхід, який з'явився наприкінці ХХ століття завдяки розвитку інформаційних технологій і концепції відкритої освіти. Сьогодні Інтернет-технології доступні практично всім, що значно підвищує можливості у сфері оперативного доступу до інформації та розширює освітній потенціал (Горбатюк, 2021).

В Україні одними з перших, хто почав впроваджувати дистанційне навчання, є Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», який активно застосовує дистанційні технології для студентів різних форм навчання. Основною метою є інтеграція цих технологій у процес навчання та підвищення кваліфікації студентів. Також використовуються відеоконференції через спеціальні платформи, що дозволяють ефективно організувати навчальний процес на відстані. Важливим елементом дистанційного навчання є модульний підхід, який дозволяє індивідуально підійти до кожного студента. Навчальна програма складається окремо для кожного слухача, що відповідає його потребам і

інтересам. Проте, є певні проблеми, пов'язані з дистанційною освітою, такі як відсутність особистої консультації з викладачем, обмежений контакт з одногрупниками і неможливість повноцінно освоїти деякі професії (наприклад, медичні спеціальності). Крім того, студенти можуть відчувати труднощі в підтримці мотивації без постійного нагляду з боку викладача. Інші проблеми включають технічні та організаційні труднощі, такі як високі витрати на впровадження технологій та необхідність розробки специфічних методичних матеріалів для дистанційного навчання. Проте ці труднощі можна подолати за рахунок покращення мотивації викладачів і вдосконалення технічної бази (Горбатюк, 2021).

Проте в Україні та в інших країнах досі існують проблеми, пов'язані з розвитком дистанційної освіти. Особливості впровадження дистанційного навчання в Україні аналізуються в роботах В.Бикова, О.Горбатюк, С.Довгаль, Ю. Іваненко, С. Куркіна, О. Мельник, Ю. Моїсеєва, О. Олексюк та інших.

У сучасних умовах дистанційне навчання дає можливість різним групам слухачів, таким як учні, студенти, безробітні, люди з обмеженими фізичними можливостями, інваліди, а також цивільні та військові спеціалісти, реалізовувати своє право на освіту та доступ до інформації. Це особливо важливо для осіб з інвалідністю, які часто мають обмежений доступ до традиційної освіти. Зростаюча конкуренція на ринку праці, спричинена не лише демографічними змінами, а й активним впровадженням робототехніки, робить навчання і підвищення кваліфікації необхідними на всіх етапах кар'єри. Відтак, сьогодні недостатньо просто отримати вищу освіту - важливо постійно оновлювати та вдосконалювати свої професійні навички. Дистанційна освіта є одним з ключових інструментів для цього, забезпечуючи можливості навчання в будь-який час і в будь-якому місці (там саме). Сучасні підходи до дистанційної освіти, за словами С. Еома (2020), передбачають створення спеціалізованих курсів для підвищення кваліфікації, а також акредитованих програм середнього та вищого рівня освіти, які доступні завдяки сучасним комунікаційним технологіям. Такі програми є дуже ефективними для працівників великих компаній, де їхня відсутність на робочому

місці може призвести до значних втрат. Для ефективного проведення дистанційного навчання важливо забезпечити слухачів доступом до різноманітних інформаційних каналів, таких як Інтернет, інтерактивні комп'ютерні програми, електронна пошта, а також мобільні та IP-телефонії.

Одним із перших, хто зробив спробу побудувати теорію дистанційного навчання, був Д. Кіган. У 1986 р. він видав книгу «Основи дистанційного навчання», де запропонував три ключові теорії цього процесу: теорію незалежності, індустріалізації та взаємодії (Keegan, 2003). Інший відомий дослідник у галузі розвитку дистанційної освіти, Касл, С. Р., Макгуайр, К. Дж., вивчали вплив комп'ютерів на розвиток мислення дітей. Вони представили концепцію школи майбутнього, засновану на природній цікавості дітей і можливостях технологій для задоволення цієї цікавості. Вже Пейперт М. не намагався передати комп'ютерам функції вчителя або підручника. Його основна ідея полягала у створенні «мікросвітів» – моделей реального світу, які діти можуть конструювати самостійно з різною деталізацією (Castle, McGuire, 2010)

Важливо підкреслити, що в ряді теоретичних робіт дистанційне навчання часто розглядається як відступ від класичної освітньої системи. Проте, більшість дослідників, чиїм поглядам ми поділяємо, вважають, що дистанційне навчання є не відхиленням, а альтернативним підходом, який гармонійно поєднується з традиційними методами навчання. Головною його особливістю є фізична відстань між учасниками навчального процесу, а сама концепція не суперечить засадам традиційної освіти. Такий формат навчання став можливим лише завдяки розвитку сучасних технологій. Прихильниками цієї точки зору є Сімонсон М., Смальдіно С., Олбрайт М., Звачек С (Simonson, Smaldino, Albright, Zvacek, 2003).

Дослідники Т. В. Марусей та Т. Л. Білик (2018) стверджують, що дистанційне навчання є передовим підходом до передачі знань, який сприяє створенню безперервної системи самостійного навчання та загального обміну інформацією. Це дає можливість швидко та ефективно реагувати на потреби суспільства у підготовці кваліфікованих фахівців. Система дистанційної освіти значно підвищує ефективність і якість навчання, відкриваючи нові горизонти для

пізнання навколишнього світу, самовдосконалення та розвитку особистості студентів. Вона також сприяє ефективному управлінню навчальним процесом, здійсненню моніторингу, коригуванню результатів навчання, комп'ютерному тестуванню та психодіагностиці, а також поширенню науково-методичних знань і організації інтелектуальної діяльності.

За словами С. В. Федорченка (2019), дистанційна освіта є результатом науково-технічного прогресу та активно використовує маркетингові підходи до обслуговування студентів, що сприяє її швидкому розповсюдженню у всьому світі. Сучасне дистанційне навчання неможливе без застосування інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема комп'ютерних та Інтернет-ресурсів, які забезпечують зв'язок між викладачем та студентом, навіть якщо між ними велика відстань. Освітній процес відбувається за допомогою корпоративних мереж, Інтернету, електронної пошти та інших сучасних комунікаційних засобів. Водночас у наукових роботах часто проводять умовне поділення дистанційної освіти на п'ять поколінь, починаючи з традиційних форм навчання, таких як очна, очно-заочна, заочна та заочна з використанням дистанційних технологій.

Інтеграція Інтернет-технологій у навчальні установи, їх оснащення сучасними інформаційно-комунікаційними системами та розвиток дистанційної освіти є важливими етапами на шляху до оновлення освітнього процесу. Одним з головних напрямків є розвиток електронного навчання (e-learning), що включає використання електронних підручників, онлайн-сервісів для навчання та передових технологій. Мобільне навчання (m-learning) являє собою нову стадію в еволюції освіти, оскільки дає можливість навчатися за допомогою мобільних пристроїв, що дозволяє здобувати знання незалежно від місця перебування. Наступним етапом є всепроникаюче навчання (u-learning), яке передбачає навчальний процес, що інтегрується в повсякденне життя студента, оточуючи його на всіх етапах. Таке навчання забезпечує постійну участь студентів у навчальному процесі без потреби активних зусиль з їхнього боку. Усі ці новітні етапи розвитку освітніх технологій складають індустрію електронного навчання

(e-Learning industry), однак в Україні поки що активно розвиваються лише перші два покоління таких технологій (Горбатюк, 2021).

У 2020 році, коли пандемія COVID-19 набула нової хвилі, багато навчальних закладів по всьому світу перейшли на онлайн-формати навчання. Такий підхід, незалежно від його назви, можна вважати формою дистанційного навчання. Однак, попри активне впровадження дистанційної освіти в різних галузях, застосування таких методів у музичній освіті потребує спеціального підходу, зважаючи на особливості цього навчання, де важливу роль відіграють особистий контакт, індивідуалізація та ретельний зворотний зв'язок. Відсутність достатньо розроблених методик та інструментів для дистанційного викладання музичного мистецтва вказує на необхідність подальших досліджень у цій області.

Сучасні технології дистанційного навчання використовують онлайн-платформи, які забезпечують збереження, обмін інформацією та комунікацію в реальному часі. Це стало можливим завдяки розвитку інтернет-технологій, і дистанційне навчання є одним з результатів інформаційної революції. Онлайн-освіта радикально відрізняється від традиційних методів: замість класичних аудиторій використовуються віртуальні платформи, а цифрові ресурси та інструменти змінюють підходи до викладання та навчання учнів. У зв'язку з глобальними змінами в сучасному світі, виникає питання, чи здатний цей новий освітній формат стати стабільним і адекватно відповідати вимогам сучасних і майбутніх викликів у сфері освіти (Bozkurt, 2015).

Згідно з дослідженням Т. Дуфви, в умовах сучасного інформаційного суспільства відбуваються суттєві зміни в парадигмі освіти, що значною мірою пов'язані з доступом до інформації для широких верств населення в розвинених країнах. Важливу роль у цих процесах відіграють індивідуальні характеристики особистості, які впливають на її соціальне становище. Розвиток новітніх телекомунікаційних і інформаційних технологій створив принципово нові можливості для роботи з інформацією в освітньому контексті (Dufva, 2018).

У наш час технологічний прогрес тісно пов'язаний з впровадженням інформаційних технологій у дистанційне навчання. Як вітчизняні, так і

міжнародні дослідження підтверджують ефективність їх використання в музичній освіті. Основи застосування ІТ в музичних навчальних закладах ґрунтуються на загальних теоретичних концепціях, що охоплюють усі рівні освітньої системи. Ряд вчених підтримують ідею комп'ютеризації навчання. Наприклад, Фішер А. та Скрівен М. вважали, що хоча дистанційне навчання поки що не має повноцінної теоретичної основи, її заповнює багатий емпіричний досвід, що зменшує прогалини в теорії, хоча й спричиняє деякі термінологічні труднощі (Fisher, Scriven, 1997).

За словами О. Шапрана, основною характеристикою дистанційного навчання є його специфічний підхід до організації навчального процесу, що визначає основні риси цього формату. Для того щоб дослідити ці риси, необхідно чітко визначити, що таке дистанційне навчання, а також розглянути його суть і функціонування. «Дистанційне навчання включає активну організацію занять, синхронне навчання та використання різних каналів комунікації» (Шапран, 2023).

Дистанційна освіта складається з кількох ключових елементів, що формують її структуру: це організаційний формат освіти та модель навчального процесу. Формат освітньої організації передбачає методи проведення занять і організацію навчального середовища. Організаційна структура визначає, як формуються освітні програми, які ресурси використовуються і які результати слід очікувати від навчального процесу. У цьому контексті дистанційне навчання орієнтоване на моделі, які надають студентам більшу свободу та автономію, схоже на план Дальтона. У цьому форматі студенти, як правило, самостійно планують своє навчання, керують процесом і вдосконалюють навички саморегуляції. Водночас у традиційному навчанні роль викладачів і навчальних закладів є більш визначальною, і вони мають значний вплив на результати навчання. В умовах дистанційного навчання цей вплив значно зменшується, особливо у випадку асинхронного навчання, коли студенти отримують доступ до матеріалів і літератури, яку вони мають вивчити за попередньо встановленим графіком. Іноді навчальні заклади організують відеоконференції для вирішення

питань і оцінки прогресу студентів (Aristin, Purnomo, Sayono, Aliman, 2023, с. 127-128).

У роботах таких авторів, як Осадча К. П., Осадчий В. В., Спірін О. М. та Круглик В. С., дистанційне навчання визначається як форма освіти, що дозволяє викладачам і студентам взаємодіяти та здійснювати навчальний процес, незважаючи на фізичну відстань між ними. Це метод, що поєднує сучасні технології з освітнім процесом, і вважається перспективним для обох сторін - як для педагогів, так і для учнів. Впровадження дистанційної освіти вимагає постійної адаптації освітніх систем до нових умов, адже різні моделі дистанційного навчання пропонують різні підходи щодо організації навчального процесу: вибору форм і методів навчання, способів взаємодії, використання педагогічних технологій та оцінювання результатів. Ключовим аспектом є «врахування психологічних і педагогічних особливостей дистанційного навчання, зокрема, організації навчального процесу з урахуванням психічних характеристик студентів» (Осадча, Осадчий, Спірін, Круглик, 2021).

З огляду на це, варто виокремити основні риси дистанційного навчання. Воно є комплексною формою освіти, що передбачає самостійну роботу студентів із спеціально підготовленими навчальними матеріалами, при цьому використовуються як традиційні методи, так і сучасні інформаційні технології. До основних характеристик дистанційного навчання належать:

- наявність двох учасників – студента та викладача;
- домовленість між ними щодо організації навчального процесу;
- віддаленість учасників процесу один від одного;
- дистанційне навчання, що передбачає фізичну віддаленість студента від навчального закладу;
- регулярне виконання навчальних завдань студентами;
- постійна взаємодія та співпраця між студентом і викладачем;
- використання спеціально розроблених матеріалів для підтримки навчального процесу (Капустинська, 2023).

Основу дистанційного навчання становить низка психолого-педагогічних принципів, зокрема: принцип активної участі та самостійності, що сприяє ініціативності у навчанні; принцип спільної діяльності, за якого учасники навчального процесу активно взаємодіють між собою при плануванні, оцінюванні та корекції навчальних завдань; принцип використання життєвого досвіду, включаючи соціальний, професійний та побутовий досвід, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу; принцип рефлексії, що стимулює студентів до аналізу своїх дій і навчального процесу загалом; принцип модульно-блокової організації, який дозволяє структурувати процес навчання на окремі логічні частини для кращого засвоєння знань; принцип проблемності і діалогічності, що акцентує увагу на практичній взаємодії між учасниками процесу; принцип активної діяльності і зацікавленості, що мотивує студентів до активної участі, зосереджуючи увагу на їхніх особистих інтересах; принцип послідовності навчання, який забезпечує поетапний розвиток знань та навичок; принцип індивідуалізації і персоналізації, що дозволяє адаптувати процес навчання відповідно до потреб кожного студента (Шапран, 2023).

Незважаючи на те, що дистанційне навчання існує вже тривалий час, його природа та потенціал все ще не отримали повного розуміння. М.Биков вказує на те, що на ранніх етапах розвитку дистанційної освіти її часто сприймали виключно як технічний інструмент для подолання географічних бар'єрів у традиційній освітній моделі або як додатковий засіб для підвищення ефективності самостійного навчання, зокрема в сфері музичної освіти (Биков, 2015).

Організація дистанційного навчання потребує особливої уваги до ролі студентів в освітньому процесі, оскільки вони займають центральне місце в цьому форматі навчання. У цьому контексті важливо, щоб студенти мали високий рівень самостійності та здатності до саморозвитку, оскільки традиційні методи управління навчанням все ще потребують вдосконалення. Це викликає необхідність постійного перегляду існуючих методів, що відповідають новим вимогам освіти, орієнтованої на студента. Водночас, коли така модель реалізується, як викладачі, так і студенти можуть стикатися з певним

дискомфортом і сумнівами щодо її ефективності, оскільки відсутність чітких критеріїв оцінки може ускладнити процес навчання.

Дистанційне навчання включає в себе різноманітні методи організації навчального процесу, де важливими аспектами є самостійне навчання, співпраця в групах, обговорення, тестування і змагання. Використання сучасних методів навчання дозволяє залучити студентів до активної участі, утримуючи їхню увагу і зацікавленість. Однак в організації таких заходів викладачі часто стикаються з труднощами, оскільки найбільш поширеним підходом є лише пояснення теоретичного матеріалу. Хоча це може бути ефективним у певних випадках, дистанційне навчання потребує більш інноваційних методів, які допомагають підвищити ефективність цього процесу. Зокрема, за допомогою онлайн-платформ можна легко організовувати додаткові зустрічі для обговорення актуальних питань, що значно покращує комунікацію між викладачами і студентами.

На думку С. Шапрана, освіта відіграє важливу роль у соціалізації та розвитку особистості, а також у збереженні культурних цінностей та підготовці молоді до майбутніх викликів. У класичній освітній моделі акцент робиться не тільки на передачу знань, а й на формування особистих якостей студентів. Впровадження дистанційного навчання вимагає врахування того, які особистісні характеристики потрібно розвивати у студентів для ефективного освоєння цієї форми навчання (Шапран, 2023).

Інтернет став основним каналом комунікації у сучасному суспільстві, і дистанційне навчання, яке ґрунтується на інтернет-технологіях, використовує онлайн-спілкування як основний компонент. Центральною рисою дистанційного навчання є інтерактивність, що дозволяє студентам активно залучатися до процесу навчання. Взаємодія між учасниками освітнього процесу є ключовою характеристикою цього підходу, адже вона значно відрізняється від традиційної освіти, де основна мета – це передача знань. Дистанційне навчання ж більше спрямоване на обмін знаннями та досвідом між учасниками.

Майбутні бакалаври часто стикаються з браком сучасних навчальних матеріалів, досвідчених викладачів та доступу до потужних навчальних закладів,

що негативно впливає на розвиток освіти. Як підкреслює Ю. «впровадження дистанційної освіти допомагає створювати відкриті освітні середовища та сприяти індивідуалізованому підходу до навчання» (Моїсєєва, 2010). Студенти мають можливість вибирати курси відповідно до власних інтересів та ставити навчальні цілі, виходячи зі своїх планів. Багато хто прагне до індивідуальних навчальних програм, проте в традиційній освіті це часто реалізується на рівні стандартного підходу, тоді як дистанційне навчання дозволяє персоналізувати навчальний процес для кожного студента.

О.Горбатюк наголошує, що справжній потенціал кожного студента може бути повноцінно реалізований тільки в умовах відкритої форми навчання. У традиційній освітній системі студенти виконують одні й ті ж завдання, складають однакові екзамени і слідуєть уніфікованій структурі курсів. У протилежність цьому, дистанційне навчання надає можливість враховувати індивідуальні здібності та наукові інтереси студентів, дозволяючи їм зосереджуватися на тих предметах, що їх дійсно захоплюють, без необхідності проходити додаткові курси (Горбатюк, 2021).

Актуальним питанням є також недостатня готовність педагогів до впровадження ефективних методик дистанційного навчання. Ця форма освіти є новою для багатьох викладачів і студентів, часто створюючи відчуття незручності. Тому необхідно переглянути існуючі підходи до навчання та оцінювання, особливо в контексті використання інтернет-технологій та онлайн-взаємодії. Традиційні педагогічні навички, здобуті в умовах класичної освіти, потребують серйозних коректив, щоб адаптуватися до дистанційного формату, що вимагає від викладачів значних зусиль і часу на підготовку.

О. Панухник зазначає, що через недостатню підготовку викладачі часто не можуть визначити, які методи є найбільш підходящими для дистанційного навчання та як найкраще оцінювати досягнення студентів. Як наслідок, їхня основна увага часто зосереджена на вдосконаленні змісту навчальних матеріалів, замість того, щоб повною мірою використовувати переваги дистанційного навчання (Панухник, 2023, с.210).

Крім того, традиційна освіта існує вже багато століть і є основною моделлю, яка сформувала освітні звички, поведінку та психологічну ідентичність суспільства. У процесі адаптації до нових освітніх підходів люди, як правило, орієнтуються на методи традиційної системи. Студенти теж схильні оцінювати викладачів і навчальні заклади за усталеними критеріями. Це зумовлено тривалою історією традиційної освіти, яка передавалась з покоління в покоління та стала частиною колективної свідомості. Л. Маринченко та В. Моцак зазначають, що коли з'являються нові форми навчання, люди часто порівнюють їх із традиційними і оцінюють за тими ж стандартами, що ускладнює сприйняття нових методів. Для багатьох викладачів першим кроком у навчанні є використання перевірених методів, адже вони викликають довіру. Якщо ж нові підходи, як-от дистанційне навчання, не дають швидких результатів, це може призвести до сумнівів і навіть розчарувань. Основний опір впровадженню дистанційного навчання, зазвичай, виникає через звичку до традиційної освітньої системи, що ускладнює пошук нових методів викладання та оцінювання, а також адаптацію студентів до нових форм навчання, зокрема у музиці (Маринченко, Моцак, 2021, с.465).

Однією з основних проблем дистанційної освіти, як визначає В.Панухник - є дисбаланс між кількістю викладачів та студентів. Хоча кваліфікований педагог може навчати великі групи студентів одночасно, йому важко забезпечити індивідуальний підхід до кожного з них. Для забезпечення ефективного навчального процесу критично важливими є ентузіазм студентів і час, який вони готові витратити на навчання (Панухник, 2023, с. 211). Оскільки дистанційне навчання не має традиційних методів контролю, відсутність мотивації серед студентів може призвести до серйозних труднощів у засвоєнні матеріалу. Тому викладачам «...необхідно використовувати різноманітні інструменти та стратегії для підтримки високого рівня мотивації здобувачів, що є важливим чинником успіху в дистанційному навчанні»(там саме).

У порівнянні з традиційною формою навчання, педагогічна діяльність у дистанційному навчанні зазнає значних змін. По-перше, розробка навчальних і

методичних матеріалів нового типу для викладачів стає більш складною через постійні технологічні зміни. Педагоги змушені освоювати нові методи та покращувати свої навички викладання. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології висувають високі вимоги до якості та змісту навчальних ресурсів, оскільки вони стають доступними не тільки для студентів, а й для експертів, що вимагає більшого контролю над якістю навчання, особливо в контексті навчання основному музичному інструменту (Чусова, Ваколія, Чейпеш, 2021).

По-друге, завдяки новим технологіям, акцент у навчальному процесі зміщується на самих студентів. У традиційній освіті викладач був основною фігурою, тоді як у сучасній моделі здобувач набуває більш активної ролі, самостійно формуючи свій освітній шлях. Технології дозволяють створювати індивідуальні траєкторії навчання, а викладач тепер виступає більше як наставник і підтримка, а не як абсолютний контроль. А в умовах відкритого доступу до освітніх ресурсів педагог перестає бути єдиним джерелом інформації та стає тьютором, консультантом, що суттєво змінює його роль у навчальному процесі (Довгаль, 2021, с.50). По-третє, зміни в ролі викладача вимагають нових підходів до комунікації зі студентами. У дистанційному навчанні взаємодія має бути більш активною та інтенсивною, оскільки традиційна форма часто є поверхневою і формальною. Сучасні комунікаційні технології дозволяють «...створювати більш глибоке і продуктивне спілкування, що потребує від викладачів не лише вдосконалення педагогічних навичок, але й додаткових зусиль для ефективної співпраці зі студентами» (там само).

Як підкреслюють О.Чусова, З.Ваколія, І.Чейпеш, використання технологій дистанційного навчання значно змінює саму сутність освітнього процесу. Сучасні технології забезпечують більш інтерактивний підхід до навчання, особливо завдяки впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій що є відмінністю від традиційної форми навчання, де комунікація між учнем та викладачем є більш обмеженою. Завдяки телекомунікаціям студенти можуть швидше отримувати зворотний зв'язок, а викладачі - оперативно реагувати на

запити, контролювати хід навчання та вчасно коригувати процес (Чусова, Ваколія, Чейпеш, 2023).

Інформаційні технології також сприяють персоналізації та диференціації навчання, дозволяючи викладачам і студентам працювати в межах «зони найближчого розвитку». Це дозволяє вибирати методи, що відповідають рівню підготовки студента, що є важливим аспектом при навчанні, зокрема, при освоєнні музичних інструментів. Викладач може надати додаткові матеріали або порекомендувати корисні інтернет-ресурси, орієнтуючись на індивідуальні потреби кожного студента. Технології дистанційного навчання дозволяють регулювати темп навчання та обирати зручний графік, що дає студентам можливість планувати свій час, «технологічний підхід до розвитку критичного мислення об'єднує педагогічні методики та засоби, такі як робота в групах, використання «системи кластерів», графічного представлення інформації, «ключових слів» та інших. Ці методи спонукають студентів активно залучатися до навчання, підсилюючи їхню мотивацію до пізнання, що в свою чергу покращує якість (Маринченко, Моцак, 2021,с.462).

Інформатизація освіти сприяє інтеграції різних підходів до пізнання світу, що не тільки допомагає розвитку особистості учня, а й стимулює його творчі здібності. Потенціал дозволяє формувати навички планування, вирішення навчальних завдань і розвитку практичних навичок. Використання моделювання об'єктів і процесів дозволяє як викладачам, так і студентам прогнозувати варіанти рішень та аналізувати різні аспекти навчального процесу, створюючи логічні зв'язки між його компонентами (Михайлюк, 2009). Як підкреслюють Остропольська, Є., Березовський, Д., Хорошайло, в процесі навчання викладач має допомогти здобувачам побудувати індивідуальну освітню стратегію, враховуючи їхні здібності та мотиваційні пріоритети. Сьогодні безперервне навчання є важливим аспектом сучасної педагогіки. Впровадження технологій на всіх етапах навчального процесу створює основу для нової систематизованої форми навчання, що ґрунтується на глибокій самооцінці, підтримуваній як технологічними інструментами, так і результатами особистої мотиваційної

активності в навчанні. Дистанційне навчання є перспективним напрямком розвитку сучасної освіти, яке здатне вирішувати численні проблеми та інтегруватися з іншими освітніми підходами, доповнюючи та розширюючи їх можливості (Остропольська, Березовський, Хорошайло, 2022).

Використання інформаційних технологій у вищій освіті дозволяє викладачам коригувати свої підходи до навчання, адаптувати зміст освітнього процесу та оновлювати організаційні форми. Цифровізація навчального процесу в університетах готує студентів до конкурентоспроможного професійного середовища, що позитивно впливає на рівень їхньої підготовки та сприяє покращенню якості професійної освіти. Це дає змогу студентам краще орієнтуватися у сучасному світі та більш ефективно виконувати свої обов'язки у майбутній кар'єрі. Вищі навчальні заклади є не тільки споживачами технологій, а й активними розробниками інновацій у сфері інформаційних технологій. Для успішної інтеграції цифрових технологій у навчання необхідно, щоб як студенти, так і викладачі мали високий рівень комп'ютерної грамотності, адже інформаційні технології є невід'ємною складовою освітнього процесу. Вони сприяють розвитку інновацій в навчанні, творчій діяльності студентів і підвищують їхню конкурентоспроможність на ринку праці. Університети активно використовують відеоматеріали та інші мультимедійні інструменти для покращення навчального процесу. Мультимедійні засоби є надзвичайно універсальними, оскільки їх можна застосовувати на різних етапах заняття: для формулювання завдань, як мотиваційний інструмент перед вивченням нового матеріалу, під час пояснення та для підсумку і закріплення матеріалу. Серед найбільш ефективних мультимедійних інструментів на заняттях можна виокремити автоматизовані навчальні системи, комп'ютерні тренажери, презентації, навчальні фільми та демонстраційні відео (Sikora, Skorobahatska, Lykhodieieva, Maksymenko, Tsekhmister, 2023).

На думку О.Пінчук, з розвитком сучасних технологій у навчальний процес активно інтегруються концепції електронного та віртуального навчання. Електронне навчання передбачає використання різноманітних електронних

засобів і ресурсів для передачі знань, тоді як віртуальне навчання здійснюється в цифровому середовищі через інтернет-платформи. Обидва ці підходи є різновидами дистанційної освіти, і їх можна вважати частинами єдиного концепту дистанційного навчання. Крім того, варто зазначити нову форму дистанційного навчання – мобільне навчання, яке здійснюється за допомогою портативних пристроїв, таких як смартфони, планшети, ноутбуки та інші гаджети з доступом до Інтернету, що дозволяють передавати текстові, аудіо- та відеофайли, а також інші формати інформації. Усі ці поняття взаємопов'язані, що чітко видно при детальному розгляді їхніх характеристик (Пінчук, 2007).

Ю. Іваненко, вказує, що «дистанційне навчання повинно сприйматися як окрема форма навчального процесу, яка потребує спеціальних методичних підходів, що відображають його особливості» (Іваненко, 2020). Це трактування підтримується й у національному законодавстві про освіту.

Дослідження показують, що науковці більше уваги приділяють психологічним та психолого-педагогічним аспектам впровадження дистанційних технологій. Проте недостатньо досліджено вплив таких технологій на когнітивний та особистісний розвиток особистості, а також як ці фактори впливають на їх здатність до навчання. Важливим є розробка комплексної програми дослідження психолого-педагогічних основ дистанційного навчання, яка повинна враховувати індивідуальні когнітивні та особистісні особливості учнів, необхідні для ефективного навчання в дистанційному форматі, а також оцінювати, як ці технології впливають на їхній розвиток.

Дистанційне навчання у сфері виконавсько-інструментальної підготовки є інноваційним підходом, який має низку характерних особливостей і переваг. Завдяки розвитку цифрових технологій і онлайн-платформ, така форма навчання відкриває нові можливості для вдосконалення музичних навичок та техніки гри на інструментах, зокрема у випадках, коли фізична присутність викладача та учня стає складною або неможливою.

Дослідники, зокрема Кулик, Маслюк, Кісельов, Воропай та Койчева, наголошують, що сучасна й ефективна підготовка фахівців неможлива без

активного використання електронних ресурсів і платформ. Вони підкреслюють важливість «популяризації та розширення використання дистанційного навчання, впровадження онлайн-курсів та вдосконалення технологій і нових платформ, що створюють зручне віртуальне середовище для використання навчальних матеріалів». Окрім того, особливу увагу приділяють інноваційним методам дистанційного навчання, зокрема застосуванню інструментів корпорації Google, таких як Google Apps Education Edition, що є дуже ефективними в контексті онлайн-освіти (Kulyk, Masliuk, Kyselov, Voropai, Kouycheva, 2023).

Однією з основних переваг дистанційного навчання є можливість самостійно вибирати час для занять. Студенти мають змогу працювати над музичними творами, технічними вправами або теоретичними завданнями в зручний для себе час, що дозволяє не бути прив'язаними до конкретного розкладу. Це дає можливість організувати навчальний процес гнучко та адаптувати його до індивідуальних потреб кожного учня. Крім того, дистанційне навчання дає студентам можливість працювати в своєму темпі, зосереджуючись на тих матеріалах, які найбільше відповідають їхнім інтересам і потребам для розвитку, а також отримувати персоналізований зворотний зв'язок від викладача. Завдяки цьому можна враховувати рівень підготовки учня та надавати йому можливість вибору для більш ефективного навчання. Всі необхідні матеріали (зокрема нотні записи, аудіофайли, відеоуроки, онлайн-консультації) доступні через онлайн-платформи, що забезпечує студентам зручний доступ до них у будь-який час. Викладач має можливість записувати відео або аудіоуроки та проводити онлайн-консультації, що робить цей процес значно зручнішим порівняно з традиційними заняттями в аудиторії (Довгаль, 2021).

Використання онлайн-платформ сприяє впровадженню новітніх технологій у навчальний процес. Студенти мають змогу отримувати поради від викладача не лише під час особистих консультацій, а й через відеоаналіз їхніх виступів. Спеціальні програми для запису та обробки звуку дозволяють детально аналізувати помилки та покращувати техніку гри. Дистанційне навчання забезпечує можливість продовжити навчання навіть за умов карантину або інших

обмежень, що стосуються фізичної присутності учнів у навчальних закладах. Це забезпечує безперервність виконавсько-інструментальної підготовки та дозволяє студентам розвиватися незалежно від зовнішніх обставин.

Як зазначає І.Панасенко, дистанційна форма навчання сприяє розвитку навичок самоорганізації, адже вони повинні самостійно планувати свій час, ставити навчальні цілі, працювати над технічними вправами без постійного контролю викладача. (Панасенко, 2021). Це сприяє розвитку у студентів самодисципліни, яка є важливою не лише для навчального процесу, але й для їхньої професійної кар'єри музиканта. Дистанційне навчання дає змогу використовувати різноманітні навчальні матеріали, що відповідають індивідуальним потребам та інтересам студента. Це можуть бути відеоуроки, записи концертів, інтерв'ю з професіоналами, а також інтерактивні вправи, що сприяють покращенню техніки виконання. Студенти мають можливість навчатися з будь-якої точки світу, якщо у них є доступ до інтернету. Це робить дистанційне навчання зручним для тих, хто не може регулярно відвідувати навчальний заклад через географічні або інші обмеження. Крім того, навчання в комфортних умовах власного дому допомагає краще засвоювати матеріал (Шевчук, 2021).

Дистанційне навчання дає можливість для постійного зворотного зв'язку через різні комунікаційні канали, такі як відеоконференції, чати, електронні листи. Це дозволяє викладачам оперативно надавати студентам рекомендації та поради, що сприяє швидкому виправленню помилок і покращенню виконавської майстерності. Студенти мають можливість брати участь у міжнародних проектах, співпрацювати з викладачами та музикантами з інших країн, що розширює їхній культурний кругозір. Крім того, вони можуть слухати лекції від провідних фахівців, брати участь у онлайн-концертах і майстер-класах, що дає доступ до найкращих міжнародних практик і досягнень.

Для деяких студентів, на думку Т. Стратан-Артишкової, важливою перевагою дистанційного навчання є зниження рівня стресу. Заняття в комфортних домашніх умовах допомагають їм зберігати спокій і фокусуватись на навчанні. Відсутність фізичного контакту з великою кількістю людей в класі

також дає можливість деяким студентам почуватися більш впевнено, що є особливо важливим для молодих виконавців. Виконавсько-інструментальна підготовка майбутніх бакалаврів музичного мистецтва з виконання є важливим складником їхньої професійної підготовки. Це має бути цілісна система, що забезпечує інтеграцію різних компонентів, зокрема виконавських, теоретичних та практичних аспектів. Т. Стратан-Артишкова (2023) підкреслює важливість не лише виконавської, але й творчо-виконавської компетентності, що розвивається через інструментальне, вокальне та диригентське виконавство. Композиторсько-виконавська діяльність, що є ключовим елементом цієї підготовки, сприяє розвитку художньо-інтерпретаційних навичок та сприяє творчому мисленню, самовдосконаленню та розвитку інших професійних якостей. Це підкреслює, що навіть якщо студент не має наміру ставати композитором, цей досвід допоможе йому як виконавцю розвивати свої професійні вміння. Особливу роль у цьому процесі відіграють імпровізації, які є важливим інструментом для вдосконалення виконавської майстерності, стимулюючи творчість, увагу, спонтанність та самостійність у вираженні емоцій через музику. Імпровізації також сприяють розвитку самоактуалізації, що стане важливим інструментом у подальшій роботі майбутніх вчителів музичного мистецтва (там само).

Виконавсько-інструментальна підготовка майбутніх бакалаврів також передбачає активне освоєння теоретичних знань з музичної теорії, історії музики та практичних аспектів виконавства. Вивчення історії музики не тільки допомагає вдосконалити виконавські навички, але й дозволяє зрозуміти еволюцію виконавської практики та сучасні тенденції в музиці, такі як постмодернізм. Водночас важливою є робота над виконавською майстерністю через регулярні заняття, репетиції та розвиток техніки, що дозволяє глибше осмислити різні музичні стилі та жанри (Ашихміна, Новська, 2023, с.173). Майбутні бакалаврі музичного мистецтва мають ознайомитися з різноманітністю сучасних музичних стилів та жанрів, щоб ефективно викладати музичне мистецтво і надихати учнів на творчі пошуки. Відвідування майстер-класів, концертів та спільні виступи з

іншими музикантами допомагають розвивати виконавські навички, комунікацію з аудиторією та творчу уяву.

Як підкреслюють Н.Ашихміна та О.Новська, інтеграція сучасних технологій у виконавську підготовку є важливим аспектом сучасної педагогіки, оскільки вона забезпечує доступ до нових можливостей для розвитку музичних умінь через онлайн-ресурси, відеоуроки, віртуальні інструменти та інші технологічні інновації. «Це сприяє оптимізації навчального процесу та дозволяє майбутнім викладачам підвищувати свою професійну кваліфікацію»(Ашихміна, Новська, 2023,с.173) .

В. Бурназова відзначає, що дистанційне навчання у контексті виконавсько-інструментальної підготовки має важливі переваги, серед яких можливість індивідуального підходу до кожного студента, доступ до новітніх технологій, гнучкість у виборі часу та місця для навчання, а також зручність і доступність для учнів з різних регіонів світу. «Це навчання дозволяє не тільки розвивати технічні навички, але й забезпечує культурне збагачення, формування професійної самоорганізації та відповідальності, є важливим аспектом для майбутніх музикантів» (Бурназова,2014).

Теоретичні основи дистанційного навчання в сфері виконавсько-інструментальної підготовки базуються на кількох основних принципах. Перш за все, ключовим є застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які дозволяють розробляти інтерактивні навчальні матеріали, що забезпечують зворотний зв'язок у реальному часі. Використання відеоуроків, онлайн-занять та навчальних платформ дає змогу гнучко організувати процес навчання, зберігаючи при цьому високий рівень персоналізації для кожного студента. Проте для досягнення успіху в дистанційному навчанні інструментальної підготовки важливо забезпечити правильну інтеграцію теоретичних знань з практичними навичками.

По-друге, враховуючи особливості виконавсько-інструментальної підготовки, дистанційне навчання вимагає застосування спеціальних методик та інструментів, що допомагають розвивати як слухові, так і моторні здібності.

Відеоуроки можуть бути корисними для показу технічних вправ, виконання музичних фрагментів, а також для виявлення та корекції помилок. Оскільки технічна майстерність інструменталіста вимагає високої точності, відеоматеріали, які дозволяють повторно переглядати виконання та проводити аналіз, є важливою складовою дистанційного навчання (Прибилова, 2017).

Третій аспект стосується соціально-психологічних труднощів, з якими можуть стикатися студенти в умовах дистанційного навчання, зокрема через відсутність фізичної присутності викладача. Це може впливати на ефективність зворотного зв'язку та комунікації. Для подолання цих проблем необхідно розробляти методи, які стимулюють емоційну та мотиваційну складову процесу навчання. Інтерактивні елементи, такі як онлайн-консультації, групові обговорення чи спільні вправи, можуть стати ефективним засобом для покращення комунікації між студентами та викладачами (там само).

Таким чином, теоретичні основи дистанційного навчання для виконавсько-інструментальної підготовки спрямовані на інтеграцію новітніх технологій, адаптацію навчальних методик для розвитку практичних навичок та вирішення соціально-психологічних питань, що виникають у навчальному процесі. Це дозволяє значно покращити якість навчання і зробити його більш доступним для широкого кола студентів у сучасному освітньому середовищі.

Виконавсько-інструментальна підготовка є ключовим елементом музичної освіти, оскільки охоплює розвиток не тільки технічних навичок володіння музичними інструментами, а й творчих та артистичних здібностей музиканта. У сучасних умовах, коли зростає значення доступності освіти, дистанційне навчання набуває важливості, оскільки воно сприяє ефективному процесу навчання та забезпечує доступ до необхідних знань і навичок. Дистанційні форми навчання в галузі виконавської майстерності мають низку унікальних характеристик, що відрізняють їх від традиційних підходів (Кулікова, 2022).

Зокрема, С. Кулікова підкреслює, що дистанційне навчання в сфері виконавської майстерності спрямоване на максимальну гнучкість і індивідуальний підхід до кожного студента. Завдяки онлайн-ресурсам учні

можуть працювати над вдосконаленням своїх технічних і артистичних навичок у зручній для себе час і місце, не обмежуючись необхідністю бути присутніми в навчальному закладі. Це дає можливість отримати персоналізовану підтримку в освоєнні інструмента, що значно розширює доступ до високоякісної музичної освіти для широкої аудиторії (Кулікова, 2022).

Л.Гаврілова, підкреслює, що для ефективного дистанційного навчання необхідно адаптувати традиційні методи викладання до сучасних умов. Одним із основних завдань викладача є організація навчального процесу таким чином, щоб студенти могли не лише освоювати теоретичний матеріал, а й активно вдосконалювати свої технічні навички гри на інструменті. Відеоуроки, що демонструють правильну техніку виконання, стратегії виконання складних музичних фрагментів і спеціальні вправи для розвитку інструментальних умінь, є основними інструментами в дистанційному виконавському навчанні (Гаврілова, 2017).

Окрім того, важливим аспектом є запис і подальший аналіз виконання студентів. У форматі дистанційного навчання студенти мають змогу самостійно записувати своє виконання та надсилати його викладачу для подальшого аналізу. Цей підхід дозволяє викладачеві не лише оцінити технічний рівень виконання, а й надати рекомендації для вдосконалення, що вимагає уважності до деталей. Відеозаписи також дозволяють студентам повернутися до свого виконання, виявити помилки і досягнення, а також порівняти свої результати з іншими виконавцями (там само).

Розвиток творчих аспектів виконавської діяльності є не менш важливим у процесі дистанційного навчання. Хоча можливості для спільних виступів чи ансамблевої роботи обмежені, сучасні технології дозволяють створювати колективні проекти, де студенти можуть співпрацювати з іншими музикантами через онлайн-платформи. Це включає в себе виконання музичних творів, записування та монтаж аудіо- чи відеоматеріалів для спільних записів, що стимулює розвиток ансамблевої гри, слухового сприймання та координації (Кулікова, 2022).

Технічні проблеми, такі як затримки сигналу чи низька якість зображення, можуть впливати на ефективність навчання, особливо в тих випадках, де важливі точні звукові та візуальні деталі. Для цього необхідно використовувати платформи з високою якістю аудіо- та відеозв'язку, що дозволяє забезпечити чіткий зворотний зв'язок між викладачем і студентом.

Ще одним важливим аспектом є можливість проведення онлайн-концертів і майстер-класів, що сприяє розвитку виступних навичок. Такий формат дає студентам змогу покращити технічні вміння та підготуватися до виступів перед публікою, що є важливим елементом формування сценічної майстерності.

Отже, дистанційне виконавсько-інструментальне навчання відкриває нові можливості для організації навчального процесу, зберігаючи високу індивідуалізацію і якість навчання. Технологічні нововведення дають змогу адаптувати традиційні методи до сучасних умов, сприяючи розвитку як технічних, так і творчих здібностей студентів у музиці. Водночас, для досягнення максимальної ефективності дистанційного навчання потрібно постійно удосконалювати технології та методики викладання, з урахуванням специфіки музичного навчання. Виконавсько-інструментальна підготовка в дистанційних формах навчання є перспективним напрямом, який сприяє інтеграції сучасних освітніх технологій і традиційних методик, відкриваючи нові можливості для розвитку музичних здібностей студентів. Водночас для ефективності цього процесу важливим є постійне вдосконалення методик і платформ, орієнтуючись на специфіку виконавського мистецтва та потреби студентів.

Як підкреслюють В. Лабунець та Ж. Карташова, для організації дистанційного навчання доцільно використовувати платформи, такі як Google Meet, Zoom та Skype, які надають можливість одночасного передавання аудіо та відео, а також підтримують двосторонню демонстрацію екрана в Google Meet та Zoom. Ці інструменти значно покращують процес навчання за умови стабільного інтернет-з'єднання. Також активно застосовуються ці платформи для проведення екзаменів з основного та додаткового музичного інструменту, концертмейстерських класів, творчих звітів, що дає можливість студентам-

музикантам продемонструвати свої творчі здібності та рівень професійної підготовки (Лабунець, Карташова, 2023, с.295). «Ідея використання інформаційних технологій повинна формуватися під час опанування освітніх компонентів, відповідно до їх специфіки; обсягу інформації та змісту, який необхідно було диференціювати за напрямом навчання»(там само).

Інноваційні підходи в дистанційному навчанні набувають особливої важливості з кількох причин. По-перше, вони забезпечують неперервність освітнього процесу в умовах соціальних обмежень, таких як дистанціювання. По-друге, сучасні технології відкривають нові можливості для персоналізації навчання, адаптації до потреб кожного студента і підвищення мотивації через інтерактивні та мультимедійні ресурси. Інноваційні методики дають змогу долати географічні та соціальні бар'єри, сприяючи міжнародному співробітництву та обміну досвідом між педагогами та музикантами з різних країн (Остропольська, Березовський, Хорошайло,2022).

Ю. Смульсон наголошує на тому, що в дистанційному навчанні можуть використовуватися як традиційні, так і сучасні навчальні ресурси, такі як друковані матеріали, електронні видання, комп'ютерні навчальні системи (як стандартні, так і мультимедійні), аудіо та відеоматеріали навчального характеру, навчальні тренажери, бази даних з віддаленим доступом, електронні бібліотеки та інші дидактичні матеріали, створені за допомогою експертних та геоінформаційних систем, а також комп'ютерні мережі (Смульсон,2012).

Сьогодні інтернет-технології значно домінують у сфері дистанційного навчання, що зумовлено кількома факторами: високий рівень розвитку інтернет-технологій, що дозволяє ефективно впроваджувати будь-яку навчальну модель та простота та доступність підключення до Інтернету. Також автори зазначають, що за способом отримання навчальної інформації дистанційне навчання поділяється на: синхронні системи навчання, асинхронні системи навчання та змішані системи навчання (Там саме).

Н.Ашихміна досліджує поняття «інформаційно-комунікаційні технології» (ІКТ), яке часто використовувані як синоніми для інформаційних технологій (ІТ),

є новітніми інструментами, які відповідають вимогам сучасної вищої мистецької освіти. Ці технології не лише значно покращують процес засвоєння художньо-освітнього матеріалу студентами, а й активізують їх інтерес до професії, дозволяючи в інноваційній формі поставити перед ними творчі та виконавські завдання. ІКТ сприяють їх нестандартному та креативному вирішенню, а також допомагають формувати цифрові навички та компетенції, які є важливими для сучасної професійної діяльності (Ашихміна, 2021, с.68).

Дослідження інноваційних практик у дистанційному навчанні є надзвичайно актуальним і своєчасним, і воно сприятиме вдосконаленню методик викладання, підвищенню ефективності навчального процесу та якості освіти в умовах цифрової трансформації (Волк, 2020). Дистанційні освітні технології на сучасному етапі розвитку системи освіти широко використовуються завдяки цим можливостям.

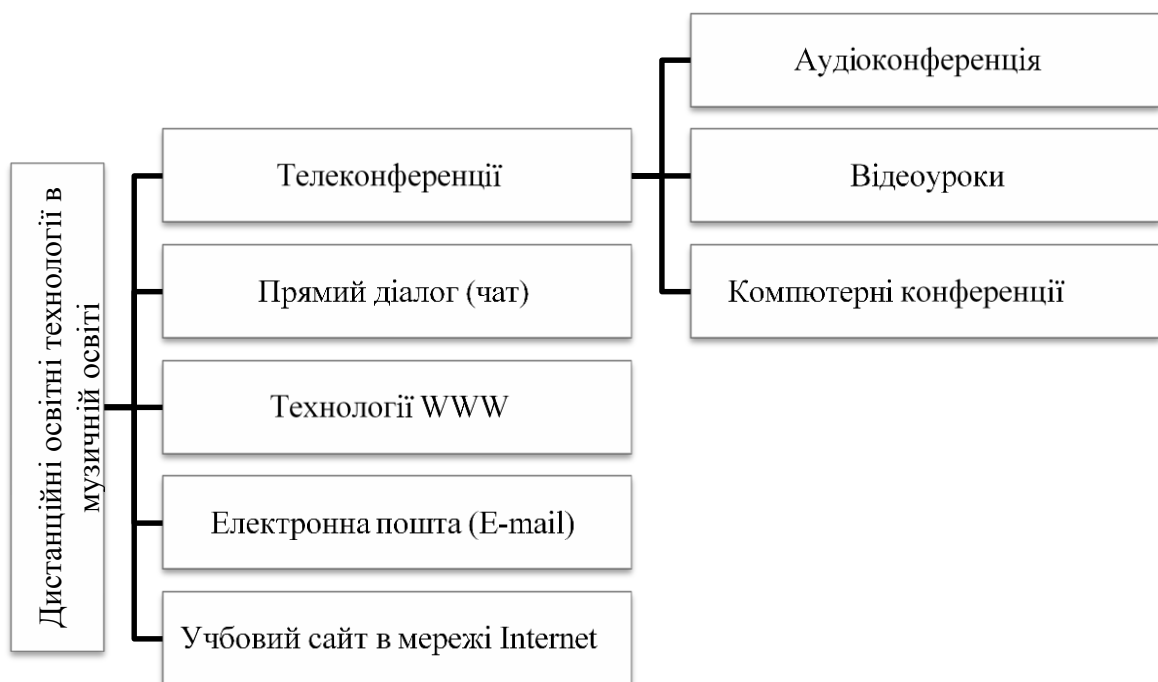

Рис. 1.1. Дистанційні освітні технології для дистанційного навчання.

А. Терешко відзначає, що телеконференція є однією з найбільш поширених технологій дистанційного навчання. Ця технологія використовує електронні канали зв'язку для взаємодії учасників, кількість яких може коливатися від двох до необмеженої кількості. Телеконференції дозволяють передавати звук, зображення та інші дані, а повідомлення, надіслані в конференцію, стають

доступними для всіх учасників. Кожна телеконференція має координатора, який контролює дотримання етикету та теми обговорення. Основними типами телеконференцій є аудіо-, відео- та комп'ютерні конференції (Терешко, 2019). Аудіоконференції передбачають обмін голосовою інформацією, але через обмеження лише голосової взаємодії, вони не завжди забезпечують повне сприйняття навчального матеріалу.

Відеоконференції дозволяють обмінюватися відео, звуком та іншими даними між учасниками, що мають необхідне технічне обладнання. Такий формат забезпечує реальний контакт між учасниками, дозволяючи бачити та чути один одного, що суттєво покращує ефективність дистанційного навчання. Це створює можливості для прямого зв'язку з викладачем і швидкого обміну інформацією (Дубасенюк, 2014). Комп'ютерні конференції дозволяють залучити велику кількість учасників завдяки простоті організації. Для участі достатньо мати доступ до Інтернету та запрошення. Ці конференції також проводяться в реальному часі, хоча виступати може лише один учасник, а зворотний зв'язок від інших надається майже миттєво завдяки онлайн-формату (Терешко, 2019).

Д. Сухомлинов зазначає, що чат в реальному часі дозволяє учасникам миттєво обмінюватися текстовими повідомленнями, що є схожим на живе спілкування. Однак суттєвим недоліком є потреба в попередньому плануванні таких зустрічей, оскільки без цього важко визначити, хто з учасників підключений до мережі в даний момент. Для вирішення цієї проблеми використовуються спеціалізовані програми, що дозволяють групувати користувачів за різними категоріями (Сухомлинов, 2023).

У науково-методичній літературі часто ототожнюють дистанційне навчання з інформаційними технологіями через їх тісний зв'язок. Однак, дистанційне навчання є значно ширшим процесом, який не можна звести тільки до технологій. Інформаційні технології є лише інструментом, що дозволяє доставити навчальний матеріал до учня. Цей висновок підкреслюють аналітики дистанційного навчання Фішер А. та Скрівен М., які зазначають: «Засоби навчання - це лише транспорт, який доставляє знання учню, але вони не впливають на їх засвоєння більше, ніж

вантажівка, яка доставляє продукти, впливає на їх поживну цінність» (Fisher, Scriven, 1997).

Використання електронних освітніх засобів значно полегшує процес дистанційного навчання, оптимізуючи навчальний контент, впроваджуючи новітні методичні підходи та інтегруючи технології в навчальний процес. Однак наявність таких засобів сама по собі не забезпечує автоматичне підвищення ефективності навчання.

С. Шевченко зауважує, що сучасні методисти приділяють більше уваги дидактичним аспектам застосування інформаційних технологій у дистанційному навчанні, оскільки механічне використання ІТ не завжди дає бажані результати, зокрема в контексті навчання музичних інструментів. Дидактичне обґрунтування та доцільність застосування ІТ залежать від специфіки навчання, яка включає фізичну відстань між викладачем і студентом, потребу в розробці спеціальних методів навчання та залучення адміністративних і фінансових ресурсів, без яких ефективно дистанційне навчання неможливе (Шевченко, 2014). Тому ключовими аспектами дистанційного навчання музичних інструментів є: відстань між учасниками, постійний розвиток навичок, активна взаємодія між учнем і викладачем, а також адаптовані навчальні матеріали для дистанційного формату. Деякі експерти висловлюють занепокоєння, що з розвитком ІТ та дистанційних методів навчання можуть виникнути негативні наслідки, зокрема знецінення традиційних форм навчання та втрати особистісного сенсу освіти. Щоб уникнути цього, важливо зберігати баланс між знаннями, отриманими через ІТ, і традиційними методами навчання.

Впровадження комп'ютерних технологій в освітній процес є важливою складовою сучасної освіти. Однак на практиці розробка та застосування інформаційних технологій здійснюється лише невеликою кількістю педагогів. Система освіти наразі недостатньо уваги приділяє мотивації викладачів, демократизації освіти та розвитку творчих здібностей студентів. Музичні комп'ютерні технології можуть стати потужним інструментом для оптимізації музичної педагогіки, якщо викладач чітко розуміє мету своєї професійної

діяльності та роботи учнів. Зростаючі вимоги до професійної підготовки вимагають пошуку шляхів, які забезпечать готовність студентів до використання комп'ютерних технологій у їхній майбутній професії (Лабунець, Карташова, 2023, с.298). Отже, «правильне використання методів навчання з комп'ютерними технологіями дозволяє створити умови для розвитку навичок та умінь кожного студента, розвиваючи творче та аналітичне мислення» (там само).

Технології у сучасній дистанційній освіті мають надзвичайно важливе значення, з огляду на її специфіку: обмеженість цілей і результатів, відстань між учасниками, необхідність розробки особливих методик навчання та залучення ресурсів для реалізації такого навчання. При дослідженні особливостей дистанційної освіти слід враховувати психологічні аспекти впровадження таких технологій у навчальних закладах. Важливо уникнути ситуацій, коли розвиток ІТ призводить до знецінення традиційних методів навчання, що може перетворити процес освіти на формальність.

Д. Сухомлінов наголошує, що інтерактивність в дистанційному навчанні має ключову роль. Вебінари та онлайн-консультації дозволяють студентам взаємодіяти з викладачами в реальному часі, ставити запитання, отримувати зворотний зв'язок щодо виконаних завдань та корисні рекомендації. Для виконавської підготовки важливо, щоб ці консультації включали не тільки теоретичні аспекти, але й аналіз технічних помилок студентів у їх виконанні. «Такий формат дозволяє зберегти індивідуальний підхід до кожного студента, що є важливим для розвитку виконавської майстерності» (Сухомлінов, 2023).

Дистанційне навчання у процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів має свої специфічні особливості, зокрема у вимогах до самостійної роботи, розвитку особистої дисципліни та мотивації студентів. Завдяки впровадженню сучасних цифрових технологій, можливості для індивідуалізації навчального процесу та доступу до різноманітних онлайн-ресурсів, студенти можуть значно розширити свої знання та навички у музичній практиці. Однак, для ефективного засвоєння виконавських технік, важливо зберігати баланс між теоретичними заняттями та практичними вправами, що

вимагає адаптації методик дистанційного навчання та розвитку нових підходів до оцінки виконання. Окрім того, дистанційне навчання потребує створення сприятливих умов для творчої взаємодії та комунікації між викладачами і студентами, що є необхідним для формування повноцінних професійних навичок у студентів.

1.2.Сутність та структура мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

Мотивація є ключовим аспектом у сучасних психолого-педагогічних дослідженнях, оскільки вона виступає як основний фактор, що ініціює, спрямовує та підтримує активність студентів у процесі навчання. Вона слугує психологічною основою розвитку майбутнього спеціаліста, зокрема, у контексті реалізації освітніх потреб і активної участі в навчальному процесі. Як зазначає Л. Сердюк, мотивація є процесом «...заохочення та спрямування дій індивіда до мети, яка може бути як матеріальною, так і ідеальною, заради якої здійснюється діяльність» (Сердюк, 2013). Існуючі теоретичні підходи до мотивації демонструють її багатогранність, що призводить до відсутності єдиного підходу щодо визначення її складових, мотивів, які виступають як рушійна сила людської поведінки, а також детермінантів цього процесу. Одне з основних трактувань мотивації акцентує на її динамічному характері, що полягає в безперервному процесі вибору та ухвалення рішень на основі оцінки поведінкових варіантів, забезпечуючи таким чином цілеспрямованість, організованість і стабільність діяльності, спрямованої на досягнення конкретної мети. Мотивація виступає важливою складовою частиною особистості, яку слід аналізувати не лише з огляду на когнітивні процеси, але й у контексті свідомості та індивідуальності. У рамках такого комплексного підходу до мотивації, можна розглядати різноманітні теоретичні концепції, серед яких теорія часової перспективи (Данилов, 2016), теорія самоефективності (Даценко, 2020) та теорія внутрішньої мотивації і самодетермінації (Білостоцька, 2016).

У науково-педагогічній літературі існує безліч визначень поняття «мотивація». За визначенням Блек П., Вільям Д. (Black, Wiliam, 1998) у загальнопедагогічному контексті мотивація представляє собою складну, багаторівневу систему спонукань, що включає такі елементи, як потреби, мотиви, інтереси, ідеали, прагнення, установки, емоції, норми та цінності. Ці складові безпосередньо визначають людську діяльність. (там само).

На думку О.Тимошенко - мотивація є важливою рушійною силою в поведінці людини, яка визначає її здатність досягати мети, долати труднощі, вкладати зусилля в діяльність і підтримувати її протягом тривалого часу. Вона допомагає людині обирати цілі, засоби їх досягнення і оцінювати свою діяльність. «Мотивація знаходить своє відображення як в індивідуальних, так і в соціальних аспектах життя, формуючи систему бажань, потреб і стимулів». Складність цього явища потребує розгляду різних аспектів мотиваційних теорій та їх реалізації в різних сферах (Тимошенко, 2013).

Структура мотивації є комплексною, багат шаровою і включає низку елементів, які взаємодіють, створюючи єдиний мотиваційний процес. Потреби, які лежать в основі мотивації, бувають різного рівня. Вони можуть бути фізіологічними, соціальними, емоційними (потреба у впевненості, безпеці, самореалізації). Базові потреби є рушійними силами, які змушують людину діяти. Потреби організовані в ієрархію, де базові потреби (фізіологічні, безпеки) мають пріоритет. Лише після їх задоволення індивід може переходити до більш високих потреб - визнання і самореалізації. Проте сучасні психологи, С.Занюк (2002), В.Климчук (2005) звертають увагу на те, що мотивація не завжди строго слідує ієрархії і може бути рухома навіть на етапах досягнення більш складних потреб.

Є. Іллін підкреслює, що мотиви визначаються як внутрішні сили, які спонукають людину до дій і поведінкових реакцій. У психології мотивації це дуже важливий компонент, який забезпечує конкретний напрямок активності. Мотиви можуть бути різними: від внутрішніх (пошук самореалізації, задоволення інтелектуальних потреб) до зовнішніх (прагнення до винагороди, нагороди чи соціального визнання) (Іллін, 2013). Як зазначають дослідники мотивації у

формуванні мотивів важливу роль відіграють соціальні та культурні фактори. Наприклад, у різних культурах соціальні мотиви можуть впливати на вибір людей, формуючи певні стратегії поведінки.

Мета визначає фокус і спрямованість поведінки. Вона є тим «орієнтиром», до якого прагне особистість. У теорії мотивації мета може бути як конкретною і досяжною, так і абстрактною або довгостроковою. Суттєвим є те, що досягнення мети завжди вимагає певних зусиль, які залежать від рівня мотивації індивіда. За словами І.Жуковської (2012), мотивація, яка веде до досягнення мети, має здатність генерувати зусилля, необхідні для подолання перешкод, що зустрічаються на шляху. Мотиви змінюють її контекст і можуть бути спрямованими як на результат, так і на процес. Стратегія або методи визначають, як саме особа буде досягати поставленої мети. Це можуть бути різні підходи, наприклад, методи самоконтролю, планування дій, використання зворотного зв'язку або адаптація до нових умов. Згідно з дослідженнями Р. Рапава, К. Ковінько, (2021). важливою частиною мотивації є вибір конкретних стратегій, які зможуть допомогти індивіду подолати труднощі на шляху до мети. Наприклад, «...стратегії можуть включати планування, розподіл задач, пошук допомоги з боку або, навпаки, прагнення до незалежності» (там саме).

Людина прагне до взаємодії з іншими людьми, бажає бути частиною певної групи, отримувати підтримку від оточуючих. Соціальні мотиви є важливим чинником, який визначає поведінку в групах, сім'ї, на роботі або в навчальних колективах. Вони можуть включати прагнення до допомоги іншим, бажання бути частиною певної соціальної групи чи організації. Мотивація є багатограним явищем, яке включає як психологічні, так і соціальні аспекти. Вона визначає спрямованість дій людини, її здатність досягати мети та долати труднощі. Важливо, що мотивація має структуру, яка включає потреби, мотиви, мету, стратегії досягнення мети та оцінку результату. Мотивація в навчанні та професійній діяльності є ключовим елементом для досягнення успіху і розвитку особистості, а соціальна мотивація допомагає людині взаємодіяти з оточенням і знаходити своє місце в суспільстві.

Нині мотивація як психолого-педагогічне явище має різні трактування. В одному випадку її розглядають як набір факторів, що підтримують, спрямовують і визначають поведінку, в іншому – як сукупність мотивів, а в третьому – як спонуку, що ініціює активність організму і визначає її напрямок. При вивченні мотивації навчальної діяльності важливим є не лише визначення головного спонукача (мотиву), а й аналіз структури всієї мотиваційної сфери людини. Крім того, психологи розрізняють ще одну класифікацію, яка виділяє два основних типи мотивації: зовнішню та внутрішню (Лі Хунянь, Ключова, 2024, с.996)..

Внутрішня мотивація – цей стимул виникає, коли людина займається діяльністю для того, щоб отримати задоволення або радість від самого процесу. Поняття «внутрішньої мотивації» є давно визнаним у галузі психолого-педагогічних досліджень. В науковій літературі для опису цього феномена використовують кілька термінів, що відображають різні аспекти його розуміння, зокрема «процесуальна мотивація» (Занюк, 2002) та «внутрішня мотивація» (В. Климчук, 2005). Внутрішня мотивація визначається як бажання виконувати певну діяльність заради самого процесу, отримуючи задоволення і радість від цієї активності, а не через бажання отримати зовнішню винагороду чи виконати вимоги.

Н.Альохіна, вказує, що внутрішня мотивація включає не лише чинники, які спонукають до поведінки, але й акцентує увагу на якості виконуваної роботи, а також на емоціях, які супроводжують людину в процесі виконання завдання, і на впливі цієї мотивації на подальший розвиток особистості. (Альохіна, 2010).

Зовнішня мотивація - проявляється у виконанні завдань через відчуття обов'язку або як спосіб досягнення певних цілей. Це важливий елемент мотиваційного процесу, що передбачає вплив зовнішніх факторів на особу з метою досягнення певних результатів чи цілей. Вона залежить від зовнішніх чинників, таких як винагороди, схвалення, оцінки або соціальне визнання, що стають спонукачами для виконання певних дій. Згідно з дослідженнями українських учених, зовнішня мотивація може бути особливо значущою у ситуаціях, коли необхідно досягти конкретних, чітко визначених результатів в

рамках навчального процесу. Зокрема, А. Климчук (2016) зазначає, що зовнішня мотивація є ключовим чинником у навчальному процесі, оскільки вона може сприяти активізації студентів або учнів для виконання завдань і досягнення навчальних цілей за рахунок конкретних зовнішніх факторів. Окрім цього, соціальне визнання та оцінка результатів навчальної діяльності також відіграють важливу роль, оскільки вони можуть спонукати студентів до подальших зусиль у навчанні. Проте, за словами О. Білостоцької, надмірна залежність від зовнішніх факторів може призвести до зниження внутрішньої мотивації та зацікавленості у навчанні. Дослідження також акцентують на важливості зовнішньої мотивації в освітньому процесі, однак підкреслюють необхідність балансу між зовнішніми та внутрішніми чинниками мотивації. Викладачам слід враховувати, що занадто часте застосування зовнішніх стимулів може змусити студентів орієнтуватися лише на оцінки чи нагороди, замість того, щоб звертати увагу на сам процес навчання та власний розвиток. Тому важливо поступово переходити до розвитку внутрішньої мотивації, що забезпечить стійкішу та довготривалу зацікавленість студентів у навчальній діяльності (Білостоцька, 2016).

К. Бовілл стверджує, що існують три основні типи мотивації, які утворюють мотиваційний континуум, що відображає рівень самовизначення в поведінці. Це діапазон від амотивації до зовнішніх і внутрішніх мотивів (Bovill, 2020). Професійна мотивація включає вплив різних чинників, які визначають вибір професії та подальше виконання обов'язків, що з нею пов'язані. Вона формується під впливом як зовнішніх факторів, так і заходів профорієнтації. У наукових дослідженнях виокремлюють кілька видів професійних мотивів педагогів: мотиви, що визначають вибір педагогічної діяльності, мотиви, які з'являються в процесі роботи, та мотиви, що сприяють розвитку педагогічної майстерності. Дослідниця І. Жуковська, визначає мотивацію як сукупність мотивів, що стимулюють діяльність, а сам процес мотивації - як взаємодію особистісних і ситуаційних факторів, які регулюють поведінку. Вона також наголошує, що мотивація дозволяє людині реалізувати своє ставлення до навколишнього середовища в процесі діяльності. Згідно з її дослідженнями, мотивація є процесом

реалізації мотивів, а сам мотив - це «...найвищий рівень мотивації, що визначає діяльність людини та її взаємодію з іншими людьми і світом навколо» (Жуковська, 2022).

Сучасне розуміння мотивації вимагає аналізу таких понять, як мотив, потреба, інтерес і схильність, оскільки різне трактування цих термінів може призвести до неоднозначних висновків щодо мотиваційних процесів. Загалом, мотивація охоплює діяльність людини, включаючи її потреби, інстинкти, бажання, емоції, стосунки та ідеали, і є більш широким поняттям, ніж мотив. Концепція мотивації виникла для того, щоб пояснити людську поведінку. Вона допомагає з'ясувати причини певних дій, а також зрозуміти мету і сенс цього процесу. Мотивація включає в себе, на думку Л.Сердюк: мотиваційну систему особистості, яка охоплює стимулюючі фактори діяльності, такі як мотиви, інтереси, потреби, цілі, переконання, установки, норми та стереотипи; мотиваціюдосягнення, яка відображає потребу досягнення високого рівня в діяльності та задоволення інших потреб; мотивацію самоактуалізації, яка є найвищим рівнем ієрархії мотивів і полягає у потребі людини реалізувати свої можливості (Сердюк, 2013).

Питання *мотивації навчання* є важливим предметом наукових досліджень як у вітчизняній, так і в міжнародній науці. У своїх працях Р.Рапава та К. Ковінько аналізують специфіку використання дистанційних технологій у навчанні, висвітлюючи переваги та недоліки такого підходу. Однак, незважаючи на це, кількість досліджень, що зосереджуються на мотивації до навчання в умовах інтернет-освіти, є обмеженою як за числом, так і за глибиною. З існуючих досліджень видно тенденцію до вузького трактування мотивації, що не враховує складну і динамічну взаємодію факторів, які визначають та впливають на мотивацію до навчання. Натомість більша увага приділяється проектуванню мотиваційних навчальних середовищ. У цьому контексті мотивація студентів стає ключовим чинником успіху в онлайн-освіті, що і визначає актуальність даного дослідження (Rapava, Kovinko, 2021)

Мотиви навчання безпосередньо впливають на інтенсивність та регулярність навчального процесу. Без внутрішньої активності учасника навчального процесу освітні умови залишаються потенційними, без фактичної реалізації. У мотиваційній сфері студентів виділяються різноманітні мотиви, які визначають їх ставлення до професії, до навчальної діяльності, окремих дисциплін і до освітнього процесу в цілому. Високий рівень навчальної мотивації сприяє розвитку здібностей, які виявляються через навчальну діяльність. Для досягнення успіху в навчанні необхідна стійка мотивація, тому навчальний процес можна трактувати як результат взаємодії зовнішніх і внутрішніх мотивів студента. Освітня діяльність є однією з найбільш складних форм діяльності людини (Лі Хунянь, Ключева, 2024, с.967).

Сучасна система освіти орієнтована на особистісний розвиток учнів, стимулювання потреби в самовдосконаленні та саморозвитку. Впровадження дистанційних технологій в освіту змінило розуміння ролі педагога та студента: в традиційній освіті педагог безпосередньо взаємодіє з учнями, готуючи навчальний матеріал і контролюючи навчальний процес. Для того, щоб підвищити мотивацію студентів в контексті дистанційного навчання, В. Тимощенко зазначає важливість самостійності студента та його здатності до самоконтролю, що дозволяє ефективніше задовольняти потреби в самопізнанні. За словами дослідника, студенти, які навчаються дистанційно, часто не мають чітко визначених кінцевих цілей чи термінів завершення навчання, що ускладнює оцінку того, чи є припинення навчання результатом невдачі або свідомим вибором студента відповідно до його намірів та планів (Тимощенко, 2018).

Л.Сердюк доповнює загальну типологію мотивів, вносячи важливі аспекти для їх діагностики. Він виділяє групу мотивів, що характеризують «важливість і необхідність занять». Це мотиви, які відображають характер виконуваної діяльності, і вони виражаються словами «потрібно», «необхідно», «цікавість», «розвиток» тощо. Існує також група мотивів, пов'язана з «перспективою», що описує мету діяльності через терміни, як «шукати», «успіх», «діяти», «незалежність», «корисність», «саморозвиток» тощо. Мотиви «заохочення»

включають терміни, що відображають ставлення до різних заохочень, наприклад, «похвала», «подарунок», «гроші», «повага», «самоповага». Для категорії «новизна» характерні мотиви, що виражають прагнення до пізнання нового, зокрема, слова «цікавість», «захоплення», «таємничість». Розрив між досягнутими результатами та актуальними цілями формує мотивацію досягнення як поточних, так і майбутніх цілей. Такий розрив є основою мотивації до навчання, оскільки прагнення до досягнення цілей знижує відчуття дискомфорту і напруги (Сердюк, 2013).

Всі ці мотиваційні фактори можуть змінюватися через перехід до нових умов навчання, зокрема, через карантинні обмеження соціальних контактів. Перехід на дистанційне навчання вивів студентів і викладачів перед новими викликами, зокрема, необхідністю адаптації до соціального дистанціювання та нових умов реалізації педагогічного процесу. Порівняно з традиційним навчанням, дистанційне навчання має значні переваги та виклики. Традиційна система має такі недоліки, як обмежені можливості для активної взаємодії між студентами та викладачем, недостатній зворотний зв'язок і складність включення всіх студентів у навчальний процес. А.Скопич зазначає, що під час традиційних занять студенти часто демонструють індивідуальні знання, що обмежує комунікацію і співпрацю, а допомога викладача може сприйматися як порушення дисципліни. Натомість, онлайн-формат знижує комунікативну дистанцію, дозволяючи студентам бути більш відкритими для взаємодопомоги (Скопич, 2015)

Переваги дистанційного навчання висвітлюються у працях Ю.Лахмотової, В.Шкрібнюк та А.Цапко, які підкреслюють, що студенти виступають як активні учасники процесу, а викладач має більше можливостей для індивідуальної оцінки та диференціації навчальних потреб. У дистанційному навчанні також зменшується потреба в записуванні лекцій, оскільки студенти мають доступ до підготовлених матеріалів, що дає викладачу можливість поглибити тему, надавати додаткові пояснення та орієнтувати студентів на самостійну роботу. Хоча дистанційне навчання критикують за обмеження в інтелектуальній діяльності,

багато навчальних дисциплін, представлених у такому форматі, зберігають високий потенціал для розвитку критичного мислення студентів. Використання онлайн-технологій дає можливість проводити лекції, семінари, круглі столи та інші форми навчання. Також важливою є «...роль індивідуальних диспозицій студентів, таких як страх публічних виступів або хвилювання перед контрольними заходами, що можуть стимулювати мотиваційні зміни під час навчання» (там саме). Страх перед невдачею пов'язаний із низьким рівнем самооцінки і відчуттям некомпетентності, що можна зменшити через дистанційне складання іспитів. Самоосвіта також є важливим аспектом дистанційного навчання, адже студенти здатні проявляти більшу самостійність і ініціативу в пошуку нових знань і розвивати особистісну значущість самоосвітніх занять.

Мотивація до навчання є динамічним процесом, що включає різноманітні чинники, які постійно змінюються та взаємодіють між собою. Ці чинники включають потреби студента, його ставлення до навчання, цілі, емоції та інтереси. Формування мотивації не зводиться до простого підсилення позитивних чи негативних почуттів щодо навчального процесу. Це складний процес, що передбачає розвиток і зміну структури мотиваційної сфери, з появою нових, більш зрілих мотивів, які інколи можуть бути суперечливими.

У нашому дослідженні ми опираємося на визначення мотивації навчальної діяльності, яке запропонували Суфле Ф. та Шмітт Г. Вони трактують мотивацію як сукупність ставлень студентів до навчального процесу, охоплюючи різні аспекти: від ставлення до навчання як до засобу досягнення цілей (Souflee, Schmitt, 1974) до ставлення до результатів навчання а також ставлення до винагород чи покарань (прагматичні мотиви). Вони виокремлюють дві основні групи факторів, що впливають на мотивацію: об'єктивні фактори, які стосуються організації навчального процесу та педагогічної діяльності, та суб'єктивні фактори, що залежать від індивідуальних психологічних характеристик студентів і викладачів (Souflee, Schmitt, 1974).

Як визначає Л. Яременко, мотивація досягнення успіху часто визначається як прагнення людини виконати певні завдання, отримати відповідну реакцію та

відчутти задоволення від досягнення мети. Інші дослідники розглядають мотивацію досягнення як результат діяльності, пов'язаний з оцінкою виконання завдань, де головним критерієм є відповідність еталонам високої якості, «...вона може бути пояснена як прагнення індивіда підвищити або підтримати високий рівень власних здібностей у будь-якій діяльності, де є визначений стандарт відмінної якості» (Яременко, 2014).

Розглядаючи мотивацію, як ключовий чинник у навчанні, Г. Рекун підкреслює, що студенти з високою мотивацією зазвичай досягають успіху в навчанні, тоді як ті, у кого мотивація слабка, часто мають труднощі з досягненням академічних результатів. Проте мотивація сама по собі не є гарантією успіху, і наявність досягнень не завжди свідчить про високий рівень мотивації (Рекун, 2013, с.120). І від підкреслює, що «...настає потреба в формуванні внутрішньої та зовнішньої мотивації, яка відбувається під впливом суб'єктивних та об'єктивних факторів»(там саме). Л.Сердюк відмічає, що навчальна мотивація відіграє важливу роль у досягненнях здобувачів і їхньому сприйнятті власних академічних знань, а також у впливі на рівень занепокоєння щодо навчального процесу. Вона часто пов'язана з самим навчанням і може бути розглянута як тривимірна концепція, яка охоплює індивідуальні переконання щодо своїх здібностей (самооцінка), бажання вчитися (мотиваційний намір) і емоційні реакції, необхідні для виконання конкретних завдань (оцінка завдання) (Сердюк, 2013).

Американські дослідники виділили 10 основних мотиваційних елементів, необхідних для розвитку та підтримки мотивації в дистанційному навчанні. Незалежно від формату навчання, викладачі повинні звертати увагу на ключові аспекти, які вони можуть ефективно інтегрувати в розробку своїх курсів. Важливо акцентувати увагу не тільки на можливих завданнях, але й на мотиваційних елементах і принципах. Згідно з дослідженнями, до таких елементів відносяться: навчальне середовище, зворотній зв'язок, активна участь студентів, значущість завдання для учня, можливість вибору, різноманітність завдань, зацікавленість студентів, рівень напруги та складності завдань, взаємодія серед студентів, чітка орієнтація на досягнення цілей (Dennen, Bonk, 2007).

Впровадження дистанційного навчання змінило традиційне уявлення про роль викладача та студентів: у звичайній освітній системі комунікація між педагогом і студентами здійснюється безпосередньо. Завдання викладача полягає в підготовці навчальних матеріалів, завдань та інших допоміжних ресурсів, що дає йому можливість управляти процесом навчання на всіх його етапах. У дистанційному навчанні відсутній фізичний контакт між учасниками освітнього процесу. Роль педагога стає більш обмеженою, а студенти отримують більше відповідальності за свою навчальну активність. Взаємодія між викладачем та студентами здійснюється через онлайн-платформи, студенти самостійно вибирають темп і методи вивчення матеріалу, визначають рівень складності завдань. У відсутності постійного контролю та прямої взаємодії з викладачем студент змушений активніше залучати власний потенціал, організовуючи свою діяльність без зовнішнього нагляду. Оскільки дистанційне навчання вимагає значної самостійності від студентів, важливо, щоб викладач підтримував цю зміну ролей, сприяючи розвитку інтересу до навчання. Дослідження в різних країнах показують, що дистанційні технології можуть бути не лише стимулом для підвищення інтересу студентів до навчального процесу, але й спонукають педагогів до освоєння нових методів та технологій викладання.

Н. Шемигон підкреслює, що дистанційне навчання відкриває для педагогів нові можливості, надаючи доступ до унікальних інструментів та навчальних ресурсів. У таких умовах студенти позбавлені прямого контакту з викладачами та іншими учасниками навчального процесу. Проте дистанційні технології мають низку важливих переваг:

- розширений доступ до більшої кількості здобувачів;
- можливість залучати до навчання експертів та педагогів, які не можуть проводити заняття в режимі онлайн;
- об'єднання студентів з різних соціальних, культурних та економічних верств у єдиному освітньому просторі;
- створення умов для навчання студентів, які не мають змоги відвідувати освітні заклади;

– нові методи навчання, такі як організація вебінарів, обмін миттєвими повідомленнями, ведення блогів та обмін матеріалами;

– розвиток технологічного мислення та підвищення інформаційно-комунікативних навичок студентів (Шемигон, 2022).

За визначенням Г. Шевчук, мотивація студентів до вивчення та використання дистанційних навчальних технологій безпосередньо залежить від кількох психолого-педагогічних аспектів: «здатність ефективно планувати та організовувати час для навчання, наявність особистої стратегії навчального процесу, вміння опрацьовувати навчальний матеріал, рівень самодисципліни та організованості...», а також можливість комунікації з іншими учасниками дистанційного навчання. Зміцнення кожного з цих аспектів сприяє суттєвому підвищенню загальної мотивації студентів, що в свою чергу позитивно впливає на їх успішність у навчальному процесі (Шевчук, 2021).

Студенти, які використовують дистанційні технології для навчання, потребують підтримки та керівництва на всіх етапах навчального процесу. Оскільки в них є обмежений час на ознайомлення з новим способом навчання, система дистанційної освіти повинна враховувати необхідність стимулювання мотивації студентів і задоволення їхніх потреб не тільки в змісті навчальних матеріалів, але й у можливості взаємодіяти з викладачами та іншими студентами. У традиційній освіті педагог може оцінювати рівень зацікавленості студентів через різні ознаки, такі як швидкість включення в роботу, готовність до виконання завдань, активність під час дискусій та запитання по темі. Водночас дистанційне навчання вимагає від студентів вже сформованої мотивації та навичок самостійного навчання та організації часу.

Крім того, дистанційне навчання може стискати мотивацію студентів через кілька деструктивних чинників. Наприклад, студенти змушені поєднувати навчання з іншими аспектами свого життя, що вимагає від них вміння ефективно розподіляти час. Відсутність безпосереднього контакту з іншими студентами та викладачами ускладнює формування колективної мотивації. Крім того, студенти часто стикаються з відсутністю підтримки з боку викладачів, що може впливати

на їх мотивацію. Складність в освоєнні технічних аспектів дистанційної платформи також може бути перешкодою для ефективного навчання. У ситуації, коли студент здатен самостійно організувати своє навчання та регулярно виконувати завдання, його мотивація залишається високою. Однак відсутність належної підтримки може призвести до зниження впевненості та мотивації.

Таким чином, інноваційні практики в дистанційному навчанні допомагають подолати фізичні бар'єри, зробити навчання більш доступним, персоналізованим і інтерактивним, а також сприяють розвитку нових форматів творчого процесу.

На основі теоретичного аналізу та узагальнення поглядів науковців щодо структури подібних явищ і понять, а також з урахуванням ролі мотивації до дистанційного навчання у контексті виконавсько-інструментальної підготовки, були виокремлені чотири основні компоненти мотивації у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Перший компонент, що входить до структури мотивації до дистанційного навчання, визначений як *інтелектуально-емоційний*. Цей компонент охоплює як когнітивні, так і емоційні аспекти мотивації. Він включає в себе інтерес до музичних творів, прагнення глибше зрозуміти теоретичні та практичні основи виконавства, а також емоційну залученість до навчального процесу, що є необхідним для успішного засвоєння інструментальних і вокальних навичок за допомогою дистанційних технологій. Інтелектуально-емоційний компонент можна трактувати як поєднання когнітивних і емоційних процесів, які впливають на здатність студента мотивувати себе до навчання. У контексті навчання цей компонент охоплює не лише здатність студента до інтелектуального засвоєння матеріалу, але й його емоційне ставлення до навчального процесу, включаючи адаптацію до нових форм навчання, таких як дистанційне навчання. Важливо, щоб студент не лише розумів значущість виконуваних завдань, але й відчував внутрішнє бажання їх виконувати, що може бути підкріплено позитивними емоціями, що виникають під час навчання. Щоб розкрити важливість цього компонента, варто зазначити, що мотивація до дистанційного навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва є складним процесом, який

формується через взаємодію когнітивних та емоційних аспектів. Студенти, що навчаються в дистанційному форматі, часто стикаються з рядом унікальних проблем, таких як відсутність безпосереднього контакту з викладачем та одногрупниками, а також необхідність самостійної організації навчального процесу. Ключовим фактором для успішного освоєння дистанційних технологій є розвиток у студентів як інтелектуальної, так і емоційної готовності до цього формату навчання. В інтелектуально-емоційному компоненті можна виділити інтелектуальну складову, яка передбачає здатність студента організовувати своє навчання, планувати та здійснювати самоконтроль. Для майбутніх музикантів це включає освоєння нових навчальних інструментів, таких як електронні платформи, відеоуроки та інтернет-ресурси. Цей процес вимагає високого рівня самоорганізації, критичного мислення та здатності ефективно знаходити, аналізувати і інтегрувати нові знання. Інтелектуальний аспект мотивації є важливим для формування у студентів чітких цілей, розуміння важливості виконуваних завдань, отримуваних навичок і того, як це допоможе у подальшій професійній діяльності. Крім того, важливим є емоційний аспект мотивації, оскільки емоційний стан студентів може значно впливати на їхню здатність концентруватися, виконувати завдання та досягати успіху в навчанні. Негативні емоції, такі як стрес або невизначеність, пов'язані з дистанційним форматом навчання, можуть мати несприятливий вплив на результати навчання.

З іншого боку, позитивне емоційне ставлення до навчання може значно підвищити ефективність засвоєння матеріалу. Тому важливо формувати у студентів позитивне ставлення до дистанційного навчання через різноманітні мотиваційні стратегії: надання регулярного зворотного зв'язку, підтримку з боку викладачів, а також створення комфортної атмосфери, яка стимулює самовираження в процесі навчання.

Ефективна мотивація до дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва неможлива без гармонійного поєднання інтелектуальних та емоційних факторів. Ці аспекти взаємопов'язані, оскільки емоційний стан студента може значно впливати на його когнітивні здібності, такі як увага,

здатність до аналітичного мислення та організації навчального процесу. Наприклад, позитивні емоції, пов'язані з успіхами у освоєнні дистанційних інструментів навчання, можуть стимулювати подальше навчання і саморозвиток, що в свою чергу підвищить рівень інтелектуальної мотивації.

У процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутні музиканти повинні не лише опановувати технічні аспекти гри на інструменті, а й розвивати свою емоційну чутливість до музики, відчуття темпу, ритму та виразності виконання. Дистанційне навчання вимагає особливої уваги до цих аспектів, оскільки студенти часто працюють самостійно, без безпосереднього нагляду викладача.

Інтелектуально-емоційний компонент є важливим фактором, який забезпечує ефективність підготовки. Студент повинен не тільки розуміти технічні елементи виконання (що стосується інтелектуального аспекту), але й мати емоційний зв'язок з музичним твором, здатність до виразного виконання, що не завжди можливо в умовах дистанційного навчання. Тому розвиток інтелектуально-емоційного компонента допомагає студенту зберігати внутрішню мотивацію і дисципліну, що необхідні для досягнення високих результатів у виконавській практиці.

Інтелектуально-емоційний компонент є важливим елементом у формуванні мотивації до дистанційного навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Поєднання інтелектуальних і емоційних аспектів навчання сприяє підвищенню ефективності засвоєння матеріалу, розвитку творчого потенціалу студентів та їх готовності до самостійної роботи. Для успішного розвитку цього компонента важливо застосовувати різноманітні педагогічні методи і стратегії, які допомагають студентам долати труднощі дистанційного навчання та розвивати як когнітивні, так і емоційні навички, необхідні для успішної виконавської діяльності.

Наступним важливим компонентом є комунікаційно-адаптаційний аспект, який полягає в розвитку комунікативних навичок студентів у рамках дистанційного навчання. Здатність адаптуватися та ефективно взаємодіяти з

викладачами і одногрупниками через онлайн-платформи відіграє важливу роль у підтримці мотивації для активної участі в навчальному процесі та допомагає подолати відчуття ізоляції. Цей компонент є значущою частиною мотиваційної структури, оскільки включає здатність студента адаптуватися до нових умов навчання, взаємодіяти з іншими учасниками процесу і коригувати свою діяльність залежно від змін в навчальному середовищі. У контексті дистанційного навчання, зокрема в музичній освіті, цей компонент має особливе значення, оскільки поєднує навички комунікації з вмінням пристосовуватися до нових технологічних і соціокультурних умов.

В умовах дистанційного навчання, особливо в галузі музичної освіти, студенти часто не мають прямого особистого контакту з викладачами і одногрупниками, що може викликати почуття ізоляції, відсутність підтримки та труднощі у засвоєнні матеріалу. Це, у свою чергу, може знижувати їх мотивацію до навчання. Тому важливим аспектом мотиваційного процесу є розвиток комунікаційних навичок студентів, а також їх здатності адаптуватися до нових форматів навчання, технологічних засобів і соціальних відносин у дистанційному середовищі.

У цьому компоненті можна виділити дві основні складові: комунікаційну та адаптаційну. У дистанційному навчанні комунікація набуває нових форм і вимог. Вона передбачає використання різноманітних цифрових інструментів для передачі знань і обміну інформацією, таких як електронна пошта, форуми, чати, відеоконференції, онлайн-консультації. Для успішного навчання важливо не тільки вміти користуватися цими інструментами, але й ефективно комунікувати з викладачем та іншими студентами, забезпечуючи ясність, точність і відкритість у спілкуванні. Для майбутніх музикантів здатність обговорювати музичні твори, технічні аспекти виконання, інтерпретаційні рішення та інші питання в онлайн-форматі є важливим елементом професійної підготовки. Комунікація також включає аспекти зворотного зв'язку, що передбачають надання і отримання конструктивної критики. У дистанційному навчанні особливо важливим є уміння

надавати студентам чіткий та своєчасний зворотний зв'язок, що дозволяє коригувати помилки та підтримувати інтерес до навчання.

Адаптаційний аспект є критичним для успішного освоєння дистанційного формату навчання. Студенти повинні бути готові до змін в методах подачі інформації, використанні нових технологій та організації навчального процесу. У сфері музичної освіти адаптація включає в себе здатність до самостійної роботи за умов відсутності постійного контролю викладача, освоєння нових онлайн-платформ для виконання завдань і взаємодії з матеріалом. Адаптація також передбачає здатність працювати з різними темпами та стилями навчання, оскільки студенти можуть мати різні рівні технічної підготовки та підходи до вивчення матеріалу. Тому важливе значення має здатність швидко пристосовуватись до індивідуальних умов навчання та ефективно організовувати свій час, враховуючи специфіку дистанційного навчання. Крім того, цей аспект має соціально-психологічну складову: студентам потрібно навчитися працювати в умовах обмеженого контакту з викладачами та одногрупниками, а також встановлювати взаємозв'язки в цифровому середовищі та інтегруватися в онлайн-спільноту. Це вимагає не лише інтелектуальних зусиль, а й емоційної стабільності, зокрема здатності долати стрес і відчуття соціальної ізоляції.

Для формування мотивації до дистанційного навчання у студентів музичних факультетів важливо активно розвивати їхні комунікаційні та адаптаційні навички. Комунікація в онлайн-середовищі може значно впливати на рівень мотивації студента, адже вона дозволяє зберігати контакт з викладачем, отримувати необхідну підтримку та долати почуття самотності. Комунікаційно-адаптаційний компонент є важливою складовою мотиваційного процесу в умовах дистанційного навчання для майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Розвиток комунікаційних та адаптаційних навичок допомагає студентам зберігати мотивацію, долати труднощі дистанційного навчання та успішно інтегруватися в нове навчальне середовище. Використання різноманітних педагогічних методів і стратегій для розвитку цього компонента є необхідним для ефективної підготовки

студентів до їхньої професійної діяльності в умовах технологічно розвиненого та динамічного світу.

Наступним компонентом є творчо-інноваційний, що спрямований на стимулювання творчої активності студентів у дистанційному навчанні. Мотивація тут полягає в прагненні створювати нові музичні інтерпретації, експериментувати з виконанням класичних творів і застосовувати інноваційні підходи до музичного виконання. Це не тільки сприяє розвитку креативності, але й розширює можливості використання технологій у творчій діяльності. Творчо-інноваційний компонент освітнього процесу охоплює здатність студентів не тільки засвоювати традиційні знання, а й генерувати нові ідеї, рішення та підходи до навчання. У контексті дистанційного навчання цей компонент є особливо важливим, оскільки він вимагає від студентів не лише вміння працювати з технологічними інструментами, але й здатності знаходити нові шляхи для самовираження та інтерпретації навчального матеріалу, а також застосовувати інноваційні підходи в навчальному процесі. Для майбутніх бакалаврів музичного мистецтва цей компонент є надзвичайно важливим, оскільки творчість і інновації мають ключове значення для їхнього професійного розвитку.

Мотивація до дистанційного навчання серед студентів музичних факультетів часто залежить від їх здатності інтерпретувати навчальний матеріал через цифрові засоби. Творчо-інноваційний підхід дає можливість студентам не тільки ефективно використовувати сучасні технології, а й активно шукати нові способи взаємодії з матеріалом. Для музичних дисциплін це може включати використання нових технік виконання, застосування цифрових інструментів для запису, обробки та створення музичних композицій, а також адаптацію класичних принципів виконання до умов дистанційного навчання. Творчий потенціал студента, який активно використовує інноваційні технології, може значно підвищити його мотивацію, оскільки він розглядає навчання не тільки як освоєння базових знань, а й як можливість розвивати власні ідеї та виразні можливості. Це, своєю чергою, створює позитивний емоційний відгук і стимулює бажання продовжувати навчання в умовах дистанційної освіти.

У галузі музичного мистецтва творчо-інноваційний компонент має важливе значення не тільки для музичної інтерпретації, але й для організації навчального процесу. В умовах дистанційного навчання майбутні музиканти можуть застосовувати різноманітні інноваційні засоби для вдосконалення своїх виконавських навичок. Це можуть бути сучасні програми для редагування музики, онлайн-ресурси для аналізу музичних творів, платформи для онлайн-навчання, де студенти можуть обмінюватися виконаннями, обговорювати технічні та інтерпретаційні аспекти з іншими учасниками. Творчо-інноваційний підхід у виконавсько-інструментальній підготовці передбачає також адаптацію традиційних виконавських практик до нових умов навчання. Наприклад, студент може адаптувати класичний музичний твір для виконання в електронному форматі або створювати нові музичні композиції, поєднуючи класичні техніки гри з новітніми технологіями.

Творчо-інноваційний компонент є однією з ключових складових мотиваційного процесу в дистанційному навчанні майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Інтеграція інноваційних технологій в освітній процес, розвиток творчих здібностей студентів і заохочення до пошуку нових ідей та рішень не лише підвищує мотивацію до навчання, а й сприяє підготовці професіоналів, здатних ефективно працювати в умовах швидких технологічних змін. Використання різних стратегій для розвитку цього компонента допомагає студентам музичних факультетів не тільки освоїти необхідні навички, а й стати ініціаторами нових підходів у музичній освіті та практиці.

Висновки до Розділу 1.

1. Досліджено вплив різноманітних мотиваційних факторів на ефективність процесу виконавсько-інструментальної підготовки в умовах дистанційного навчання. Встановлено, що внутрішня мотивація, зокрема пізнавальний інтерес і прагнення до самовдосконалення, відіграють важливу роль у досягненні високих

результатів. Запропоновано методичний підхід до використання мотиваційних інструментів, що поєднує як зовнішні, так і внутрішні стимули навчання основному музичному інструменту. Оцінено ефективність застосування педагогічних методів стимулювання мотивації під час навчання основному інструменту, що підтвердило важливість індивідуального підходу, позитивного зворотного зв'язку та створення комфортного навчального середовища для підтримки інтересу до навчання.

2. Досліджено теоретичні засади дистанційного навчання в контексті виконавсько-інструментальної підготовки, які виявили нові вимоги до застосування інформаційних технологій в освіті. Показано, що дистанційне навчання може ефективно реалізувати освітні завдання при належній організації та правильному виборі навчальних матеріалів. Розроблено основні принципи використання дистанційних технологій у навчанні музичних дисциплін, такі як активність і самостійність студентів, співпраця з викладачем, модульність та персоналізація навчального процесу. Ці принципи стали основою для вдосконалення методик викладання в умовах дистанційного навчання. Оцінено переваги та труднощі дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, зокрема відзначено, що хоча дистанційні технології забезпечують доступ до ресурсів і можливості індивідуалізації, є необхідність покращення контролю за результатами навчання та підтримки високого рівня мотивації студентів.

3. Було сформовано модель організації дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, яка базується на інтеграції таких інноваційних технологій, як відеоконференції, онлайн-платформи для самостійного навчання та електронні навчальні матеріали, що утворює модель гнучкої та адаптивної навчальної програми. Було обґрунтовано доцільність і перспективність використання інноваційних методів дистанційної підтримки майбутніх бакалаврів, що включають персоналізовані навчальні плани, використання електронної пошти для зворотного зв'язку та створення віртуальних кабінетів для полегшення комунікації між студентами та педагогами.

РОЗДІЛ II. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІХ ДО ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ.

2.1. Наукові підходи та технологічні платформи до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Дослідження мотивації до дистанційних форм навчання є важливою частиною сучасної педагогічної науки, оскільки ці форми стають дедалі популярнішими в умовах швидкого розвитку інформаційних технологій та змін у суспільстві. Підхід до вивчення мотивації в контексті дистанційної освіти вимагає інтеграції різних теоретичних концепцій і принципів, які забезпечують адекватне розуміння цього складного процесу. Мотивація студентів до вивчення та застосування дистанційних освітніх технологій залежить від низки психолого-педагогічних факторів: «...наявність здатності планувати та виділяти час на навчання, наявність власної стратегії, здатність розуміти навчальний матеріал, організованість та самодисципліна, взаємодія з іншими учасниками дистанційного навчання» (Жуковська, 2020). Зміцнення кожного з зазначених факторів сприяє суттєвому покращенню загальної мотивації студентів до навчання, що, у свою чергу, допомагає їм ефективно виконувати навчальні завдання.

Ключовою вимогою сучасної освіти є використання електронних та інтернет-ресурсів у процесі навчання. Проблематика дистанційного навчання в Україні активно досліджується, однак через швидкі зміни в технологіях навчання бракує повної інформації про те, як мотиваційні чинники впливають на ефективність дистанційного навчання в закладах вищої освіти. Законодавство про освіту акцентує увагу на важливості інформаційного забезпечення освітнього процесу, що є важливою складовою інтеграції

наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах. У цьому контексті виникає питання, як підтримати мотивацію студентів під час дистанційного навчання для досягнення високих результатів (Прибилова, 2017).

Дослідження впливу дистанційного навчання на мотивацію студентів активно триває протягом останніх двадцяти років. Така форма навчання є важливою складовою сучасної освітньої системи, оскільки забезпечує ряд значущих переваг, таких як універсальність, гнучкість у часі та просторі, а також можливість залучення осіб з обмеженими можливостями до навчального процесу (Іваненко, 2020). Водночас, науковці відзначають, що дистанційне навчання сприяє розвитку таких важливих навичок, як самоорганізація, планування та відповідальність за власне навчання, що, в свою чергу, є основою для формування внутрішньої мотивації студентів (Смульсон, 2012). Однак зазначає В Прибилова, «...що система дистанційного навчання, передбачає певну самостійність студентів і здатність до самоорганізації, вона підходить тим, хто навчається без постійного нагляду з боку викладача» (Прибилова, 2017).

Проблема мотивації навчання активно вивчається і обговорюється в наукових колах як в Україні, так і за кордоном. Однак питання підвищення мотивації в контексті дистанційного навчання потребує більш детального дослідження в українській науці.

Питання організації дистанційного навчання є предметом досліджень багатьох науковців, зокрема А.Бондаренко, О.Наливайко, Г.Шевчук, Н.Шемигон та інших.

Згідно з дослідженнями вітчизняних і закордонних вчених, дистанційне навчання розглядається як організація навчального процесу, при якій викладач створює навчальну програму, що орієнтується на самостійне навчання студента. На думку І.Жуковської «...дистанційне навчання - багатофункціональна, керована система, що саморозвивається. Ефективність системи пов'язана з внутрішньо-особистісними особливостями здобувачів,

найважливіше місце займає мотивація, детермінує діяльність та стимулює активність» (Жуковська, 2020) В зарубіжних дослідженнях мотивація визначається як процес, який забезпечує підтримку цілеспрямованої діяльності. Вчені закордонних країн під час вивчення мотивації навчання онлайн застосовують різні підходи для її стимулювання. Часто аналізуються внутрішні та зовнішні теорії мотивації в контексті онлайн-навчання. Однією з впливових є *теорія самовизначення*, яка розкриває аспекти внутрішньої та зовнішньої мотивації. Ця теорія стверджує, що всі люди мають потребу в самостійності (здійснювати діяльність і контролювати себе), а також в почутті компетентності (здатність досягати цілей) і з'єднаності (зв'язок з оточенням). Теорія самовизначення зазначає, що якщо умови навколишнього середовища сприяють автономії особистості, то мотивація до самостійного навчання розвивається ефективніше.

Ю.Опанасюк (2016) розглянуто два основні підходи до трактування поняття «самовизначення»: соціологічний та психологічний. Згідно з соціологічним підходом, самовизначення особистості визначається через її приналежність до певних соціальних груп та відчуття зв'язку з різними соціальними структурами. У рамках цього підходу розрізняють різні типи самовизначення, такі як професійне, особистісне, сімейне та інші. Важливими чинниками ефективності самовизначення є активне залучення індивіда до різних сфер діяльності, а певні події в цих сферах визначаються як ключові моменти процесу самовизначення. З точки зору психологічного підходу, самовизначення особистості фокусується на внутрішніх психологічних механізмах, що стимулюють участь в соціальних структурах і сферах діяльності, і які суттєво впливають на формування ціннісних орієнтацій, зокрема професійного самовизначення.

Проблему соціального самовизначення у науковому дискурсі висвітлено в працях Л.Петриченко, яка доводить, що «...процес професійного самовизначення особистості передбачає урахування особливостей розвитку ціннісно-сміслової природи індивіда, способів та інструментів взаємодії між

оточуючим середовищем, особистістю та світом професій (Петриченко, 2023). Ключовим чинником професійного самовизначення особистості є розвиток рефлексії та самосвідомості, які охоплюють як професійний, так і особистісний аспекти. Процес професійного самовизначення включає взаємодію внутрішніх і зовнішніх факторів, а також формування системи практичних дій індивіда в умовах сучасного ринку праці. Це включає ухвалення рішень щодо змісту та напрямів їх реалізації, постійний моніторинг результатів і усвідомлення наслідків ухвалених рішень (там само).

Перехід до дистанційного навчання став важливим етапом для вищої освіти, створивши нові умови для освітнього процесу та змінивши роль викладачів і самих навчальних закладів. Вища освіта має визначальний вплив на розвиток суспільства, сприяючи його сталому прогресу, як зазначено у звіті ЮНЕСКО 2015 року. У цьому контексті викладачі стають ключовими «агентами змін», які повинні не тільки навчати, а й мотивувати студентів, допомагаючи їм розвивати навички самоорганізації під час навчання в дистанційному форматі. Особливо важливою ця зміна стала під час пандемії та війни, коли дистанційне навчання стало способом забезпечення безпеки для студентів, які проживають у зонах ризику або знаходяться в окупації чи біля лінії фронту. Однак, не можна заперечувати, що для деяких студентів та викладачів цей перехід став стресовим, а мотивація до навчання в таких умовах може бути одним із найбільш важливих факторів, що впливають на ефективність освітнього процесу. У загальнодоступному суспільному дискурсі часто підкреслюється безліч переваг дистанційного навчання, таких як можливість навчатися в будь-який час, в будь-якому місці та навіть на кількох курсах одночасно. Водночас дистанційне навчання дозволяє засвоювати матеріал у власному темпі, забезпечує доступність навчальних ресурсів та індивідуальний підхід. Така форма навчання використовує сучасні інформаційно-комунікаційні технології, які сприяють інтерактивному обміну інформацією, що також підвищує ефективність навчання. У свою чергу, відчуття компетентності студентів є важливим аспектом мотивації. Коли вони

мають змогу вибирати, як організувати свою навчальну діяльність, це стимулює інтерес і бажання навчатися. Для викладачів питання мотивації завжди залишалося важливою перешкодою на шляху до успіху у навчанні. Хоча це поняття здавалося інтуїтивно зрозумілим, існує значна кількість досліджень, що по-різному трактують його суть.

Проблема формування мотивації була і залишається актуальною у психолого-педагогічній науці (Лахмотова, Шкраб'юк, Цапко, 2002). Дослідники сходяться на думці, що дистанційне навчання – це форма організації навчального процесу, яка передбачає самостійну роботу учнів. Така модель дозволяє навчатися в зручний час та в будь-якому місці, далеко від викладача (Прибилова, 2017). Важливим фактором, що забезпечує успіх у навчанні, є мотивація, яка має більший вплив, ніж рівень інтелекту. Усвідомлення значення мотивації для досягнення успіху в навчанні і формуванні особистості стає основою для впровадження принципу мотиваційної підтримки у навчальний процес, «... мотивація до дистанційного навчання орієнтована на активну діяльність слухачів, сприяючи появі позитивних емоцій, а обсяг отриманих знань досягає максимального рівня» (Лахмотова, Шкраб'юк, Цапко, 2002).

М. Абдулах відокремлює інші фактори, які також впливають на мотивацію дистанційного навчання: соціальні відносини - можливість знайти нових друзів та встановити контакти, зовнішні очікування - необхідність виконання вказівок від інших, соціальне забезпечення - прагнення поліпшити свої можливості для служіння суспільству, особисте просування - досягнення кар'єрного зростання та професійного розвитку, втеча або заохочення - бажання позбутися нудьги або перерви від рутини, пізнавальний інтерес - бажання отримати нові знання заради власних інтересів або задоволення допитливості (Abdullah, 2009).

Оскільки дистанційне навчання вимагає високого рівня самостійності та активності студентів, викладачам важливо допомогти здобувачам освіти прийняти нову роль і, за можливості, заохочувати їхній навчальний інтерес.

Дослідження в глобальному контексті показують, що дистанційне навчання може не тільки стимулювати більший інтерес студентів до навчання, але й мотивувати педагогів освоювати та інтегрувати дистанційні технології в освітній процес. Методи дистанційного навчання відкривають нові можливості та інструменти для викладачів.

У дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних учених доведена ефективність застосування моделі підвищення мотивації навчання, розробленої Дж. Келлером. Ця модель включає чотири основні компоненти: увагу (сприяння формуванню інтересу та зацікавленості студентів), значущість (пов'язування навчального матеріалу з особистим досвідом і потребами студента), упевненість (переконавання студента в його здатності розв'язувати важливі завдання) і задоволеність (усвідомлення студентом досягнутих успіхів) (Keller, 2010). Згідно з цією моделлю можна визначити різні стратегії, які допомагають студентам долати труднощі та підвищують їхню мотивацію в процесі дистанційного навчання через віртуальну взаємодію з викладачем:

1. Підтримувати мотивацію здобувачів освіти, регулярно надаючи їм зворотний зв'язок, відповідати на запитання, в тому числі на ті, що не пов'язані безпосередньо з темою навчальної дисципліни.
2. Заохочувати використання інтерактивних методів навчання.
3. Допомогати студентам усвідомлювати власні ресурси та цілі, як в навчанні, так і в житті, акцентуючи увагу на їх цінності та прийнятті допоміжної ролі педагога в процесі навчання.
4. Дати можливість студентам ділитися своїми цілями та навчальними інтересами з іншими учасниками, що сприяє розумінню важливості навчання та підвищенню власної мотивації.
5. За можливості адаптувати навчальний матеріал відповідно до інтересів і потреб здобувачів освіти.
6. Стимулювати інтерес студентів до навчання, використовуючи приклади, що пов'язані з попередніми знаннями та особистим досвідом учнів.

7. Підтримувати та зміцнювати самооцінку студентів, особливо тих, хто сумнівається у своїх силах, створюючи можливості для досягнення успіху в рамках доступного часу та ресурсів.

8. Наголошувати на активній ролі студентів у досягненні результатів дистанційного навчання, підкреслюючи, що їхній успіх є результатом їхніх власних зусиль.

9. Організовувати спільний аналіз проміжних результатів навчання, надавати інформативний зворотний зв'язок, обговорювати можливості практичного застосування здобутих знань і шляхи саморозвитку, що сприяє усвідомленню значущості особистих досягнень (Keller, 2010).

Постійний контакт між викладачем і студентами в рамках освітньої програми, що включає як прямий, так і зворотний зв'язок, сприяє підтримці високої мотивації до навчання. Завершуючи дослідження, можна стверджувати, що успіх дистанційного навчання залежить не лише від правильно організованої навчальної програми та методів подачі інформації, а й від рівня мотивації і зацікавленості студентів.

Мотивація все частіше розглядається як динамічний процес, що постійно розвивається та змінюється. Дослідження свідчать, що елементи навчального середовища здатні як активізувати, так і підтримувати цікавість та зацікавленість студентів, застосовуючи методи, які сприяють підтримці мотивації та покращенню навчального процесу (там саме). У загальному контексті, впровадження дистанційного навчання повинно бути підкріплене чіткою мотивацією в освітньому процесі, його структурою, цілями та кінцевими результатами. Важливо сприяти використанню простих мотивів, таких як досягнення успіху, для стимулювання підлітків до навчання, оскільки саме ці фактори є основою для формування мотивації до навчальної діяльності (Ляхмотова, Шкраб'юк, Цапко, 2002, с.197). «Мотивація до дистанційного навчання орієнтується на активну діяльність, сприяючи появі позитивних емоцій, а міцність отриманих знань досягає максимального рівня» (там само). Збільшення кількості стимулів для емоційного реагування сприяє підвищенню

ефективності навчання. Вже сам процес використання інтернет-технологій у навчанні стимулює мотивацію, додаючи елемент дослідження до діяльності студента та допомагаючи долати психологічні бар'єри при освоєнні комп'ютерних технологій. Однак, враховуючи сучасні умови, існують певні ризики, які можуть призвести до зниження мотиваційного компоненту навчання (Лахмотова, Шкраб'юк, Цапко, 2002).

Система дистанційного навчання передбачає активну роль студентів, що виражається в свідомому та активному ставленні до свого навчання та саморозвитку. Основними напрямками впливу викладача на мотивацію є залучення уваги студентів, допомога в розумінні важливості та цінності навчання, підтримка впевненості в своїх силах і стимулювання задоволення від навчальної діяльності. Запропоновані методи стимулювання навчальної мотивації можуть бути ефективно застосовані педагогами під час віртуальної взаємодії з учнями. Їх використання допоможе не лише підтримувати високий рівень мотивації до навчання, але й зменшити вплив негативних факторів, які можуть ускладнити процес дистанційного навчання. Завдяки використанню комп'ютерних технологій для спілкування з учнями, можна активізувати їхній інтерес і підтримувати стабільний рівень мотивації протягом усього навчального процесу. У зв'язку з цим важливою залишається проблема підвищення педагогічної кваліфікації для ефективного використання дистанційних технологій у вирішенні професійних завдань (Крамаренко, 2020).

Дослідження мотивації до дистанційного навчання ґрунтується на кількох наукових підходах, які дозволяють глибше зрозуміти, як і чому студенти обирають та продовжують займатися навчанням в онлайн-форматі. До основних підходів можна віднести:

Дослідження мотивації до дистанційного навчання базується на різних наукових підходах, які дають змогу краще зрозуміти мотиви, що сприяють вибору студентами онлайн-навчання та їхньому продовженню навчальної діяльності в цьому форматі.

Європейський напрямок розвитку вітчизняної вищої освіти вимагає перегляду дидактичних моделей, які дозволяють аналізувати та вдосконалювати освітній процес з використанням різних підходів. Один із них фокусується на змісті навчання, де основною є можливість вибору знань студентів; інший - на процесі навчання, під час якого вивчаються реальні явища та процеси, що відбуваються під час занять, коли студенти разом з викладачем здійснюють пізнавальну діяльність; третій підхід орієнтується на результати, зокрема на набуті студентами компетентності, такі як знання, вміння, навички та ставлення. Нові умови сучасного швидко змінюваного розвитку суспільства, оновлення змісту вищої освіти, розширення інформаційного простору та інтеграція національних і міжнародних освітніх систем вимагають впровадження принципово нової моделі навчання, яка передбачає підвищення навчальної мотивації, стимулювання інтелектуальної активності, а також створення можливості для студентів формувати власне розуміння навчального матеріалу, працювати в команді, розвивати здатність до самостійного навчання та задовольняти їхні потреби, інтереси й амбіції. На думку Прибилової (2017), для реалізації цих завдань необхідно швидко розвивати дистанційну освіту, що буде сприяти зростанню мотивації, самостійності, ініціативності та автономії студентів, активізації їх ролі в процесі здобуття нових знань, навичок та вмінь (Прибилова, 2017).

Дистанційна освіта має свою особливість: навчальний процес здійснюється за допомогою сучасних педагогічних і інформаційних технологій, орієнтованих на індивідуалізацію навчання, підвищення рівня автономії студентів, створення нового освітнього інформаційного простору, залучення кращих навчальних ресурсів і посилення самостійної роботи студентів. Визначено, що основою дистанційної освіти є педагогічні технології, що включають різнорівневе і різнотемпове навчання, поєднання різних форм і методів навчальної взаємодії, самоосвіти та автономії студентів. Водночас, часто технології дистанційного навчання спрощуються викладачами, зводяться

лише до переведення традиційних навчальних матеріалів у комп'ютерний формат.

Педагогічна практика показує, що ефективність дистанційного навчання не лише не поступається традиційній освіті, а іноді навіть перевищує її, оскільки самостійне й усвідомлене засвоєння матеріалу дозволяє ефективно застосовувати знання в практиці, перетворюючи їх на особистий досвід. Важливо зазначити, що для успішної реалізації таких технологій необхідна постійна активність студентів, великі вольові зусилля, витрати часу, орієнтація на особистість, створення індивідуальних траєкторій навчання з певною свободою вибору і зміна стилю педагогічної взаємодії між викладачем і студентом.

Аналіз теоретичних джерел показав, що основним підходом, який визначає сучасний етап розвитку дидактичної та методичної науки і є одним з пріоритетних у дистанційному навчанні, а також забезпечує гнучкість, варіативність і багатогранність навчального процесу в сучасній вищій освіті, є підхід, *орієнтовано - особистісний*. Останнім часом термін «орієнтовано-особистісне навчання» вийшов із суто теоретичного контексту і набув практичного значення в педагогічній діяльності та в нормативних документах, що регулюють різні аспекти освітнього процесу. Це поняття стало широко використовуватися в звітах навчальних закладів та в повсякденній мові педагогів, часто в контекстах, що не зовсім відповідають його первісному визначенню в педагогічній науці. На думку І.Смагіна «...переважно цим поняттям практики характеризують ті аспекти освітнього процесу, які науково визначаються як суб'єктно орієнтоване навчання, індивідуалізація навчання, диференціація навчання» (Смагін, 2012).

Створення сучасного дистанційного освітнього процесу з урахуванням орієнтовано - особистісний підходу сприяє спрямуванню навчання на самореалізацію студентів у професійному та особистісному плані, розвиток їхнього рефлексивного досвіду та дослідницького підходу до здобуття знань. Підхід у навчанні студентів визначає певні принципи (загальнодидактичні,

методичні, специфічні), а також методи і прийоми, які формують основні характеристики навчального процесу, визначають його зміст і забезпечують реалізацію продуманого плану дій з урахуванням механізмів активізації студентів у навчанні.

Як стверджує С. Подмазін, концепція особистісно орієнтованого навчання в якості реальної соціальної практики, а не просто теоретичних ідей чи обмеженого досвіду, ще не мала аналогів в історії людства. Сьогодні ж у глобальному контексті переважає авторитарна модель навчання, що відповідає вимогам індустріальної цивілізації, основою якої є масове стандартизоване виробництво. Саме тому в освіті домінують принципи стандартизації, синхронізації, концентрації, централізації та максимізації (Подмазін, 2000).

Особистісно орієнтована педагогіка зосереджена на розвитку індивідуального ставлення учня до світу, діяльності та себе. Це вимагає не лише активності й самостійності, а й обов'язково суб'єктивної активності та самостійності. У такому підході учень не є лише носієм ідей викладача, а сам виступає творцем цих ідей. Результат такої діяльності потребує перевірки на відповідність легітимності та достовірності особистісної позиції. «Основними орієнтирами особистісно-орієнтованої освіти є сенс діяльності, її співвідношення з іншими видами діяльності, ієрархія переваг у оцінках, розвиток рефлексії та наявність чітко вираженої особистої позиції»(Смагін, 2012).

Особистісно орієнтоване навчання спрямоване на розвиток і саморозвиток особистості як суб'єкта пізнавальної діяльності, забезпечення студентам можливості реалізувати себе в різних видах діяльності, формування духовних і інтелектуальних якостей майбутнього фахівця, а також розвитку індивідуального сприйняття світу. За словами О. Глузмана, термін «особистісно орієнтоване навчання» підкреслює пріоритет особистості та суб'єктивної активності студента щодо вибору і використання форм та методів навчання (Глузман, 1996).

Особистісно-орієнтоване навчання розглядається як навчання, яке зосереджене на студенті, де активною стороною в навчально-виховних відносинах є сам студент, а викладач створює умови для його творчого самовираження та саморозвитку. Це форма взаємодії між викладачем і студентом, де кожен учасник має активну роль: викладач є суб'єктом навчання, а студенти - суб'єктами учіння. Як зазначає В.Смагін, активне особистісно-орієнтоване навчання надає студенту можливість самовизначатися і самореалізуватися в процесі пізнання через вибір і освоєння методів навчальної діяльності, водночас зберігаючи зовнішній соціальний вплив на цілеспрямований розвиток особистості. Це відрізняється від стихійного навчання, яке підтримує спонтанне й самодовільне визначення цілей особистісного розвитку, тому особистісно орієнтоване навчання є основною формою в контексті гуманістичної освіти (Смагін, 2012).

Аналіз різних наукових підходів до проблеми дослідження свідчить, що орієнтовано-особистісне навчання дає кожному студенту як активному суб'єкту можливість реалізувати себе у пізнавальній та інших сферах діяльності, орієнтуючись на значущі для нього цілі, з урахуванням його здібностей, інтересів, нахилів, особистісних цінностей і досвіду, створюючи умови для творчої самореалізації та всебічного розвитку. Водночас, варто зазначити, що орієнтовано - особистісний підхід є одним із ключових у організації дистанційного навчання, де викладач виступає не як джерело інформації, а як організатор і координатор навчального процесу, враховуючи індивідуальні здібності кожного студента.

Метою орієнтованого - особистісного навчання в дистанційній освіті є не формування особистості з певними якостями, а створення умов для виявлення та розвитку особистісних характеристик студентів, які орієнтовані на самонавчання і саморозвиток, заснованих на суб'єкт-суб'єктній взаємодії учасників навчального процесу. Поділяємо думку науковців, що система вищої освіти має великий потенціал для розвитку особистісних якостей студентів, де особистість розглядається як складне ціле, здатне до саморозвитку і реалізації

свого потенціалу, прихованих здібностей і можливостей. Особисті спостереження свідчать, що дистанційна освіта в вищих навчальних закладах потребує орієнтації на особистісно-професійну самоактуалізацію студентів, оскільки це є основою їхнього саморозвитку та професійної самореалізації. Це забезпечується через створення рівних стартових умов для засвоєння навчального матеріалу, орієнтацію навчального процесу на рефлексивний досвід студента, дослідницький підхід до здобуття знань, розвиток умінь на основі значущої для особистості діяльності, підтримку стійкої мотивації, що включає врахування особистісного змісту в пізнавальній діяльності, можливість отримання знань через індивідуальні навчальні траєкторії, «...стимулювання активності студента та урізноманітнення методів організації навчальної роботи для вирішення особистих освітніх завдань» (Гагіна, Борисенко, 2015).

Орієнтовано-особистісна парадигма дистанційної освіти в умовах сучасного інформаційного розвитку вимагає активного впровадження інформаційних та комунікаційних технологій, а також ефективного поєднання особистісного та інформаційного підходів. Їхня мета полягає у формуванні нової системи цінностей, спрямованої на саморозвиток і самореалізацію в комп'ютерному середовищі. Для ефективної реалізації особистісно-орієнтованого навчання в дистанційній освіті з використанням ІКТ необхідно розробити та впровадити сучасні багатофункціональні предметно-орієнтовані навчально-інформаційні засоби, які включають широкі бази знань навчального характеру, системи штучного інтелекту, експертно-навчальні системи, лабораторні практикуми та інші інноваційні технології.

Досвід показує, що вищі навчальні заклади часто застосовують особистісно орієнтовані технології, такі як проблемна, ігрова, проектна, кооперативна та модульна. Їхня ефективна інтеграція та використання в дистанційному навчанні дозволяють створити найбільш оптимальний підхід до організації навчального процесу. У рамках нашого дослідження ми підтримуємо думку В. Семиченко, який зазначає, що застосування особистісно-орієнтованого підходу в дистанційному навчанні відкриває

студентам ВНЗ певні права та можливості, зокрема право вибору та визначення особистісно-значущих цілей під час вивчення курсів, право на персональне розуміння основних понять, право складання індивідуальних освітніх програм, вибір індивідуального темпу, форм і методів навчання, способів контролю, рефлексії та самооцінки діяльності; «...можливість вибору додаткових розділів та тем для вивчення; а також право на формування і збереження власної позиції в освітньому середовищі» (Семиченко, 1996).

Науковці Гагіна та Борисенко відзначають, що важливою складовою дистанційного навчання є розуміння студентами великої ролі самостійної роботи, яка, на жаль, не завжди сприймається ними як обов'язкова, оскільки в дистанційному форматі, на відміну від традиційного навчання, не завжди здійснюється повний контроль за їх діяльністю. Досвід свідчить, що однією з основних проблем дистанційного навчання є недостатня підготовленість студентів до самостійної роботи. Однак, саме «...самостійне опанування матеріалом сприяє розвитку критичного мислення, стимулює активність, пізнавальний інтерес, творчість, а також формує автономність, самоорганізацію, самомотивацію і само детермінацію» (Гагіна, Борисенко, 2015).

Одним із важливих аспектів дистанційного навчання є усвідомлення студентами значення самостійної роботи, яка, на жаль, часто не сприймається ними як обов'язкова. Це пояснюється тим, що в дистанційному навчанні, на відміну від традиційних форм навчання, немає повного контролю за процесом навчання. Досвід свідчить, що однією з основних проблем дистанційної освіти є недостатня підготовленість студентів до самостійної навчальної діяльності. Однак, самостійне засвоєння матеріалу сприяє розвитку критичного мислення, стимулює пізнавальну активність, творчий пошук та розвиває такі якості, як автономність, самоорганізація, самомотивація і самодетермінація.

У нашому дослідженні ми підтримуємо думку О. В. Малихіна, який стверджує, що чітко визначені орієнтири самостійної навчальної діяльності важливі для організації навчального процесу, особливо в дистанційному

форматі, адже це дозволяє уникнути помилок і прискорити навчання. Він зазначає, що якщо «...орієнтація студентів здійснюється за зразками, це обмежує їх здатність переносити знання на нові завдання, ефективність застосування залежить від наявності аналогічних умов у новому матеріалі» (Малихін, 2014). Якщо ж орієнтація включає допомогу у виборі методів і прийомів роботи, то це стимулює студентів до більш широкого переносу знань, умінь і навичок у нові умови, дозволяючи їм організовувати свої дії в конкретних навчальних ситуаціях (там само)

Для стимулювання та активізації самостійної навчальної діяльності студентів, на нашу думку, важливо постійно здійснювати моніторинг навчального процесу з боку викладачів та студентів, сприяти самостійності в управлінні навчанням, пропонувати завдання різних рівнів складності, надавати можливість розробляти індивідуальні освітні траєкторії, урізноманітнювати методи та прийоми навчання. Це дозволить персоналізувати навчальний процес, надаючи студентам більше незалежності та зменшуючи контроль з боку викладачів, а також забезпечить автономію в плануванні, моніторингу, оцінці, виборі навчальних матеріалів і визначенні завдань.

Ще одним важливим аспектом реалізації особистісно-орієнтованого навчання в дистанційній освіті є забезпечення педагогічної підтримки та консультування, що допомагають створити позитивну психологічну атмосферу та забезпечити відповідність індивідуальних особливостей студентів до рівня складності завдань та пізнавальної діяльності. Педагогічне консультування також дозволяє своєчасно надавати зворотний зв'язок, допомагати студентам в самостійному опануванні матеріалу, виявляти труднощі, а також вибирати найбільш ефективні методи і ресурси для досягнення навчальних цілей.

Процес педагогічної підтримки націлений на підвищення автономії студентів, що передбачає зростання їхньої відповідальності за весь процес навчання та акцент на самоосвіті. Теоретичний аналіз впровадження особистісно зорієнтованого навчання в дистанційній освіті підтверджує його доцільність і перспективність, оскільки сучасні соціально-економічні умови та

зміни в освіті вимагають нових освітніх технологій у вищій школі. Таким чином, реалізація особистісно-орієнтованого навчання в дистанційному навчанні передбачає: розробку дидактичних систем на основі сучасних інформаційних технологій, які відповідають потребам студентів і сприяють їхній самоактуалізації; використання новітніх навчальних засобів, що відповідають принципам цього навчання; розвиток суб'єкт-суб'єктних стосунків між учасниками процесу; посилення ролі самостійності і відповідальності студентів у навчанні; створення умов для усвідомленого вибору навчальної траєкторії, що включає індивідуальний вибір способів і методів досягнення навчальних цілей.

Наступний підхід в нашому дослідженні, *соціокультурний підхід*, що аналізує вплив соціальних і культурних факторів на мотивацію до дистанційного навчання, таких як доступ до технологій, соціальна підтримка та культурні особливості, що можуть заохочувати або, навпаки, перешкоджати участі в онлайн-освіті. У соціальній теорії виникло кілька концепцій, в яких автори акцентували увагу на розвитку соціокультурного підходу.

Соціокультурний підхід зосереджується на розумінні суспільства в цілому та окремих соціальних практик як взаємопов'язаних елементів культури і соціальності, які формуються та змінюються завдяки діяльності людини. Цей підхід має свої характерні особливості, що визначають його ефективність та межі застосування. Однією з основних рис є універсалізм, який дозволяє охопити культурні, політичні, економічні та інші складові суспільства (Костенок, 2012,с.166). Також автор відкреслює, що здійснюється спроба виявити основні ціннісні та етичні аспекти соціальних суб'єктів, що визначаються культурним контекстом, оскільки культура, на думку прихильників цього підходу, пронизує всі сфери соціального життя. Водночас автори зосереджуються на вивченні ціннісних орієнтацій соціальних груп, які є найважливішими для характеристики соціокультурного типу суспільства (там само).

Соціокультурний підхід до мотивації в дистанційному навчанні базується на розумінні, що навчання є не лише індивідуальним процесом, а й соціальним, в якому взаємодія студентів, їх соціальне середовище та культурний контекст грають важливу роль. За цим підходом, мотивація до навчання формується через соціальні зв'язки, культурні норми, взаємодію з однолітками та викладачами, а також через участь у соціальних практиках, які можуть бути реалізовані в онлайн-середовищі. Ось основні аспекти соціокультурного підходу до мотивації в дистанційному навчанні: *навчання як соціальний процес*. Відповідно до теорії соціального конструктивізму, навчання відбувається через взаємодію з іншими людьми, а не лише через індивідуальну роботу. Для онлайн-навчання це означає, що хоча студенти можуть здебільшого працювати самостійно, їхній процес навчання підтримується та збагачується через соціальну взаємодію в навчальному середовищі. Виготський стверджував, що знання формується в результаті соціальних контактів і діалогів, а навчальні ресурси мають бути організовані так, щоб вони сприяли соціальній взаємодії між студентами та педагогами. *Культурні контексти навчання*. Соціокультурний підхід також акцентує увагу на тому, що навчання не відбувається в ізоляції, а в контексті конкретних культурних та соціальних умов. Як зазначають автори, такі як Джером Брунер (Bruner, 1996), культурний контекст має значний вплив на мотивацію до навчання, особливо в дистанційному середовищі, де можуть бути присутні різні культурні норми, мовні бар'єри та соціальні звичаї. Успішність навчання в онлайн-форматі залежить від того, як культурні особливості інтегруються в навчальні стратегії та матеріали, а також від того, як ці стратегії підтримують інклюзивне середовище для всіх учасників. *Соціальна підтримка та взаємодія*. У дистанційному навчанні важливою є роль соціальної підтримки, яку студенти можуть отримати від своїх одногрупників, викладачів і навчальних спільнот. Відсутність безпосереднього контакту може призвести до ізоляції студентів, що, в свою чергу, знижує їхню мотивацію. Взаємодія в онлайн-дискусіях, форумах, чатах і групових проектах надає можливість для створення

соціальних зв'язків, які важливі для підтримки мотивації. Студенти, які мають можливість взаємодіяти з одногрупниками і обговорювати матеріал, відчувають себе більш залученими до процесу навчання.

Соціокультурний підхід також підкреслює значення створення спільнот практики (*communities of practice*), де студенти можуть обмінюватися знаннями, досвідом і ресурсами. У дистанційному навчанні такі спільноти можуть існувати у вигляді форумів, групових чатів або спільних проєктів. Важливим аспектом є не лише обмін інформацією, а й підтримка процесу соціального визнання, коли студент отримує підтвердження своїх знань і досягнень від інших учасників. Спільноти практики допомагають студентам розвивати почуття приналежності до освітнього середовища, що стимулює їхню мотивацію (Lave & Wenger, 1991).

У соціокультурному контексті мотивація також формується через значущість завдань і взаємодії. Дослідження показують, що студенти більш мотивовані, коли вони бачать реальну цінність навчання в контексті своєї культурної та соціальної ідентичності. У дистанційному навчанні важливо, щоб завдання та навчальний матеріал були не тільки академічно значущими, а й мали відношення до реальних проблем, з якими стикаються студенти в їхньому соціальному середовищі (*там саме*).

В умовах глобалізації та дистанційного навчання важливим є врахування культурного різноманіття учасників. Онлайн-курси повинні бути спроектовані так, щоб вони були інклюзивними та чутливими до культурних, соціальних та мовних особливостей студентів. За словами Роберта Г. Гарднера (Gardner, 2006), врахування культурних особливостей студентів у процесі навчання підвищує їхню мотивацію, оскільки допомагає їм відчувати себе частиною навчальної спільноти.

Отже, соціокультурний підхід до мотивації в дистанційному навчанні підкреслює важливість соціальних зв'язків, культурних контекстів і спільнот, які сприяють залученню студентів і підтримці їхньої мотивації до навчання. Активна взаємодія в онлайн-середовищі, значущість матеріалу та включення

культурних аспектів можуть значно покращити ефективність дистанційного навчання.

Платформи і практики дистанційного навчання спирається на положення однієї з найефективніших педагогічних концепцій - *ситуаційного підходу*, який нині розглядається як загальна методологія і спосіб мислення в області практичної педагогіки і шляхів вирішення питань ефективного навчання (Заболоцький, 2016, с.47). Згідно з ситуаційним підходом загальний процес навчання організацією однаковий, але специфічні прийоми, які повинен використати керівник для ефективного досягнення цілей навчання, можуть значно варіюватися. Ситуаційний підхід нерозривно пов'язаний з системним підходом і є його подальшим розвитком. Ситуаційний підхід дає можливість глибше зрозуміти динаміку взаємодії між елементами системи та їх адаптацію до змінюваних умов.

Наприклад, І. Касьян виділяє методологію ситуаційного підходу навчання можна представити як сукупність наступних процесів (Касьян, 2023):

розуміння індивідуальної поведінки, уміння користуватися системним аналізом, методами планування і контролю під час навчання музичному інструменту;

уміння передбачати ймовірні наслідки і набуття практичних навичок щодо навчання музичному інструменту від застосування цієї методики;

уміння правильно інтерпретувати педагогічну ситуацію, тобто визначити які чинники є найбільш важливими в цій ситуації, і до чого може привести зміна однієї або декількох змінних;

уміння застосовувати конкретні педагогічні прийоми, найбільш відповідні в цій конкретній ситуації, забезпечуючи досягнення цілей навчання музичному інструменту найефективнішим шляхом в умовах існуючих умов дистанційного процесу (там само).

Використання основних положень цієї теорії при навчанні основному музичному інструменту привело до формування ситуаційного підходу в дистанційному навчанні. Таким чином, концепція ситуаційного підходу в

педагогіці є методологічною основою ситуаційного підходу в навчанні. Ситуаційний підхід у дистанційному навчанні є важливою концепцією, яка орієнтована на адаптацію навчального процесу до конкретних умов, потреб і можливостей учасників освітнього процесу. Ситуаційний підхід дозволяє організувати навчання так, щоб воно максимально відповідало реальним умовам діяльності студентів, а також забезпечувало ефективне засвоєння знань і навичок. До впровадження ситуаційного підходу були виведені наступні аспекти в процесі дистанційного навчання:

адаптація навчального контенту до індивідуальних умов студента.

Важливо враховувати, що кожен учень має різний рівень підготовки, здібностей, темп засвоєння матеріалу. Ситуаційний підхід передбачає використання персоналізованих маршрутів навчання, де зміст, форма та методи навчання можуть змінюватися залежно від того, яка конкретна ситуація виникає в процесі навчання;

симуляція професійних ситуацій. Ситуаційний підхід дозволяє створювати симуляції реальних робочих ситуацій;

роль міжособистісної взаємодії. Хоча дистанційне навчання часто асоціюється з автономним навчанням, ситуаційний підхід дозволяє включати елементи колективної роботи, використовуючи онлайн-платформи для обговорень, групових проектів та кейс-стаді. Це створює середовище для розвитку критичного мислення та умінь працювати в команді;

гнучкість і можливість корекції навчального процесу. Оскільки ситуаційний підхід вимагає врахування постійно змінюваних умов, то у дистанційному навчанні необхідно мати механізми корекції і адаптації курсу в залежності від результатів кожного студента. Це дозволяє коригувати темп, методи і підхід до навчання в реальному часі .

У виконавсько-інструментальній підготовці, яка передбачає набуття навичок використання інструментів і технологій, ситуаційний підхід є незамінним для того, щоб навчання було не лише теоретичним, але й орієнтованим на практичні результати. Оскільки інструментальна діяльність

часто передбачає реакцію на різноманітні технічні та професійні виклики, здатність студентів адаптуватися до змінних умов є ключовим фактором ефективності їх навчання (Осініна, 2006).

Застосування ситуаційного підходу дає змогу студентам більш ефективно засвоювати складні інструментальні навички, оскільки вони можуть активно вчитися на прикладах реальних задач, а не тільки на теоретичних матеріалах. Це підвищує рівень їх готовності до практичної діяльності після завершення навчання.

Попри всі переваги ситуаційного підходу, в дистанційному навчанні в контексті виконавсько-інструментальної підготовки є певні виклики. Одним із них є потреба у високотехнологічних платформах для симуляцій та інтерактивних вправ. Крім того, важливим аспектом є «...забезпечення рівня зворотного зв'язку від викладачів та менторів, адже в дистанційному форматі важливо підтримувати постійну комунікацію та надавати студентам своєчасні рекомендації щодо їхнього прогресу» (Осініна, 2006, с.56). В перспективі ситуаційний підхід може бути ще більш інтегрований із сучасними технологіями, зокрема штучним інтелектом та віртуальною реальністю, що дозволить створити ще більш реалістичні та ефективні навчальні середовища для студентів (там само).

Таким чином, ситуаційний підхід у дистанційному навчанні, відкриває нові можливості для персоналізації навчання, розвитку практичних навичок і адаптації до професійної діяльності.

Основні положення цього підходу інтегровані в методи дистанційного навчання, який ми пропонуємо використати для навчання освоєння основного музичного інструменту. Методологія ситуаційного підходу в методи дистанційного навчання визначає спрямованість цього методу на формування умінь правильно інтерпретувати ситуацію, знаходити альтернативні рішення, передбачати вірогідні наслідки і робити остаточний вибір.

Питання застосування *інноваційного підходу* у дистанційному навчанні вищих навчальних закладів залишається надзвичайно важливим. Проблематика

інновацій в контексті культури, освіти та суспільства була предметом досліджень багатьох науковців..

Сучасні українські дослідники визначають інновації в освітньому процесі як впровадження нових підходів, методів і технологій, які спрямовані на розв'язання педагогічних завдань за допомогою нестандартних та оригінальних рішень. О. Дубасенюк (2014) наголошує, що інновації в освіті є закономірним і динамічним процесом, що сприяє розвитку та дозволяє вирішувати протиріччя між традиційними освітніми системами та вимогами до якісно нової освіти. Важливою характеристикою інновації є її здатність підвищувати рівень професійної діяльності педагогів і розширювати можливості освітнього простору в навчальних закладах. Інновація як система має кілька важливих складових: інноваційний процес, інноваційну діяльність, потенціал і середовище. Джерелом інновації є систематичний пошук ідей, спрямованих на подолання наявних протиріч, що відбувається через апробацію нововведень у вигляді педагогічних експериментів або пілотних проектів. Ефективність інновації залежить від того, як соціально-психологічне середовище готове сприйняти нові ідеї. Далі інновація переходить на етап стабільного функціонування.

Інноваційні педагогічні технології є важливою частиною освітніх інновацій і безпосередньо взаємопов'язані з раніше згаданими аспектами. Вони значно збагачують освітній процес, впроваджуючи активні, аналітичні та комунікативні методи навчання. Такі технології підвищують якість навчання, сприяють розвитку компетентності майбутніх фахівців, а також формують і вдосконалюють їх аналітичні, організаційні, проектні та комунікативні навички. Вони допомагають студентам адаптуватися до нестандартних ситуацій, приймати обґрунтовані рішення та розвивати вміння створювати власні освітні програми. Крім того, інноваційні педагогічні технології є важливим інструментом для змін у змісті та структурі освіти, що відповідає міжнародним стандартам, і сприяють підвищенню результативності

технологічних процесів навчання. Вони також стимулюють розвиток творчого потенціалу учасників освітнього процесу.

Ми погоджуємося з думкою А. Михалюк, що «інновації в освіті – це процес творення, запровадження в освітній практиці нових ідей, технологій, у результаті яких підвищуються показники структурних компонентів» (Михалюк, 2021, с.41). В.Лабунець та Ж.Карташова підкреслюють, що «...інноваційні технології – це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів» (Лабунець, Карташова, 2022, с.277). Система освіти базується на внутрішніх умовах навчального процесу. Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», інновації в освітній сфері можна розглядати як нові або вдосконалені технології, продукти чи послуги, що сприяють значному покращенню якості, ефективності та результативності навчального процесу. Структура інноваційної моделі підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в контексті виконавсько-інструментальної підготовки відображає важливі особливості цього процесу (Лабунець, Карташова, 2022, с.277).

Поняття «ІКТ» (від англ. Information and communications technology) часто вживають як синонім до інформаційних технологій (ІТ). ІКТ можна вважати тими новими способами передачі знань, які відповідають новому змісту вищої мистецької освіти. Ці технології не тільки значно підвищують ефективність засвоєння художньо-освітнього матеріалу майбутніми фахівцями, стимулюють інтерес до професійної діяльності, дозволяють в інноваційній формі ставити перед здобувачами художньо-освітні та виконавсько-творчі завдання, допомагають нестандартно й творчо вирішувати їх, а також сприяють формуванню цифрової компетентності.

Сучасні дистанційні навчальні системи повинні задовольняти низку організаційно-технічних вимог. Зокрема, вони мають забезпечувати сумісність з різними мережами та платформами, підтримувати роботу через Інтернет-інтерфейси та зберігати навчальні дані в стандартизованому форматі для

зручності обробки та доступу до інформації. Стефаненко П. підкреслює, що одним із ключових аспектів ефективного використання дистанційного навчання є правильний вибір програмних систем, що відповідають потребам навчальних закладів. Вибір таких систем часто залежить від вимог викладачів та адміністраторів, які контролюють процес і результати навчання, а також від потреб самих студентів. Важливими вимогами до таких систем є надійність, безпека, сумісність з міжнародними стандартами, зручність використання та адміністрування, модульність, доступність, вартість програмного забезпечення та апаратних засобів (Стефаненко, 2002).

На думку, Е.Н Смирнової - Трибульської, одним із найбільш визначальних факторів при виборі навчальної системи є її вартість. В умовах економічної кризи та обмеженого фінансування в Україні, часто обираються безкоштовні системи дистанційного навчання. Серед найбільш популярних безкоштовних платформ, які відповідають вимогам навчальних закладів, можна відзначити такі як Acollab, ATutor, Claroline, Colloquia, DodeboLMS, Dokeos, Ganesha, та інші. Більшість систем цього типу містять необхідні інструменти для організації комп'ютерного навчання (Смирнова-Трибульська, 2007).

Проведений порівняльний аналіз функціоналу вищезгаданих систем дозволяє зробити висновок, що платформи «Moodle» та «Sakai» є найкращими інноваційними рішеннями для дистанційного навчання у вищих навчальних закладах, що сприяє реалізації принципу «освіта протягом життя». Також важливо зазначити, що 14 травня 2009 року в Барселоні (Іспанія) на щорічному конкурсі IMS Global Learning Consortium, який оцінює глобальне використання технологій для вдосконалення навчання в усіх сферах освіти, система «Moodle» була визнана найкращою в категорії «Сумісність інновацій». Це свідчить про подальший розвиток та вдосконалення цієї навчальної системи і її перспективність для освітніх установ. Moodle - це програмний комплекс, що забезпечує модульно-динамічне, об'єктно-орієнтоване середовище для організації самостійної навчальної діяльності у навчально-виховному процесі

вищих навчальних закладів, як в локальних мережах, так і в глобальній мережі Інтернет. Він забезпечує доступ до численних навчальних ресурсів .

Дембіцька С., Кобилянська І. та Пугач С. наголошують на важливості подальшої інтеграції технологій дистанційного навчання та семантичних веб-технологій у закладах вищої освіти. Вони вважають це перспективним напрямом розвитку (Дембіцька, КобилянськаЮ, Пугач, 2020). Технічні аспекти реалізації цієї ідеї детально розглянуті у дослідженні (Milanés, Roque-Orfe, Martínez-Sánchez, 2022). Автори вважають, що інтеграція таких технологій може значно покращити індивідуалізацію навчання, особливо в умовах дистанційного формату. Ефективність запропонованого підходу висвітлена в роботах М. Beuyoudh, М. Idrissi та S. Bennani, які пропонують вдосконалити дистанційне навчання через використання імітації робочих процесів та ігрових технологій. Варто також звернути увагу на авторські інструменти, які спрямовані на розвиток професійних та особистісних якостей майбутніх фахівців, зокрема такі як Educa та Grat. Перспективним напрямком є впровадження хмарних технологій як інтегрованого навчального інструменту для дистанційного та онлайн-навчання. «Оцінка досвіду використання хмарних технологій в професійній підготовці підтверджує, що ці технології здатні покращити навчальні результати студентів через оновлення навчальних концепцій, методів і засобів»(Beuyoudh, Idrissi, Bennani,2017).

Одним із перспективних напрямків розвитку дистанційного навчання є мобільне навчання, яке лише починає активно розвиватися. Глобальні тенденції цифрової економіки спричинили зростання технологічної складності, а також призвели до зникнення багатьох традиційних професій через автоматизацію людської праці та появу нових вимог до кадрів. Віртуальне середовище зараз охоплює значну частину трудових відносин і навіть певні сегменти зайнятості. В результаті цього виникає потреба у формуванні нових компетенцій і перегляді підходів до організації освітньої системи (Kogerin, Dorozhkin, Mikhaylova, Davydova, 2021).

З огляду на аналіз наукових джерел і власний досвід впровадження інноваційних технологій дистанційного навчання, ми вважаємо доцільним запропонувати низку рекомендацій для покращення цього процесу. Зокрема, дистанційне навчання потребує особливого підходу до планування та організації навчального процесу. Однією з ключових особливостей дистанційного навчання є його інтерактивність, яка охоплює різні форми взаємодії: «студент-студент», «студент-дистанційне середовище», «студент-викладач» та «викладач-дистанційне середовище».

Також майбутні бакалаври музичного мистецтва, як підкреслюють В.Лабунець та Ж.Карташова, «...мають володіти не тільки виконавською майстерністю, а й активно використовувати інноваційні методи роботи, самореалізувати себе в просвітницькій діяльності» (Лабунець, Карташова, 2021, с.278).

Інтерактивний підхід, який підкреслює важливість активної взаємодії між студентами і викладачами за допомогою онлайн-платформ та комунікаційних технологій. Цей підхід ставить акцент на заохочення студентів до активного обміну думками, участі в дискусіях та зворотному зв'язку. Педагогічно-інтерактивний підхід до мотивації в дистанційному навчанні фокусується на взаємодії між усіма учасниками навчального процесу - студентами, викладачами та навчальним середовищем. Згідно з цим підходом, важливо забезпечити активну участь студентів у процесі навчання через взаємодію, обговорення, зворотний зв'язок та спільне вирішення завдань. У дистанційному навчанні інтерактивність є основою для підтримки високої мотивації студентів, оскільки вона створює атмосферу взаємної відповідальності і включення кожного учасника в освітній процес. Ось основні аспекти педагогічно-інтерактивного підходу: активне залучення студентів. Інтерактивність передбачає не лише передачу інформації від викладача до студентів, а й активну участь студентів у створенні ідей, вирішенні проблем та обговоренні навчальних матеріалів.

Інтерактивне навчання дає можливість викладачам краще враховувати різні стилі навчання і темпи засвоєння матеріалу. Для цього використовуються різні методи: від відеоуроків до індивідуальних консультацій, що дозволяє кожному студенту отримати саме ту підтримку, яку він потребує. Сучасні технології створюють нові можливості для інтерактивного навчання, адже вони дозволяють не тільки забезпечити доступ до матеріалів, але й створюють умови для активної комунікації між усіма учасниками навчального процесу. Вебінари, онлайн-дискусії, форуми, відеоконференції і навіть соціальні мережі можуть бути використані для створення динамічного та інтерактивного середовища. Інтерактивне навчання сприяє розвитку критичного мислення і саморегуляції студентів. Педагоги, що застосовують інтерактивні методи, допомагають студентам аналізувати матеріал, задавати питання, формулювати власні думки і оцінювати інформацію. Це дозволяє студентам не тільки отримувати знання, але й активно їх осмислювати та застосовувати в реальних ситуаціях.

Отже, інтерактивний підхід в дистанційному навчанні забезпечує активну участь студентів у навчальному процесі через взаємодію, зворотний зв'язок, спільне вирішення завдань та використання сучасних технологій. Це сприяє підвищенню рівня мотивації, заохочує самостійну роботу студентів, а також допомагає створити підтримуюче середовище для їхнього навчання.

Сучасні педагогічні умови щодо забезпечення і ведення дистанційного навчання в процес виконавсько–інструментальної підготовки демонструють зростаючий потенціал завдяки широкому впровадженню цифрових платформ та дистанційних методів навчання, які забезпечують індивідуалізований підхід, зручність і доступ до навчальних матеріалів незалежно від місця розташування. Власе саме дистанційне навчання гри на музичному інструменті стало невід'ємною частиною фахового освітнього процесу, зокрема через розвиток цифрових технологій, які дозволяють організувати інтерактивні заняття, забезпечують швидкий зворотний зв'язок та зберігають динаміку практичних занять, необхідних для оволодіння обраним музичним інструментом. Сучасна педагогіка зосереджує свої зусилля на підвищенні якості навчання, особливо у

вдосконаленні методів дистанційного навчання та забезпеченні доступу до ефективних технологічних інструментів, коли освітні заклади активно просувають онлайн-навчання, зокрема у грі на музичних інструментах, намагаючись залучити ширшу аудиторію завдяки інтерактивним методам і доступним цифровим ресурсам. Основними перевагами дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки є його доступність, індивідуалізація процесу, інтерактивність та можливість використовувати широкий спектр музичних ресурсів. Учні можуть займатися в зручний час, а педагоги мають змогу контролювати прогрес кожного учня через інтерактивні інструменти. Завдяки технологіям учні мають можливість навчатися у професіоналів з будь-якої точки світу, що розширює їхній доступ до якісної музичної освіти. Однак дистанційне навчання гри на музичному інструменті має й свої виклики. Одним із них є якість звуку: технології відео зв'язку не завжди забезпечують високу якість звукової передачі, що може вплинути на точність сприйняття музичного виконання (Bozkurt, 2015, с. 24-52). Також, в умовах дистанційного навчання відсутній безпосередній фізичний контакт між учнем і педагогом, що може ускладнити навчання технічним прийомам. Для подолання таких труднощів доцільно на фаховому рівні, використовувати якісне технічне обладнання, зокрема зовнішні мікрофони та аудіо інтерфейси, які забезпечують чіткість і чистоту звучання.

Сьогоднішні цифрові технології, що змінюють обличчя навчання, відкривають нові можливості у сфері музичної освіти. До ключових інновацій, що революціонізують підходи до викладання гри на музичному інструменті, належать такі технології, як *інтернет речей*, доповнена реальність, штучний інтелект та машинне навчання. Зокрема, інтернет речей дозволяє створити інтерактивні музичні лабораторії з дистанційним доступом, де учні можуть практикуватися з використанням віртуальних музичних інструментів, незалежно від їхнього місця перебування, що досить стає актуальним для тих, хто не має доступу до фізичного інструменту або потребує додаткових занять поза традиційним графіком (Потапчук, 2019).

Інша потужна технологія, яка активно інтегрується у музичне навчання, – це *штучний інтелект*. Завдяки використанню чат-ботів та віртуальних асистентів студенти можуть отримувати консультації в режимі реального часу, а індивідуальні навчальні маршрути допомагають їм ефективніше освоювати музичний інструмент. До того ж, роботизовано пристрої для віддаленої взаємодії з педагогом створюють ефект особистої присутності, що надзвичайно є цінним і важливим практичному аспекті та безпосередньому навчанні гри на інструменті (Поплавський, Трач, 2022).

Все частіше в фортепіанній практиці використовуються цифрові музичні інструменти (синтезатори), які більш зручні і в сучасному музичному середовищі, які не тільки виконують клавіатуру в класичному використанні, а й доповнюють музичними стилями і звуковими варіаціями. В залежності від марки синтезатора можливо використання до 500 різних музичних стилів, 1000 варіацій звуку, які допомагають виконувати різні твори в залежності от виконуваного інструментарію епохи, в якій написані твори. Це дає таку величезну платформу для інтерпретацій і імпровізацій. Синтезатор у навчанні має ряд важливих переваг, що роблять його корисним інструментом для музикантів різного рівня. По-перше, синтезатор дозволяє студентам швидко освоювати технічні аспекти гри, оскільки він оснащений різноманітними функціями, які полегшують навчання, такими як автоматичне підстроювання тональності, темпу або акордних прогресій. Це дає змогу зосередитися на основних технічних елементах, таких як ритм, мелодія та інтерпретація. По-друге, завдяки можливості запису та відтворення власних композицій або імпровізацій, синтезатор допомагає студентам аналізувати свою гру та коригувати помилки. Це особливо корисно для тих, хто вивчає музичні твори, оскільки вони можуть знову і знову прослуховувати записи і краще усвідомлювати свої сильні та слабкі сторони. Ще однією перевагою синтезатора є можливість доступу до різних звуків та ефектів. Це дозволяє студентам не тільки вивчати класичний репертуар, але й експериментувати з різними музичними стилями, таким чином розвиваючи свою креативність і

розуміння музики. Використання синтезатора сприяє розвитку музичного слуху та інтерпретативних навичок, оскільки він пропонує широкий спектр тембрів, від класичних до сучасних електронних звуків.

Окрім того, синтезатор є портативним і зазвичай має функцію підключення до комп'ютера, що дає змогу студентам займатися навчанням і записом музики вдома без потреби у великому фортепіано чи інших інструментах. Це робить навчання більш доступним та зручним. Всі ці переваги сприяють розвитку як технічних, так і творчих навичок, роблячи навчання більш ефективним і цікавим.

Технологія великих даних і хмарні обчислення, в свою чергу, набули провідної ролі, і створили умови для цифрового збереження і використання навчальних матеріалів, нотаток, записів проведення аудиторних занять і виконання музичних вправ в захищеному цифрованому середовищі. Вказані нами умови здатні забезпечити безпечний доступ учнів до особистого прогресу та матеріалів, а педагогам – можливість стежити за розвитком і прогресом в освоєнні музичного інструменту кожним учнем. Технології доповненої і віртуальної реальності надають можливість учням «зануритися» у віртуальні простори, де вони можуть взаємодіяти з музичними інструментами, вивчати їхню будову та експериментувати з різними техніками гри, що формує атмосферу творчості, насиченого і захопливого навчального середовища, де сам процес навчання стає більше схожим на гру, а отже, викликатиме додаткову особисту мотивацію до запропонованих видів проведення занять (Black, Wiliam, 1998).

Вищі навчальні заклади зберігають багаті традиції викладання, проте дедалі більше уваги приділяють новітнім технологіям, всі вони прагнуть інтегрувати штучний інтелект для поліпшення навчальних програм, сформувані умови для забезпечення і індивідуалізації процесу навчання та формувати персоналізовані траєкторії розвитку для кожного учня. Такий підхід педагогічно дозволяє не тільки швидше прогресувати в аспекті освоєння

музичного інструменту, але й глибше розуміти особливості гри на ньому та вдосконалювати свої особисті професійні навички і творчі пориви (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Інноваційні технології в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

Технологія	Опис	Застосування у музичній освіті	Переваги
Інтернет речей	Інтерактивні музичні лабораторії з дистанційним доступом	Практика з віртуальними інструментами, доступ будь-якого місця	Можливість навчання тих, хто не має доступу до інструменту
Штучний інтелект	Чат-боти, віртуальні асистенти та індивідуальні маршрути	Консультації в режимі реального часу, персоналізовані заняття	Ефективніше засвоєння матеріалу, підтримка у будь-який час
Великі дані хмарні обчислення	Зберігання нотаток, записів і виконаних вправах	Захищений доступ до навчальних матеріалів	Моніторинг прогресу, захищеність інформації
Доповнена віртуальна реальність	Занурення у віртуальні простори для гри	Вивчення будови інструментів, практичних технік	Захопливе середовище, додаткова мотивація до навчання
Персоналізовані програми	Інтеграція ШІ для створення індивідуальних навчальних траєкторій	Прогресування та розвиток персональних навичок учнів	Швидше досягнення результатів, глибоке розуміння інструменту

Штучний інтелект в процесі виконавсько-інструментальної підготовки може включати наступні адаптовані педагогічні рішення і складові: спеціальний лінгвістичний модуль для спілкування з учнем, інтерактивну панель, яка служить середовищем комунікації, базу знань із різними методами гри та інструментами для практики, а також аналітичний модуль, який дозволяє адаптувати навчальний процес, зважаючи на успіхи та помилки студентів (Чугай, 2021).

Побудова ефективної моделі для навчання гри на музичному інструменті потребує особливого підходу, що поєднує точність підбору матеріалів із чутливістю до індивідуальних потреб студента. У цьому напрямку нейронні мережі й алгоритми штучного інтелекту стають незамінними, через те, що вони надають можливість обробляти великі обсяги навчального і музичного контенту і допомагають оптимально адаптувати навчальний процес до індивідуальних здібностей кожного студента. Особливим викликом є вибір

архітектури штучного інтелекту, адже найкраща модель не завжди очевидна і залежить від поставленої навчальної задачі, яку потрібно вирішити, будь то або аналіз техніки гри на музичному інструменті, або персоналізована допомога в удосконаленні навичок гри, чи складання персонального плану навчання. Розглянемо кілька перспективних підходів до застосування штучного інтелекту в навчанні гри на музичному інструменті (Папач, Горожанкіна, Різак, 2024).

адаптивне та персоналізоване навчання реалізується через такий підхід, коли штучний інтелект сам відбирає навчальні матеріали, що відповідають рівню та індивідуальному стилю музичного виконання кожного студента. Потім цифрова платформа слідкує за прогресом та коригує програму відповідно до успіхів, роблячи навчання, з педагогічної точки зору, послідовним і достатньо продуманим;

автоматичне оцінювання техніки гри. Спеціалізовані програми аналізують гру на інструменті, виявляючи помилки в ритмі, нотах чи динаміці, коли можливим стає забезпечення прозорого і об'єктивного зворотного зв'язку та формування рекомендацій щодо покращення навчання і далі утворення кожного учня персоналізованого плану розвитку його навичок гри на інструменті;

інтервальне навчання для закріплення матеріалу, завдячуючи інтелектуальній системі яка може забезпечити допомогу учням не забувати вже освоєні прийоми гри на інструменті, і паралельно пропонуючи вправи для повторення саме тоді, коли є ризик втрати навичок, що дійсно робить сам період навчання більш ґрунтовним та зручним з педагогічної точки зору (Папач, Горожанкіна, Різак, 2024).

Багато авторів активно займаються проблемою дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Італійські науковці розробили проект «Смарт-кампус» для музичних навчальних закладів. Такий підхід дозволяє організувати інтегровану систему, яка забезпечує студентів доступом до розкладів занять, матеріалів для самостійної роботи, зворотного зв'язку з педагогами, а також до бібліотеки нот і навчальних відео, що може в

подальшому досить спростити доступ до інформації, реєстрацію на майстер-класи, змагання та інші музичні події, допомагаючи учням зосередитися на практиці та вдосконаленні навичок. Загалом, сам штучний інтелект і його педагогічна практика використання, подальша інтеграція технологій відкривають нові можливості для навчання гри на обраному виді музичного інструменту, що робить його більш індивідуальним, гнучким та максимально ефективним (Панухник, 2023)

Окреслені можливості штучного інтелекту для навчання гри на музичному інструменті виходять далеко за межі простого автоматизованого оцінювання чи індивідуального планування занять, і вже із появою мовних моделей, таких як GPT-4, PaLM, і LaMDA, коли сам штучний інтелект не замінює роль педагога, а стає потужним інструментом, що доповнює і розширює традиційні методи навчання. Педагог отримує доступ до інструментів, які полегшують організацію занять, дозволяють глибше взаємодіяти з учнями та ефективніше розвивати їхні музичні навички. Такий педагогічний прийом дозволяє використовувати заназачені нами сучасні цифрові технології для створення персоналізованих планів, враховуючи рівень підготовки, стиль навчання, емоційний стан і здатність до концентрації. Система налаштовується під інтелектуальні можливості учня, оцінює його навички та будує індивідуальний маршрут, що допомагає досягти максимальних результатів при опануванні музичного інструменту (там саме).

Серед адаптивних технічних платформ, які здатні комплексно забезпечити процес навчання гри на музичному інструменті, виділяються такі як: «Canvas», «Smart Sparrow», та «RealizeIT». Всі вказані платформи, побудовані з використанням штучного інтелекту, детально аналізують навчальний прогрес, що дозволяє педагогам відстежувати успіхи та складнощі роботи кожного учня. На початку навчання учень проходить тест для визначення рівня підготовки, а система підбирає відповідні вправи й матеріали, потім учень може повертатися до матеріалів для повторення, якщо відчуває потребу, а складність завдань автоматично змінюється відповідно до його

темрів засвоєння навчального матеріалу . Система адаптивного інтелектуального навчання в «Knewton» ретельно аналізує кожну дію учня, вибрані ним методи розв'язання завдань і відповідний рівень засвоєння. На основі цієї інформації платформа адаптує матеріали – від рівня складності до тематики та частоти підказок, а також темп навчання. Педагог, у свою чергу, отримує доступ до детальних інструментів для індивідуального зворотного зв'язку з учнем, далі додає до завдань підказки, відео, графіки чи інші допоміжні матеріали, щоб допомогти подолати труднощі (Koldovski, 2024).

Система якісно вмiє збирати детальну інформацію про взаємодію учнів із навчальними матеріалами, а саме: які завдання вони переглядають, як часто, а також які теми для них є найбільш складними. Завдяки можливості адаптувати зміст кожного заняття, учні отримують персоналізовані завдання та вправи, що відповідають їхнім потребам, крім всього цього далі цифрова платформа допомагає вже педагогам своєчасно помічати, які теми варто повторити чи додатково пояснити, забезпечуючи при цьому більш цілісний підхід до планування занять і підготовки практичних виступів (Гаврілова , Катасонова, 2017).

Платформа «Knewton» вмiє програмно підтримувати створення відкритих онлайн-курсів і занять з індивідуальними рекомендаціями, що сприяє інтерактивному навчанню гри на музичному інструменті з прописаним алгоритмом автоматизованого зворотного зв'язку і рекламацій. Перевага такого підходу досить очевидна, коли сам учень не витрачає час на повторне вивчення базового матеріалу, а може одразу переходити до складніших тем. Вся модель його взаємодій із платформою зберігається і може використовуватися для подальшого аналізу прогресу та корекції навчальної траєкторії підготовки . Інші цифрові інструменти, такі як «Big Data», «Data Mining» та «Learning Analytics», відкривають нові перспективи в навчанні гри на музичних інструментах, дозволяючи ефективно обробляти великі обсяги даних для покращення якості навчання. Окремо виділимо «Big Data» – це технологія, що забезпечує глибокий аналіз великих інформаційних масивів, які допомагають

вивчати навчальні потреби, виявляти слабкі місця у виконанні та удосконалювати процес навчання. Платформа така як «Data Mining», зосереджена на структурованих даних, спрямована на виявлення прихованих закономірностей у навчанні, коли вона здатна аналізувати прогрес учня у виконанні технічних вправ та допомагати в прогнозуванні складнощів. Платформа «Learning Analytics», у свою чергу, використовується вже для комплексного аналізу навчальної активності та налаштування індивідуальних планів для конкретного учня, що дозволяє зробити процес навчання більш насиченим і просунуто продуктивним .

На думку Є.Куца , у дистанційному навчанні гри на музичному інструменті існує широкий вибір програмних платформ, від простих веб-інтерфейсів до інтегрованих систем. Однією з найпопулярніших є платформа «Moodle» – безкоштовний інструмент для організації онлайн-курсів, який дає можливість учням і педагогам з легкістю комунікувати, обмінюватися матеріалами і підтримувати динаміку навчального процесу, і сама навчальна база «Moodle» пропонує наступні корисні функції взаємодії, а саме (Куц, 2012): реєстрацію учнів і налаштування доступу до навчальних матеріалів, зокрема відеоуроків і нотного матеріалу; створення та управління онлайн-курсами, включаючи організацію уроків, вправ і завдань для студентів; ведення статистики, звітності та аналіз успішності для кращого розуміння прогресу; можливості для інтеграції з іншими платформами та технологіями, що покращує функціонал.

Платформа «Moodle» стала однією з найпопулярніших завдяки своїм широким можливостям і доступності, залишаючись ефективним рішенням як для педагогів, так і для студентів у дистанційному навчанні в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Сьогодні в навчанні гри на музичних інструментах активно впроваджуються цифрові системи, що допомагають організувати процес навчання, оцінювання та зворотного зв'язку, створюючи індивідуальні освітні траєкторії для кожного учня. Завдяки таким технологіям з'явилася можливість об'єднувати різні компоненти навчання в єдину систему,

де всі елементи злагоджено працюють, наче частини конструктора, з'єднуючись для найкращого результату. Сучасна освітня платформа для навчання гри на музичному інструменті має відповідати кільком важливим педагогічним і навчальним вимогам (Думанський, 2020): «...інтеграція через забезпечення зв'язку між різними інструментами та навчальними матеріалами, щоб учні та педагоги могли легко обмінюватися інформацією та ресурсами»(там саме); персоналізація, це коли обрана платформа адаптується до потреб кожного учня, враховуючи його рівень підготовки та стиль навчання, надаючи індивідуальні рекомендації та вправи, оцінювання та аналітика завдяки автоматичному оцінюванню гри на музичному інструменті, аналіз успішності та побудова індивідуального плану навчання для покращення виконавських навичок, колаборація, як педагогічна можливість спільної роботи учнів та педагогів над проектами, ансамблевими номерами або музичними імпровізаціями, доступність за допомогою використання зручного та інтуїтивного програмного інтерфейсу, що дозволяє легко орієнтуватися у навчальних матеріалах та доступно навчатися кожному учаснику процесу (Думанський, 2020).

Впровадження таких платформ відкриває нові можливості для навчання гри на музичному інструменті, зокрема: врахування індивідуальних особливостей студентів та його стилю навчання; підвищення мотивації до самостійного вдосконалення техніки гри; особистісний розвиток та розкриття творчого потенціалу; зростання професіоналізму завдяки доступу до сучасних цифрових технологій; ефективна організація та обробка інформації, важливої для дистанційного навчального процесу; прискорення темпів проектної та дослідницької роботи.

Однак варто пам'ятати, що жодна технологія не здатна повністю замінити живе спілкування та безпосередню взаємодію з педагогом і сам баланс між традиційним навчанням і використанням цифрових інструментів дозволяє отримати найкращі результати, враховуючи освітні завдання та індивідуальні потреб здобувачів. Студентам слід надавати повний доступ до всіх ресурсів, які

застосовуються під час навчання, і забезпечувати відповідність освітнім стандартам.

Пропонуємо таблицю, що відображає різні типи інформаційних технологій, застосовуваних у музичній освіті, із зазначенням переваг для педагогів, студентів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Переваги застосування інформаційних систем для організації дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

№	Вид інформаційної технології	Опис інформаційної технології	Переваги для педагогів	Переваги для студентів
1	Системи управління навчанням	Платформи для створення організації та контролю за навчальним контентом процесу виконавсько-інструментальної підготовки	Легкий доступ до навчальних матеріалів, моніторинг розвитку здобувачів.	Гнучкий доступ до матеріалів, самостійність у плануванні практики.
2	Інструменти віртуального класу	Онлайн-сервіси проведення уроків, вебінарів і консультацій у режимі реального часу.	Можливість викладати будь-якого місяця інтерактивність занять.	Можливість навчатися з будь-якої локації, взаємодія з педагогом в реальному часі
3	Платформи спільної роботи	Інструменти для роботи над проектами та завданнями в міні групах, зокрема ансамблевих занять.	Відстеження внеску кожного студента до проекту, ефективність командної роботи.	Спільна робота над музичними проектами, можливість швидко обмінюватися інформацією
4	Інтерактивні платформи	Інтерактивні рішення спільної роботи музичними творами та технічними вправами на екрані.	Більше можливостей ілюстрації музичних прийомів і технік.	Підвищення візуального сприйняття, інтерес до музичних занять.
5	Цифрові бібліотеки ресурси	Онлайн-доступ до навчальних ресурсів: музичних записів та методичних матеріалів.	Зручність у пошуку матеріалів для підготовки навчальних матеріалів.	Можливість самостійного пошуку та вивчення великої кількості ресурсів.

Таблиця 2.2 відображає основні види технологій, які можуть суттєво підвищити якість навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, розкриваючи їхній потенціал для вдосконалення взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. У музичній освіті важливо створити єдину цифрову платформу для інтеграції різних навчальних інструментів, що зробить заняття зручнішими та більш доступними для студентів і педагогів. Сучасні цифрові технології

дозволяють педагогам суттєво розширити можливості навчання, адже вони полегшують доступ до нових методів викладання, а також сприяють розвитку навичок гри на інструменті (Куш, 2015,с.58). Інтеграція таких технологій у навчальний процес є не тільки питанням зручності, але й відповідає запитам інформаційного суспільства, де студенти з легкістю можуть опановувати нові матеріали, використовуючи цифрові інструменти.

Пандемія показала, наскільки важливою є готовність користуватися цифровими технологіями як для педагогів, так і для студентів. Сьогодні навчальні платформи охоплюють широкий спектр інструментів – від спеціалізованих додатків для музичних занять до апаратного забезпечення, програмного забезпечення та систем керування навчанням. Усе це формує основу для сучасної безперервної освіти, де особливий акцент робиться на самостійній роботі, здатності аналізувати матеріал та вдосконалювати свої навички завдяки інтерактивним платформам (Думанський, 2020). Цифрові інструменти вплинули не тільки на методи викладання, але й на організаційні процеси у сфері музичної освіти, також і самі навчальні заклади все активніше почали переходити на електронні версії розкладів, журналів, а також інші матеріали, які раніше існували тільки в паперовій формі (Куш, 2015).

Технологічні платформи відіграють ключову роль у дистанційному навчанні процесі виконавсько-інструментальної підготовки, забезпечуючи доступ до різноманітних інтерактивних інструментів і ресурсів. Найбільш популярними платформами є «Zoom», «Skype» та «Microsoft Teams», які дозволяють проводити відеозаняття з можливістю демонстрації екрану та організації індивідуальних або групових уроків. Завдяки функції запису сесій, учні можуть повторно переглядати свої заняття, закріплюючи матеріал. Окрім цього, спеціалізовані музичні платформи, як-от «Soundtrap», «SmartMusic» і «Yousician», надають додаткові інструменти для інтерактивного навчання: нотний редактор, трекер прогресу, різні рівні складності музичних завдань і можливість грати під супровід віртуальних ансамблів (Куш, 2015).

Окремо слід виділити платформу «Soundtrap», яка вигідно виділяється вбудованою можливістю створення і редагування власних аудіозаписів, що дозволяє учням аналізувати свої твори, накладати різні музичні шари та створювати композиції разом з іншими учнями. Далі вже платформа «SmartMusic» вбирає в себе програмні і функціональні можливості щодо вивчення нотної грамоти та практики виконання під контролем програми, що надає зворотний зв'язок, фіксуючи помилки в ритмі або нотах. І на останок, платформа «Yousician», зі свого боку, надає широкий спектр вправ для покращення технічних навичок виконання, включаючи ритм і ноти.

Визначимо сучасні інноваційні технології дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, що вже довели свою ефективність у сфері педагогічного супроводу і музичної освіти. С.Варнавська виділяє комунікаційні інтерфейси з елементами дистанційного навчання гри на музичному інструменті. Інтерактивні платформи на базі штучного інтелекту, що активно розвиваються в останні роки, значно полегшують навчання, дозволяючи учням ефективніше взаємодіяти із навчальним матеріалом. Здатність таких систем розпізнавати запити користувачів як у письмовій, так і в усній формі робить їх незамінними для музичного навчання. Здобувач може отримати миттєві відповіді на запитання щодо техніки гри, музичної теорії або отримати рекомендації щодо щоденних вправ, що сприяє кращому запам'ятовуванню, розвитку самостійності та доступу до різноманітних джерел знань (Варнавська, 2002).

Н.Ашихміна підкреслює, що «створення мультимедійних самопрезентацій і цифрового портфолію, використання в освітньому процесі дозволить навчанням стати більш гнучким, підвищить мотивацію здобувачів до вивчення фахових дисциплін...» (Ашихміна, 2021, с.69). Включення майбутніх учителів музичного мистецтва в процес самостійного створення мультимедійних самопрезентацій сприяє розвитку їх здатності діагностувати і демонструвати свої професійні та творчі потенціали в галузі. Такі самопрезентації поєднують текстові, графічні, відео та звукові

елементи, що дає можливість студентам повною мірою виразити свої художньо-освітні та творчі здібності, передати емоційність, показати професійну підготовку і освіченість, а також сформувати індивідуальний фаховий образ. Процес створення мультимедійної самопрезентації є комплексним та багатоступеневим. Завдяки цьому, готовий продукт дозволяє майбутньому вчителю музичного мистецтва продемонструвати свої знання, вміння і навички в розробці концепції самопрезентації, створенні сценарію, впровадженні анімацій, звуковому оформленні та розробці індивідуального дизайну. Формування цифрового портфоліо, як особистісного професійного портрета, є важливим педагогічним інструментом, оскільки дозволяє студентам виразити свої досягнення і прогрес у творчій кар'єрі. Програми для створення мультимедійних самопрезентацій та цифрових портфоліо є інтуїтивно зрозумілими і не потребують складного освоєння (там само, с.70).

В.Арешонков відокремлює прогностичне аналітичне навчання. Завдяки прогностичній аналітиці учні мають змогу отримувати цінну інформацію про свій прогрес, складні аспекти гри на інструменті та передбачати можливі труднощі. Ця технологія допомагає розробляти індивідуальні програми для кожного учасника, враховуючи можливі труднощі та рекомендуючи додаткові вправи чи повторення пройденого матеріалу. Хоча, на думку автора прогностична модель не завжди дає стовідсотковий результат, вона забезпечує можливість оперативного реагування на потреби студентів, особливо тих, хто має потенціал для досягнення високих результатів (Арешонков, 2020).

С.Гаврілова оцінює технологія «підштовхування» (Nudge Tech), як вагомий підхід, який спрямований на те, щоб мотивувати здобувачів до формування корисних звичок у навчанні, наприклад, відвідування щоденних вправ, регулярного прослуховування прикладів або додаткового часу на практику. «Підштовхувальні» сповіщення можуть допомагати організувати графік занять, нагадувати про час для фізичних розминок або встановлювати індивідуальні цілі у навчанні, що в подальшому забезпечує персоналізований підхід на масовому рівні, і стає визначальною педагогічною перевагою в

сучасному цифровому освітньому середовищі. Завдяки цим технологіям «...впровадження дистанційного навчання гри на музичних інструментах стає більш гнучким, мотивуючим та зручним для кожного учня, забезпечуючи доступ до ефективного й найбільш індивідуального підходу» (Гаврілова, 2017).

В. Паньків зосереджує увагу на застосування інтеграційних платформ для дистанційного навчання. Сучасні музичні навчальні заклади активно впроваджують хмарні платформи, що дозволяють поєднувати управління навчальними матеріалами та оцінюванням в одному середовищі. Такі платформи інтегрують системи управління курсами (LMS) та взаємодії з учнями, створюючи єдиний навчальний простір. Проте зберігання значних обсягів інформації в одному середовищі може викликати ризики конфіденційності, що потребує уваги з боку всіх учасників навчального процесу (Паньків, 2023).

Бездротові технології для презентацій у музичній освіті. Завдяки можливості бездротового підключення через Wi-Fi, студенти можуть легко проектувати ноти, відеоуроки або навчальні матеріали зі своїх пристроїв на екран. Це зручне рішення особливо корисне у сучасних навчальних закладах, де практикується політика «принеси свій пристрій» (BYOD), що дозволяє використовувати особисті гаджети для навчання (Кулікова, 2022).

Впровадження штучного інтелекту в освітній процес створює значні можливості для індивідуального підходу до кожного його учасника. Педагоги можуть збирати інформацію про прогрес, їхні технічні труднощі та інтереси, що дозволяє налаштувати навчальний процес під індивідуальні цілі кожного (Мар'єнко, 2023).

На сучасних платформах для навчання гри на музичному інструменті із застосуванням штучного інтелекту студенти мають можливість займатися у власному темпі, зосереджуючись на конкретних техніках або жанрах, які їх цікавлять, і отримувати вправи відповідно до свого рівня, коли всі платформи мають змогу автоматично виявляти проблемні моменти та пропонувати відповідні завдання, допомагаючи педагогам краще зрозуміти їх потреби і

прогнозувати їхні майбутні результати. Платформи, що використовують штучний інтелект, як підкреслює С.Кулікова «...можуть автоматично оцінювати виконання завдань і аналізувати результати відразу після їх виконання, вказуючи на технічні помилки та пропонуючи вправи для їх корекції». Для педагогів штучний інтелект допомагає визначити, які технічні аспекти або музичні фрази є найскладнішими для здобувачів, що дозволяє краще планувати уроки та додаткові вправи (Кулікова, 2022).

У процесі навчання гри на музичному інструменті помилки є неминучими й навіть корисними, адже вони дозволяють глибше зрозуміти складні моменти, однак учні можуть відчувати дискомфорт, стикаючись із критикою або страхом невдачі. Впроваджений і педагогічний процес штучний інтелект може пропонувати об'єктивний підхід до оцінювання, коли він лише фіксує помилки та пропонує шляхи для їх виправлення, не додаючи емоційної складової.

Нова роль педагога, за рахунок того, що штучний інтелект не замінює сьогодні педагогів у музичній освіті, але трансформує їхню роль. Замість традиційної ролі наставника, педагог стає консультантом, порадником і підтримкою для здобувача, і завдяки автоматизації рутинних завдань педагоги отримують більше часу для індивідуальної роботи, сприяння їхньому творчому розвитку та забезпечення менторської підтримки. Застосування штучного інтелекту також дає технічно підкованим педагогам можливість працювати з даними про успішність, надаючи більш інформативний зворотний зв'язок і персоналізовані рекомендації.

Розвиток єдиних цифрових платформ у сфері музичної освіти стає пріоритетом, де всі навчальні інструменти поєднуються на одній платформі, що дозволяє полегшити управління навчальним процесом та покращити співпрацю між закладами. Звичайно, розробка таких комплексних систем потребує ресурсів та часу, проте тенденція до їх створення свідчить про поступовий перехід до єдиних освітніх платформ, які відповідають сучасним потребам музичної освіти.

2.2 Педагогічні умови та методи формування мотивації до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

У контексті соціокультурного середовища постінформаційного суспільства та глобалізаційних процесів у багатьох країнах, зокрема в Україні та Китаї, виникла потреба в оновленні мистецької освіти на всіх рівнях і напрямках, включаючи професійну мистецько-педагогічну та загальну мистецьку (музичну) освіту в закладах загальної середньої освіти. Сучасні вимоги до цієї модернізації зосереджуються на створенні необхідних педагогічних умов для ефективної методично-технологічної підготовки нового покоління майбутніх учителів музичного мистецтва в обох країнах. Розв'язання цього завдання безпосередньо пов'язане з розробкою, створенням і впровадженням інноваційних мистецьких технологій в освітній процес.

Процес формування мотивації до дистанційних форм навчання в контексті виконавсько-інструментальної підготовки є тривалим і потребує поступового виконання етапів для поетапного розвитку всіх складових цієї системи. Такий поділ на етапи є умовним і базується на такій логіці: від стимулювання інтересу учнів до оволодіння методичною компетентністю через розширення знань та орієнтацію в дистанційному навчальному середовищі до освоєння інноваційних програм для дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Тобто, мотивація до дистанційного навчання формується від початкового зацікавлення до усвідомленої потреби в спеціалізованому методичному забезпеченні. Згідно з цією логікою, були визначені такі етапи.

Перший етап орієнтаційно-мотиваційний спрямований на формування інтелектуально-емоційного компонента мотивації майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. У рамках цього етапу особлива увага приділяється пробудженню інтересу до можливостей та переваг дистанційного навчання. Основна мета - створити емоційно позитивне ставлення до нових

технологій навчання, а також стимулювати інтелектуальне сприйняття дистанційної освіти як ефективного інструмента для розвитку професійних навичок у музиці. Це дозволяє студентам усвідомити важливість інтеграції сучасних цифрових технологій у процес виконавської підготовки, а також підготувати їх до активного використання дистанційних ресурсів для вдосконалення своїх музичних компетенцій.

На другому етапі, пізнавально-активізаційному, акцентується увага на формуванні комунікаційно-адаптаційного компонента мотивації майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Цей етап передбачає активне залучення студентів до інтерактивних навчальних процесів, що дозволяють їм ефективно адаптуватися до нових умов дистанційного навчання. Важливою складовою є розвиток навичок комунікації в онлайн середовищі, взаємодія з викладачами та іншими студентами через різноманітні платформи, що забезпечують ефективну передачу знань і обмін досвідом. Під час цього етапу студенти повинні набути впевненості в своїх здібностях використовувати дистанційні інструменти для музичної практики, що дозволяє їм успішно адаптуватися до нових навчальних форматів і активно брати участь у виконавсько-інструментальній підготовці.

Третій етап - практично-рефлексивний - зосереджений на розвитку творчо-інноваційного компонента мотивації. Цей етап орієнтований на активне застосування теоретичних знань на практиці через використання новітніх технологій та інструментів дистанційного навчання. Студенти мають можливість реалізувати свої творчі ідеї в онлайн-середовищі, використовуючи інноваційні програми та платформи для створення музичних композицій, виконавських проектів чи інших творчих завдань. Цей етап також передбачає рефлексію над процесом та результатами, де студенти аналізують свою роботу, оцінюють ефективність використаних методів і технологій, а також удосконалюють свої підходи. Завдяки цьому етапу студенти не тільки розвивають творчі та інноваційні навички, але й стають більш самостійними та

адаптивними у використанні сучасних засобів для досягнення високих результатів у дистанційному навчанні.

Так, на першому етапі: орієнтаційно-мотиваційному – запроваджувалася педагогічна умова: установка на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації в процесі виконавсько-інструментальної підготовки; на другому – пізнавально-активізаційному етапі – запроваджувалася друга педагогічна умова: цілеспрямоване розширення знань, щодо дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки; на третьому – практично-рефлексивному етапі – педагогічна умова: сприяння формування умінь застосування технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі. Проаналізуємо доцільність введених педагогічних умов у поетапному процесі формування мотивації до дистанційних форм навчання в рамках виконавсько-інструментальної підготовки.

Для досягнення значущих результатів, на нашу думку, перша педагогічна умова повинна бути орієнтована на розвиток внутрішнього спонукання у здобувачів, яке мотивує їх до здобуття нових знань і навичок. Мотивація є основним чинником, що стимулює творчо-педагогічну діяльність майбутніх фахівців. У психолого-педагогічних джерелах мотивацію трактують досить широко, хоча загальний зміст цього поняття є узгодженим, хоча і визнається складність механізмів її функціонування і практичного управління. Отже, мотивація загалом – це процес спонукання осіб діяти з бажанням, ініціативою, впевненістю і задоволенням, досягаючи комплексно поставлених цілей. «Мотивація не є фізичною властивістю, а є результатом взаємодії особистості з ситуацією, утворюючи гіпотетичну конструкцію, що знаходиться між стимулом і реакцією» (Jason Bourné, 2018).

Вчені пропонують інтегративний підхід до теорії мотивації та застосування міждисциплінарного підходу до дослідження мотивованої поведінки. Також важливу роль у розумінні мотивації відіграють думки психолога Н. Альохіної, яка визначає мотивацію як «поліфункціональне і багатогранне поняття», що є рушійною силою поведінки та пов'язане з

потребами, емоціями, волею і самооцінкою особистості (Альохіна, 2010). Мотивація є сукупністю чинників (мотивів, потреб, стимулів, інтересів тощо), що в умовах зовнішніх і внутрішніх факторів психологічно впливають на особистість, активізуючи її емоційний стан, поведінку та діяльність в цілому.

У музичній педагогіці мотивація є важливим чинником створення умов для здобуття знань, формування професійних умінь і навичок, розвитку компетентностей майбутніх викладачів. Дослідники відзначають, що мотивація має внутрішні та зовнішні складові, а також визначають умови її формування. І. Ростовська підкреслює, що музична мотивація є «процесуальним явищем, яке визначає спрямованість особистості музиканта», а мотиваційні чинники складаються з ідей, почуттів і образів, що належать до емоційно-ціннісної сфери особистості» (Ростовська, 2015).

О. Білостоцька зазначає, що мотивація складається з «взаємопов'язаних мотивів навчально-професійної, науково-дослідної та музично-виконавської діяльності», які впливають на освітній процес здобувачів (О. Білостоцька, 2016, с. 389).

І. Глазунова наголошує на важливості створення психолого-педагогічних умов для формування мотиваційної сфери майбутніх фахівців через «емоційні реакції, аналітичні можливості, що забезпечують розвиток інтересу до концертування, а також мотиви до власного виконавства» (Глазунова, 2021).

Огляд наукової літератури свідчить про важливість мотивації як чинника, що спрямовує освітній процес здобувачів до досягнення нових знань і професійних компетентностей у сфері виконавсько-інструментальної підготовки. Мотивація повинна базуватися на усвідомленні потреби та розвитку інтересу студентів до навчання основного музичного інструменту, розумінні сутності і значущості фортепіанного виконавства та зацікавленості методикою викладання цієї дисципліни для майбутньої виконавсько-педагогічної діяльності.

Під час спостереження за студентами, виявлено, що вони надають перевагу основному музичному інструменту, оскільки вбачають в цьому

можливість самореалізації, тоді як інші види фортепіанної підготовки, наприклад, додатковий інструмент або концертмейстерський клас, не викликають великого інтересу. Однак у форматі дистанційного навчання спостерігається підвищена зацікавленість та мотивація до освоєння різноманітних форм виконавської діяльності, що сприяє розвитку навчальних і методичних навичок. Врахування цього підходу дозволяє забезпечити більш гнучку і індивідуалізовану підготовку студентів, сприяючи їхній професійній мотивації та розвитку через дистанційні технології. Дистанційне навчання стає важливим інструментом для підтримки мотивації в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, оскільки воно дозволяє студентам працювати в зручному для них темпі та за індивідуальним графіком. Це забезпечує більшу гнучкість у вивченні матеріалу, що є важливим аспектом для студентів, котрі можуть бути зацікавлені у самостійному освоєнні різних аспектів музичної діяльності. Враховуючи специфіку музичної освіти, дистанційне навчання надає студентам можливість доступу до матеріалів, консультацій і уроків у будь-який час, що стимулює їх самостійну роботу та дозволяє підтримувати високу мотивацію протягом всього навчального процесу.

Оскільки основним завданням цієї педагогічної умови (орієнтація на освоєння дистанційних форм навчання та розвиток мотивації до самостійної роботи) є забезпечення студентів необхідними інструментами та знаннями для ефективного використання технологій у навчальному процесі, що сприяє розвитку їхньої самостійності та відповідальності за власне навчання.

В.Лабунець та Ж. Карташова підкреслюють, що «...самостійність є найбільш істотною ознакою людини як особистості та як суб'єкта діяльності» (Лабунець, Карташова, 2021, с.264). Організація самостійної роботи студентів є важливим аспектом розвитку сучасної вищої освіти в Україні, особливо в контексті підготовки фахівців, які мають бути творчими особистостями. Навчити студентів самостійно працювати з інструктивним та конструктивним репертуаром, а також сформувати необхідні знання, вміння та навички для ефективної роботи над ним, означає вирішення ряду творчих завдань, які є

основою інструментально-виконавської діяльності під час навчання. Тому процес удосконалення самостійної роботи варто спрямовувати на залучення студентів до творчої діяльності, де перед музикантом постає завдання ефективного вирішення організаційних аспектів інструментально-виконавського процесу (там саме).

Це дозволяє створити умови для більш глибокого та осмисленого засвоєння матеріалу, підвищення рівня активності в процесі навчання та забезпечення ефективної взаємодії між студентами та викладачами, навіть за умов дистанційного навчання (Лі Хунянь, 2024). Вона може бути втілена в освітній процес для досягнення наступних цілей:

створення умов для ефективного освоєння студентами методів дистанційного навчання та розвитку у них внутрішньої мотивації до самостійної навчальної діяльності. Важливим аспектом є сприяння формуванню практичних навичок роботи з сучасними технологіями, які є невід'ємною частиною сучасного освітнього процесу. Це передбачає не лише здобуття теоретичних знань, а й розвиток уміння застосовувати їх на практиці за допомогою дистанційних ресурсів (Малихін, 2009,с.254).

розширення технологічного адаптування у виконавсько-інструментальній підготовці полягає у формуванні у студентів здатності використовувати сучасні технології для адаптації класичної музики, що дозволяє їм зберігати автентичність оригінальних творів при впровадженні інноваційних елементів. Студенти повинні навчитися інтегрувати традиційні музичні композиції з сучасними цифровими інструментами та програмами для створення нових інтерпретацій, варіацій і аранжувань, що відповідають вимогам сьогодення(там саме).

Основною метою є розвиток у студентів здатності застосовувати ці технології для творчої роботи з класичними творами, а також удосконалення їхніх музичних та технічних навичок через освоєння новітніх інструментів для обробки та створення звукових матеріалів. Це дозволяє підвищити рівень їхніх виконавських умінь та підготовки до професійної діяльності в умовах

сучасного музичного середовища, де інтеграція традиції та інновацій є важливим аспектом музичної культури (Бойчук, 2011).

На другому етапі, який можна назвати пізнавально-активізаційним, впроваджувалась друга педагогічна умова, що полягає в цілеспрямованому розширенні знань здобувачів освіти щодо дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Цей етап має важливе значення, оскільки він сприяє розвитку не лише теоретичних знань, а й активізації пізнавальної діяльності студентів, що є основою для формування їх професійних компетентностей (Лі Хунянь, 2023).

Дистанційне навчання в контексті виконавсько-інструментальної підготовки забезпечує зручність, гнучкість і індивідуалізацію процесу. Однак для того, щоб студенти могли максимально ефективно використовувати можливості дистанційного навчання, їм необхідно надати поглиблені знання про специфіку цього формату. Це включає в себе ознайомлення зі специфічними інструментами та платформами для дистанційного навчання (відеоуроки, онлайн-лекції, інтерактивні модулі), а також з методами інтеграції технологій у виконавську діяльність. Під час цього етапу здобувачам слід пояснити, як правильно використовувати електронні ресурси, онлайн-консультації та інші інструменти, що дозволяють отримувати, обробляти і застосовувати знання в режимі онлайн.

Під час пізнавально-активізаційного етапу важливо стимулювати активність студентів, оскільки дистанційне навчання вимагає від них високої самодисципліни та ініціативи. Студенти повинні розвивати навички самостійного пошуку інформації, використання цифрових платформ для пошуку навчальних матеріалів, а також навички самоорганізації та планування часу. Зазначене має на меті активізувати пізнавальну діяльність, коли студенти не лише отримують знання з навчальних курсів, а й прагнуть до розширення своїх компетенцій через додаткові онлайн-ресурси, вивчення відео та участь у вебінарах.

Цей підхід дозволяє формувати у студентів вміння активно і самостійно працювати з інформацією, що є основою розвитку їх професійної діяльності в умовах цифровізації освіти. На цьому етапі також важливо акцентувати увагу на ролі взаємодії між студентами та викладачами через дистанційні інструменти. Оскільки традиційні форми спілкування обмежені, необхідно активно використовувати онлайн-платформи для обміну досвідом і знаннями, що може включати індивідуальні консультації, групові відеоуроки або асинхронні дискусії на форумах. Це дозволяє студентам не лише отримати необхідні знання, а й розвивати вміння спілкуватися та обмінюватися ідеями в умовах сучасних технологій. Викладачі мають забезпечити достатній рівень підтримки, надаючи зворотний зв'язок, стимулюючи активність студентів на платформах дистанційного навчання, а також використовувати різноманітні форми контролю для оцінки досягнень (Зарицька, 2011).

Враховуючи специфіку виконавсько-інструментальної підготовки, цей етап передбачає також розвиток практичних навичок у дистанційному форматі. Хоча на перший погляд дистанційне навчання може здаватися обмеженим у плані розвитку виконавських умінь, існують ефективні методи для цього. Наприклад, студенти можуть записувати свої виступи, а викладачі – надавати зворотний зв'язок через онлайн-платформи, даючи рекомендації щодо техніки виконання, артикуляції, динаміки тощо. Окрім цього, дистанційне навчання дозволяє організувати взаємний обмін досвідом через відео, записи концертів, що дає студентам можливість бачити й чути виконання інших і таким чином удосконалювати свої навички (Лі Хунянь, 2024).

Таким чином, пізнавально-активізаційний етап є важливим кроком у процесі впровадження дистанційного навчання в контексті виконавсько-інструментальної підготовки. Цей етап забезпечує студентам глибоке розуміння можливостей сучасних дистанційних форм навчання, розвиток необхідних навичок для самостійної роботи та активного використання цифрових інструментів. Це дозволяє їм ефективно поєднувати традиційне виконавське

навчання з новими підходами, що є особливо актуальним у сучасних умовах освіти.

Ця умова може бути втілена в освітній процес для досягнення наступних цілей:

активна роль методу «Інтернет речей» в контексті виконавсько-інструментальної підготовки полягає в розвитку здатності студентів інтегрувати новітні технології в процес музичного навчання. Основною метою є забезпечення студентів уміннями використовувати Інтернет речей (IoT) для покращення виконавських навичок, ефективнішого освоєння музичних творів і вдосконалення творчого процесу через інтерактивні та адаптивні технології. У рамках цього методу студенти мають освоїти технічні можливості взаємодії музичних інструментів з іншими пристроями через Інтернет, що дозволяє адаптувати їх до нових реалій виконавської діяльності. Завдяки цьому підходу вони зможуть працювати з цифровими платформами, сенсорними технологіями та інтелектуальними інструментами, що значно збагачує процес навчання та дозволяє здійснювати високоякісне виконання, запис та обробку музичних композицій у реальному часі

як підкреслюють науковці, Я. Кулик, В.Волошина, А. Олійниченко, формування в студентів здатності інтегрувати різні стилістичні та жанрові елементи музики в їхній виконавчий процес. Метою є заохочення студентів до творчого підходу в інтерпретації музичних творів, розвитку навичок комбінування класичних і сучасних музичних технік, стилів та форм у своїх виконаннях, студенти мають можливість розширювати своє розуміння музичних традицій, оволодіваючи як класичними, так і сучасними музичними інструментами, використовуючи різноманітні техніки для створення нових інтерпретацій та варіацій. Ціль цього методу – «...підвищити рівень музичної креативності та адаптивності, що дозволить майбутнім музикантам не лише виконувати традиційні композиції», але й активно формувати нові концепції та ідеї, використовуючи інноваційні підходи та технології. Завдяки креативній інтеграції музичного матеріалу студенти отримують можливість підвищити

власну творчість, «...збагачувати виконавський репертуар та вдосконалювати професійну майстерність, що в результаті сприяє їхньому розвитку як інтерпретаторів і музичних авторів у сучасному музичному світі» (Кулик, В.Волошина, А. Олійниченко, 2022)

На третьому етапі, який можна назвати практично-рефлексивним, реалізується педагогічна умова, що спрямована на сприяння формування умінь застосування технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі. Цей етап є надзвичайно важливим, оскільки він забезпечує перехід від теоретичних знань і пізнавальної активності до практичного застосування отриманих навичок у реальних умовах навчання та виконавської діяльності (Кравчинина, 2022).

На думку Т.Слободянюк, рефлексія є процесом активного аналізу та осмислення різних аспектів свідомості, діяльності та комунікації. Важливо, що пасивної рефлексії не існує, але вона може бути непослідовною та стихійною, коли не організована цілеспрямовано. Упорядкована рефлексія, наприклад, професійна рефлексія, полягає в здатності адекватно сприймати ситуацію, орієнтуватися в ній, прогнозувати майбутні зміни, аналізувати альтернативи, вибирати цілі та можливості для досягнення результатів, а також приймати рішення та розробляти стратегії для їх реалізації. Упорядкована рефлексія охоплює: усвідомлення фахівцем свого стану та доступних засобів, осмислення своїх вчинків і діяльності, «...здатність по-новому оцінювати та вирішувати проблеми, вихід з конфліктних ситуацій, побудову та підтримку взаємин, а також постановку та розв'язання практичних завдань для досягнення успіху»(Слободянюк, 2022).

Педагогічна рефлексія – це не лише здатність викладача усвідомлювати власні дії, а й розуміння того, як студенти сприймають і оцінюють його особистісні якості, емоційні реакції та когнітивні уявлення. Це процес взаємного відображення, коли викладач і студенти розуміють один одного через аналіз і оцінку педагогічної діяльності. Чим вище рівень рефлексивних навичок у викладача, тим легше йому адаптувати свої установки і підходи до

змінюваної ситуації. Педагогічна рефлексія виявляється в здатності викладача займати аналітичну позицію щодо власної діяльності, оцінка якої базується на результатах, досягнутих студентами. Такий аналіз і оцінка стимулюють викладача коригувати свою педагогічну практику та підтримувати її ефективність на високому рівні(Чаплак, Чуйко,2021).

Під час цього етапу основна увага зосереджується на формуванні в студентів навичок практичного використання технологій дистанційного навчання. Студенти повинні навчитися ефективно застосовувати цифрові інструменти для вивчення музичних дисциплін, зокрема для прослуховування та аналізу навчальних матеріалів, участі у відеоуроках, створення власних записів виконань та отримання зворотного зв'язку від викладачів. Одним з основних завдань є розвиток вміння користуватися платформами для відеоконференцій, навчальними онлайн-системами для завантаження та обміну матеріалами, а також інструментами для самоконтролю та самооцінки.

Під час рефлексивного етапу важливо, щоб студенти не тільки засвоїли теоретичні основи роботи з дистанційними технологіями, а й вміли застосовувати ці знання на практиці. Наприклад, студенти можуть практикувати виконання музичних творів на основному інструменті, записуючи свої виступи та надсилаючи їх для оцінки викладачами через онлайн-платформи. Викладачі в свою чергу надають конструктивний зворотний зв'язок, що дає можливість студентам коригувати свої помилки, вдосконалювати техніку виконання та розвивати артикуляцію, динаміку та інші аспекти виконавської майстерності. Крім того, під час практичного етапу студенти можуть брати участь у онлайн-концертах, де вони демонструють свої досягнення та отримують відгуки від однокласників і професіоналів (Кравчинина, 2022).

Цей етап передбачає також розвиток рефлексивних навичок у студентів. Вони повинні вміти оцінювати свою діяльність через призму технологій дистанційного навчання. Це може включати самостійний аналіз своїх відеозаписів, порівняння їх з професійними виконаннями або виконаннями

своїх колег, а також обговорення власних досягнень і помилок під час онлайн-консультацій з викладачами. Залучення студентів до рефлексії допомагає їм усвідомлювати свої сильні та слабкі сторони, що є необхідним для подальшого професійного росту. Крім того, рефлексія дозволяє адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб студента, зокрема зважаючи на його рівень підготовки, темп засвоєння матеріалу та інші індивідуальні особливості (Слободянюк, 2022).

Оскільки дистанційне навчання не є єдиною формою навчального процесу в музичній освіті, на цьому етапі також приділяється увага змішаним форматам навчання, де поєднуються онлайн та офлайн заняття. Студенти повинні вміти ефективно поєднувати ці два формати, розвиваючи гнучкість у навчальному процесі. Вони мають бути готові до самостійного навчання в дистанційному форматі, а також до виконання практичних завдань під час офлайн-занять. Важливо, щоб студенти навчилися ефективно організовувати свій час, розподіляючи його між онлайн-завданнями, самоосвітою та традиційною практикою.

Практично-рефлексивний етап є ключовим для розвитку самостійності студентів у використанні технологій дистанційного навчання. Це включає в себе здатність студентів до інноваційного підходу в навчанні, використовуючи нові методи та ресурси, які можуть бути застосовані для вдосконалення їх виконавської підготовки. Студенти повинні мати можливість самостійно розв'язувати проблеми, які виникають під час роботи з технологіями дистанційного навчання, знаходити оптимальні рішення та бути готовими до адаптації нових технологій у процесі їх подальшої професійної діяльності.

На нашу думку, ключові елементи цієї педагогічної умови включають:

формування комунікативної взаємодії. У контексті теми дослідження, формування комунікативної взаємодії є важливим аспектом, оскільки воно сприяє розвитку навичок ефективної взаємодії між студентами під час процесу дистанційного навчання. Це включає створення умов для активної участі здобувачів в онлайн-дискусіях, групових проектах та інших формах взаємодії,

які сприяють не лише засвоєнню матеріалу, а й розвитку соціальних і комунікативних умінь. Зокрема, при використанні дистанційних технологій, комунікація між студентами та викладачами стає ключовим елементом для забезпечення високої якості навчання. Цей процес охоплює як вербальну, так і невербальну комунікацію через різноманітні онлайн-платформи, які дозволяють проводити відео конференції, групові чати та інші форми інтерактивних заходів. Важливим є також розвиток умінь самовираження та адаптації до різних форматів комунікації в он-лайн середовищі, що є важливим для студентів музичних спеціальностей, де безпосередня взаємодія є важливою частиною навчального процесу. Тому цілеспрямоване формування комунікативних навичок через інноваційні методи, такі як онлайн-семінари, тренінги та інтерактивні заняття, є необхідним для досягнення високого рівня підготовленості майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в умовах сучасного навчання.

самостійна робота з технологіями дистанційного навчання. Вона сприяє розвитку самостійності студентів у освоєнні новітніх методів навчання, забезпечує глибше розуміння матеріалу та підвищує мотивацію до навчання. У рамках дослідження, самостійна робота з дистанційними технологіями навчання передбачає, що студенти не лише навчаються за допомогою онлайн-ресурсів, але й активно використовують інструменти для виконання завдань, взаємодії з педагогом та колегами. Це може включати роботу з різними програмами для створення та обробки музичних творів, такими як Sibelius, Finale, Ableton Live, а також використання онлайн-платформ для проведення вебінарів, участі в форумах, онлайн-конференціях та використання хмарних сервісів для спільної роботи над проектами. Особливість самостійної роботи з дистанційними технологіями полягає в тому, що студенти повинні не тільки засвоювати знання, а й активно застосовувати їх на практиці, вирішуючи конкретні завдання в реальному часі. Це включає в себе роботу з адаптованими навчальними матеріалами, виконання індивідуальних завдань, участь у проектній діяльності та застосування технологій для досягнення власних

навчальних цілей. «Самостійна робота з технологіями дистанційного навчання розвиває технічні навички, сприяє розвитку критичного мислення, здатності самостійно приймати рішення та адаптуватися до умов навчального процесу» (Слободянюк, 2022).

Таким чином, практично-рефлексивний етап сприяє формуванню в студентів здатності не лише використовувати технології дистанційного навчання, але й розвивати вміння працювати з ними самостійно та критично оцінювати їх вплив на своє навчання. Це дозволяє студентам інтегрувати ці технології в свою професійну діяльність, що є надзвичайно важливим для подальшої успішної кар'єри в умовах швидкої цифрової трансформації музичної освіти.

Далі ми пропонуємо технологічну карту впровадження методів дистанційного навчання в процес виконавсько-інструментальної. Кожен з етапів карти включає комплекс завдань для педагога і здобувачів, що забезпечує формування музичних навичок у дистанційному форматі.

Таблиця 2.2

Технологічна карта впровадження методів дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Впровадження методів дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва потребує ретельної організації та поетапного підходу. Це включає визначення етапів роботи, методів і технологій, а також створення відповідних педагогічних умов для ефективного навчання в дистанційному форматі. Технологічна карта для впровадження цих методів може бути поділена на три етапи:

етапи	
підготовчій	1. 1. Оцінка готовності студентів та викладачів до дистанційного навчання: - Аналіз технічних можливостей студентів (наявність комп'ютерного обладнання, доступ до Інтернету). - Оцінка навичок студентів у використанні онлайн-ресурсів та програми для проведення відеоконференцій, запису та редагування відео. - Проведення опитування для визначення знань студентів і їхньої

	ставлення до дистанційного навчання, а також збору питань і побажань. 2. Розробка навчальних матеріалів: - Створення електронних підручників, презентацій, відеоуроків і інтерактивних завдань (онлайн-тести, вправи, самостійні завдання). - Адаптація наявних навчальних матеріалів до дистанційного формату, включаючи записи аудіо та відеоуроків для демонстрації практичних навичок. 3. Вибір та налаштування онлайн-платформ: - Вибір платформи для проведення відеоконференцій (Zoom, Microsoft Teams, Google Meet) та для організації групової роботи студентів (Google Classroom, Moodle). - Налаштування інструментів для дистанційної взаємодії: чати для обговорень, системи для оцінювання виконаних робіт. 4. Підготовка викладачів до роботи в дистанційному форматі: - Проведення тренінгів для викладачів щодо використання онлайн-ресурсів та інструментів. - Створення чітких інструкцій для проведення дистанційних лекцій, консультацій та онлайн-майстер-класів.
основний	1. Інтерактивне навчання та практичні заняття: - Організація онлайн-майстер-класів, на яких студенти можуть показувати свої навички, обговорювати виконання технічних завдань і отримувати персональні рекомендації від викладачів. - Використання спільних платформ, на яких студенти можуть завантажувати записи своїх робіт для подальшого аналізу, оцінки і обговорення. - Проведення творчих завдань, таких як виконання композицій і інструкціями викладача або створення власних варіацій та інтерпретація музичних творів. 2. Контроль і оцінювання: - Оцінка практичних робіт (виконання музичних творів, вправ і інструментів) через онлайн-платформи, де студенти можуть завантажувати відео або аудіо записи для оцінювання. - Використання спеціальних інструментів для онлайн-оцінювання, що надають студентам можливість отримувати відгуки від викладача щодо виконаних завдань. - Проведення групових обговорень для оцінки рівня колективної взаємодії та участі студентів у виконанні спільних завдань.
завершальний	1. Оцінка та аналіз результатів навчання: - Завершальна оцінка знань та навичок студентів через фінальні творчі завдання, такі як виконання сольних програм, участь у онлайн-концертах або запис власних композицій. - Проведення співбесід і інтерв'ю з учасниками для виявлення проблем та труднощів, які виникли в процесі навчання. 2. Збір відгуків від студентів та викладачів: - Організація опитувань і анкетувань для визначення ставлення студентів до дистанційного навчання з метою корекції методів навчання в майбутньому. - Збір думок викладачів щодо ефективності використаних методів і інструментів дистанційного навчання. 3. Коригування методик та вдосконалення навчального процесу: - На основі отриманих даних та відгуків вносяться зміни в методи

	адаптуються завдання для досягнення кращих результатів. - Розробка планів для майбутніх курсів, впровадження нововведень методи викладання та розвитку онлайн-ресурсів..

Технологічна карта для впровадження дистанційного навчання в процес виконавсько-інструментальної підготовки є багатокроковим процесом, який включає ретельну підготовку, активне проведення навчальних занять з використанням онлайн-платформ і методик, а також підбиття підсумків і корекцію навчального процесу для досягнення найкращих результатів.

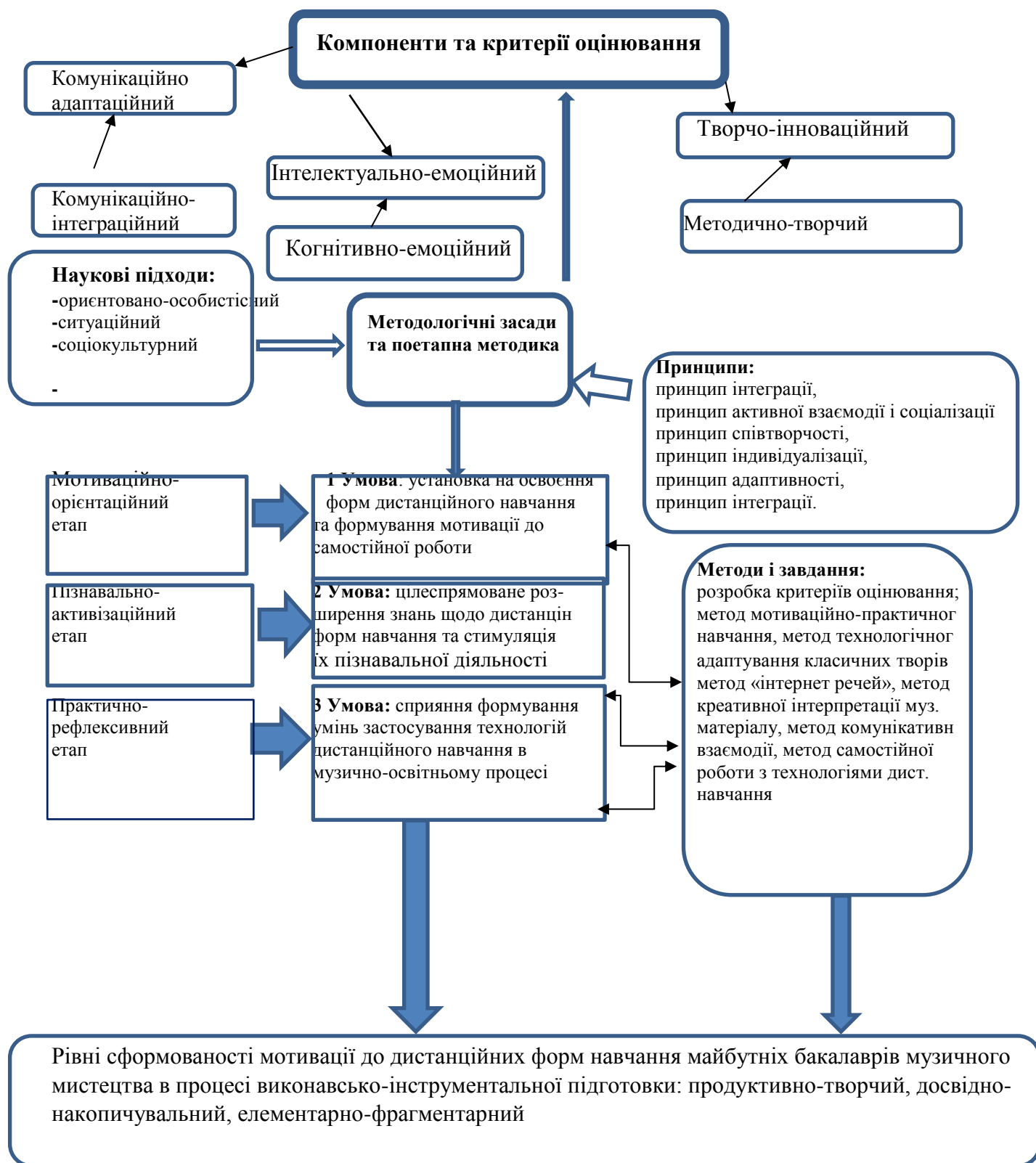

Рис. 2.1. Теоретично-наочна модель методологічних та методичних засад формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.

У другому розділі досліджено методологічні підходи до вивчення проблеми формування мотивації до дистанційних форм навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Виявлено, що цей процес має багатогранний, тривалий та багаторівневий характер. У зв'язку з цим запропоновано посилити освітній процес використанням наукових методів, педагогічних принципів та умов, а також відповідних дидактичних підходів. Отже, на етапі визначення методологічних засад дослідження формування мотивації до дистанційних форм навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки були виокремлені такі наукові підходи: орієнтовано-особистісний, соціокультурний, ситуаційний та інноваційний.

Також були розроблені педагогічні принципи: принцип адаптивності, інтеграції, активної взаємодії і соціалізації, співтворчості, індивідуалізації. Визначено, що нові цифрові платформи й методи забезпечення дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки формують суттєві можливості для вдосконалення процесу навчання, забезпечуючи індивідуальний підхід, виділену інтерактивність, доступність і зручність для студентів та педагогів. Комплексне використання інноваційних технологій навчання гри на музичному інструменті, таких як штучний інтелект, великі дані, інтернет речей та доповнена реальність, забезпечує формування нового інтерактивного навчального середовища, зберігати прогрес студентів і організовувати дистанційні заняття, адаптуючись до індивідуальних потреб та педагогічної методики. Доведено, що дистанційне навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки стає не лише альтернативою традиційним педагогічним методам, але й новим стандартом у професійній музичній освіті, що інтегрує цифрові технології для підвищення ефективності та якості навчального процесу.

Дослідження показали, що дистанційне навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки стає найбільш ефективним за умови врахування індивідуальних особливостей майбутніх фахівців, забезпечення якісного технічного оснащення та інтеграції інтерактивних технологій. Впровадження індивідуалізації, адаптивного графіку, мультимедійних ресурсів та зворотного зв'язку дозволяє створити сприятливі умови для розвитку технічних і творчих навичок. Розвиток мотивації є ключовим аспектом ефективності навчання, що досягається завдяки залученню учасників до активних методів взаємодії, таких як виконання завдань, участь у конкурсах і творчих проектах та сам аналіз музичних виконань через відеозаписи та їх подальший розбір сприяє формуванню стійких музичних компетенцій, розвиває аналітичне мислення та творчі здібності здобувачів.

РОЗДІЛ III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИКОНАВСЬКО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

3.1. Дослідження рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

Дослідження мотивації майбутніх бакалаврів музичного мистецтва до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки є важливим етапом оцінки ефективності впровадження сучасних педагогічних підходів у музичну освіту. У цьому параграфі висвітлюються результати дослідницької роботи, спрямованої на вивчення факторів, які впливають на формування мотивації майбутніх бакалаврів, їхню пізнавальну активність, емоційне ставлення до процесу навчання, а також рівень зацікавленості у вдосконаленні виконавських навичок. Дослідження базується на порівнянні показників мотивації у контрольних і експериментальних групах, що дозволяє оцінити вплив дистанційного навчання на особистісний і професійний розвиток майбутніх бакалаврів.

Теоретичне обґрунтування особливостей досліджуваного явища свідчить про необхідність проведення тривалої дослідно-експериментальної роботи, спрямованої на розробку та перевірку рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Згідно з цим, дослідно-експериментальна робота здійснювалася в період 2021- 2022, 2022-2023, 2023-2024 років на базі ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», факультет музичної та хореографічної освіти.

Для отримання надійних результатів перевірки ефективності розробленої та науково обґрунтованої методики, дослідно-експериментальна робота була проведена в чотири етапи:

- підготовчий етап (2021-2022 навчальний рік);
- констатувальний експеримент (2022-2023 навчальний рік) – моніторинг змін у формуванні мотивації до дистанційних форм навчання серед учасників контрольної групи;
- формувальний експеримент (2023-2024 навчальний рік) – впровадження авторської методики для розвитку мотивації до дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки та моніторинг змін у мотивації учасників експериментальної групи;
- етап математичної обробки даних констатувального та формувального експериментів, підсумкове узагальнення та оцінка результатів дослідження за 2023-2024 роки.

Підготовчий етап було проведено впродовж 2021-2022 навчального року. Основною метою цього етапу стало попереднє оцінювання рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання, що дозволило визначити завдання та ключові стратегії дослідження, а також розробити критеріально-діагностичний апарат. В рамках підготовчого етапу дослідно-експериментальної роботи (2021-2022 н.р.) було проведено огляд освітньо-професійних програм «Музичне мистецтво» та «Середня освіта (Музичне мистецтво)». Це дослідження показало, що здобувачі освіти за спеціальностями 025 «Музичне мистецтво» та 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» повинні досягти певних програмних результатів навчання та набуття загальних і фахових (спеціальних) компетентностей протягом навчального процесу.

Для вирішення завдань підготовчого етапу було проведено латентний моніторинг рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання та ступеня обізнаності студентів щодо виконавських особливостей і змістово-смыслового наповнення музичних образів. На цьому етапі дослідно-експериментальної роботи використовувалися методи: анкетування (Додаток А)

та співбесіди (Додаток Б). Моніторинг здійснювався під час практичних занять з дисципліни «Виконавська підготовка (за напрямом)» та «Методика викладання музично-виконавських дисциплін».

Під час підготовчого етапу дослідно-експериментальної роботи було здійснено аналіз РП дисциплін «Виконавська підготовка (за напрямом)» та «Методика викладання музично-виконавських дисциплін», проведено бесіди з викладачами теоретичних дисциплін та індивідуальних фахових занять для визначення їх поглядів щодо важливості формування мотивації до дистанційних форм навчання у магістрантів. Також були розроблені анкета та питання для співбесід з викладачами та студентами. У попередньому опитуванні взяли участь 25 студентів та 12 викладачів. В результаті опитування було виявлено неоднозначне ставлення до проблеми формування мотивації до дистанційного навчання. Це ставлення обумовлено різноманітними чинниками, які впливають на сприйняття та ефективність цього формату навчання. З одного боку, дистанційне навчання надає студентам гнучкість у виборі часу та місця для навчання, що є значною перевагою для тих, хто поєднує навчання з іншими обов'язками, а також відкриває доступ до різноманітних освітніх ресурсів і можливостей для саморозвитку. З іншого боку, цей формат має низку проблем, які можуть знижувати мотивацію студентів. Серед них – відсутність безпосереднього контакту з викладачем, що ускладнює комунікацію та знижує рівень підтримки. Крім того, дистанційне навчання потребує високої самодисципліни та здатності до самоорганізації, що може бути складним для студентів, які не мають досвіду автономного навчання. Також відсутність фізичного спілкування з однокурсниками може обмежити соціальну взаємодію, що, в свою чергу, впливає на мотивацію та емоційне залучення студентів до навчального процесу. Також було проведено тести та опитування, щоб з'ясувати загальний рівень обізнаності студентів про дистанційне навчання, його можливості та труднощі, а також їхнє розуміння специфіки мотивації до самостійної роботи в умовах онлайн-освіти. Ці дослідження дозволили оцінити, наскільки студенти усвідомлюють особливості

організації дистанційного навчання, його переваги та недоліки, а також їхню готовність застосовувати автономні методи в навчальному процесі. Результати опитувань показали, що більшість студентів мають загальне уявлення про дистанційне навчання та його плюси, але рівень глибокого розуміння цього формату є різним. Багато респондентів висловили схвальне ставлення до гнучкості, яку пропонує дистанційне навчання, але також зазначили, що відчують труднощі в організації самостійної роботи та збереженні мотивації без прямого контакту з викладачем. Також було відзначено, що студенти не завжди володіють необхідними навичками самоорганізації в умовах дистанційного навчання, що може негативно позначатися на якості їхнього навчання.

Аналіз результатів попереднього етапу виявив наступне: відповіді студентів показали, що більшість із них мають загальне уявлення про дистанційне навчання, однак не всі мають достатньо глибоке розуміння мотиваційних аспектів самостійного навчання в цьому форматі. Багато респондентів відзначили переваги дистанційного навчання, такі як гнучкість у розкладі та доступ до широкого спектру ресурсів, але водночас висловили труднощі в організації самостійної роботи і збереженні мотивації без безпосереднього спілкування з викладачем. Також було виявлено, що студенти потребують додаткових навичок та підтримки для успішної самоорганізації в умовах онлайн-навчання, що безпосередньо впливає на їхню ефективність у навчальному процесі.

Отже, актуалізуючи проблему формування мотивації до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, варто нагадати, що в Розділі 1 було визначено компонентну структуру цієї професійної якості. Наступним кроком стало оцінювання рівня сформованості кожного з цих компонентів. Було зазначено, що критерії для оцінки обиралися відповідно до складових компонентів, а показники оцінювали конкретні характеристики кожного компонента.

Перший компонент був сформований, як - «Комунікаційно-адаптаційний». Задля оцінювання цього компоненту обрано *комунікаційно-інтеграційний*

критерій. Комунікаційно-інтеграційний критерій в контексті дослідження мотивації до дистанційних форм навчання студентів у процесі виконавсько-інструментальної підготовки оцінює здатність студентів ефективно взаємодіяти в онлайн-середовищі та адаптуватися до умов дистанційного навчання. Вміння здійснювати ефективну взаємодію через цифрові платформи. Студент повинен бути здатний комунікувати з викладачами та одногрупниками через онлайн-ресурси (електронна пошта, чат, відеоконференції), підтримуючи конструктивний обмін інформацією. Студент повинен активно використовувати отримані знання для удосконалення своєї виконавської майстерності, застосовуючи нові методи дистанційного навчання для досягнення професійних цілей. Здатність самостійно планувати час, знаходити необхідні онлайн-матеріали, а також ефективно поєднувати академічні та практичні завдання з використанням доступних інтернет-ресурсів. Важливо, щоб студент зміг зберегти мотивацію та емоційну залученість до навчання в умовах відсутності безпосереднього контакту з викладачем і однокурсниками. Цей критерій дозволяє комплексно оцінити, наскільки студенти ефективно адаптуються до нових умов навчання, здатні інтегрувати отримані знання та навички у своїй професійній діяльності й взаємодіяти з викладачами та іншими учасниками навчального процесу через цифрові канали комунікації.

Другий компонент – «Інтелектуально-емоційний» оцінювався за допомогою *когнітивно-емоційного критерію*. Цей компонент є важливою складовою мотивації до дистанційного навчання, поєднуючи розумові (когнітивні) та емоційні аспекти навчального процесу. Він визначає, як студент сприймає та осмислює навчальні завдання, а також як емоційно реагує на процес дистанційного навчання. Усвідомлення важливості дистанційного навчання є важливим елементом, оскільки студент повинен розуміти значення цього формату для свого професійного зростання, здатність самостійно здобувати знання і організовувати навчання без безпосередньої присутності викладача. Крім того, студент має бути мотивованим до розв'язання пізнавальних завдань, цікавитися

новими технологіями навчання та ефективно використовувати ресурси для самостійної роботи. Також важливим є вміння адаптуватися до нових умов навчання, змінюючи стратегії та підходи залежно від вимог дистанційного формату. Окрім когнітивних аспектів, студент повинен відчувати емоційну залученість до навчального процесу, відчуваючи задоволення від досягнутих результатів і саморозвитку. Цей компонент є критичним для забезпечення ефективності дистанційного навчання, оскільки поєднує як розумову, так і емоційну мотивацію до самостійного навчання.

Третій компонент був сформований нам, як «Творчо-іноваційний» і оцінювався за допомогою «методично-творчого» критерію. Методично-творчий критерій оцінює здатність студентів застосовувати творчі підходи та інноваційні методи у процесі дистанційного навчання, зокрема в контексті виконавсько-інструментальної підготовки. Цей критерій підкреслює важливість інтеграції методичних знань з творчими ідеями, що дозволяє ефективно адаптувати навчальні стратегії та вдосконалювати самостійне навчання в умовах дистанційної освіти. Оцінюється, як студент підходить до вирішення завдань, пропонуючи нестандартні ідеї та методи, що сприяють розвитку його інструментальних та виконавських здібностей. Оцінка творчого підходу до вирішення музичних завдань або виконання композицій у дистанційному форматі, включаючи використання нових методик або форматів навчання (наприклад, онлайн-концерти, віртуальні тренування). Здатність створювати навчальні матеріали або адаптувати існуючі методики для забезпечення ефективного навчального процесу в умовах дистанційної освіти. Оцінюється, як студент ініціює та розвиває власні стратегії навчання, використовуючи творчі методи для самостійного освоєння навчальних матеріалів та покращення виконавських навичок. Важливим аспектом є здатність студента до рефлексії, коли він аналізує свої досягнення, визначає слабкі місця та знаходить креативні рішення для їх покращення в дистанційному форматі.

Для визначення рівня сформованості комунікаційно-адаптаційного компоненту обрано *комунікаційно-інтеграційний критерій* з показниками:

- здатність до ефективної комунікації в дистанційному форматі;
- міра прояву здатності до інтеграції різних технологій для навчання;
- здатність взаємодії та колаборацій в онлайн-спільноті.

Рівень сформованості інтелектуально-емоційнийного компоненту оцінювався за допомогою *когнітивно-емоційного критерієм* за показниками:

- міра прояву усвідомлення значущості дистанційного навчання;
- ступінь сформованості інтересу до нових технологій навчання;
- рівень емоційної стійкості до труднощів дистанційного навчання.

Встановлення рівня сформованості творчо-інноваційного компоненту оцінювався за допомогою *«методично-творчого» критерію* з показниками:

- здатність до самостійної організації навчального процесу;
- творчий підхід до вирішення навчальних завдань;
- адаптація методів та стратегій навчання під умови дистанційного формату.

Для оцінки рівнів сформованості за кожним з критеріїв було обрано та проаналізовано комплекс діагностичних методів (Див. Табл. 3.1). У процесі відбору звертали увагу на ті методи, що вже були перевірені в рамках педагогічних, психологічних та мистецько-педагогічних досліджень.

Таблиця 3.1.

Відповідність критеріального апарату і методів оцінювання мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

Компонент	Критерії	Показники	Методи
Комунікаційно-адаптаційний	Комунікаційно-інтеракційний	здатність до ефективної комунікації в дистанційному форматі	- дистанційний «живий стендап»
		міра прояву здатності до інтеграції різних технологій для навчання	-«онлайн-проект»-групове створення проекту
		здатність взаємодії та колаборацій в онлайн-спільноті	- групові відео-конференції з оцінкою взаємодії
Інтелектуально-емоційний	Когнітивно-емоційний	міра прояву усвідомлення значущості дистанційного навчання	- тестування для оцінювання значущості дистанційних форм навчання
		ступінь сформованості інтересу до нових технологій навчання	- аналіз педагогічної взаємодії
		рівень емоційної стійкості до труднощів дистанційного навчання	- цілеспрямоване опитування
Творчо-іноваційний	Методично-творчий	здатність до самостійної організації навчального процесу	- самооцінка та зворотний зв'язок
		творчий підхід до вирішення навчальних завдань	- творчі завдання
		адаптація методів та стратегій навчання під умови дистанційного формату	- аналіз роботи з адаптованими навчальними матеріалами

До науково-дослідницького інструментарію належать методи дослідження та шкала оцінки. З огляду на характеристики та структуру вивченого явища, були використані як звичні діагностично-педагогічні методи, так і іноваційні. До традиційних методів віднесено: тестування для оцінювання значущості дистанційних форм навчання, аналіз педагогічної взаємодії, цілеспрямоване опитування, самооцінка та зворотний зв'язок, аналіз роботи з адаптованими навчальними матеріалами. До іноваційних методів ми пропонуємо наступні: дистанційний «живий стендап», «онлайн-проект»-групове створення проекту, групові відео-конференції з оцінкою взаємодії.

Шкала оцінювання також є частиною діагностичного інструментарію. При створенні шкал оцінки було враховано їх тип відповідно до поставлених завдань, а також застосовано 3-бальну систему оцінювання. Було умовно визначено три рівні розвитку мотивації до дистанційних форм навчання серед майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Перший рівень відображав найвищий рівень прояву мотивації до дистанційних форм навчання. Його було позначено як «Продуктивно-творчий», що свідчить про наявність творчого підходу до розробки методик роботи над інструментальними творами в умовах дистанційного навчання. Другий рівень – середній, він отримав назву «Досвідно-накопичувальний». Він характеризував ситуацію, коли студенти розуміють методичні завдання під час роботи над інструментальними творами в дистанційному форматі і цілеспрямовано намагаються вдосконалювати свої знання та навички в цьому напрямку. Третій рівень, низький, був визначений як «Елементарно-фрагментарний». До цього рівня відносились студенти, які ставилися до методики викладання інструментальних творів в дистанційному форматі поверхово, хоча і усвідомлювали наявність методичних аспектів у роботі над такими творами як в індивідуальній, так і в колективній діяльності. Зважаючи на три визначені рівні, що були підтвержені результатами попередніх спостережень і консультацій з експертною групою (викладачі Університету Ушинського), були розроблені три типи шкал оцінювання, які відповідали характеристикам кожного рівня за трьохбальною системою оцінювання.

Три типи шкал передбачали оцінку різних аспектів діяльності. Оцінювалася діяльність, що виявляла домінуючі ознаки орієнтації на предмет та його інформаційну складову; комунікаційна діяльність; а також діяльність, пов'язана з методикою, технологією та виконавським процесом. Крім того, шкали були розроблені як певні вербальні «шаблони», які можна використовувати при впровадженні різних діагностичних методів.

Шкала № 1 призначалася для оцінки знань, орієнтації в репертуарі та переконливості відповідей щодо мотивації до дистанційних форм навчання. Розподіл балів був таким: «3» бали - повні та обґрунтовані відповіді, демонстрація глибоких знань методичного супроводу інструментального виконання в дистанційному форматі, високий рівень орієнтації в репертуарі, а також якісне виконання пізнавально-аналітичних завдань при роботі з інструментальними творами. «2» бали - більшість відповідей правильні, але з деякою невпевненістю в аргументації; знання і орієнтація в репертуарі є, але вимагають доповнення і вдосконалення через неповноту або помилки в уявленнях; виконання пізнавально-аналітичних завдань можливе, але потребує допомоги викладача. «1» бал — більшість відповідей неправильні, відсутність або слабка аргументація; поверхові знання, численні помилки в пізнавально-аналітичних завданнях.

Шкала № 2 була використана для оцінки комунікативних навичок, здатностей та якостей, необхідних для ефективної комунікації в дистанційному форматі навчання, особливо в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

«3» бали - здатність вести продуктивний діалог, активно слухати та коректно висловлювати свою думку, а також ефективно співпрацювати під час обговорення інтерпретаційних та творчих завдань. Це свідчить про високий рівень мотивації до дистанційного навчання, вміння зберігати комунікативну активність та конструктивну взаємодію з іншими учасниками навчального процесу.

«2» бали - невпевненість під час спілкування або обговорення виконавських завдань, періодичні проблеми з поведінкою в процесі комунікації. Однак, спостерігається намагання вести продуктивний діалог, проявляти асертивність і толерантність, що сприяють ефективній співпраці під час роботи над інтерпретацією та творчими завданнями. Це свідчить про середній рівень мотивації до дистанційного навчання та деякі труднощі в адаптації до нового формату спілкування.

«1» бал - значні труднощі в комунікації під час обговорення виконавських завдань, наявність серйозних поведінкових проблем у спілкуванні, відсутність намагань здійснити продуктивний діалог або продемонструвати асертивність та толерантність. Такий рівень свідчить про низьку мотивацію до ефективної комунікації в дистанційному навчанні, що може ускладнювати роботу над творчими завданнями в онлайн-форматі.

Шкала № 3 використовувалась для оцінки практичних дій студентів щодо вибору методів, рекомендацій та реального їх застосування під час виконання завдань у процесі дистанційного навчання в контексті виконавсько-інструментальної підготовки.

«3» бали - здатність ефективно та адекватно вибрати та демонструвати методи для подолання труднощів та помилок під час виконання завдань. Високий рівень впевненості в наданих методичних уточненнях, чітка мотивація та інтенції для розвитку мотивації до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Активна пізнавально-пошукова діяльність, спрямована на покращення виконання музичних завдань в умовах дистанційного навчання.

«2» бали - вибір методів для подолання помилок та утруднень не завжди є оптимальним і чітко продемонстрованим. Невпевненість в уточненнях методичного змісту. Спостерігається поступове збільшення мотивації та інтенцій щодо розвитку мотивації. Унормоване виконання пізнавально-пошукових завдань, хоча й з деякими неточностями.

«1» бал - обрані методи для подолання помилок і утруднень є здебільшого недоцільними або недостатньо ефективними. Відсутність або слабка здатність до надання чітких уточнень методичного змісту. Спостерігається лише незначне зростання мотивації та інтенцій щодо опанування дистанційними формами навчання. Слабке та часто помилкове виконання пізнавально-пошукових завдань, що свідчить про недостатній рівень сформованості мотивації до дистанційного навчання.

Констатувальний експеримент проводився на початку та в кінці 4-го року навчання студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. У досліджувану групу в основному входили студенти спеціальності 025 Музичне мистецтво, а також студенти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво), оскільки в освітньо-професійній програмі цієї спеціальності також передбачені дисципліни, такі як «Виконавська підготовка» та «Методика викладання музично-виконавських дисциплін». Контрольну групу склали студенти, які вступили в 2019-2020 навчальному році, загалом 25 осіб. Оскільки кількість студентів спеціальності 014 невелика, ми об'єднали дві спеціальності 014 і 025 для достовірності експерименту. Ця група виконувала функцію контрольної, оскільки їх мотивація до дистанційних форм була сформована за традиційною методикою навчання. Перший етап дослідження відбувся у вересні для студентів цього набору, а другий - навесні. Для оцінки початкового рівня було враховано наявність попереднього досвіду навчання в дистанційному форматі. Виявилось, що 37,4 % студентів мали досвід дистанційного навчання і могли бути віднесені до середнього рівня, решту ж було умовно віднесено до низького рівня, оскільки у них не було досвіду роботи в дистанційному форматі.

Рівень сформованості **комунікаційно-адаптаційного** компонента визначився за *комунікаційно-інтеграційним* критерієм. За допомогою таких методів діагностики: дистанційний «живий стендап», «онлайн- проект» групове створення проекту, групові відео-конференції з оцінкою взаємодії.

Для виявлення першого показника - здатність до ефективної комунікації в дистанційному форматі ми запропонували майбутнім бакалаврам дистанційний «живий стендап» в контексті - це інноваційний метод для розвитку виконавських навичок, який застосовується в умовах дистанційного навчання. Цей метод дозволяє студентам демонструвати свої технічні та творчі досягнення в реальному часі, отримуючи зворотний зв'язок від викладачів та одногрупників, що особливо важливо для музичної практики, де взаємодія з педагогом та аудиторією є важливою частиною навчання. «Живий стендап» для студентів музичних навчальних закладів полягає в тому, що вони презентують свої інтерпретації

музичних творів чи виконавські вправи через онлайн-платформи. Студент може продемонструвати своє виконання певного музичного твору, частини твору або інструментальної вправи, зокрема етюду чи технічної вправи. Це надає можливість студентам не тільки перевірити свої виконавські навички, а й побачити, як їхні інтерпретації сприймаються аудиторією. Після кожного виступу студент отримує зворотний зв'язок від викладача та одногрупників. Викладач може поставити запитання щодо технічних аспектів виконання, інтерпретації, виразності, а також дати конкретні рекомендації для поліпшення виконання. Цей формат дозволяє студентам активно взаємодіяти з викладачем, що допомагає розвивати їх виконавську майстерність, а також сприяє розвитку самопрезентаційних навичок. Одногрупники також можуть висловлювати свої думки, що допомагає студенту не тільки вдосконалювати свою техніку, а й розвивати здатність до обговорення інтерпретації музичного твору. Метод «живого стендапа» є ефективним інструментом для розвитку виконавських навичок, оскільки дозволяє студентам демонструвати свою техніку виконання та творчий підхід до інтерпретації творів в реальному часі. Це також допомагає студентам адаптуватися до публічних виступів, навіть якщо вони відбуваються через онлайн-зв'язок. Крім того, цей формат дає можливість для більш детального розбору інтерпретацій творів з викладачем, чого може не вистачати при традиційних індивідуальних заняттях. Основними труднощами є технічні проблеми, пов'язані з якістю звуку та відео з'єднання. У деяких випадках погана якість зображення або затримки в передачі звуку можуть ускладнити оцінку виконання. Крім того, деяким студентам може бути складно виступати в онлайн-форматі, оскільки відсутність фізичної присутності викладача та одногрупників може створювати психологічний бар'єр. Наприклад, студент, який готується до виконання інструментальної композиції для концерту, може брати участь у дистанційному «живому стендапі», де він продемонструє своє виконання перед викладачем і групою. Викладач надає поради щодо поліпшення технічних аспектів виконання, таких як чистота інтонації, динамічні нюанси та фразування. Студент може отримати рекомендації, як зробити інтерпретацію більш виразною і

відповідною до музичного стилю. Крім того, «живий стендап» дозволяє студентам розвивати навички самопрезентації: виконуючи твір, вони вчаться виражати емоції через музику, а також спілкуватися з аудиторією, отримуючи конструктивну критику. Це особливо корисно для майбутніх музикантів, які часто мають виступати перед публікою. При оцінюванні цього методу ми брали за увагу такі аспекти: технічне виконання, емоційна виразність, взаємодія з аудиторією. Для цієї форми роботи ми обирали такі твори виконавсько-інструментальної музики, яка може бути виконана не тільки в фортепіанній інтерпретації, але й інструментальною. Для піаністів ми обрали

1.В. Косенко «Прелюд». Цей твір є класичним прикладом для розвитку технічних і емоційних навичок, а також ідеальним для демонстрації в дистанційному «живому стендапі». Студенти виконували першу частину твору, де виконується м'яке, поетичне звучання, що потребує точності інтонації та чутливості до нюансів динаміки.

2.Б.Лятошинський Відображення. Ор 16. . Для дистанційного «живого стендапа» студенти продемонстрували, як вони справляються з технічними труднощами і зберігають емоційну глибину твору. Після виконання викладач дає зворотний зв'язок щодо розвитку техніки, а також підкаже, як краще передати сумну та драматичну атмосферу.

В Додатку В можливо ознайомитись зі списком, пропонуваним для вибору проекту «живий стендап». Після проведення ми отримали такі результати: 7,9% студентів повідомили, що формат «живого стендапу» дозволяє їм краще взаємодіяти з іншими учасниками та отримувати зворотний зв'язок, що значно покращує їх виконавські навички, 39,1% студентів зазначили, що у процесі виконання вони відчували деякі труднощі через технічні обмеження (наприклад, затримки звуку або проблеми з якістю зображення), але все ж визнали цей формат корисним для розвитку, 52,8% студентів вказали, що формат «живого стендапу» не забезпечує належної взаємодії і не приносить бажаних результатів у контексті розвитку їх виконавських навичок через обмеження онлайн-комунікації. Але більшість студентів оцінили позитивно можливість вдосконалювати техніку гри

за допомогою такого формату, відзначивши, що детальний зворотний зв'язок від викладачів у реальному часі допомагає працювати над технічними недоліками, але вказали, що покращення технічних навичок стало можливим лише в поєднанні з іншими методами навчання, такими як індивідуальні заняття або самостійна практика. Майбутні бакалаври відзначили, що спільне виконання творів з іншими інструментами (наприклад, фортепіано + скрипка або флейта) у форматі «живого стендапу» допомогло їм розвивати ансамблеву гру та навички взаємодії з іншими музикантами.

Для виявлення другого показника - міра прояву здатності до інтеграції різних технологій для навчання, нами був обраний «онлайн-проект» - групове створення проектів.

Основною метою онлайн-проекту було формування та підтримка мотивації до дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, зокрема в рамках виконавсько-інструментальної підготовки. Проект мав на меті активізувати інтерес студентів до самостійної роботи, розвинути навички співпраці в дистанційному середовищі та сприяти глибшому освоєнню інструментальної майстерності за допомогою сучасних технологій.

На першому етапі проекту було сформовано команду студентів, що брали участь у його реалізації. Вибір учасників здійснювався на основі добровільності, а також з урахуванням рівня їхньої виконавської підготовки та здатності працювати в дистанційному форматі.

Ключовими аспектами підготовки стали:

1. Вибір теми проекту. Учасники визначалися з напрямками роботи, що відповідали їхнім інтересам і рівню підготовки. Тема проекту була пов'язана з виконанням музичних творів на інструментах у онлайн-форматі.
2. Підготовка технічної інфраструктури. Для зручності співпраці був обраний набір онлайн-інструментів - платформи для відеоконференцій (Zoom, Google Meet), платформи для обміну матеріалами (Google Drive, Dropbox), а також онлайн-сервіси для обробки аудіо та відео (наприклад, Audacity, Adobe Premiere).

Проект був розбитий на кілька етапів, кожен з яких був важливим для розвитку мотивації до навчання та досягнення результатів у виконавсько-інструментальній підготовці.

На початку проекту відбулася онлайн-зустріч, на якій студенти разом з викладачами обговорили цілі, завдання та очікувані результати проекту. Кожен учасник мав можливість вибрати репертуар для виконання (музичний твір, який відповідав його інструментальним можливостям) та визначити свою роль у груповій роботі.

Далі учасники працювали над виконанням обраних творів в індивідуальному форматі, виконуючи практичні завдання в режимі онлайн. Були обрані твори як українських композиторів, так і китайських і європейських. Додаток Вони записували свої виконання та завантажували їх на платформу для подальшого аналізу. Студенти мали змогу отримувати зворотний зв'язок від викладачів і одногрупників, що стало важливим фактором для підтримки їх мотивації. Викладачі проводили онлайн-консультації, надаючи рекомендації щодо техніки виконання, артикуляції та інтерпретації творів. Завдяки можливості спостерігати за прогресом одногрупників через відео-записи та отримувати конструктивні відгуки, студенти відчували себе більш зацікавленими та мотивованими для подальшої роботи.

Після завершення індивідуальної роботи, студенти організували онлайн-концерт, під час якого кожен представив своє виконання твору. Це стало важливим кроком для формування групової згуртованості та підвищення мотивації до подальшого навчання. Учасники отримували відгуки від колег та викладачів, що стимулювало їх до вдосконалення.

Наприкінці проекту відбулася зустріч, на якій студенти мали можливість поділитися враженнями від участі в проекті, обговорити труднощі, з якими вони стикалися, а також оцінити вплив дистанційного формату на їх мотивацію до навчання. Викладачі також оцінили результати виконання творів і надали рекомендації для подальшого розвитку.

Виконання цього онлайн-проекту стало важливим етапом у формуванні мотивації студентів до дистанційного навчання. Спільна робота над проектом сприяла розвитку колективної відповідальності та взаємної підтримки серед учасників. Мотивуючи один одного, студенти стали більш зацікавленими в досягненні результатів і вдосконаленні своїх виконавських навичок.

Онлайн-проект показав ефективність дистанційної форми навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, особливо в контексті розвитку мотивації до навчання. Використання сучасних технологій для створення групових проектів допомогло студентам залишатися залученими в процес навчання, розвивати навички самодисципліни та самостійної роботи.

У результаті реалізації онлайн-проекту, що спрямовувався на формування та підтримку мотивації до дистанційного навчання серед студентів музичних спеціальностей, були досягнуті наступні результати: після проведення онлайн-проекту більшість студентів відзначили значне покращення мотивації до навчання в дистанційному форматі. Вони зазначили, що інтерактивні елементи, як-от онлайн-консультації з викладачами та взаємодія з одногрупниками, сприяли підвищенню їх зацікавленості в навчальному процесі. Також понад 26% респондентів заявили, що групові активності і спільне виконання музичних творів мотивували їх до самовдосконалення. 65% учасників проекту активно долучалися до виконання завдань, беручи участь у записах відео- та аудіо матеріалів. Але не всі підготувалися до специфіки дистанційного формату, інструментальні твори були не вивчені і гралися фрагментарно. Але рівень зацікавленості був високий. Студенти (близько 14%) відзначили, що особистий досвід створення і обміну власними виконавськими записами значно покращив їхнє відчуття задоволення від процесу навчання. 25% учасників проекту відзначили його позитивний вплив на їх мотивацію до подальшої участі в дистанційному навчанні. За їх словами, участь у проекті змінила їх погляд на дистанційні форми навчання, зробивши їх більш впевненими у можливості ефективно розвиватися та навчатися без обмежень у часі чи просторі. Але більшість студентів 61% виконували завдання з великими труднощами, не мали досвіду виконання подібних завдань.

Для виявлення останнього показника - здатність взаємодії та колаборацій в онлайн-спільноті, нами були проведені *групові відео-конференції* з оцінкою взаємодії.

Метою цього етапу було оцінити, наскільки студенти здатні співпрацювати один з одним в умовах онлайн-формату, а також визначити, як комунікаційні технології впливають на їх здатність до групової роботи, обміну ідеями та колективного вирішення завдань. Групові відео-конференції були проведені в певні періоди проекту, зокрема після кожного етапу індивідуальної роботи, коли студенти мали можливість презентувати свої досягнення та обговорити їх з одногрупниками і викладачем. Кожна відео-конференція проводилась у форматі відкритого обговорення, на якому учасники могли представити свої музичні виконання, поділитися досвідом, а також надати конструктивні відгуки один одному. Завданням таких конференцій було не тільки представити результати роботи, а й обговорити виниклі труднощі, поділитися корисними порадами щодо поліпшення технічних і виконавських навичок, а також сприяти розвитку навичок комунікації та співпраці в групі.

Конференції мали чітко визначену структуру, що включала кілька етапів:

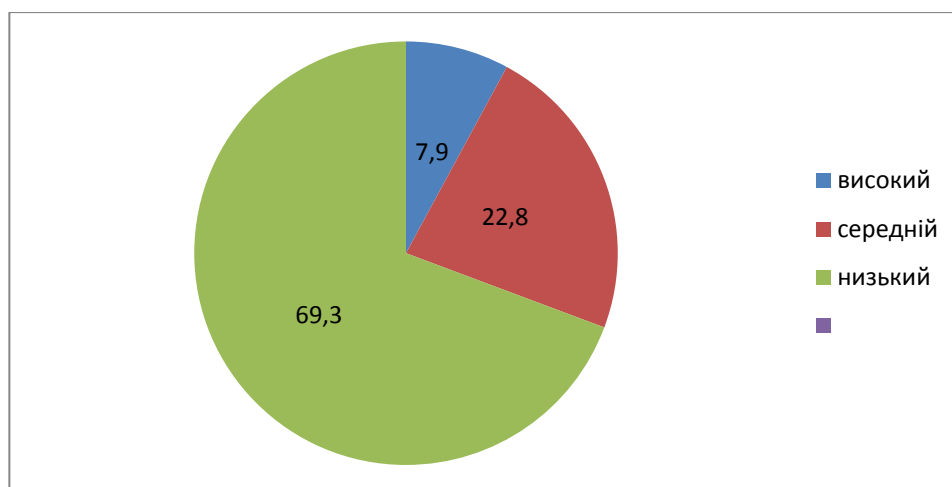
- Презентація робіт. Кожен учасник проекту презентував свої досягнення - запис свого виконання обраного музичного твору, що було підготовлено в індивідуальному порядку.

- Обговорення та зворотний зв'язок. Після презентації робіт учасники мали можливість дати відгук один одному, зазначити сильні сторони виступу, а також конструктивно вказати на аспекти, що потребують вдосконалення. Це стало важливим етапом для розвитку комунікаційних навичок і здатності до критичного сприйняття.

- Колективне вирішення проблем. Під час дискусій учасники мали можливість обговорювати спільні труднощі, з якими вони стикалися під час роботи над проектом, а також обмінюватися ідеями щодо можливих шляхів їх подолання. Це сприяло розвитку здатності до колаборації та ефективного вирішення проблем у групі.

Багато студентів із зацікавленістю активно брали участь у обговореннях і надавали зворотний зв'язок своїм колегам, що свідчить про високий рівень залученості в процес комунікації та співпраці. Але рівень готовності до конструктивної критики і надання підтримки іншим студентам показало проблему у висловленні власних думок, що вказує на низький рівень інтелектуальних процесів. Переважаюча кількість низького 68% рівня показує, що більшість студентів ще не достатньо адаптовані до активної взаємодії та колаборації в онлайн-середовищі. Це може свідчити про деякі труднощі в освоєнні цифрових інструментів для комунікації, а також про недостатню практику в груповій роботі в дистанційному форматі. Студенти, що демонструють низький рівень взаємодії, можуть відчувати труднощі з самоорганізацією, спільним вирішенням задач або адаптацією до нового формату навчання. Для покращення ситуації необхідно вжити заходів щодо розвитку цих навичок: забезпечити додаткову підтримку та навчання в користуванні онлайн-платформами, а також створити більше можливостей для практики групової взаємодії через різноманітні проекти та завдання. Це дозволить студентам не тільки покращити комунікаційні навички, але й адаптуватися до особливостей дистанційного навчання, що в свою чергу підвищить їхню мотивацію та ефективність навчального процесу. Групові відео-конференції стали важливим інструментом для оцінки здатності студентів до взаємодії та колаборації в онлайн-форматі. Вони дозволили не тільки покращити виконавські навички учасників через обмін досвідом і зворотний зв'язок, але й сприяли розвитку комунікаційних навичок, що є необхідними для ефективної групової роботи в дистанційному середовищі. Оцінка цих аспектів дала можливість зрозуміти, наскільки студенти здатні працювати разом, підтримувати один одного та ефективно вирішувати спільні завдання, що є важливим фактором для успішного навчання в умовах онлайн-формату.

Далі на рис.3.1. ми показуємо рівні сформованості першого компоненту «комунікаційно-адаптаційного» за комунікаційно-інтеграційним критерієм.

Рівні сформованості першого компонента «комунікаційно-адаптаційного» за комунікаційно-інтеграційним критерієм були визначені на основі результатів проведеної діагностики. Студентів було розподілено на три рівні в залежності від їх здатності адаптуватися до дистанційного навчання та ефективно взаємодіяти в онлайн-середовищі. Високий рівень 7,9% респондентів. Ця група включає студентів, які продемонстрували високу здатність до комунікації в онлайн-середовищі та швидко адаптувались до нових умов навчання. Вони успішно застосовують інтегративні стратегії для взаємодії з викладачами та одногрупниками, ефективно використовують різноманітні онлайн-ресурси та демонструють високий рівень соціальної активності. Середній рівень – 22,8% респондентів. До цієї групи належать студенти, які мають достатній рівень комунікаційних і адаптаційних навичок. Вони в змозі ефективно взаємодіяти в онлайн-середовищі, але іноді мають труднощі з адаптацією до нових форм роботи чи недостатньо активно використовують усі можливості дистанційного навчання. Ці студенти можуть потребувати додаткової підтримки для вдосконалення своїх навичок інтеграції в навчальний процес. Низький рівень -69,3% респондентів. Студенти цієї групи мають значні труднощі з адаптацією до дистанційних форм навчання. Вони часто стикаються з проблемами в комунікації, мають низький рівень взаємодії з одногрупниками та викладачами, а також відчують труднощі при використанні онлайн-платформ. Для цієї групи характерні низька активність

на заняттях, а також проблеми з організацією навчального процесу та самостійною роботою в дистанційному форматі.

Далі нами оцінювався рівень розвитку другого компонента – **інтелектуально-емоційного** за *когнітивно-емоційним* критерієм. Для цього було розроблено тест, що дозволяє оцінити важливість дистанційних форм навчання, проаналізувати педагогічну взаємодію та провести цілеспрямоване опитування (Додаток В).

Для оцінки результатів тестування використовувалася шкала №1. Відсотки різних відповідей також визначалися на основі їх змісту та поділялися на відповідні групи. Так, наприклад, стосовно досвіду дистанційних форм навчання, то здобувачів мали такій досвід, оскільки перший рік їх навчання в другому семестрі проходив в форматі дистанційного навчання, пов'язаного з COVID-19 де тільки почали масово запропоновуватися дистанційні формати.

На перше питання про значущість дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки відповіло, що дуже важливо, впровадження дистанційне навчання, яке дозволяє детально працювати над технікою виконання. 10% студентів відмітило, що це свідчить про високий рівень усвідомлення значущості дистанційного навчання, особливо в контексті вдосконалення техніки виконання, що дає можливість працювати над деталями на індивідуальному рівні. Багато здобувачів 26 % визнають значущість дистанційного навчання, але відзначають необхідність поєднання з традиційними методами для досягнення комплексних результатів у виконавсько-інструментальній підготовці. Студенти 64% відповіли, що дистанційні форми навчання не дуге важливі, тому що основну увагу приділяється індивідуальним заняттям з викладачем. Відповідь вказує на те, що ця група здобувачів більше цінує традиційний підхід до навчання та вважає індивідуальні заняття з викладачем основним елементом у процесі виконавської підготовки. Але, 10 % здобувачів вважають, що виконавська підготовка повинна проводитися лише в класі. Декілька здобувачів висловив думку, що виконавська підготовка має

проводитися виключно в класі, і дистанційне навчання не має значущості для цього процесу.

Друге питання, щодо впливу дистанційного навчання на практику виконання інструментальних творів показало, що багато студентів відчують значне покращення, отримуючи можливість більш детально працювати над технікою та інтерпретацією. Більшість здобувачів зазначають, що дистанційне навчання допомогло їм значно покращити свою практику виконання інструментальних творів, надаючи можливість більш глибоко працювати над технікою та інтерпретацією музичних творів у зручному для них форматі. Але 35 % вважають дистанційне навчання корисним, однак акцентують увагу на важливості індивідуальних уроків для досягнення найкращих результатів у виконанні інструментальних творів. Декілька здобувачів вважають дистанційне навчання менш ефективним і вважає самостійне навчання та традиційні методи основними засобами покращення своєї практики виконання.

Питання, щодо оцінки можливостей дистанційного навчання для розвитку творчого підходу до інтерпретації музичних творів показало, що деякі здобувачі 11% відзначають, що дистанційне навчання дає їм можливість доступу до різноманітних матеріалів, таких як відео уроки, записи, ноти та інші ресурси, що допомагає розвивати творчий підхід до інтерпретації. Також вони акцентують на важливості зворотного зв'язку від викладача, який дозволяє коригувати та удосконалювати виконання. Але 29% вважають, що для досягнення глибокої інтерпретації краще працювати вживу з викладачем. Більшість здобувачів 68 % вважають, що дистанційне навчання більше зосереджене на базових навичках та техніці виконання, ніж на розвитку творчого підходу. Вони зазначають, що обмеження в особистому спілкуванні з викладачем не дозволяє повною мірою реалізувати творчі аспекти інтерпретації музичних творів. Але деякі здобувачі 8% вважають, що дистанційне навчання не може бути ефективним для розвитку творчої роботи з музичними творами, оскільки відсутність безпосереднього

контакту з наставником обмежує можливість глибокого творчого процесу та інтерпретації.

Наступне питання, як дистанційне навчання сприяє покращенню вашої здатності до самостійної роботи над інструментальними творами. Деякі здобувачі 8% відзначають, що дистанційне навчання дає їм можливість самостійно планувати та організовувати свою роботу. Вони вказують на те, що отримують чіткі рекомендації, зворотний зв'язок та методичні матеріали через онлайн-формати, що дозволяє більш ефективно працювати над інструментальними творами, не потребуючи постійної допомоги викладача. 25% здобувачів визнає, що дистанційне навчання допомагає їм у самостійному навчанні, однак вони вважають, що для досягнення найкращих результатів їм все ж необхідні індивідуальні заняття з викладачем. Вони зазначають, що онлайн-заняття дають їм корисні ресурси і вказівки, але особистий контакт із наставником дозволяє краще коригувати виконання та виконувати складніші завдання. 67% здобувачів висловлюють сумніви щодо ефективності дистанційного навчання у розвитку їхньої самостійності. Вони вказують на те, що не завжди здатні самостійно організувати роботу через відсутність безпосереднього контакту з викладачем. Вони потребують більше підтримки та вказівок для покращення результатів у роботі над інструментальними творами.

5% здобувачів відзначають, що дистанційне навчання виявилось важким для нього у контексті організації самостійної роботи. Він має труднощі з організацією часу та збереженням мотивації, що суттєво ускладнює процес самостійної роботи над інструментальними творами. Питання: як ви оцінюєте можливості для обговорення інтерпретації музичних творів з викладачами та одногрупниками в дистанційному форматі. Більшість здобувачів 40% вважають, що дистанційне навчання забезпечує їм достатньо можливостей для обговорення інтерпретації музичних творів. Вони задоволені кількістю часу, який виділяється для таких обговорень, і відзначають, що отримують чітку підтримку від викладачів та одногрупників під час розбору творів. Це дозволяє їм краще

розуміти музичний матеріал і вдосконалювати свою інтерпретацію. Але група з 29,4 % зазначає, що хоча загалом дистанційне навчання дає можливості для обговорення інтерпретації творів, іноді виникають технічні проблеми (наприклад, з'єднання, звук або відео), що можуть перешкоджати ефективному спілкуванню. Крім того, відсутність гнучкості у часі для онлайн-зустрічей також обмежує їхню здатність обговорювати творчі аспекти з одногрупниками та викладачами. 13,8 % здобувачів вважають, що можливості для обговорення інтерпретації творів у дистанційному форматі обмежені. Вони зазначають, що рідко мають можливість зустрічатися з викладачем або одногрупниками для обговорення творчих аспектів, що може негативно впливати на їхній розвиток. Вони відчують, що онлайн-формати не завжди можуть замінити живе спілкування та розбір творів. Останнє питання виявило, що більшість здобувачів вважають, що для покращення виконавсько-інструментальної підготовки в дистанційному навчанні необхідно забезпечити більше індивідуальних консультацій. Вони зазначають, що індивідуальний підхід дозволяє краще розібратися з проблемами виконання та технікою, що важливо для їхнього розвитку. Додаткові практичні заняття також допомогли б краще закріпити теоретичні знання на практиці. Інша група здобувачів відзначає важливість покращення матеріально-технічного забезпечення дистанційного навчання. Вони пропонують створення або вдосконалення онлайн-ресурсів, таких як відеоінструкції, ноти, та спеціалізовані платформи для виконання практичних завдань. Ці ресурси мали б сприяти розвитку технічних навичок, необхідних для інструментальної підготовки.

Наступний метод першого критерію - *аналіз педагогічної взаємодії*. Фіксувалися результати під час занять з «виконавської підготовки» таких педагогів, як Ашихміної Н.В. та Ключової С.Д. Аналіз педагогічної взаємодії є важливим методом для оцінки ефективності навчання, зокрема в контексті дистанційного навчання у виконавсько-інструментальній підготовці. Викладач Ключова застосовує метод аналізу педагогічної взаємодії для розкриття особливостей комунікації зі студентами під час дистанційного навчання. Це

включає кілька етапів: індивідуалізація навчального процесу. Застосовує інструменти для моніторингу прогресу студентів, на основі яких створювати персоналізовані завдання або рекомендації для покращення виконавських навичок. Створення зворотного зв'язку, це регулярне коментування виконання студентами інструментальних творів, пропонуючи конкретні поради щодо вдосконалення техніки виконання. Це дає студентам можливість розвивати свої навички й бути більш залученими до процесу навчання. Стимулювання творчої взаємодії, де в класі основного інструменту, викладач Ключова С.Д. організовує онлайн-дискусії або відеоконференції, де студенти мають можливість обговорювати свої інтерпретації музичних творів. Це сприяє творчій взаємодії, що є важливою складовою для розвитку виконавської майстерності.

Викладач Ашихміна Н.В. застосовує метод аналізу педагогічної взаємодії для того, щоб сприяти формуванню більш активної мотивації до дистанційного навчання у студентів. Вона аналізує потреби кожного студента через інтерв'ю або опитування, щоб зрозуміти, на яких аспектах дистанційного навчання варто зосередитися. Наприклад, якщо студентам важко працювати з певними аспектами інтерпретації музичних творів через дистанційне навчання, вона має спеціальні тренувальні сесії, що сприятимуть покращенню цього аспекту. Також використовує технології для надання зворотного зв'язку, використовувати онлайн-платформи для записи виконань студентів, на яких вона детально дає коментарі до кожного виконання, що є важливою частиною аналізу педагогічної взаємодії. Студенти можуть отримати від нього персоналізовані поради, що дозволяє коригувати свою техніку та підхід до виконання. Оскільки дистанційне навчання може бути викликом для деяких студентів, Ашихміна використовує різні технології для мотивації, наприклад, запис відео, де вона демонструє техніку виконання певних складних моментів музичних творів, щоб показати, як ці елементи можна опрацювати на дистанційних уроках. Застосовуючи метод аналізу педагогічної взаємодії, викладачі можуть оцінювати не лише ефективність навчальних матеріалів, але й взаємодію зі студентами, якість зворотного зв'язку, а також рівень мотивації студентів до дистанційного навчання. За допомогою цього

методу викладачі можуть виявити, чи є потреба в коригуванні підходів, наприклад, змінити форму зворотного зв'язку або збільшити кількість індивідуальних консультацій, щоб підвищити зацікавленість студентів і полегшити їх адаптацію до онлайн-формату. Аналіз педагогічної взаємодії також дозволяє викладачам виявляти різні стилі навчання студентів та адаптувати освітні методи до їхніх індивідуальних потреб. Це дозволяє не лише покращити технічні навички студентів, але й сприяти розвитку їх творчої інтерпретації та власної виконавської майстерності в дистанційному форматі.

Останній метод, який був використаний для оцінювання першого критерію, це *цілеспрямоване опитування*. Метод цілеспрямованого опитування є ефективним інструментом для дослідження мотивації до дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, оскільки дозволяє отримати конкретні й детальні відповіді на питання, що стосуються як студентів, так і викладачів. Він може бути використаний для вивчення ставлення до дистанційних форм навчання, їх впливу на виконання інструментальних творів, а також для визначення ступеня готовності до інтеграції нових технологій у навчальний процес.

Цей метод дозволяє викладачам і дослідникам виявити ключові аспекти, які важливі для студентів під час навчання на дистанційному форматі.

Опитування для викладачів також є важливим елементом цього методу. Воно дозволяє:

- З'ясувати, як викладачі оцінюють ефективність дистанційного навчання для покращення виконавсько-інструментальної підготовки.
- Виявити труднощі, з якими стикаються викладачі при організації дистанційних уроків, та їхній підхід до зворотного зв'язку із студентами.
- Оцінити ставлення викладачів до застосування нових технологій у навчальному процесі, а також їх готовність і бажання адаптувати традиційні методи до нових умов. Важливим аспектом цілеспрямованого опитування є аналіз взаємодії між студентами та викладачами щодо мотивації до дистанційного навчання. Наприклад, опитування може з'ясувати:

Цілеспрямоване опитування дозволяє точно виявити потреби й очікування як студентів, так і викладачів щодо дистанційних форм навчання, що дає можливість оперативно коригувати процес навчання. За допомогою такого опитування можна з'ясувати, які методи й технології є найбільш ефективними для виконавсько-інструментальної підготовки в дистанційному форматі. Цілеспрямоване опитування є важливим інструментом для вивчення мотивації до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Враховуючи відповіді як студентів, так і викладачів, можна більш глибоко оцінити ефективність дистанційного навчання, визначити проблеми та оптимізувати навчальний процес.

Перше питання, щодо значущість дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, показало, що 9% за допомогою дистанційних форм навчання мають можливість більш детально працювати над своїми технічними навичками. Вони можуть переглядати записи своїх виконань, звертатися до методичних матеріалів у будь-який час і виконувати завдання самостійно, що дозволяє глибше занурюватися в процес. Але 36.4% здобувачів і студентів зауважили, що для досягнення найкращих результатів потрібні також традиційні методи. Студенти відзначають, що дистанційне навчання дозволяє працювати над виконавськими навичками в комфортному для них темпі, даючи можливість повторювати завдання та перевіряти їх на практиці за допомогою онлайн-записів своїх виконань. Однак, більшість вважають, що повне опанування виконавськими навичками вимагає не тільки самостійної роботи, а й безпосереднього зворотного зв'язку від викладача. Дистанційний формат дає можливість коригувати техніку виконання, але для отримання більш глибоких інтерпретацій та вдосконалення технічних аспектів, більшість студентів вважають за краще живе спілкування з викладачем або отримання індивідуальних консультацій.

Але, 54,6% студентів зазначає кілька основних труднощів: недостатня підтримка під час самостійної роботи: без живого спілкування з викладачем важко вчасно коригувати помилки. Це викликає відчуття, що вони можуть не

помітити своїх слабких місць у виконанні. Технічні проблеми: під час онлайн-уроків студенти часто стикаються з проблемами з інтернет-з'єднанням або невідповідністю програмного забезпечення для якісного виконання завдань. Обмежений час на обговорення: у дистанційному форматі немає можливості швидко або детально обговорити інтерпретацію творів з одногрупниками чи викладачем через обмежений час на платформі.

Студенти підкреслили найбільш ефективні методи: запис та аналіз виконань. можливість записувати свої виступи та переглядати їх разом з рекомендаціями від викладача; відеоуроки та майстер-класи: використання відеоуроків для демонстрації технічних та виконавських аспектів є також корисним для самостійної роботи. Індивідуальні консультації через відеозв'язок або текстові коментарі: викладачі також адаптують свої методи, надаючи студентам можливість отримувати персоналізовані поради через відеозв'язок або детальні письмові коментарі до виконань.

Аналіз опитування вивів найбільш популярні платформи для дистанційних форм навчання, це такі як Zoom, Skype або Google Meet для проведення індивідуальних занять або консультацій. Обмін матеріалами через електронну пошту або спеціалізовані платформи: студенти використовують такі ресурси для обміну відео та аудіо записами своїх виконань. Спільні чати в месенджерах або форуми: де студенти можуть обговорювати питання та отримувати додаткові рекомендації. Обидві сторони оцінюють ці інструменти як ефективні, однак, студенти інколи зазначають, що важливо мати більше інтерактивних можливостей для оцінки їх виконання в реальному часі.

Студенти висловлюють позитивні відгуки про підтримку з боку викладачів, відзначаючи, що викладачі докладають зусиль для надання зворотного зв'язку та відповідають на запитання студентів. Однак, часто вони зазначають, що час для зворотного зв'язку є обмеженим, і вони б хотіли більше часу для детального розбору кожного виступу. Існують також певні організаційні обмеження: наприклад, труднощі у плануванні онлайн-уроків через розбіжності у часі, різні

графіки у студентів і викладачів, а також обмеження за технічними можливостями для проведення ефективних практичних занять через Інтернет.

Використані методи педагогічної діагностики допомогли оцінити рівень розвитку інтелектуально-емоційного компонента майбутніх бакалаврів за когнітивно-емоційним критерієм по трьохбальній шкалі. За результатами проведеної діагностики були визначені такі рівні сформованості когнітивно-емоційного компонента.

Студенти, які показали високу міру прояву усвідомлення значущості дистанційного навчання, сформованості інтересу до нових технологій навчання, високий рівень емоційної стійкості до труднощів дистанційного навчання було віднесено до «Продуктивно-творчого», що свідчить про наявність творчого підходу до розробки методик роботи над інструментальними творами в умовах дистанційного навчання. Результати діагностики показали, що до цієї групи увійшли лише 9,8% майбутніх бакалаврів музичного мистецтва (5 осіб) від загальної кількості. Середній рівень «Досвідно-накопичувальний», який показав розуміння методичних завдань під час роботи над інструментальними творами в дистанційному форматі і цілеспрямоване вдосконалення своїх знань та навичок в цьому напрямку показало 23,2% (9 осіб) від загальної кількості. Студенти, які показали невисокий рівень сформованості мотивації до дистанційних форм віднесено до низького рівню - «Елементарно-фрагментарний». До цього рівня відносились студенти, які ставилися до методики викладання інструментальних творів в дистанційному форматі поверхово, хоча і усвідомлювали наявність методичних аспектів у роботі над такими творами як в індивідуальній, так і в колективній діяльності. Ця група склала 66,2% (12 осіб).

Остаточні розрахунки результатів оцінки рівня розвитку компонента «інтелектуально-емоційного» проводились за такою схемою: спочатку аналізувались результати за кожним з показників. Потім ці результати підсумовувались, і визначався коефіцієнт K_f критерію. Оскільки кожен показник оцінювався за одним випробуванням, максимальна оцінка могла бути 3 бали, а

мінімальна — 1 бал. Коефіцієнт K_f , розрахований на основі середнього арифметичного, міг варіювати від 3 до 1. Розподіл за рівнями виглядав так: від 2,5 до 3 балів — високий рівень, від 1,5 до 2 — середній, від 0,5 до 1 — низький. Також визначався загальний коефіцієнт K_f для всієї групи для порівняння рівнів сформованості компонентів. Загальна сума K_f першого компонента серед усіх учасників дослідження ділилася на 25 (кількість респондентів). Гістограму з отриманими даними можна побачити на рисунку 3.2.

Рис.3.2.

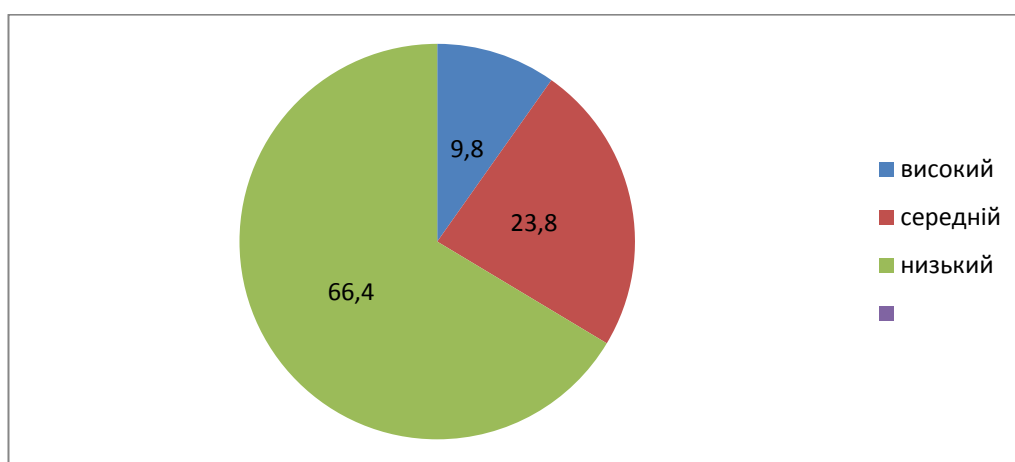

Рис. 3.2. Рівні сформованості другого компоненту «інтелектуально-емоційного» за показниками когнітивно-емоційного критерію.

Рівні сформованості першого компонента «інтелектуально-емоційного» за показниками когнітивно-емоційного критерію були визначені на основі результатів діагностики. Згідно з отриманими даними, студенти були розподілені на три рівні. Високий рівень - 9,8% респондентів. Ця група включає майбутніх бакалаврів, які продемонстрували високий рівень розвитку як інтелектуальних, так і емоційних компонентів. Вони показали високу здатність до саморегуляції, позитивного сприйняття нових форм навчання, а також ефективно інтегрували отримані знання в практичну діяльність. Ці студенти характеризуються високою внутрішньою мотивацією та готовністю до самостійної роботи в умовах дистанційного навчання. Середній рівень – 23,8% респондентів. Студенти здатні працювати в дистанційному режимі, але вимагають додаткової підтримки та настанов для досягнення кращих результатів. Ці студенти можуть бути схильні до

нерівномірного емоційного реагування на труднощі навчального процесу, однак мають достатній рівень самоорганізації для досягнення задовільних результатів. Низький рівень - 66,4% респондентів. Студенти цієї групи мають низький рівень розвитку інтелектуально-емоційного компонента. Вони часто стикаються з труднощами в адаптації до дистанційних форм навчання, не можуть повністю налаштуватися на самостійне виконання завдань, часто втрачають мотивацію або проявляють низький рівень самодисципліни. Для цієї групи характерна потреба в постійній підтримці та додаткових інструкціях для ефективного освоєння матеріалу.

Останній третій компонент – «Творчо-інноваційний» оцінювався показниками «методично-творчого критерію». За допомогою показника «здатність до самостійної організації навчального процесу» досліджувався рівень сформованості самооцінки до форматів дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

У рамках дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва, *метод самооцінки та зворотного зв'язку* відіграє ключову роль у формуванні мотивації студентів до виконання індивідуальних завдань та розвитку виконавських навичок. Цей метод дозволяє студентам оцінювати свій прогрес і виконання завдань, а також отримувати зовнішній зворотний зв'язок від викладачів та одногрупників, що сприяє їхньому професійному та особистісному зростанню. Самооцінка в процесі дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва допомагає студентам не лише оцінити рівень власних виконавських навичок, а й усвідомити сильні сторони та області для вдосконалення. Враховуючи специфіку музичної освіти, де велике значення має особистісний розвиток і самовдосконалення, самооцінка стає важливим елементом мотиваційного процесу. Тому ми пропонували такі етапи: - «запис виконання музичних творів» та їх подальше обговорення з викладачами через онлайн-платформи, що дозволяє студентам оцінити власне виконання та отримати детальний зворотний зв'язок. Кожний студент пропонував свої твори з програми по музичному інструменту на данному етапі вивчення. Інтерактивні форми

взаємодії через онлайн-консультації, вебінари, форуми, де студенти можуть обговорювати свої досягнення та отримувати поради від викладачів і одногрупників. Самоаналіз виконання через відеозаписи та самостійне оцінювання техніки гри або співу з подальшим коригуванням під час індивідуальних занять.

Наступний показник «творчий підхід до вирішення навчальних завдань» ми розкривали в процесі *творчих завдань*. У процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва творчий підхід до вирішення навчальних завдань є важливим компонентом розвитку не лише технічних навичок, але й здатності студентів до інтерпретації, самовираження та творчого пошуку в межах заданих музичних творів. Творчі завдання, що реалізуються в рамках дистанційного навчання, мають на меті розвивати креативність студентів, сприяти розвитку їхніх виконавських і музичних інтерпретацій, а також стимулювати до глибшого занурення у власні емоційні та інтелектуальні ресурси.

Одним із основних творчих завдань була імпровізація. Це завдання дозволяє студентам розвивати не тільки технічні навички, а й творчі здібності, оскільки вимагає від них швидкого прийняття рішень і вираження власної інтерпретації музичного матеріалу. Ми надавали маленькі музичні фрагменти на які студенти повинні були поімпровізувати. Інша група отримала завдання створити на надані теми варіації.

Творчий підхід у виконанні музичних творів є важливим аспектом виконавсько-інструментальної підготовки. Завдання, що включають інтерпретацію музичних творів, дозволяють студентам проявити свою індивідуальність, висловлюючи емоції через музику. Також ми пропонували відео-завдання з мульти-інструментальним виконанням. Студенти записували себе, граючи на кількох інструментах (або працюючи з іншими студентами онлайн), створювали відео-оркестр. Це завдання вимагало не тільки технічних навичок, а й уміння працювати в групі, навіть дистанційно. Ще одним важливим творчим завданням є створення власних композицій або аранжувань. Це завдання

дозволило студентам проявити себе не лише як виконавців, але й як композиторів або аранжувальників. Наприклад, ми давали прості українські пісеньки: «Несе Галя воду», «Веснянка», «Котику сіренький» і запропонували виконати одну з пісень в стилях бароко, романтизму і джазу, що вимагало не тільки технічного володіння інструментом, а й глибокого розуміння різних стилістичних особливостей.

Творчі завдання показали, що ускладнення наступали на всіх етапах роботи. Процес імпровізації виявився дуже важким для майбутніх бакалаврів, недостатня технічна і виконавська база показала досить низький рівень в цьому процесі.

Останній показник «адаптація методів та стратегій навчання під умови дистанційного формату» відпрацьовувався завдяки методу *«аналіз роботи з адаптованими навчальними матеріалами»*.

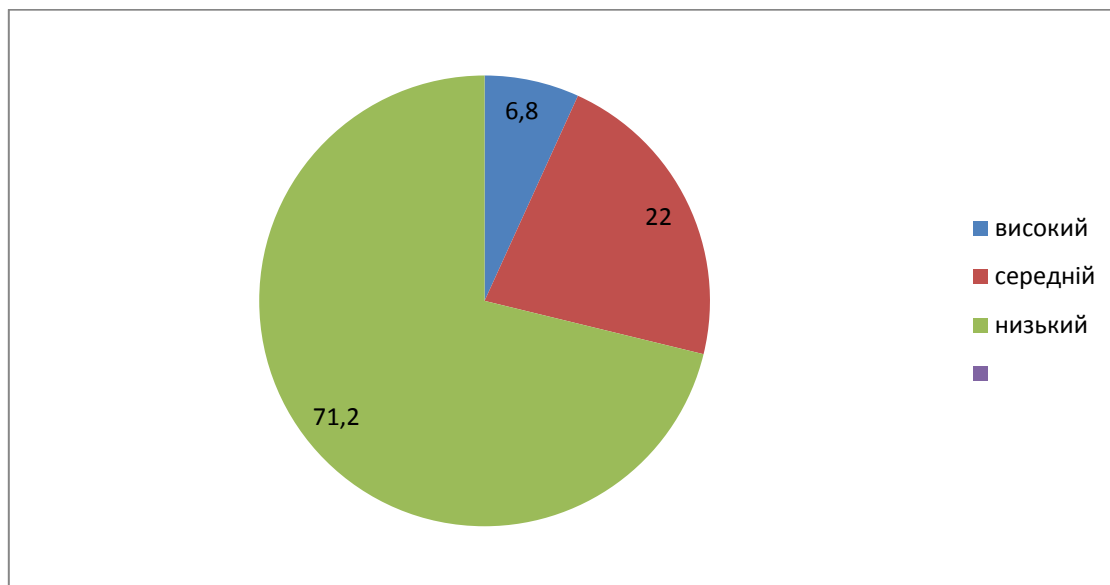
Адаптація традиційних методів навчання до умов дистанційного формату є важливим етапом у модернізації освітнього процесу для майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Одним із ключових аспектів цієї адаптації є правильний підбір і адаптація навчальних матеріалів, що відповідають специфіці онлайн-формату та підтримують індивідуальний розвиток студентів у виконавсько-інструментальній підготовці. Метод «аналіз роботи з адаптованими навчальними матеріалами» дозволяє не лише оцінити ефективність використаних ресурсів, а й забезпечити інтерактивну взаємодію з ними, що є необхідним для розвитку студентів у контексті дистанційного навчання.

У традиційному форматі навчання музичні матеріали здебільшого включають нотні записи, методичні вказівки, аудіо- та відеозаписи, що використовуються для розвитку технічних навичок та виконання музичних творів. У контексті дистанційного навчання ці матеріали потребують адаптації до онлайн-ресурсів, що забезпечують більш гнучкий і доступний формат для студента. Завдяки методу «аналіз роботи з адаптованими навчальними матеріалами» ми можемо оцінити, наскільки ефективно студент засвоює матеріал, а також визначити, які формати найкраще підтримують процес навчання у виконавсько-інструментальній підготовці. Наприклад ми пропонували

ознайомитися з адаптацією нотних матеріалів в використанні онлайн-платформ для нотного редагування, таких як Musescore або Finale, які дозволили студентам взаємодіяти з нотними матеріалами без потреби друкувати їх. Студенти спробували самостійно змінювати тональність, додавати або редагувати частини композицій, що стимулює творчий підхід до виконання.

Також дуже цікавими були інтерактивні відео та аудіо ресурси. Аудіо- та відеоматеріали, що включають різні варіанти виконання творів, технічні вправи та поради від викладачів, адаптуються до онлайн-форматів через використання платформ, таких як YouTube, Vimeo, або платформи для відеоконференцій. Це дозволяє студентам слухати та аналізувати виконання в будь-який час, що значно зручніше і гнучкіше. Студенти спробували використовувати аудіо- і відео вправи з фідбеком. Вони завантажували свої записи виконаних вправ і отримали автоматичний зворотний зв'язок щодо технічних помилок або рекомендацій щодо покращення виконання. Це проводилось під керівництвом педагога Мельніченко В.Г. Але труднощі виникали в домашній апробації. Для успішного впровадження адаптованих навчальних матеріалів студенти повинні мати доступ до відповідної техніки та програмного забезпечення. Проблеми з інтернет-з'єднанням, застаріле обладнання або відсутність необхідних програмних платформ обмежили можливості для ефективного використання онлайн-ресурсів. Тільки 6,8% студентів впорались з цим завданням, 39,1% показали зацікавленість і непоганий рівень володіння і технічних і виконавських умінь, але виконували під керівництвом Мельніченко В.Г. Основна група студентів –52,8% взагалі погано орієнтуються в онлайн-форматах, маючи думку, що це не мотивую їх і не сприяє розвитку. Але вони змогли показати фрагментарно, більше в інструментальному виконанні свою роботу.

На рис.3.3. показані результати по третьому компоненту за «методично-творчим» критерієм.

Застосовані методи педагогічної діагностики дозволили оцінити рівень розвитку «творчо-інноваційного» компонента у майбутніх бакалаврів за «методично-творчим» критерієм. Оцінка рівня сформованості цього компонента ґрунтувалась на результатах діагностичних методів. Майбутні бакалаври з високим рівнем мотивації до дистанційного навчання, які проявили високу здатність до самостійної роботи, ефективної взаємодії в онлайн-середовищі, а також значну зацікавленість у нових формах навчання та високий рівень самодисципліни, склали 6,8% від загальної кількості респондентів. Середній рівень знань був притаманний студентам, які, хоча й мали достатню мотивацію до дистанційного навчання, виявили певні труднощі в самостійній роботі та адаптації до нових форматів навчання. Це вказує на необхідність подальшого вдосконалення навичок самоорганізації та самодисципліни. Ця група складала 22% респондентів. Низький рівень розвитку «творчо-інноваційного» компонента мали студенти, які зіштовхувалися з труднощами у забезпеченні постійної мотивації та самостійної роботи в дистанційному навчанні, не демонструючи високої зацікавленості в нових формах навчання. Така група складала 71,2% майбутніх бакалаврів.

Результати констатувальною етапу дослідження та визначення рівнів розвитку мотивації до дистанційних форм навчання у респондентів контрольної групи зображено на рисунку 3.4.

Рис.3.4

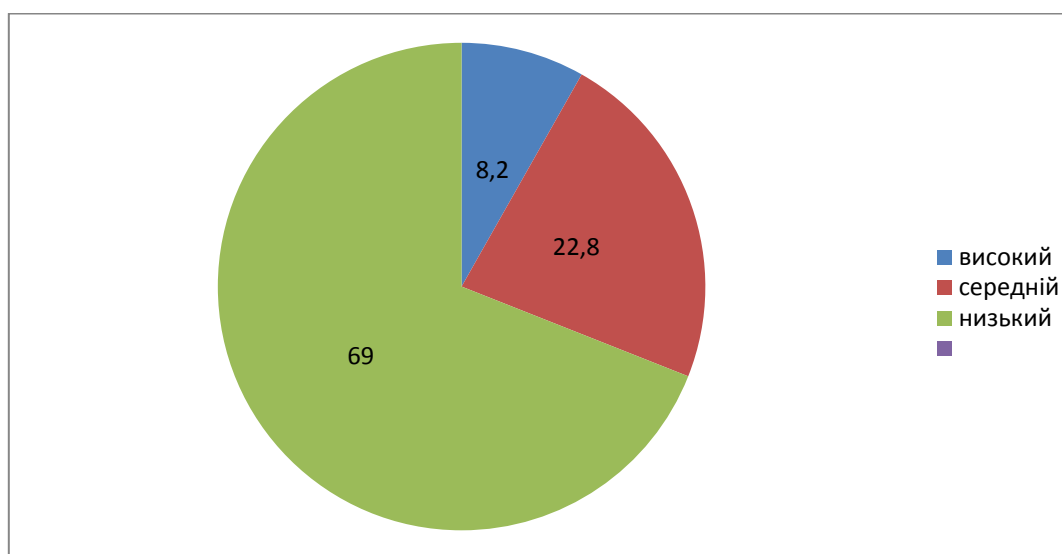

Рис.3.4. Рівні сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

На основі результатів, наведених у таблиці 3.4, було визначено рівні сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. До високого рівня належать 8,2%. Ця група включає студентів, які виявляють високу мотивацію до дистанційного навчання. Вони активно включаються в онлайн-заняття, ефективно виконують завдання, самостійно планують свій навчальний процес та шукають додаткові ресурси для самовдосконалення. Ці студенти показують значний інтерес до нових форм навчання та демонструють високу ступінь самодисципліни і готовності до самостійної роботи. Середній рівень - 22,8%. Студенти активно беруть участь у навчальному процесі, проте іноді потребують додаткової підтримки для покращення результатів або для подолання труднощів з самостійною роботою. Їх мотивація є змінною залежно від складності завдань і рівня взаємодії з викладачами та одногрупниками. Ці студенти виявляють інтерес до дистанційного формату, але можуть бути менш активними в порівнянні з першою групою. Низький рівень - 69%. Студенти цієї групи мають

низький рівень мотивації до дистанційного навчання. Вони часто відчують труднощі з адаптацією до нових форм навчання, мають проблеми з самоорганізацією, погано взаємодіють з одногрупниками та викладачами в онлайн-середовищі. Ці студенти можуть потребувати додаткових заходів з мотиваційної підтримки, зокрема, більш індивідуального підходу, щоб підвищити їх зацікавленість і активність у процесі дистанційного навчання.

Наприкінці навчального року було проведено повторний зріз освітніх результатів у респондентів контрольної групи. Порівняння отриманих даних не виявило значних відмінностей ані в кількісних, ані в якісних показниках. За результатами першого критерію сформованості інтелектуально-емоційного компонента за когнітивно-емоційним критерієм, на високому рівні перебували 9,8% , на середньому - 24 %, а на низькому – 66,2%. Що стосується другого критерію, то результати розподілилися наступним чином: високий рівень продемонстрували 10,1% середній рівень -25,9 % ; низький рівень 64-%.

За результатами третього критерію, на високому рівні перебувало 10,4% ; на середньому рівні -25,6 %; на низькому рівні -63,4%

Таблиця порівняння рівнів сформованості мотивації до дистанційного навчання за результатами початкового (ПДЗ) та заключного (ЗДЗ) діагностичного зрізів у контрольній групі респондентів.

Таблиця 3.1.

Групи респондентів	критерії Зрізи%	комунікаційно-інтеграційний		когнітивно-емоційний		методично-творчий		Хпдз	Хздз
		ПДЗ	ЗДЗ	ПДЗ	ЗДЗ	ПДЗ	ЗДЗ		
Контрольна група	Продуктивно-творчий	7,9	9,8	9,8	10,1	6,8	10,4	8,2	10,1
	Досвідно-накопичувальний	22,8	24	23,8	25,9	22	25,6	22,8	25,9
	Елементарно-фрагментарний	69,3	66,2	66,4	64	71,2	63,4	69	64

Аналіз результатів констатувального експерименту показав недостатню динаміку розвитку мотивації до дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. Для покращення цього процесу в дослідженні було розроблено та науково обгрунтовано методику формування мотивації до дистанційного навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в контексті виконавсько-інструментальної підготовки.

3.2. Експериментальна перевірка ефективності методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

З урахуванням результатів теоретичного аналізу наукової літератури та висновків, отриманих на попередніх етапах дослідно-експериментальної роботи, була створена і обгрунтована методика формування мотивації до дистанційних форм навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі інструментально-виконавської підготовки. На етапі формувального експерименту проводилася перевірка ефективності запропонованої методики.

Метою експерименту було виявлення рівня сформованості компонентів (комунікаційно-адаптаційний, інтелектуально-емоційний творчо-інноваційний) і створенню спеціальних педагогічних умов (установка на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації до самостійної роботи, цілеспрямоване розширення знань щодо дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, сприяння формування умінь застосування технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі) і відповідні методи, що використовувалися, були впроваджені на трьох етапах: мотиваційно-орієнтаційний, пізнавально-активізаційний та практично-рефлексивний. Всі етапи було детально розкрито в розділі другому.

На початку навчального року 2023-2024 було проведено діагностичне тестування студентів 4 курсу за спеціальностями 025 «Музичне мистецтво» та 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» (експериментальна група), згідно з методикою констатувального експерименту. Задачі, методи збору даних та критерії оцінки результатів були такими ж, як і під час тестувань, проведених на початку та в кінці 2022-2023 навчального року серед студентів контрольної групи.

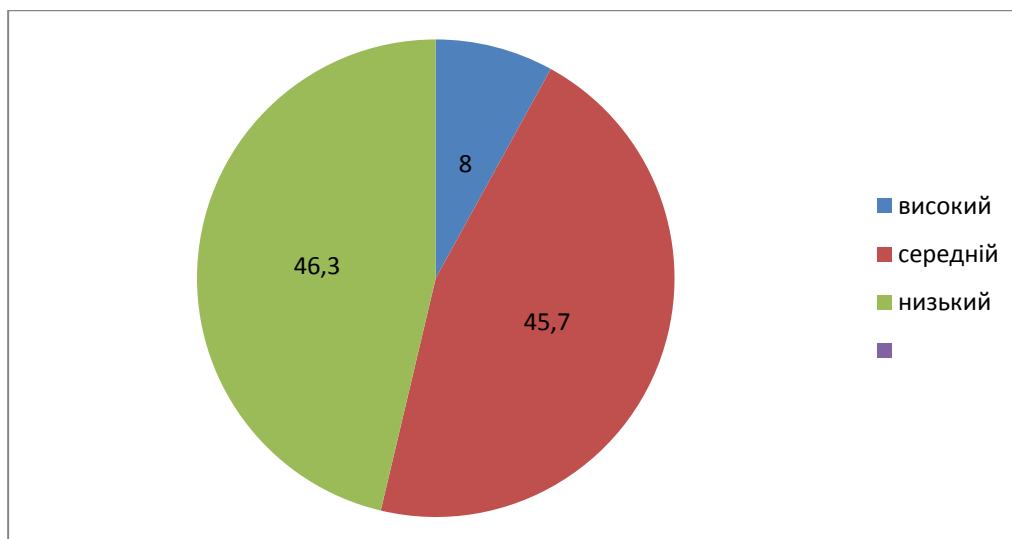
Таблиця порівняння рівнів сформованості мотивації до дистанційних форм навчання за результатами початкових діагностичних зрізів на початку 2022 н.р. (для учасників контрольної групи) та на початку 2023 н. р. (для учасників експериментальної групи)

Таблиця 3.2.

Групи респондентів	критерії	комунікаційно-інтеграційний	когнітивно-емоційний	методично-творчий	ХПДЗ
	Рівні				
Контрольна група	Продуктивно-творчий	7,9	9,8	6,8	8,2
	Досвідно-накопичувальний	22,8	23,8	22	22,8
	Елементарно-фрагментарний	69,3	66,4	71,2	69
Експериментальна група	Продуктивно-творчий	7,5	10,4	6,3	8
	Досвідно-накопичувальний	50,4	51,2	35,5	45,7
	Елементарно-фрагментарний	42,1	38,4	58,2	46,3

Гістограма, що відображає рівні сформованості мотивації до використання дистанційних форм навчання серед учасників експериментальної групи на основі результатів первинної діагностики показана на рисунку 3.5.

Рисунок 3.5.

Формувальний експеримент проводився на базі факультету музичної та хореографічної освіти ПНПУ імені Ушинського. Для дослідження була обрана експериментальна група студентів 4 курсу спеціальностей 025 «Музичне мистецтво» та 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)», які навчаються в 2020-2021 навчальному році. На початковому етапі, що відбувся у вересні, були зафіксовані початкові результати. Під час роботи з групою за експериментальною методикою, з залученням викладачів та екзаменаторів, були отримані результати, які порівняли з показниками контрольної групи. Згідно з домовленістю з викладачами кафедри музично-інструментальної підготовки, 23 магістранти пройшли курс дисципліни «виконавська підготовка», використовуючи відповідно розроблену експериментальну методику. Попередньо з ними була проведена співбесіда, на основі якої був встановлений їхній фаховий досвід. Ці процедури були аналогічними тим, що проводилися з групою набору 2019-2020 років, результати якої були використані для порівняння.

Детально розглянемо, як поетапно реалізовувалися педагогічні умови, принципи та методи під час проведення експерименту. На першому етапі – мотиваційно-орієнтаційному етапі формувального експерименту, була впроваджена педагогічна умова – установка на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації до самостійної роботи, має на меті сприяти розвитку у студентів позитивного ставлення до навчання в умовах дистанційного

формату, стимулюючи їх до активної участі у навчальному процесі. Ця умова передбачає надання студентам необхідних інструментів і ресурсів для ефективного самостійного навчання, розвитку їхніх творчих та професійних здібностей, а також формування у них умінь і навичок самоконтролю, самодисципліни та організації власної роботи. Вона сприяє посиленню мотивації до виконання навчальних завдань, поглибленню самопізнання та самовдосконалення студентів, що, в свою чергу, підвищує їхню готовність до майбутньої професійної діяльності.

Досягнення поставленої мети здійснювалося за допомогою розроблених методів, які були побудовані на основі орієнтовано-особистісного підходу та супроводжувалися відповідними принципами: принцип адаптивності – можливість коригування методів та підходів залежно від змінюваних умов навчання та потреб студентів, що дозволяє ефективно застосовувати дистанційне навчання та принцип інтеграції, об'єднання різних аспектів навчання, включаючи теоретичні знання, практичні навички та особистісне самовдосконалення, для забезпечення комплексного розвитку студента. В процесі виконавсько-інструментальної підготовки можна впровадити різноманітні форми роботи, що відповідають зазначеним принципам.

На першому етапі ми використовували *метод «мотиваційно-практичного навчання»*, який був спрямований на поєднання практичної діяльності здобувачів і мотиваційних технік для формування стійкого інтересу до використання дистанційних технологій в виконавсько-інструментальній підготовці.

З метою розширення знань і освіченості в дистанційних формах навчання, проводилась організація творчих майстер-класів, де студенти прагнули виразити себе через музику, експериментувати з новими техніками виконання, а також розвивати свої інтерпретаційні навички в рамках виконавсько-інструментальної підготовки. Для організації таких заходів запрошувалися педагоги з міжнародної дистанційної школи «Оптима», яка вже багато років працює в форматі дистанційного навчання і має багато розробок з різних платформ та спеціалізованих програм. Вони провели ряд лекцій-застосування дистанційного

навчання в процес виконавсько-інструментальної підготовки і детально ознайомили студентів із різноманітними платформами для онлайн-уроків (Zoom, Google Meet, Skype), спеціалізованими програмами для запису та редагування музичних творів (GarageBand, Sibelius, Finale), а також додатками для дистанційного моніторингу виконання (Metronome, Tuning apps). Вони показали, як ефективно використовувати ці інструменти для навчання та тренувань. Також показали, як практично можна втілити впровадження міждисциплінарних проєктів, що об'єднують теоретичні знання з практичною музичною діяльністю. Після лекційних та тренувальних занять зі студентами, проводились спільні проєкти, де студенти могли застосовувати свої знання з різних дисциплін у реальних умовах.

Наприклад, студенти працювали над окремими темами уроків, де вони поєднували аналіз музичних творів з їх виконавським трактуванням. Вони не тільки працювали над музичними творами, а й інтегрували знання з різних дисциплін. Використовуючи на свій вибір спеціалізовані програми, які вони застосовували в обраних етапах уроку. Це був дуже складно для студентів, тому що більшість не мали освіченості в розмаїтті програм, платформ. Спочатку обиралися дуже стандартні рішення, але педагоги школи «Оптима» детально роз'яснювали етапність роботи і допомагали в виборі спеціалізованих програм. Коли студенти вже спробували на практиці, цей процес виявився не так складним, а більшості і цікавим. Деякі студенти змогли самі знайти цікаві програми і спробували їх застосувати в процес навчання. І виявилось, що цей пласт педагогічної роботи був зовсім не розвинутий.

Цей метод дозволив студентам розширити свої знання, а також глибоко зрозуміти, як теоретичні знання застосовуються у реальному музичному процесі, що є важливою складовою виконавсько-інструментальної підготовки. Після проведення запропонованих заходів студенти активно брали участь в обговореннях, де мали змогу поділитися своїми враженнями та досвідом, отриманим під час виконання своїх завдань. Обговорення сприяли розвитку критичного мислення та самоаналізу, адже студенти аналізували як власні

досягнення, так і труднощі, з якими вони стикалися під час виконання завдань. У ході дискусій студенти порівнювали свої підходи до вирішення конкретних завдань, обговорювати методи, що застосовувалися в дистанційному навчанні, та їх вплив на ефективність навчального процесу. Під час обговорень педагоги школи «Оптима» надавали поради щодо поліпшення результатів та уточнення практичних навичок. Такі форми допомогли студентам осмислити та закріпити отримані знання, сформувані вміння самостійно аналізувати виконувану роботу та обмінюватися досвідом. Крім того, студенти ставили питання викладачам, що дозволяло глибше зрозуміти теоретичні і практичні аспекти дистанційного навчання та виконавської підготовки в умовах сучасних технологій. Студенти ставили різноманітні питання, пов'язані як з теоретичними аспектами музичної діяльності, так і з практичними труднощами, з якими вони стикалися при використанні нових технологій дистанційного навчання. Вони прагнули глибше зрозуміти, як найкраще використовувати спеціалізовані програми для аналізу музичних творів, як застосовувати інструменти для покращення технічної майстерності та як ефективно організувати свої заняття у віртуальному просторі. Наприклад, було дуже важливе питання, як правильно використовувати програми для запису і редагування музики, GarageBand або Sibelius, щоб отримати максимально точний результат? На що отримали відповідь, що у GarageBand потрібно спочатку створити проект, вибрати відповідні інструменти, а потім записати свої партії, звертаючи увагу на ритмічну точність. Важливо також використовувати функції редагування для покращення звучання, зокрема, коригування темпу та динаміки. У Sibelius звернути увагу на точність нотного запису та відповідність стилю твору. Також обговорювалось питання про інтеграцію різних музичних стилів в одне виконання, і які інструменти краще використовувати для цього в дистанційному форматі? Поради були в використанні спеціалізованих програми для запису, щоб чітко визначити темп і динаміку кожного стилю. Важливо розуміти, як кожен стиль вимагає різного підходу до техніки виконання. Для цього також корисно аналізувати стилістичні особливості через музичну теорію та порівнювати їх у контексті композиції. Після

послідовних етапів роботи ми отримали наступні результати: переважна більшість студентів проявила активний підхід та високий рівень відповідальності до виконання завдань, наданих у рамках дистанційного навчання, та надала чіткі та повні відповіді на поставлені питання. Проте деякі студенти (приблизно 15%) демонстрували здатність аналізувати технічні можливості різних платформ, таких як Zoom, Skype та Google Meet, для ефективної організації дистанційних занять. Проблемами для деяких студентів 48,6% виявились питання взаємодії з цифровими інструментами, зокрема робота з музичними програмами для запису та моніторингу виконання. Особливі труднощі виникли 35,4% при оцінці адаптації музичних творів до специфіки онлайн-навчання. Студенти деякі моменти, що стосуються інтерпретації творів в умовах дистанційного формату, сприймали через призму власного досвіду, що дещо ускладнювало правильне трактування завдань. Після аналізу відповідей та обговорення в групі було звернуто увагу на важливість інтеграції теоретичних знань і практичних навичок в онлайн-форматі для досягнення кращих результатів у виконавсько-інструментальній підготовці.

Наступний метод був – *«технологічного адаптування класичних творів»*. Студентам було надане цікаве та креативне завдання, що поєднувало технічні й творчі аспекти. Пропонувався фрагмент музичного твору Й.С. Баха «Маленькі прелюдії і фуґи для фортепіано» з циклу «Шість маленьких прелюдій» ре мінор, який мав стати основою для їхнього виконання на сучасному інструменті - синтезаторі. Завдання полягало в тому, щоб перекласти цей фрагмент для виконання на синтезаторі, адаптуючи його до специфіки інструменту. Студенти повинні були враховувати особливості синтезатора, таких як можливість зміни тембру, використання різних ефектів та ритмічних структур, що дозволяли б створити нове звучання на основі класичного твору. Це завдання вимагало від студентів як глибокого розуміння музичної теорії та історії, так і уміння працювати з сучасними музичними технологіями. Після того, як фрагмент був адаптований для синтезатора, студенти виконували цей твір в спеціальній програмі для музичної обробки. Однією з можливих програм для цього завдання

могла бути Ableton Live або Logic Pro , які дозволяють інтегрувати різні звукові інструменти та ефекти, що імітують звучання різних стилів та епох. Студенти мали завдання перенести перекладений фрагмент у програму, де ця програма автоматично інтерпретувала виконаний фрагмент в стилі, зазначеному у завданні. Були обрані цікаві стилі для виконання музики Баха – романтизм і музика 20 століття.

У процесі виконання цього завдання студенти отримували різні рівні результатів, студентів, які на найвищому рівні адаптували музику для синтезатора, правильно підібрали тембри та ефекти, а також без помилок виконали твір, дотримуючись музичної стилістики виявилось 5,5%. Студентів, які досить добре адаптували музику, однак мають певні помилки в інтерпретації стилю або виконанні, а також не зовсім коректно використали ефекти ми віднесли 56%. Студенти, які здебільшого опанували програми, але не використали весь потенціал доступних інструментів або не в повній мірі зрозуміли їх роль у створенні стилістичних трансформацій.

До низького рівня ввійшли 43,5%, які не змогли повністю адаптувати фрагмент музики, мали значні труднощі з вибором тембрів, ефектів чи виконанням, що значно знижувало якість результату і виявили недостатнє розуміння стилістичних характеристик або не змогли реалізувати стиль у своєму виконанні.

Але цей етап не був проведений для експериментальних і розважальних цілей, він дозволив студентам не лише покращити свої навички гри на синтезаторі, але й розвинути здатність адаптувати класичні твори до сучасних умов виконання. Вони також мали змогу експериментувати з різними технологічними інструментами, що дозволяє музикантам активно поєднувати традиційні методи виконання та інноваційні підходи в музиці. У кінцевому результаті студенти отримували не тільки технічні навички, але й розвивали творчий підхід до музичних перетворень та інтерпретацій. Наступним етапом у навчальному процесі став захоплюючий виклик для студентів - розпізнавання музичних фрагментів, які педагог підготував за допомогою музичних програм.

Цей етап був спрямований на розвиток слухових навичок, а також на здатність студентів швидко адаптуватися до нових музичних ситуацій, що виникають в процесі роботи з різноманітними звуковими матеріалами. Педагоги (Ашихміна Н.В. та Ключєва С.Д.), використовуючи спеціалізовані музичні програми, створювали музичні фрагменти, які могли мати різну структуру, тембр і стиль, однак їх спільною рисою було те, що вони не відразу впізнавались як частини відомих творів. Для кожного фрагменту була застосована певна обробка або модифікація, що ускладнювало пряме впізнавання, але при цьому дозволяло зберегти основні характерні риси оригіналу. Це завдання включало в себе кілька етапів. Спочатку студентам надавався слуховий фрагмент, який вони повинні були розпізнати - визначити його стиль, жанр, а також орієнтуватися на конкретні музичні характеристики, такі як мелодія, гармонія, ритм, темп тощо. Оскільки фрагменти часто модифікувалися педагогами з використанням програмних інструментів, це сприяло розвитку гнучкості слуху та здатності до творчої інтерпретації. У процесі виконання цього завдання студенти мали можливість порівняти свої відповіді з результатами інших учасників, обговорювати варіанти інтерпретації, а також вивчати специфіку застосування музичних програм для зміни звукового матеріалу. Водночас педагоги надавали коригуючі поради, що допомагало краще орієнтуватися в нюансах музичних трансформацій та розвивати здатність до самостійного аналізу музичних фрагментів. Такий етап роботи з музичними фрагментами став важливим кроком для розвитку не лише слухових навичок, а й здатності до інтерпретації музики через призму сучасних музичних технологій. Крім того, цей процес стимулював студентів до більш глибокого вивчення музичних стилів, технік обробки звуку та зміни традиційного звучання, що дозволяє їм вільно працювати з різними джерелами звуку в майбутньому.

Отримані результати продемонстрували суттєве збільшення кількості учасників, які досягли середнього та високого рівнів, та зниження кількості осіб з низьким рівнем. Використані діагностичні методики відповідали тим, що застосовувалися на етапі констатувального дослідження. Зокрема, до низького

рівня було віднесено (23,4%), до середнього - (58,4%), а до високого рівня - (18,2%). На рисунку 3.6. показані результати сформованості першого критерію - комунікативно-інтеграційного.

Рис.3.6.

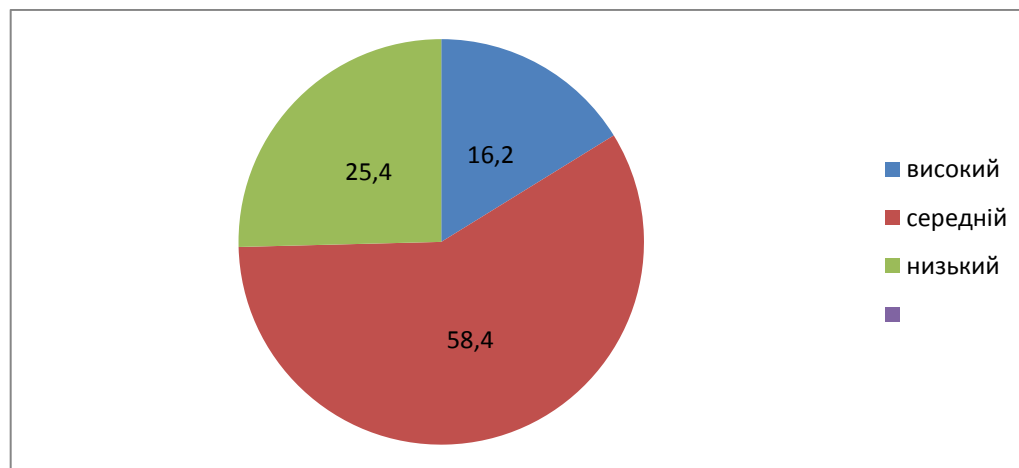

Рис. 3.6. Рівні сформованості першого компоненту «комунікативно-адаптаційного» за показниками «комунікативно-інтеграційного» критерія.

На другому етапі формувального експерименту - пізнавально-активізаційному ми запровадили наступну педагогічну умову: цілеспрямоване розширення знань дистанційних форматів навчання та активізації пізнавальної діяльності. Ця умова була впроваджена з метою поглиблення теоретичних знань студентів про різноманітні технології дистанційного навчання, їх особливості та переваги у виконавсько-інструментальній підготовці. Окрім того, вона мала на меті стимулювати пізнавальний інтерес до нових навчальних підходів і методик, які можна інтегрувати в практичну діяльність студентів, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу та розвитку самостійної роботи.

Досягнення визначеної мети забезпечувалося шляхом застосування розроблених методів, що ґрунтувалися на соціокультурному підході та відповідних принципах, пов'язаних з ним: принцип *активної взаємодії і соціалізації* і важливим елементом цього етапу була організація колективної роботи студентів через онлайн-платформи. Принцип *співтворчості*, в рамках соціокультурного підходу акцент робився на те, щоб студенти не лише споживали готовий контент, але й ставали співтворцями музичного процесу.

Щоб реалізувати принципи активної взаємодії, соціалізації та співтворчості в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, ми запропонували студентам завдання, яке включало *колективне створення власного інструментального музичного твору*. Завдання полягало в тому, щоб студенти разом розробили оригінальну композицію, яка б поєднувала різні музичні елементи та виражала індивідуальність кожного учасника колективу. Студенти починали з обговорення концепції майбутнього твору, де кожен міг висловити свої ідеї щодо теми, стилю та форми композиції. Для стимулювання творчого процесу їм було запропоновано працювати у форматі мозкового штурму, під час якого студенти могли висловлювати свої думки, обговорювати варіанти й вибирати найкращі ідеї для майбутнього твору. Це сприяло розвитку колективного підходу до створення музики, де кожен мав можливість внести свою думку. Після того, як була обрана основна концепція, студенти визначали, хто яку частину твору буде розробляти. Одна група студентів відповідала за створення мелодії, інші - за гармонізацію, треті - за ритмічні структури, і група, яка займалася аранжуванням композиції для різних інструментів. Важливим елементом цього етапу була співпраця та взаємна підтримка, адже кожен студент працював не лише над своєю частиною, а й мав сприяти загальному звучанню твору. Оскільки завдання включало створення музики для сучасних інструментів, студентам було запропоновано використовувати музичні програми та цифрові технології для запису, аранжування та обробки звуку. Програми, такі як Ableton Live, Logic Pro або Cubase, стали основними інструментами для створення композиції. Студенти навчалися використовувати віртуальні інструменти, ефекти та можливості для створення електронного звучання, що дозволяло їм не лише поглиблювати своє розуміння інструментальної техніки, але й розвивати навички роботи з новими технологіями. Після того, як основна частина композиції була готова, студенти починали працювати над її виконанням. Вони організовували репетиції, де кожен виконавець мав змогу практикувати свою партію, адаптуючи її до загальної концепції твору. Цей етап вимагав від студентів активної взаємодії, координації своїх дій із партнерами, а також відкритості до змін і вдосконалення композиції в

процесі виконання. Завершальним етапом завдання було публічне виконання створеного музичного твору. Студенти представляли свою роботу на відкритій репетиції або в рамках концертної програми. Після виконання твору відбувалося обговорення результату, де студенти обмінювалися думками про те, як вдалося реалізувати свої ідеї, що вдалося досягти, а що потребує вдосконалення. Це обговорення дозволяло всім учасникам аналізувати свої досягнення і отримати зворотний зв'язок, що сприяло розвитку критичного мислення та покращенню результатів у майбутньому. Це завдання дозволило студентам активно взаємодіяти в процесі створення музики, ставши частиною творчого колективу, де кожен мав змогу внести свій вклад. Принцип співтворчості проявився у тому, що студенти не лише виконували роль слухачів або споживачів готового контенту, але й активно творили разом. Принцип соціалізації був розвинутий через спільну роботу на різних етапах творення музики та обговорення її виконання, що дозволило студентам краще взаємодіяти з одногрупниками та вчитися колективній праці. Розподіл результатів виконання завдання щодо колективного створення музичного твору можна подати за трьома рівнями: високий, середній і низький. Оцінка рівня виконання завдання базувалася на таких критеріях: активність у груповій роботі, творчий підхід до створення композиції, здатність інтегрувати різні елементи музичного твору, а також використання технологій для створення та виконання композиції. До високого рівня ми віднесли декілька 5,6% студентів, які показали вражаючі результати в процесі створення музичного твору. Вони активно брали участь у всіх етапах роботи: від розробки концепції композиції до її виконання та презентації. Студенти цього рівня продемонстрували високу творчу ініціативу та здатність до співтворчості, що дозволило створити музичний твір, який поєднував класичні елементи з новими музичними технологіями. Вони ефективно працювали в групі, враховували ідеї інших учасників та вдало застосовували музичні програми для аранжування та запису композиції. Але основна група студентів 56,8% показали добрі результати в реалізації завдання, але їхня участь була менш інтенсивною або у певних аспектах виконання була помітна недостатня самостійність. Вони виявили творчі

підходи до створення композиції, але в їхній роботі було помітне певне обмеження в інтеграції різних елементів музичного твору, або ж деякі технічні аспекти, такі як робота з програмами для обробки музики, потребували вдосконалення. Проте вони все ж активно брали участь у груповому процесі, взаємодіяли з іншими учасниками та дотримувалися основних принципів співтворчості та соціалізації. Але були студенти, що мали труднощі з реалізацією завдання – 48,4%. Вони могли не виявляти достатньої ініціативи або знехтували співпрацею з іншими учасниками. Їхня участь у груповій роботі була обмежена, а підхід до створення композиції часто був поверхневим, що вплинуло на загальний результат. Вони стикалися з труднощами в роботі з технологіями (музичними програмами), що також заважало досягти високих результатів. Такі студенти часто потребували додаткової допомоги й зауважень з боку викладача для досягнення необхідного рівня.

Для виконання цього завдання був запропонований *метод «Інтернет речей»* був ефективно інтегрований в процес формувального експерименту, особливо в контексті виконавсько-інструментальної підготовки. Завдяки цьому методу було створено можливість для студентів здійснювати інтерактивне навчання, взаємодіяти з різноманітними технологічними пристроями та інструментами в режимі реального часу. Застосування IoT дозволило ефективно організувати навчальний процес, полегшуючи доступ до матеріалів і ресурсів через інтелектуальні пристрої, такі як сенсори, розумні музичні інструменти, платформи для дистанційного навчання та інші цифрові інструменти. Інтеграція «Інтернету речей» в експеримент включала створення спеціалізованих пристроїв та програмного забезпечення, яке дозволяло студентам підключати свої музичні інструменти або робочі платформи до Інтернету для збереження, аналізу та обробки інформації, зібраної в ході навчання. Це відкривало нові можливості для моніторингу процесу навчання в реальному часі, вдосконалення технічних навичок студентів та оптимізації підходів до виконання завдань.

Наступний метод ви використовували - *«метод креативної інтерпретації музичного матеріалу»*. Цей метод дозволив студентам не лише відтворювати

класичні твори, але й вносити власні варіації, використовуючи свою креативність і інтерпретаційні навички, що дає можливість глибше розуміти й перетворювати музичний матеріал. завдання, яке було запропоновано піаністам 4 курсу, полягало у виконанні одного і того ж музичного твору, але з варіаційним фіналом, що дозволяло студентам продемонструвати свою творчість та інтерпретацію класичного матеріалу. Це завдання отримало назву «онлайн-конкурс», оскільки виконання проходило через спеціалізовану онлайн-платформу, де кожен студент міг продемонструвати свої навички в умовах дистанційного навчання. Піаністи отримали однаковий твір класичної музики, це був «*Забутній вальс*» Ф.Шопена ля мінор (Додаток К), який мав бути виконаний з варіаціями у фінальній частині. Студенти мали можливість вільно інтерпретувати цей фінал, додавши до нього власні варіації, зберігаючи при цьому основну структуру та музичний контекст твору. Для виконання цього завдання було розроблено чітке поетапне виконання, яке дозволяло студентам проявити свою творчість та інтерпретацію класичної музики в умовах дистанційного навчання та надавався період на місяць, після цього студенти мали змогу оприлюднити свої виступи. На першому етапі студенти отримали музичний твір - «*Забутий вальс*» Ф. Шопена ля мінор. Викладачі Гринченко А.М. та Левицька І.М. пояснили основні особливості твору, акцентуючи увагу на його структурі, стилістичних рисах та емоційній палітрі. Студенти мали можливість ретельно вивчити твір, звертаючи увагу на технічні та музичні нюанси. Завдання полягало у виконанні цього вальсу з варіаціями у фінальній частині, що дозволяло кожному студенту вільно інтерпретувати твір і додати власні музичні елементи, зберігаючи основний характер твору. На другому етапі студенти мали час для репетицій, як ми говорили раніше, це був період в 1 місяць. Вони вивчали твір, додаючи до фіналу варіації, які могли б змінити темп, ритм чи динаміку без порушення основної ідеї вальсу. Студенти також могли додавати власні музичні елементи або адаптувати мелодії в контексті власної інтерпретації. У цей час вони мали можливість звертатися за консультаціями до викладачів, отримуючи зворотний зв'язок щодо техніки виконання та інтерпретаційних рішень. По завершенню завдання відбулося підбиття підсумків.

Студенти та викладачі обговорили досягнення та недоліки кожного виконання, виділивши найкращі варіації та інтерпретації. Важливою частиною цього етапу був обмін думками та досвідом між учасниками конкурсу. Студенти мали можливість побачити, як інші виконували завдання, і поділитися своїми власними підходами до інтерпретації. Це сприяло розвитку музичної креативності та вдосконаленню технічних навичок. Завдання на виконання «*Забутнього вальсу*» Ф. Шопена стало важливим етапом для розвитку мотивації та творчих здібностей студентів. 8,6% студентів які продемонстрували високу технічну майстерність та творчий підхід до виконання, вдало адаптували фінал твору, додавши варіації, що органічно вписувалися в структуру композиції. Відзначалися не лише технічною бездоганністю виконання, але й глибоким музичним прочитанням. Вони зуміли зберегти основну атмосферу твору при введенні нових елементів, що показує високу рівень музичного сприйняття та інтерпретації. 58,4% студентів продемонстрували досить хороший рівень техніки та здатність вносити варіації у фінал. Вони добре розуміли загальну структуру твору та намагалися зробити варіації, що відповідали стилю і емоційному змісту композиції. Однак варіації в кінці твору не завжди були органічно інтегровані в основну структуру вальсу або не відзначалися достатнім рівнем оригінальності. Тим не менше, ці студенти показали прагнення до творчої інтерпретації. 35% студентів, які продемонстрували обмежене розуміння концепції завдання. Варіації, що були додані до фіналу, часто не відповідали стилістичним особливостям твору або були технічно слабкими. В деяких випадках варіації не мали чіткої структури або не поєднувалися з основним матеріалом, що призводило до порушення музичного контексту.

Отже, на другому етапі, після впровадження методичних заходів, студенти розширили свої знання щодо використання дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Результати показали зниження кількості студентів на низькому рівні до 18,6 %, збільшення кількості студентів на середньому рівні до 59,1% та високому – до 20,3%. Загальний коефіцієнт

ефективності (Kfg) для експериментальної групи склав 3,9, що відповідає середньому рівню.

Рисунок 3.7.

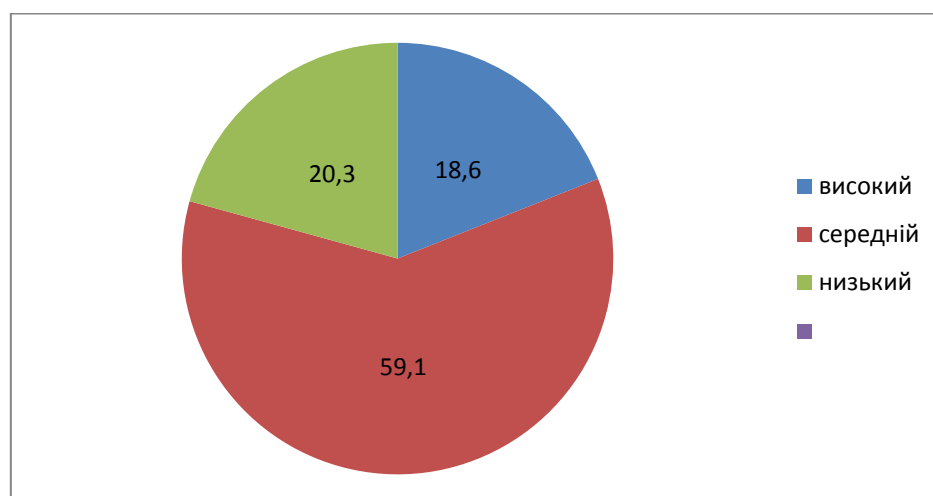

Рис. 3.7. Ступені сформованості другого компонента «інтелектуально-емоційного» за показниками когнітивно-емоційного критерію.

Наступний етап формування експерименту був практично-рефлексивним. На цьому етапі була введена третя педагогічна умова – «сприяння розвитку навичок використання технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі», яка ставила за мету забезпечити студентів необхідними знаннями та практичними навичками для ефективного використання дистанційних інструментів у навчанні. Це дозволяло не тільки вдосконалити їхні технічні навички, а й допомогти розвивати критичне мислення та самостійність при роботі з новітніми технологіями.

Досягнення поставленої мети забезпечувалося завдяки впровадженню спеціально розроблених методів, які базувалися на орієнтовано-особистісному підході та відповідних принципах, зокрема: принципі індивідуалізації навчання, що забезпечував підхід до кожного студента з урахуванням його потреб і можливостей, принципі розвитку самостійності, який сприяв формуванню здатності студентів до самостійного освоєння нових знань і технологій. Ці принципи дозволили створити умови для ефективного застосування технологій дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Також в цьому етапі ми використали метод «комунікативної взаємодії учасників дистанційного навчання», який передбачає ефективну організацію та підтримку взаємодії між студентами та викладачами, а також між самими студентами в умовах навчання через інтернет-платформи. Метод «комунікативної взаємодії учасників дистанційного навчання» був застосований в процесі виконавсько-інструментальної підготовки як на індивідуальних заняттях фортепіано, так і на групових, наприклад «методики викладання музично-виконавських дисциплін». Метод включає в себе також роботу в парах чи малих групах, де студенти по черзі виконують різні частини твору, а інші учасники дають зворотний зв'язок. Студент А., грає одну партію мелодію, а К., іншу, після чого обидва обговорюють, як забезпечити краще злиття партій. На прикладі Двохголосної інвенції Й.С. Баха сі мінор студенти виконували партії одного голосу і другого. В такті 6 були ускладнення синхронно-ритмічної організації саме в виконанні двох студентів, але при детальної і послідовної роботи вони все ж таки змогли дійти до синхронного виконання. Потім відбулася зміна голосів для кожного виконавця. Також схожі проблеми і їх рішення. В перші спроби виконання твору з'явилися труднощі із точним дотриманням ритмічної синхронії в такті 6, де різні голоси мають різні інтервали та паузи. Зокрема, студент А. і студент К. мали деякі розбіжності в темпі та ритмі, що спричиняло відставання або випередження одного з голосів. Оскільки кожен з учасників виконував окрему мелодійну лінію, виникла потреба в коректному передаванні емоційної виразності та динаміки в кожному голосі, не порушуючи загальну структуру твору. Зокрема, важливо було не тільки точно виконати ноти, але й зберегти інтерпретаційне звучання, що підсилює музичну цілісність твору. Студенти почали працювати над складними моментами, по частинам. Вони звертали увагу на кожен окремий голос, виконуючи їх по черзі в повільному темпі, поступово збільшуючи швидкість до того, як зможуть виконувати твір синхронно. Це дозволяло кожному студента зрозуміти ритмічну та темпову організацію кожного голосу, а також відпрацьовувати техніку переходів між голосами. Після кожного прогону твору студенти активно обговорювали свої виконання, звертаючи увагу

на відмінності в ритмічній організації та інтеракції між голосами. Вони давали один одному поради, як зробити виконання більш злагодженим, де і як краще поставити акценти або адаптувати темп. Це обговорення було важливим для розвитку їхніх аналітичних здібностей і здатності до самокорекції. Викладач активно залучався до процесу, даючи студентам поради щодо техніки виконання. Наприклад, він вказував на місця, де один з учасників дещо затримував або прискорював свою партію, а також надав рекомендації з того, як краще інтерпретувати певні моменти твору, щоб уникнути перевантаження в одній з партій.

Цей метод розвитку комунікативної взаємодії між студентами підвищує не тільки технічну готовність до виконання складних музичних творів, а й готує студентів до роботи в ансамблі та оркестрі, де здатність слухати та підлаштовуватися до інших виконавців є ключовим.

Другим методом, який був застосований на практично-рефлексивному етапі, був метод *«самостійної роботи з технологіями дистанційного навчання»*. Цей метод передбачав активне залучення студентів до самостійного освоєння новітніх інструментів та платформ для дистанційного навчання, що сприяло розвитку їхньої технічної підготовленості, а також вміння працювати в цифровому середовищі. Метод зосереджувався на тому, щоб студенти мали можливість не лише отримувати інформацію через онлайн-платформи, а й активно використовувати ці інструменти для практичної роботи: запису, редагування та аналізу музичних творів, а також створення та участі в музичних проектах. Вони вчилися використовувати спеціалізовані програми, такі як метрономи, редактори нот, програми для запису і редагування звуку (наприклад, Sibelius, Finale, Audacity), а також платформи для онлайн-консультацій та обміну досвідом (Zoom, Google Meet, Skype). Основна мета цього методу полягала в тому, щоб студенти стали впевненими у використанні сучасних технологій для навчання, що дало змогу не тільки досягти високих результатів у технічному освоєнні матеріалу, а й підвищити їхню здатність до самоконтролю та самоаналізу. У поєднанні з рефлексивними практиками, таким чином, студенти

могли зібрати й обробити зворотний зв'язок про свої результати, визначити сильні та слабкі сторони своєї роботи, що сприяло їхньому подальшому розвитку.

Студентам було запропоновано обрати любий класичний музичний твір і адаптувати його для сучасного виконання, використовуючи різні можливості музичних програм. Для цього завдання пропонуються обрані педагогом програми: Sibelius або Finale, використовуючи цифрові платформи для запису звуку (GarageBand або Audacity). Цей етап роботи проходив під керівництво викладача Мельніченко В.Г. Були обрані достатньо різностильові твори, переважно ті, які вони вивчали в класі «виконавської підготовки». Більшість студентів обрали п'єси українських композиторів, тому, що програмне завдання другого семестру було саме їх виконання. Наприклад, були обрані такі твори:

Ф.Богданов «Колискова»

М.Тіц «Український танець»

М. Калачовський Романс тв. 8, № 4

М. Завадинський «Українська думка»

А. Гусаківський «Скерцо»

С.Миронченко «Весняні квіти»

О.Борогодський «Вибачення» з сюїти «Погляди з майбутнього».

Після завершення роботи студенти поділилися своїми адаптованими творами на спеціалізованій платформі, де могли отримати відгуки та рекомендації від викладачів і одногрупників. Це також сприяло розвитку їхнього самостійного мислення та впевненості в роботі з сучасними музичними технологіями, що є важливим аспектом в умовах дистанційного навчання.

Під час виконання завдання адаптації класичних творів для сучасного виконання за допомогою музичних програм студенти стикнулися з рядом труднощів, які стосувалися як технічних, так і творчих аспектів роботи. Багато студентів не мали достатнього досвіду роботи з професійними програмами для нотного редагування та звукової обробки, такими як Sibelius, Finale. Для деяких це був перший досвід роботи з таким програмним забезпеченням, що викликало труднощі у налаштуванні параметрів, використанні інтерфейсів програм, а також

у роботі з різними звуковими інструментами та ефектами. Наприклад, деякі студенти зіштовхнулися з проблемами у створенні партитур для адаптації творів, оскільки вони не знали, як правильно ввести та налаштувати звукові параметри для створення бажаного звучання. Одним з найбільших викликів було те, щоб студенти могли зберегти основну структуру та емоційну палітру класичних творів при адаптації їх до сучасних умов. Студенти часто зіштовхувалися з питанням, як зберегти настрій і характер твору, додавши варіації в темпі, динаміці або ритмічних структурах, не порушуючи основної ідеї? Це вимагало від них не тільки технічних, а й творчих зусиль для досягнення гармонії між класичною формою та інтерпретацією через сучасні технології. Студенти, які добре впоралися з завданням 47.3%, продемонстрували високий рівень творчого підходу та технічної майстерності. Вони не лише успішно адаптували класичні музичні твори для сучасних інструментів, а й проявили креативність у використанні різноманітних музичних програм і цифрових платформ. Наприклад, студентка Тетяна Г. обрала твір Ф. Богданова «Колискова» і за допомогою програми Sibelius створила адаптацію для фортепіано та синтезатора, використовуючи можливості зміни тембрів і додавання електронних ефектів, що надало виконанню сучасного звучання, зберігаючи при цьому характер твору. Студент Руслан І. адаптував «Український танець» М. Тіца, використовуючи цифрові платформи для запису звуку (GarageBand). Він успішно застосував інструменти для зміни темпоритму та інтегрував електронні звуки, що додало динамічності його виконанню. Його робота була відзначена за глибоке розуміння стилістичних особливостей твору та вміння працювати з технологіями. Таким чином, цей метод дозволяв студентам не тільки адаптувати класичні твори для сучасного виконання, але й активно впроваджувати новітні технології у власну музичну практику, що є важливим аспектом їхньої виконавської підготовки.

Після проведення методичних заходів на третьому етапі, студенти значно розширили свої знання у сфері застосування дистанційних методів навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. За підсумками результатів спостерігалось зменшення кількості студентів на низькому рівні до 27%, тоді як

на середньому рівні їх стало 56,6%, а на високому рівні – 16,4%. Загальний коефіцієнт ефективності (Kfg) для експериментальної групи склав 3,9, що відповідає середньому рівню.

Рисунок 3.8.

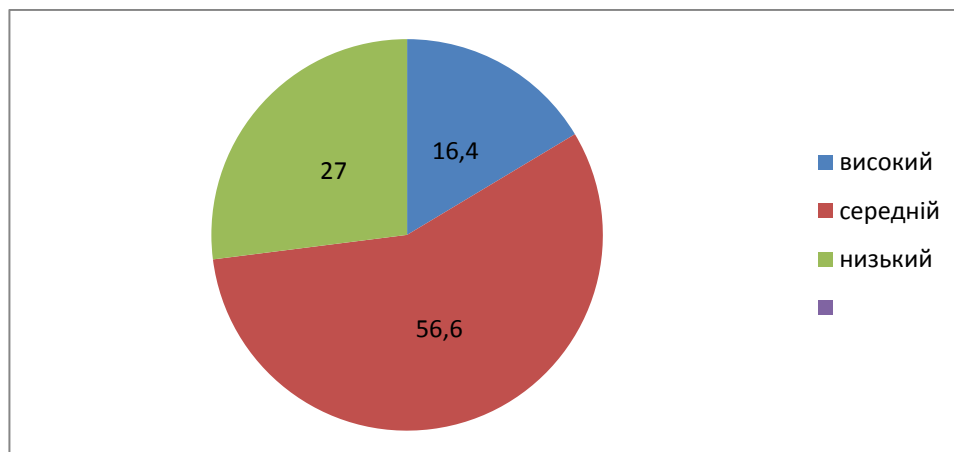

Рис. 3.8. Ступені сформованості третього компонента «творчо-інноваційного» за показниками методично-творчого критерію.

Після завершення третього етапу формувального експерименту було проведено моніторинг, результати якого вказують на значне зростання мотивації здобувачів до використання дистанційних форм навчання. Вони значно розширили свої знання у сфері застосування цих методів у виконавсько-інструментальній підготовці, а також покращили свої навички самостійного освоєння нових платформ і технологій. Порівняння коефіцієнтів ефективності за різними критеріями показало значні відмінності між результатами контрольної та експериментальної груп.

Групи респондентів	Критерії	комунікаційно-інтеграційний		когнітивно-емоційний		методично-творчий		Хпдз	Хздз
	Зрізи%	ПДЗ	ЗДЗ	ПДЗ	ЗДЗ	ПДЗ	ЗДЗ		
Контрольна група	Рівні								
	Продуктивно-творчий	7,9	9,8	9,8	10,1	6,8	10,4	8,2	10,1
	Досвідно-накопичувальний	22,8	24	23,8	25,9	22	25,6	22,8	25,9
Експериментальна група	Продуктивно-творчий	69,3	66,2	66,4	64	71,2	63,4	69	64
	Досвідно-накопичувальний	7,5	16,2	10,4	18,6	6,3	16,4	8	16,4
	Елементарно-фрагментарний	50,4	58,4	51,2	59,1	35,5	56,6	45,7	57,5
	Елементарно-фрагментарний	42,1	25,4	38,4	20,3	58,2	27	46,3	26,1

Порівняльна таблиця рівнів сформованості мотивації до дистанційних форм навчання за результатами початкового діагностувального зрізу (ПДЗ) та заключного діагностувального зрізу (ЗДЗ)

Получені дані демонструють наступне:

за продуктивно-творчим рівнем відбулося зростання результатів у респондентів з ЕГ на 8,4 %, а в КГ – на 1,9 %; за досвідно-накопичувальний рівнем кількість респондентів у ЕГ зросла на 11,8%, у КГ – лише на 3,1 %. На елементарно-фрагментарний рівні в ЕГ знизився показник рівню на 20,2 % студентів менше, а в КГ – лише на 5 %.

Рисунок 3.9.

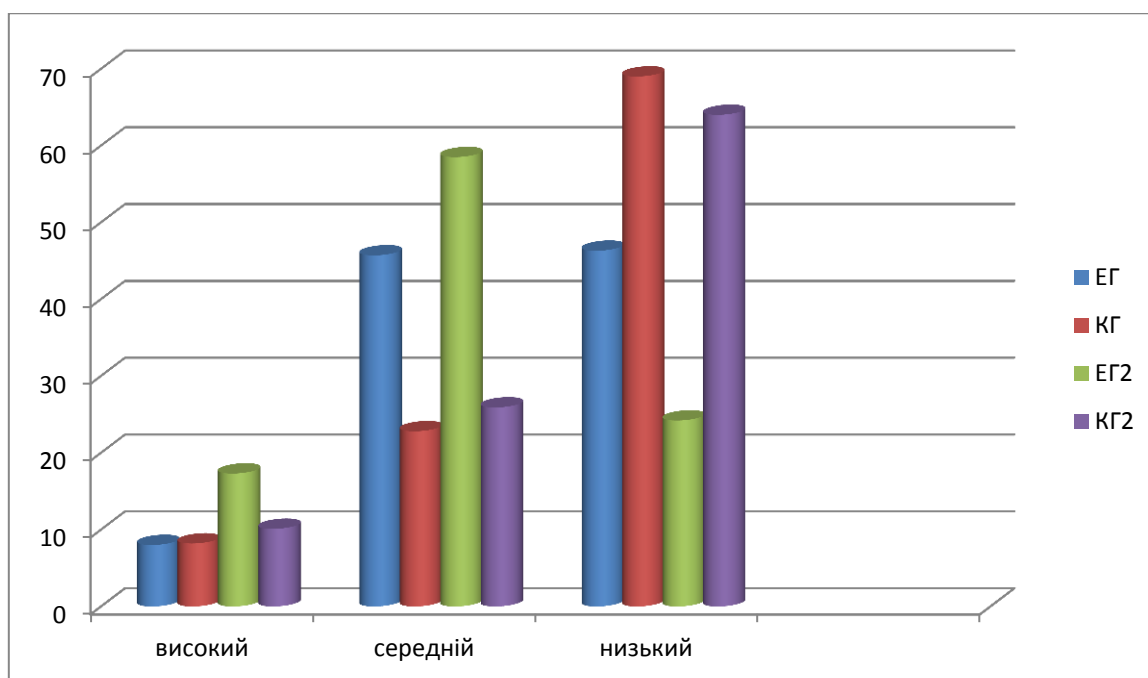

Рис.3.9.Гістограма, побудована на основі результатів констатувального та підсумкового діагностичних оцінок.

Отже, порівняння результатів двох діагностичних оцінок показало кращі результати студентів експериментальної групи порівняно з контрольною групою, як за кількісними, так і за якісними показниками рівня розвитку мотивації до дистанційного навчання. Формувальний експеримент був завершений перевіркою статистичної значущості різниці між результатами експериментальної та контрольної груп за допомогою критерію Фішера для кутового перетворення (Fisher). Застосування критерію Фішера відповідало вимогам обчислювальної методики, зокрема: 1) в експерименті брали участь дві групи студентів (експериментальна та контрольна); 2) кількість учасників у кожній групі перевищувала 5 осіб (експериментальна група – 23 особи, контрольна група - 25 осіб). Для порівняння кількісних показників експериментальної та контрольної груп, а також для перевірки рівності дисперсій у обох вибірках, було застосовано критерій кутового перетворення Фішера.

Для підтвердження достовірності результатів були сформульовані дві гіпотези:

H_1 : Кількість учасників експериментальної групи, які досягли необхідного рівня підготовки для впровадження технологій мистецької інноватики, значно вища за кількість таких учасників у контрольній групі.

H_0 : Кількість учасників експериментальної групи, які досягли необхідного рівня підготовки для впровадження технологій мистецької інноватики, не є значно більшою за кількість таких учасників і не має суттєвих зростань у контрольній групі.

Групи	Досягнутий бажаний результат, кількість учасників	Не досягнутий бажаний результат, кількість учасників	Загалом
	Продуктивно-творчий, досвідно-накопичувальний рівні сформованості мотивації до дистанційних форм навчання	Елементарно-фрагментарний рівень сформованості мотивації до дистанційних форм навчання	
ЕГ	17(73,9%)	6(26,1%)	23(100%)
КГ	9(36%)	16(64%)	25(100%)

Результати діагностики сформованості мотивації до дистанційних форм ЕГ і КГ наприкінці формувального експерименту

Згідно з алгоритмом розрахунку, спершу відсоткові значення частки респондентів, які досягли необхідного рівня (середнього та високого) сформованості мотивації до дистанційних форм навчання, були перетворені на значення центрального кута за допомогою наступної формули:

$$\varphi = 2 \cdot \arcsin \sqrt{\rho}$$

де ρ – відсоток респондентів, які досягли бажаного рівня мотивації до дистанційних форм навчання, виражений у вигляді частки одиниці. Ураховуючи, що в ЕГ кількість таких респондентів склала 73.9%, а в КГ – 36%, розрахунки були наступними:

$$\varphi_1 = 2 \cdot \arcsin \sqrt{0,739} = 2 \cdot \arcsin 0,8596 = 2 \cdot 1,034 = 2,069$$

$$\varphi_2 = 2 \cdot \arcsin \sqrt{0,36} = 2 \cdot \arcsin 0,6 = 2 \cdot 0,643 = 1,287$$

Отже, у результаті обчислень отримано наступні центрального кута: для ЕГ $\varphi_1 = 2,069$; для КГ $\varphi_2 = 1,287$. Для визначення значущості різниці між отриманими результатами проводилися обчислення за допомогою наступної формули:

$$\varphi^*_{\text{емп}} = (\varphi_1 - \varphi_2) \cdot \sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}}$$

де n_1 – кількість здобувачів в ЕГ;

n_2 – кількість здобувачів в КГ;

$\varphi^*_{\text{емп}}$ – значення істотності розбіжності кутів.

У результаті розрахунків було отримане наступне значення:

$$\varphi^*_{\text{емп}} = (2,069 - 1,287) \cdot \sqrt{\frac{23 \cdot 25}{23+25}} = 0,782 \cdot \sqrt{\frac{575}{48}} = 2,707$$

Таким чином, було отримане значення розбіжності кутів: $\varphi^*_{\text{емп}} = 2,707$, істотність якого перевірялася шляхом зіставлення із критичним значенням критерія Фішера $\varphi^*_{\text{кр}}=2,31$:

$$\varphi^*_{\text{емп}} = 2,707$$

$$\varphi^*_{\text{кр}} = 2,31$$

$$2,707 > 2,31$$

$$\varphi^*_{\text{емп}} > \varphi^*_{\text{кр}}$$

Отримане емпіричне значення $\varphi^*_{\text{емп}} = 2,707$ виявилось більшим за критичне значення, що підтверджує його потрапляння в зону статистичної значущості на осі Фішера.

На рисунку 3.10 можна побачити, що отримане значення потрапляє в зону значущості, оскільки воно перевищує критичне значення кута $\varphi^*_{\text{кр}} = 2,31$, яке визначає межу між зоною невизначеності та зоною значущості.

Рисунок 3.10

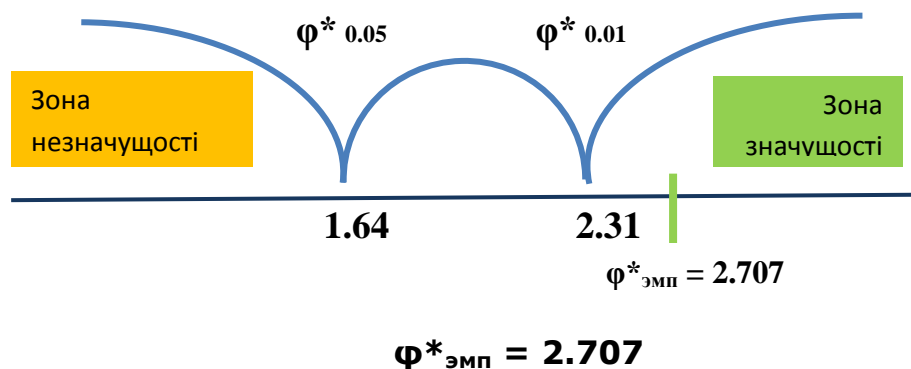

рис.3.10 Вісь значень для величин кутів

Виконані розрахунки свідчать про суттєві відмінності між кутами вибірок, що підтверджує ефективність запропонованої авторської методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

Висновки до розділу 3

У розділі викладено зміст і етапи дослідно-експериментальної роботи, спрямованої на діагностику рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання в контексті виконавсько-інструментальної підготовки. Також представлені результати перевірки ефективності методики формування цих умінь за допомогою формувального експерименту та підтвердження достовірності отриманих експериментальних даних. Окреслено критерії та показники рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва. У освітній процес було впроваджено різноманітні методи, зокрема дистанційний «живий стендап», «онлайн-проект» з груповою розробкою проекту, відеоконференції з оцінкою взаємодії, тестування для вимірювання ефективності дистанційних форм навчання, а також аналіз педагогічної взаємодії. Крім того, використовувалися цілеспрямовані опитування, творчі завдання,

робота з адаптованими навчальними матеріалами та спеціальні завдання на заняттях з виконавської майстерності (фортепіано). Всі ці методи були експериментально перевірені на ефективність у формуванні мотивації до дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва.

Під час підготовчого етапу дослідно-експериментальної роботи було здійснено аналіз робочих планів дисциплін «Виконавська підготовка (за напрямом)» та «Методика викладання музично-виконавських дисциплін», проведено бесіди з викладачами теоретичних дисциплін та індивідуальних фахових занять для визначення їх поглядів щодо важливості формування мотивації до дистанційних форм навчання у магістрантів. Також були розроблені анкета та питання для співбесід з викладачами та студентами. У даному розділі представлено критерії для оцінки рівня розвитку окремих компонентів мотивації до дистанційних форм навчання у майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в рамках їх виконавсько-інструментальної підготовки. Цей апарат був розроблений з метою детального оцінювання кожного з елементів мотиваційного процесу. Метою цього етапу було обґрунтування та експериментальне підтвердження поетапної методики формування мотивації до дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Формувальний експеримент проходив в три етапи: на мотиваційно-орієнтаційному етапі формувального експерименту, була впроваджена педагогічна умова – установка на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації до самостійної роботи, має на меті сприяти розвитку у студентів позитивного ставлення до навчання в умовах дистанційного формату, стимулюючи їх до активної участі у навчальному процесі. Ця умова передбачає надання студентам необхідних інструментів і ресурсів для ефективного самостійного навчання, розвитку їхніх творчих та професійних здібностей, а також формування у них умінь і навичок самоконтролю, самодисципліни та організації власної роботи. Вона сприяє посиленню мотивації до виконання навчальних завдань, поглибленню самопізнання та самовдосконалення студентів, що, в свою чергу, підвищує їхню

готовність до майбутньої професійної діяльності. На другому етапі формувального експерименту - пізнавально-активізаційному ми запровадили наступну педагогічну умову: цілеспрямоване розширення знань дистанційних форматів навчання та активізації пізнавальної діяльності. Ця умова була впроваджена з метою поглиблення теоретичних знань студентів про різноманітні технології дистанційного навчання, їх особливості та переваги у виконавсько-інструментальній підготовці. Окрім того, вона мала на меті стимулювати пізнавальний інтерес до нових навчальних підходів і методик, які можна інтегрувати в практичну діяльність студентів, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу та розвитку самостійної роботи. Наступний етап формувального експерименту - практично-рефлексивним. На цьому етапі була введена третя педагогічна умова – «сприяння розвитку навичок використання технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі», яка ставила за мету забезпечити студентів необхідними знаннями та практичними навичками для ефективного використання дистанційних інструментів у навчанні. Це дозволяло не тільки вдосконалити їхні технічні навички, а й допомогти розвивати критичне мислення та самостійність при роботі з новітніми технологіями.

Розроблено методичне забезпечення формувального експерименту, яке складалося з інноваційних форм і методів, таких як: метод мотиваційно-практичного навчання, метод технологічного адаптування класичних творів, метод «інтернет речей», метод креативної інтерпретації музичного матеріалу, метод комунікативної взаємодії, самостійної роботи з використанням технологій дистанційного навчання. Получені дані демонструють наступне: за продуктивно-творчим рівнем відбулося зростання результатів у респондентів з ЕГ на 8,4 %, а в КГ – на 1,9 %; за досвідно-накопичувальний рівнем кількість респондентів у ЕГ зросла на 11,8%, у КГ – лише на 3,1 %. На елементарно-фрагментарний рівні в ЕГ знизився показник рівню на 20,2 % студентів менше, а в КГ – лише на 5 %. Перевірка проводилася за допомогою критерію кутового перетворення Фішера для оцінки значущості результатів.

ВИСНОВКИ

Досліджено теоретичні основи дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, які виявили нові вимоги до впровадження інформаційних технологій в освітній процес, зокрема їх здатність забезпечувати ефективне виконання навчальних завдань за умов правильної організації та адаптації навчальних матеріалів. Окреслено актуальність даного дослідження, що зумовлена такими факторами: швидкий розвиток цифрових технологій та впровадження дистанційного навчання в умовах глобалізації змінює підходи до освіти, вимагаючи нових методів і стратегій для ефективного навчання, зокрема в музичному мистецтві. Особливості виконавської практики, які потребують безпосереднього контакту між студентом і викладачем, ставлять виклик для дистанційної форми навчання, що потребує нових підходів до мотивації та взаємодії. Дистанційне навчання відкриває нові можливості для персоналізованого навчання, використання онлайн-ресурсів і технологій, але також вимагає удосконалення мотиваційних стратегій для підтримки активності студентів.

З'ясовано, що процес формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва є складним і потребує теоретичного та методичного обґрунтування. Виявлено, що відсутність або недостатня наукова рефлексія цієї проблеми призводить до ряду суперечностей: між необхідністю адаптації традиційних підходів до виконавсько-інструментальної підготовки в умовах дистанційного навчання та відсутністю практично орієнтованої дидактичної стратегії для формування мотивації; між усвідомленням важливості використання сучасних технологій у музичній освіті та недостатнім впровадженням методів підтримки мотивації студентів у дистанційному навчанні; потребою забезпечення високої якості музичної освіти, зокрема в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, та необхідністю

врахування індивідуальних особливостей студентів для підтримки їх мотивації до навчання.

1. Перше завдання полягало в розкритті особливостей дистанційного навчання майбутніх бакалаврів в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Окреслено важливість цієї парадигми для освіти, культури та мистецтва. Визначено, що дистанційна форма навчання має значний потенціал для адаптації до умов сучасної освіти, однак вона також потребує специфічних підходів і методик, що враховують особливості музичної практики. Зокрема, акцентовано увагу на необхідності інтеграції сучасних технологій, таких як онлайн-консультації, відеоуроки та інструментальні платформи, для підтримки процесу навчання. Також підкреслено, що дистанційне навчання потребує розвитку нових форм мотивації та підтримки студентів, зокрема через персоналізовані завдання та постійну зворотну реакцію від викладачів.

2. Розв'язання другого завдання розкрило сутність та структуру мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Встановлено вплив різних мотиваційних факторів на ефективність навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки в дистанційній формі, зокрема визначено, що ключовими для досягнення високих результатів є внутрішні чинники, такі як пізнавальний інтерес і прагнення до самовдосконалення. Досліджено вплив інноваційних технологій на ефективність дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, зокрема виявлено, що використання синхронних і асинхронних засобів навчання сприяє підвищенню залученості студентів та покращенню їхніх навчальних результатів. Мотивація до дистанційних форм навчання - це сукупність внутрішніх і зовнішніх стимулів, які спонукають особистість до активної участі в навчальному процесі, організованому з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, та визначають її готовність до самостійного здобуття знань, розвитку професійних навичок і досягнення навчальних цілей у віддаленому форматі.

Загалом, мотивація до дистанційного навчання є ключовим фактором, що визначає ефективність освітнього процесу в умовах віддаленого формату, оскільки вона впливає на рівень залученості студента, його здатність до самостійної роботи та підтримку високого рівня академічних досягнень.

3. У ході вирішення третього завдання обґрунтовано методологічні засади процесу формування мотивації до дистанційних форм навчання дозволило обґрунтувати у якості методологічної основи такі наукові підходи: орієнтовано-особистісний, соціокультурний, ситуаційний, інноваційний. Орієнтовано-особистісний підхід виступає фундаментальною методологічною основою формування мотивації до дистанційних форм навчання, який акцентує увагу на розвитку індивідуальних характеристик студента, його внутрішніх мотивацій та потреб, що є визначальними для успішного навчання в дистанційному форматі. Цей підхід передбачає врахування унікальних рис кожного студента, його інтересів, цілей та прагнень, а також забезпечує створення персоналізованого навчального процесу, що стимулює активність та залученість до навчання. Орієнтовано-особистісний підхід передбачає, що мотивація є результатом взаємодії студентів із навчальним середовищем, яке стимулює їх до самоосвіти, саморозвитку і самовдосконалення через інструменти дистанційного навчання. Це дозволяє не лише підтримувати високий рівень мотивації до навчання, але й сприяти розвитку особистісних якостей, таких як відповідальність, самостійність і критичне мислення, що є важливими для успішної виконавсько-інструментальної підготовки в умовах онлайн-освіти. Інноваційний підхід полягає в інтеграції новітніх технологій та педагогічних стратегій, що забезпечують активну участь студентів у навчальному процесі. Цей підхід передбачає використання інструментів, які сприяють більш гнучкому та персоналізованому навчальному процесу, зокрема через застосування інтерактивних платформ, мультимедійних ресурсів та віртуальних симуляцій для розвитку виконавських навичок.

Інноваційний підхід акцентує увагу на застосуванні технологій, які мотивують студентів до самостійного освоєння музичних технік та покращення виконання через інтерактивність, доступність матеріалів і зворотний зв'язок. Це дозволяє створити динамічне та залучене навчальне середовище, яке сприяє підтримці високого рівня мотивації та розвитку професійних компетенцій в умовах дистанційного навчання.

4. Розв'язання четвертого завдання передбачало створення теоретико-методичного підґрунтя для формування складових досліджуваного феномену. При визначенні педагогічних умов особливу увагу було приділено факторам, що забезпечують цілісність освітнього процесу, сприяють розвитку необхідних якостей і навичок особистості, а також дають можливість досягти очікуваних результатів навчання. Виділено педагогічні умови формування мотивації до дистанційних форм навчання, а саме: установка на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації до самостійної роботи; цілеспрямоване розширення знань щодо дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки та стимуляція пізнавальної діяльності; сприяння формування умінь застосування технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі. Для забезпечення виконання зазначених умов було обрано комплекти методів, спрямованих на розвиток мотиваційно-ціннісної основи майбутніх бакалаврів, формування необхідних знань, уявлень і навичок у процесі дистанційного навчання. Основним завданням стало створення такої навчальної атмосфери, яка б стимулювала студентів до самостійної роботи, підвищувала їх зацікавленість у власному розвитку та сприяла формуванню професійних компетенцій у галузі виконавської майстерності.

5. П'яте завдання полягало у створенні методико-діагностичного забезпечення для оцінки рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання. Було розроблено систему критеріїв, що включає перелік відповідних критеріїв та показників. Комунікаційно-інтеграційний критерій з показниками: здатність до ефективної комунікації в дистанційному форматі, міра прояву

здатності до інтеграції різних технологій для навчання, здатність взаємодії та колаборацій в онлайн-спільноті. Когнітивно-емоційний критерій за наступними показниками: міра прояву усвідомлення значущості дистанційного навчання, ступінь сформованості інтересу до нових технологій навчання, рівень емоційної стійкості до труднощів дистанційного навчання. Методично-творчий: здатність до самостійної організації навчального процесу, творчий підхід до вирішення навчальних завдань, адаптація методів та стратегій навчання під умови дистанційного формату. Розроблено та застосовано методи діагностики рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання за різними компонентами, а саме: анкетування, сфокусовані бесіди, педагогічне спостереження та музичне аудіювання.

6. Шосте завдання полягало в обґрунтуванні та експериментальному тестуванні поетапної методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Формувальний експеримент відбувався в три етапи: перший етап визначений як етап мотиваційно-орієнтаційний, є основою для створення мотиваційної та емоційної залученості студентів у процес пізнання дистанційного простору. Другий етап методики, визначений як пізнавально-активізаційний, спрямований на стимулювання активної пізнавальної діяльності студентів. На цьому етапі застосовуються методи, які сприяють розвитку інтересу до навчального матеріалу, формуванню самостійності у виконанні завдань і посиленню внутрішньої мотивації. Включаються інтерактивні завдання, використання мультимедійних ресурсів, обговорення, онлайн-консультації та практичні вправи, що допомагають студентам не лише засвоювати знання, а й активно їх застосовувати в процесі виконавської підготовки. Третій етап методики формування мотивації до дистанційних форм навчання, практично-рефлексивний, спрямований на самостійне застосування студентами здобутих знань і навичок, а також на рефлексію процесу навчання. На цьому етапі студенти аналізують власні досягнення, оцінюють свою виконавську підготовку, отримують зворотний

зв'язок від викладача та однокурсників, що дозволяє коригувати подальші навчальні стратегії. Цей етап сприяє глибшому усвідомленню студентами важливості власної мотивації для подальшого розвитку і самовдосконалення. За результатами кінцевого діагностування рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання у респондентів експериментальної та контрольної груп на завершальному етапі формувального експерименту було встановлено, що показники в експериментальній групі значно зросли порівняно з результатами респондентів контрольної групи.

Розроблено методичне забезпечення формувального експерименту, яке складалося з інноваційних форм і методів, таких як: метод мотиваційно-практичного навчання, метод технологічного адаптування класичних творів, метод «інтернет речей», метод креативної інтерпретації музичного матеріалу, метод комунікативної взаємодії, самостійної роботи з використанням технологій дистанційного навчання. Отримані дані демонструють наступне: за продуктивно-творчим рівнем відбулося зростання результатів у респондентів з ЕГ на 8,4 %, а в КГ – на 1,9 %; за досвідно-накопичувальним рівнем кількість респондентів у ЕГ зросла на 11,8%, у КГ – лише на 3,1 %. На елементарно-фрагментарному рівні в ЕГ знизився показник рівню на 20,2 % студентів менше, а в КГ – лише на 5 %. Перевірка проводилася за допомогою критерію кутового перетворення Фішера для оцінки значущості результатів. Перевірка здійснювалася за допомогою критерію кутового перетворення Фішера, і проведені розрахунки показали значущу різницю між кутами вибірок, що підтвердило ефективність розробленої авторської методики формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Абкумова, О.О. (2012). Історичний підхід до рефлексії феномена дистанційної освіти. *Вісник НТУУ КП. ПЕДВГОГІКА.збірник наукових праць. №2(35). С.3-10.*

Альохіна, Н. В. (2010). Дослідження мотивації навчання у вищому навчальному закладі. *Проблеми загальної педагогічної психології* : зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. (Т. XII (6), 7–14.

Андрущенко, В. П. (ред.). (2005). Філософський словник соціальних термінів. Харків, Київ :Ін-т вищої освіти . 669с.

Арешонков, В. Ю.(2020). *Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. Вісник НАПН України Україна. №2 (2). С. 106.*

Артюхова, В., Кравченко, О., & Приходько, Д. (2020). Особливості впровадження інтерактивних методів навчання в освітній процес закладів вищої освіти.. *Вісник Національного університету оборони України, 54(1), 37–44.*
<https://doi.org/10.33099/2617-6858-2020-54-1-37-44>

Афоніна, О. С.(2012) Перспективи впровадження дистанційних курсів з музикознавства у навчальний процес Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. *Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв.* Вип. 4. К.: Міленіум. С. 85–88.

Ашихміна, Н.В. (2018). Сутність та складова структура виконавської майстерності майбутніх викладачів музики у процесах музичноінструментальної підготовки. *Педагогічні науки.* Випуск LXXXI, Т.1. Херсон : Херсонський державний університет, 115-119.

Ашихміна, Н.В. (2021). Використання засобів ІКТ для формування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 82(2). С. 63-76.

Ашихміна, Н. В., Ключова, С. Д., Корчевна, С. О. (2021). Формування компетентностей та ціннісних орієнтацій здобувачів вищої мистецької освіти: теоретичний аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного*

університету імені Івана Франка. № 40.С. 162-170.

Ашихміна, Н. В., Новська, О. Р. (2023) Особливості виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 66.Том 1. С. 164-170

Бажанова, М. В. (2023). Особливості педагогічного спілкування сучасного викладача ЗВО. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.*, Харків, 16-18 берез. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди,. С. 630-632.

Барлай, Г. (2020) Використання інноваційних методів навчання в умовах дистанційної освіти. DOI 10.18372/2786-5495.1.17766

Бай, Бінь (2011). Фортепіанне виконавство майбутнього вчителя музики як професійно-практична підготовка фахівця. *Сучасні освітні технології у професійній підготовці майбутніх фахівців*. Матеріали 209 міжнародної науковопрактичної конференції присвяченої 20-річчю Незалежності України. (25-26 жовтня 2011р.) Львів. С. 254-255.

Білостоцька, О. В. (2016). Структура мотиваційної сфери особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Молодий вчений*, 12.1(40), 387-391.
Богуцький Ю. Самоорганізація культури: онтологія, динаміка, перспектив : монографія. Інститут культурології НАМУ. Київ: Веселка, 199 с.

Бистрова, Ю. В. (2015). Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*, 1, 27-33.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2015_1_5

Богуцький, Ю. (2008). *Самоорганізація культури: онтологія, динаміка, перспектив* : монографія. Інститут культурології НАМУ. Київ: Веселка, 199 с.

Бондаренко, А., Наливайко, О. (2021). Внутрішня мотивація здобувачів як першочергова складова навчання гри на фортепіано. *Освітологічний дискурс*, Т. 34, 3, 83–95

Бондаренко, А. І. (2020). Дистанційна освіта музикантів-виконавців: проблеми та перспективи. *Імідж сучасного педагога*. № 3 (192). С. 69–72.
[https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-69-72](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-69-72)

Биков, В.Ю. (2005). *Дистанційна освіта: актуальність, особливості і принципи побудови, шляхи розвитку та сфера застосування. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології*: Колективна монографія. Київ. Атіка. 252 с., с. 77-92.

Бурназова, В. В. (2014). Професійна компетентність музиканта-інструменталіста: зміст, структура, методи розвитку. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Сер: Педагогічні науки, Вип. 1, 65–70.

Васильєва, Л. (2017). Досвід формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до використання технології дистанційного навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 7. С. 48–58.

Вієвська, М.Г. & Красовська, Л.Г. (2011). Формування мотивації фахівця до безперервної професійної освіти. *Вища школа*, (1), 75-82.

Волк, Н.В. (2020). Інноваційні методи навчання на уроках у початковій школі. Сайт «НА УРОК», 14 квітня р. URL: <https://naurok.com.ua/innovaciyni-metodi-navchannya-na-urokah-u-pochatkoviy-shkoli-171273.html>

Воєвідко, Л. М. (2021). Проблеми сучасної музичної педагогіки у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України. Вип. 31 Київ: Міленіум, 2021. С. 208–244.

Гаврілова, Л. Г. (2017). Специфіка розроблення дистанційних курсів з музично–історичних дисциплін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Т. 58, вип. 2. С. 28–37.

Гаврилова, Л. Г., Ішутіна, О. Ю., Замороцька, В. В., Кассім, Д. А. (2019). Дистанційні курси у розвитку інструментально-виконавської компетентності майбутніх учителів музики. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної педагогічної освіти»*. Серія: Педагогіка і психологія. Вип. 62. С. 45–50.

Глазунова, І. К., & Цюй, Г. (2022). Мотивація до навчально-виконавської діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва : зміст і структура.

Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Теорія і методика мистецької освіти (Вип. 28, 108–115). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова

Глазунова, І. К. (2012). Педагогічні умови оптимізації використання модульно-рейтингової системи в процесі інструментально-виконавської підготовки майбутніх фахівців музичного профілю . Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», № 38. - С. 145-148

Горбатюк, О. (2021). Дистанційна освіта в Україні: особливості та основні проблеми. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. Випуск 30 (1-2021) С.7-19

<http://pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/234344>

Горожанкіна, О., Ю. (2014). Шляхи та методи організації самостійної роботи у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музики. *Наукові праці Вищого навчального закладу "Донецький національний технічний університет. Педагогіка, психологія і соціологія*, 1(2), 55–59.

Горожанкіна, О. Ю. (2018). Педагогічні умови формування інтерпретаційної компетентності в майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі навчання гри на фортепіано. *Збірник наук. праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*, Вип. 82(2), 107–111.

Грінченко, А. М. (2022). До проблеми удосконалення виконавських навичок у майбутніх учителів в процесі гри на фортепіано. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. праць (Вип. 81, с. 152–155). Запоріжжя : КПУ

Грінченко А. М., Мамікіна А. І. (2021). Професійне мислення музикантапіаніста. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Педагогічні науки : реалії та перспективи* (Вип. 79. Т. 1, с. 108–114). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова

Гуральник, Н. П. (2005). Науковий статус методики в сучасній педагогічній парадигмі фортепіанної школи. *Наука і сучасність* : зб. наук. праць НПУ ім. М. П. Драгоманова (Т. 50, с. 3-12). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова

Гуржій, А. М., Гуревич, Р. С., Коношевський Л. Л. (2017). Мультимедійні технології та засоби навчання: навчальний посібник. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 556 с.

Гуржій, А.М., Глазунова О.Г., Волошина Т.В.(2020). Цифровий навчальний контент для системи відкритої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: Збірник наукових праць. Випуск 55.

Гуцан, А. Н. (2010). Мотиваційний механізм формування компетенцій працівника. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»* : збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків : НТУ «ХПІ». № 59. 203 с.

Даниленко, Л. І. (2004). Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія. К. : Міленіум, 358 с.

Данилов, О. (2016). Вирішення проблеми відсутності мотивації до навчання в учнів при дистанційному навчанні. *Педагогіка вищої школи*. № 1 (4). С. 3538. URL: <https://moluch.ru/th/3/archive/21/726/>

Даценко, О.А. (2020). Теоретичні засади дослідження проблеми самоефективності як психологічного феномена. *Вісник університету імені А.Нобеля Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*, №1 (19).

Демидова, М. Г., Левицька, І. М., Новська, О. Р. (2020). *Основний музичний інструмент : навчальний посібник*. Одеса : Університет Ушинського.

Дермельова, Н., & Пшеничних, М. (2023). Принципи формування інструментально-виконавської компетентності майбутніх учителів початкових класів в умовах дистанційного навчання. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*, (19), 125–132. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.19.2023.285680>

Дембіцька, С., Кобилянська, І., Пугач, С. (2022). Інноваційні технології дистанційного навчання в закладах вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання*.

Дистанційне навчання. Міністерство освіти і науки України : офіц. вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/distancijne-navchannya>.

Дичківська, І. М. (2004). Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ, Академвидав, 352с

Дорош, Т.Л.(2021) Дистанційний освітній процес у системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Харків, Україна: ФОП Панов А.М., 2021. URL:

<http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2598/1/%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%92%D0%B8%D0%B4-%D0%B2%D0%B0%20>

Довгаль С. (2021). Дистанційне навчання в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти*. Серія : Філософія. Педагогіка. № 1. С. 48-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dnipakmo_2021_1_10.

Дробот, О. В. (2020). Мотивація студентів до дистанційного навчання в умовах пандемії. *Педагогіка та соціальна робота*. № 1 (51) – URL: <http://psysocwork.onu.edu.ua/article/view/225378>

Дубасенюк О. А. (2014). Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка,. С. 12–28.

Дубовий, З. С. (2019). Формування самостійності майбутніх учителів музики у процесі дистанційного навчання. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогіка.. №2. С. 45–50.

Жуковська, І. О. Підвищення навчальної мотивації здобувачів освіти під час дистанційного навчання . DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5682/2024/40/20>

Заболоцький, А. Ю. (2016). Сучасний стан онлайн взаємодії у ВНЗ України. *Вісник Дніпропетровського ун-ту ім. А. Нобеля. «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2016. № 2 (12). С. 19-23.

Замороцька, В. В. (2019). Дистанційне навчання у формуванні інструментально-виконавської компетентності майбутніх учителів музики.

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». Вип. 2 (45). С. 70–74.

Занюк, С. (2020). Психологія мотивації: *Навчальний посібник* Київ Лебідь 304 с.

Зварич, Д.(2023). Основні теоретичні концепції та принципи системи дистанційного навчання. *Український педагогічний журнал*. №2. С.115-124 URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/issue/view/40>.

Іваненко, Ю. (2020). Дистанційне навчання як засіб розвитку самоорганізації студентів. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. Вип.49.

Іллін Є. П. (2013). Мотивація і мотиви. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан,. 512 с.

Інтерактивні методи навчання у вищій школі (2022). монографія Д. П. Антюшко, В. С. Володавчик, Л. І. Сєногонова та інші. Харків: Видавництво Іванченка І. С. 189 с

Калюжна, О. (2024) Методичні засоби дистанційного навчання в системі музично-теоретичної підготовки.. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 75, том 1

Капустинська, Т. Всі в курсі: як онлайн-освіта Prometheus робить дива для півмільйона українців. URL: <https://platfor.ma/topics/people/vsi-v-kursi-yakonlajnosvita-prometheus-robyt-dyvo-dlya-pivmiljonaukrayintsiv/>.

Касьян, А. (2012) Застосування ситуаційного підходу в управлінні сучасних сервісних підприємств . Київ: *Проблеми методології та практики управління*

Касьяненко, Л. О. (2019). *Робота піаніста над фактурою* : посібник. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського.

Касьяненко, Л. О. (2022). Класифікація фортепіанних штрихів як теоретичний інструмент освоєння піанізму. *Південноукраїнські мистецькі студії*, 1, 33–42.

Кисельов, Н. Р. (2020). Синхронне та асинхронне навчання – невід’ємні складові дистанційної освіти. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна наука: проблеми і перспективи»*. С. 17–18.

Климчук, А.О. (2016). Особливості використання зарубіжних моделей мотивації та стимулювання персоналу на промислових підприємствах. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* № 4, т. 1. – С. 57-60.

Климчук, В.О.(2004) Психологічні детермінанти розвитку внутрішньої мотивації студентів у навчальній діяльності. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук.Київ.20с

Клокар, Н.І., (2012). Методологічні основи запровадження дистанційного навчання в системі підвищення кваліфікації, *Шлях освіти*, 4 (46), 38-41.

Княжева, І. А. (2014). *Теоретико-методологічні засади розвитку методичної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури*. (Автореф. дис. д-ра пед. наук), Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеса.

Комаровська, О., Миропольська, Н.(2022). До проблеми підготовки вчителя у сучасному вимірі мистецької освіти. *Professional Art Education* . № 3(1). С. 33-43.

Костенок, С. (2012). Соціокультурний підхід та його можливості у навчанні сучасних практик місцевого самоврядування. *Серія: Державне управління*, 2012 р., № 4 (40)

Койчева, Т. І. Галіцан, О. А., Лян Цзе. (2020). Критеріальний підхід до формування естетичної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Педагогічні науки* : зб.наук.пр. № 1 68 (лютий). Миколаїв, С. 116–121. DOI: 10.33310/2518-7813-2020-68-1-116-121.

Койчева, Т. І., Осипова, Т. Ю., Галіцан, О. А.(2020). Методичний ресурс формування естетичної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. *Науковий вісник Південноукраїнського національного*

педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Вип. 1 (130). Одеса, С. 7–13.

DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-1-1>

Койчева, Т. І., Кібич, Д. О. (2022). Технологічний підхід у фаховій підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій загальноосвітній школах*. Вип. 84. С. 38-42. DOI <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/84/5.pdf> <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.84.5>

Кравчук, О. (2023). Застосування штучного інтелекту в музичній індустрії України: аналітичний підхід. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Випуск №6(1). С. 79–88.

Кравчина, Т. (2022). Рефлексивна позиція педагога: методи і прийоми рефлексії педагогічної діяльності. *Освіта. Інноватика. Практика*, Том 10, № 7. С. 39-43. DOI: 10.31110/2616-650X- vol10i7-006

Крамаренко, Т. Г. (2020) Вивчення педагогічного досвіду як фактор мотивації навчання та саморегуляції діяльності вчителя <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/2309/1>

Кремень, В. Г. (2009). Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ : *Педагогічна думка*, 520 с.

Криган, С. (2022). Актуальні проблеми організації освітнього процесу закладів загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання [Електронний ресурс] *Проблеми освіти*. Вип. 1. С. 87-102. – URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/pros_2022_1_8.

Кузан Г. (2022). Диджиталізація освітнього процесу і дистанційне навчання в Україні: виклики, проблеми, перспективи [Електронний ресурс] *Молодь і ринок..* – № 9/10. С. 107- 111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2022_9-10_22

Куркіна С. (2021). Дистанційне навчання як складова освітніх реформ в Україні [Електронний ресурс] *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології..* № 5. С. 60-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_5_8.

Куцевол, О. М. (2007). *Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури* : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02. Київ, 448 с.

Кулікова, С. В. (2022). Дистанційна форма навчання в класі основного музичного інструменту (фортепіано). *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* №(204). С. 158-161. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-204-158-161>.

Куш, Є. В.(2015). Електромозичний інструментарій як еволюційний фактор музичної культури : монографія. Київ : НАКККіМ, 160 с.

Кулик, Я.А. Волошина, В.О. Олійниченко, А.Б. Інтернет речей , його концепція та ідеї для застосування. <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38233/16981.pdf?sequence=3>

Лабунець, В., Карташова, Ж.(2023). Впровадження комп'ютерних технологій навчання у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва *Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць* . Кам'янецьПодільський національний університет імені Івана Огієнка; Вип. 34 362 с.

Лабунець, В., Карташова, Ж. (2021). Формування готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва до просвітницько-педагогічної діяльності на засадах застосування інноваційних технологій. *Педагогічна освіта: теорія і практика.* Випуск 31

Лабунець, В. М.(2015). Методична система інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики : автореферат дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання ; Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 42 с

Лахмотова, Ю., Шкраб'юк, В., Цапко, А. (2022). Мотивація до дистанційного навчання студентів вищих закладів освіти... *Актуальні питання гуманітарних наук.* Вип 55, том 2,

Лі, Хунянь (2022) Формування мотивації до дистанційних форм навчання в класі основного музичного інструменту *Перспективи та інновації науки (Серія*

«Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)). № 8(13) С.136-146
<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/67>

Лі, Хунянь (2024) Особливості формування мотивації до навчання в дистанційному форматі в класі фортепіано. *Актуальні питання у сучасній науці*(Серія «Педагогіка») №4(22), С.976-988
<http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/227>

Лі, Хунянь (2024) Практичні рекомендації для підвищення мотивації учнів у контексті дистанційного навчання музичного інструменту. *Актуальні питання у сучасній науці «Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»)*.№ 12(30) 2024. С. 950-960.<http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/305>

Лі, Хунянь (2022). Актуальність застосування дистанційних форм навчання в сучасній системі освіти. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.)*. – Т. 2. – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. – С. 29-30.

Лі, Хунянь (2022). Актуальність застосування дистанційних форм навчання в сучасній системі освіти. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.)*. – Т. 2. – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, С. 29-30

Лі Хунянь, Ключова С.Д. Особливості формування мотивації до навчання в дистанційному форматі в класі фортепіано «*Актуальні питання у сучасній науці* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)): журнал. С. 1311.

Левицька, І., Новська, О. (2020). Методичні аспекти фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім І. Франка. Педагогіка*. (Вип. 29, Т. 3, с. 145–151). Дрогобицьк : Дрогобицький державний педагогічний ун-т ім. І. Франка. .

Литвинова, С. Г. (2022). Аналіз підходів до реалізації теоретичних концепцій зарубіжних авторів з організації дистанційної форми навчання в закладах загальної середньої освіти України [Електронний ресурс] *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 63. С. 19-28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mitimpt_2022_63_4_11.

Линенко, А. Ф. (2023). Концептуальні засади діалогового підходу в контексті фортепіанної підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*, Вип. 60, 117–120.

Линенко, А. Ф., Ніколаї, Г. Ю., Левицька, І. М. (2019). Методичний супровід художньо-естетичного контексту виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*, Вип. 27, 17–26.

Литвин, А. В. (2018). Методологічні засади поняття «педагогічні умови» : практичний посібник. Львів : *Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*.

Македон, В. В., Валіков, В. П., Кошляк, Є. Є. (2020). Світовий ринок праці в координатах цифрової економіки. *Академічний огляд*. №1 (52). С. 91-107. DOI: 10.32342/2074-5354-2020-1-52-9.

Мар'єнко, М., Коваленко, В. (2023). Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*, Том 38. № 1. С. 48-53. DOI: 10.31110/2413-1571-2023-038-1-007

Маринін, А. Є. (2024). Трансформація цифрових технологій у музичній індустрії в кінці XX – початку XXI століття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. № 2. С. 311–315.

Марусей, Т.В., Білик,Т.Л., (2018).Сучасні тенденції розвитку дистанційної освіти в Україні, *Science, Research, Development. Pedagog*, 8, 14-17.

Маринченко, Г. М., Моцак, С. І. (2021). Формування критичного мислення учнів під час дистанційного навчання. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. № 4. С. 463–467. <https://doi.org/10.36074/grail-ofscience.07.05.2021.083>

Максимчук, Г., Хом'як, І. (2012). Інтерактивні методи навчання української мови. *Дивослово*. № 8. С. 18 – 21.

Масол, Л. М., Базелюк, О. В., Комаровська, О. А., Муромець, В. Г., Рагозіна, В. В. (2012). Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу в XXI столітті: *Аналітична доповідь* Київ: Аура Букс, 2012. 240 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/707897>.

Ма, Сіньюй (2022). Розвиток музичного мислення майбутніх викладачів фортепіано. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів* (14-15 жовт.; Одеса) (Т. 1., с. 117–120). Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського.

Мартинюк, І. А. (2017). Самоосвітня діяльність студентської молоді в епоху глоба-лізації. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*,(56). С. 128–131. DOI: 10.32626/2227–6246.2019–46.240–264.

Мельник, О. (2023). Досвід організації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти України [Електронний ресурс] *Проблеми освіти..* Вип. 1. С. 151-172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pros_2023_1_12

Михалюк, А. М. (2020). Концептуальні положення формування виконавської культури майбутніх педагогів-музикантів засобами українського фортепіанного мистецтва. *Освітологічний дискурс* (2, с. 40–50). Київ : Київський університет ім. Б. Грінченка.

Михалюк, А. М. (2021). Модернізація інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія «Педагогічні науки»*. (Вип. 193, 129–133). Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка.

Михалюк, А. М. (2023). Edutainment як сучасна інноваційна технологія. *Наукові записки Малої академії наук* : зб. наук. праць (Вип. 2, с. 72–79). Київ : Інститут обдарованої дитини, НАПН України. Відновлено з : file:///C:/Users/User/Downloads/2023_Naukovi_Zapyski_N26-72-79.pdf

Михайлюк, А. Ю. (2009). Про деякі напрямки інформатизації вищої освіти в умовах сьогодення *Вища освіта України*. том I (13). С.457-463

Мозгальова, Н. Г. (2009). Методологічні основи успішності інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. *Наукові праці Донецького національного технічного університету. Педагогіка, психологія і соціологія*, 5 (155), 250–255. Відновлено з : <http://ea.donntu.edu.ua/handle/123456789/12162>

Мозгальова, Н. Г. (2011). *Теоретико-методичні засади інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики* : монографія. Вінниця

Моїсеєва, Ю.Ю., (2010). Дистанційне навчання: інноваційна форма вищої освіти, *Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону*, 369-372.

Моляко, В. А. (2007). *Творча конструкція*. Київ : Освіта України, 388 с.

Науменко Н.(2024). Модель формування готовності майбутніх учителів мистецтва до роботи в умовах змішаного навчання. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. Випуск 78 . DOI:[10.31652/2415-7872-2024-78-25-33](https://doi.org/10.31652/2415-7872-2024-78-25-33)

Нікітченко, Л. О. (2022). Організація дистанційного навчання учнів на уроках біології [Електронний ресурс] *Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського*. Серія : *Теорія та методика навчання природничих наук*. № 2. С. 7-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snvtmtns_2022_2_3_13

Оксенюк І. Л. (2022). Використання хмарних технологій для організації дистанційного та змішаного навчання [Електронний ресурс] *Пед. пошук*. № 2. С. 54–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2022_2_15_14.

Олексюк О. (2023). Особливості організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання [Електронний ресурс] *Освітологічний дискурс*. № 1. С. 40-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2023_1_5_15.

Олексюк, О. М. (2021). Інтеграція музично-педагогічної підготовки вьмистецьких ВНЗ. *Музична педагогіка..* № 3. С. 50–58.

Овчаренко, Н. А. (2017). Особливості підготовки майбутніх учителів музики до вокально-педагогічної діяльності в США. *Наукові записки: серія: Педагогічні науки*. № 157. С. 14-23.

Оліховська, Л.П. (2016). Теоретичні основи професійного самовизначення: психологічний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. Випуск 2 (39). С.161-163.

Опанасюк, Ю. (2016). Дистанційне навчання як наслідок еволюції традиційної системи освіти *Вища освіта України*. N 1. С. 49–53

Остропольська, Є., Березовський, Д., Хорошайло, О. (2022). Інноваційні методики навчання студентів закладів вищої освіти в умовах дистанційної форми навчання.. *ITSynergy*, (1), 63–75. <https://doi.org/10.53920/ITS-2022-1-4>

Осадча, К. П., Осадчий, В. В., Спірін, О. М., Круглик, В. С. (2021). Концептуальні засади розробки адаптивної системи індивідуалізації та персоналізації професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах змішаного навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. Пр.*Т. 3 (74). С. 65-70. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.74-3.12>.

Падалка, Г. М. (2008). *Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін)*, Київ : Освіта України.

Паньків, Л.(2023). Особливості використання сучасних інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2Т. 175, № 19. С. 14-18. URL: <https://doi.org/10.58407/231903>

Панухник, О. (2023). Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти: відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*. Том 84. № 4. С. 202-211. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.202

Панасенко І. В. (2021)Дистанційне навчання в Україні: аналіз загроз і викликів [Електронний ресурс] *Бізнес Інформ*..№ 6. С. 78-83. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2021_6_12

Петриченко, Л. (2023). Професійне самовизначення особистості як психолого-педагогічна проблема. *Освіта. Інноватика. Практика*, Том11, №5. С. 52-58. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i5-008

Пінчук, О. П. (2007). Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. *Нові технології навчання*. Київ, Вип. 46. С. 55-58.

Поліщук, О., Поліщук, О., Дудченко, В. (2022). Філософія штучного інтелекту в освітньому процесі. *Humanities studies : Collection of Scientific Papers*. Вип. 13 (90). С. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2022-13-90-12>

Пометун, О. І. (2018). Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. № 2. С. 89–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2018_2_14

Поплавський, М. М., Трач, Ю. В. (2022). Цифровізація музичної індустрії: тенденції і перспективи. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. № 2. С. 30–39.

Прибилова, В. (2017) Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. *Проблеми сучасної освіти*. Вип. 4. ст.27–36.

Рапава, Р. Ковінько, К. (2021). Роль мотивації в дистанційному навчанні студентів вищої школи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, р., № 74, Т.3

Реқун, Г.П. (2015). Діагностика навчальної мотивації студентів ВНЗ *Актуальні проблеми економіки*, №5 (167), С.119-124.

Романовський О. Г., Квасник О. В., Мороз В.М., Підбуцька Н. В., Резнік С. М., Черкашин А. І., Шаповалова В. В. Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної освіти навчання в системі вищої освіти України. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2019. Т. 74. №6. 37 с.

Ростовська, І. О. (2015). *Формування мотивації учіння гри на фортепіано : навч.-метод посібник*. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя.

Реброва, О. Є. (2019). Художньо-естетичні інновації мистецької освіти в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії. *Науковий*

вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. № 4.13-25.

Рудницька, О. П. (2005). *Педагогіка : загальна та мистецька : навчальний посібник*. Тернопіль : Богдан

Садковий, В. (2021). Дистанційне навчання: сучасний стан та перспективи розвитку [Електронний ресурс. Новий Колегіум. № 4. С. 30-35. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NovKol_2021_4_6

Семенова О. (2022). Становлення, розвиток та сучасні перспективи дистанційних технологій навчання в українській освіті [Електронний ресурс] *Наукові записки Бердянського держ. пед. ун-ту. Сер. : Педагогічні науки..* – Вип. 1. – С. 355-363. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2022_1_37

Сербін, Ю. (2018). Вплив особистісного адаптивного потенціалу студентів гуманітаріїв на процес адаптації до навчання. *Science and Education*, 2018, Issue 5-6 DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-5-3>

Сердюк, Л. З. (2013). Психологія мотивації учіння майбутніх фахівців в інтегрованому освітньому середовищі. *Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України*. Київ.

Солодчук, А. (2023). Система змішаного навчання у закладах вищої освіти в умовах воєнного стану в Україні *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 68, том 2, DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/68-2-39>

Скопич, А. В. (2015). *Формування мотивації до вивчення сучасної фортепіанної музики в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя*. (Автореф. дис. канд. пед. наук), Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ.

Слободянюк, Т. Б. (2022). Формування педагогічної рефлексії: здійснення системної регуляції у майбутніх педагогів з мистецтвознавства. *Наукові записки Малої академії наук України*, №1(23), С. 110–119. <https://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-23-13>

Смульсон, Ю.(2012). Дистанційне навчання: психологічні засади. Монографія. Кіровоград: Імекс-ЛТД.

Смагін, О.(2012). Орієнтоване навчання. Вісник Житомирського державного університету. Випуск 61. *Педагогічні науки*

Совік, Т.В. (2022). Використання нотного редактора finale під час дистанційного навчання музичних дисциплін. Інформаційні технології і засоби навчання. Т. 92, № 6. С. 154-171. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5128>

Смирнова-Трибульська Є., Копочек Р., Вилльманн Д. (2006) Теоретичні та практичні аспекти використання інформатичних засобів Open Source в дистанційному навчанні *Науковий часопис НПУ ім.М.П.Драгоманова. Серія №2. “Комп’ютерно-орієнтовані системи навчання”*: Редкол. під. кер. М.І.Жалдака. НПУ ім.М.П.Драгоманова №4 (11)..С. 13-24.

Смирнова-Трибульська Є.М(2007). Деякі результати досліджень в галузі використання дистанційних форм навчання в підготовці, післядипломній освіті та професійній діяльності вчителів на Херсонщині *Науковий часопис НПУ ім.М.П.Драгоманова. Серія №2. Комп’ютерно-орієнтовані системи навчання”*: Редкол. під. кер. М.І.Жалдака. К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова. №5 (12). .С.13-27.

Смирнова-Трибульська Є.М(2007). ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ СИСТЕМИ CLMC MOODLE ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/1499/1365>

Сухомлинов, Д. О.(2023). Цикл відеоуроків для дистанційного опанування фортепіано (навчальний відеопосібник для майбутніх учителів музичного мистецтва та керівників позакласної гурткової роботи) : кваліфікаційна робота; науковий керівник – к. філос. наук, доцент Шрамко О. І. Кривий Ріг : КДПУ, 40 с.

Стратан-Артишкова, Т.(2023). Особливості творчо-виконавської підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наука і техніка сьогодні*. Вип. 7(21). С. 476–484.

Твердохліб, І. (2022). Організаційно-педагогічне та програмно-технічне забезпечення дистанційного навчання в умовах воєнного стану .Укр. пед. журн.. № 2. С. 116-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2022_2_12

Ткачук, С. (2023). Впровадження технологій мобільного навчання у системі дистанційної освіти *Збірник наукових праць Уманського держ. пед. ун-ту*. Вип. 1. С. 72-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpumdpu_2023_1_10.

Ткач, М. М. (2020). Філософія музики у контексті культурно-історичної традиції: онтологічний підхід. *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. пр. а НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. . Вип. 21. с. 33 – 47. <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2020.21.218083>

Терешко, І. (2019). Інноваційні технології та методи навчання в освітньому процесі факультету мистецтв *EUROPEAN HUMANITIES STUDIES: State and Society Issue 3(II)*, <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2019.3-II.11>

Тимошенко, О. В. (2013). Мотивація як складова продуктивного навчального процесу . *Сучасні тенденції викладання іноземних мов у вищій школі : інтерактивні технології навчання* : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф., 15 січня 2013 р. Нац. техн. ун-т України «Київський політехн. ін-т», Ф-т лінгвістики. Київ, С. 105–107.

Топчій, Г. С. (2022). Збереження якості освіти в умовах дистанційного навчання *Інноваційна педагогіка*. Вип. 44(1). С. 171-174. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2022_44\(1\)_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/innped_2022_44(1)_37)

Чаплак, Я. В., Чуйко, Г. В. (2021). Рефлексія як метакогнітивний феномен психології. *Psychological journal*. Volume 7, Issue 9 (53). С. 35-47

Чугай, С. (2021). Особливості дистанційного навчання гри на музичному інструменті студентів ЗВО. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. № 16. С. 61–71. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246277>

Чусова, О. М. Ваколія, З. М. та Чейпеш, І. В. (2021). Педагогічні основи дистанційного навчання . *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 80, частина 2. с. 167-170. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/3481>.

Харківська, А. А. (2013). Системний підхід та інновації в сучасній педагогічній науці. *Міжнародний науковий вісник*, Ужгород, Будапешт, ДВНЗ

Шапран, О. (2023). Комунікативні аспекти підготовки здобувачів у фахових мистецьких коледжах. *Молодь і ринок*. Вип. 3 (211). С. 76–81.

Шевчук, Г. І. (2021). Дистанційне навчання у вищій школі: переваги, недоліки, перспективи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 79 том 2.. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34659>

Шевченко, С. (2014). Переваги та недоліки дистанційного навчання https://opu-konf.at.ua/2014/shevchenko_s-m-perevagi_ta_nedoliki_distancijnogo_.pdf

Шемигон, Н. Ю. (2022). Фактори, що впливають на результативність студентів під час дистанційного навчання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 87.. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/38087>

Шендерук, О. Б. (2022). Дистанційне навчання: принципи та особливості *Науковий вісник Сіверщини. Серія : Освіта. Соціальні та поведінкові науки.* № 1. С. 197-207. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/shsesbs_2022_1_17

Шкоба, В., Голощук, О.(2023). Сучасні музичні технології: безперервна освіта як передумова майстерності фахівця. *Fine Art and Culture Studies*. №(1). С. 129–138. <https://doi.org/10.32782/facs-2023-1-18>

Щолокова, О. М. (2022). Синергетичний підхід у підготовці вчителів музичного мистецтва. *Науковий вісник НПУ імені М. П. Драгоманова*. №6. С. 55–63.

Федорченка, С.В., (2019). Дистанційна освіта та місце психологічного забезпечення в ній, *Молодий вчений*, 9 (73), 51-54.

Эом, С. Стратегії підвищення результатів навчання для Web-Based студентів дистанційного навчання. <http://www.sig-ed.org/IAIM2008/Proceedings/SIGEd/Documents/73x>.

Яременко, Л.(2014). Мотивація навчального процесу як педагогічна проблема. *Вища освіта України*. № 3. С. 69–74

Ярошенко, Н. (2021). *Когнітивно-біхевіористичний підхід до мотивації студентів у дистанційному навчанні*. Психологічні науки та освіта, 5(1), 34-42

Яців, Р. (2006). Українське мистецтво ХХ століття: зб. наук. ст. Інститут народознавства НАН України. Львів : Афіша, 350 с.

Abdullah, M. M. (2009). Motivating factors associated with adult participation in distance learning program. *International Education Studies*. T. 1. – №. 4. – C. p104. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1065405.pdf>

Aktay, S. (2022). The usability of Images Generated by Artificial Intelligence (AI) in Education. *International technology and education journal*. №6 (2). pp. 51-62. https://www.researchgate.net/publication/366823469_The_usability_of_Images_Generated_by_Artificial_Intelligence_AI_in_Education

Alexander, J. C. (2024). Cultural pragmatics: social performance between ritual and strategy. *Sociological theory*. Vol.22. №4. P. 527–573. <https://doi.org/10.1111/j.0735-2751.2004.00233.x>

Aristin, N., Purnomo, A., Sayono, J., Aliman, M.(2023). Education Quarterly Reviews Student Retention in Distance Learning During the Covid-19 Crisis in Indonesia: *Are We Disappointing Them*. №6. pp. 125-132. 10.31014/aior.1993.06.01.692. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4340305

Banas, E., Emory, W. (1998). History and issues of distance learning. *Public administration quarterly*. 22(3). pp. 365–383. <http://www.jstor.org/stable/40862326>

Bozkurt, A.(2015). Trends in Distance Education Research: A Content Analysis of Journals 2009–2013. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*. No 16(1). pp. 330–363. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v16i1.1953>.

Black, P., Wiliam, D.(1998). Assessment and classroom learning, Assessment in Education. No 5(1). pp. 7-74. <https://doi.org/10.1080/0969595980050102>

Bovill, C (2020). Co-creation in learning and teaching: The case for a whole-class approach in higher education. *Higher Education*. No 79(1). pp. 1023–1037. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00453-w>

Bozkurt, A. (2015). Trends in Distance Education Research: A Content Analysis of Journals 2009–2013. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*.. No 16(1). pp. 330–363. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v16i1.1953>.

Brown, J.D., Taylor M.S. (2022). Student Collaboration in Online Music Projects. *Journal of Collaborative Music Education*. №8(1). pp. 58–72.

Castle, S. R., McGuire, C. J. (2010). An analysis of student self-assessment of online, blended, and face-to-face learning environments: Implications for sustainable education delivery. *International Education Studies*. No 3(3). pp. 36–40. <https://doi:10.5539/ies.v3n3p36>

Chao-Fernandez R., Román-García S. Chao-Fernandez A. (2017). Analysis of the use of ICT through music interactive games as educational strategy. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 237. P.576–580. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281730109X>

Chaka, C. (2023). Fourth industrial revolution—a review of applications, prospects, and challenges for artificial intelligence, robotics and blockchain in higher education. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning (RPTEL)*. 2023. 18(2). URL: <http://rptel.apsce.net/index.php/RPTEL/article/view/2023-18002>.

Cook-Sather, A.(2020). Respecting voices: How the co-creation of teaching and learning can support academic staff, underrepresented students, and equitable practices. *Higher Education*. No 79(5). pp. 885–901. <https://doi.org/10.1007/s10734-019-00445-w>

Dai, M.(2017). Research on wind music teaching mode innovation and process optimization based on multimedia classroom. *Boletin Tecnico/Technical Bulletin*. №55. pp. 414-419.

Daqian, Shi, Ting, Wang, Hao, Xing, Hao, Xu. (2020). A learning path recommendation model based on a multidimensional knowledge graph framework for e-learning.

URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S095070512030085X>

David J. Nicol, Debra Macfarlane-Dick. (2006). Formative assessment and self-regulated learning: a model and seven principles of good feedback practice, *Studies in Higher Education*.. No 31:2. pp. 199-218. DOI: 10.1080/03075070600572090

Davies E. B., Morriss R., Glazebrook C. (2014). Computer-delivered and web-based interventions to improve depression, anxiety, and psychological wellbeing of

university students: a systematic review and meta-analysis. *Journal of medical Internet research*. No 16(5). P. e130. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24836465/>

Dietrich, N., Kentheswaran, K.(2020). Attempts, Successes, and Failures of Distance Learning in the Time of COVID-19. *Journal of Chemical Education, American Chemical Society, Division of Chemical Education*. No 97(9). pp. 2448–2457. <https://hal.inrae.fr/hal-02968201/document>

Dufva, T. (2018). *Art education in the postdigital era. Experiential construction of knowledge through creative coding*: Doctoral dissertations. Helsinki, 150 p. <https://aaltodoc.aalto.fi/items/0b7bbd6f-fa55-4ba9-aebb-919538dd0940>

Fitzgerald, R., Huijser, H., Altena, S., Armellini, A. (2023). Addressing the challenging elements of distance education, *Distance Education*. №44(2). pp. 207-212, DOI: 10.1080/01587919.2023.2209527

Fisher, A., Scriven, M. (1997). *Critical thinking: Its definition and assessment*. UK: Centre for Research in Critical Thinking. EdgePress, 237 p.

Gonzalez, M.R., Fernandez L.P. (2022). Online Assessment Methods in Music Education. *Journal of Music Assessment and Evaluation*. №8(4). pp. 66–80.

Gruenewald ,D. A. (2003). The best of both worlds: A critical pedagogy of place. *Educational Researcher*. No 32(4). pp. 3–12. <https://doi.org/10.3102/0013189X032004003>

Huang ,N., Ding, X. (2022). The construction of an online course learning model of piano education from the perspective of deep learning. *Computational Intelligence and Neuroscience*. pp. 68-83. <https://doi.org/10.1155/2022/4378883>

Keller John M (2010) *Motivational Design for Learning and Performance* <https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1250-3>

Keegan, D. (2003). *Foundations of distance education*. New-York: Routledge. 224 p

<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315004822/foundations-distance-education-desmond-keegan>

Klokar, N.I., (2012). Metodolohichni osnovy zaprovadzhennia dystantsiinoho navchannia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii (Methodological bases of

introduction of distance learning in the system of advanced training), *Shliakh osvity*, 4 (46), 38-41.

Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511815355>

Li Hongyan (2024) Theoretical foundations of distance learning for a basic musical instrumen Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. *Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.)*. - Т.1. - Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 350-353 <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/20644>

Li Hongyan (2024) Distance learning in the arts, methods, advantages and limitations. *Збірка науково-практичних праць «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» Одеса: видавець С.Л.Назарчук, С.119-124*

Makedon, V., Mykhailenko, O., & Dzyad ,O. (2023). Modification of Value Management of International Corporate Structures in the Digital Economy. *European Journal of Management Issues*. №31(1). pp. 50-62. <https://doi.org/10.15421/192305>

Patteson, T. (2015). *Instruments for New Music: Sound, Technology, and Modernism*. Oakland: *University of California Press*, 250 p.

Pike, P. (2015). Using a synchronous online teaching internship to develop pedagogical skills and explore teacher identity: A case study. *Journal of Music Technology and Education*. №8(3). pp. 227-242

Shelukhin, M., Kupriichuk, V., Kyrylko, N., Makedon, V., Chupryna, N. (2021). Entrepreneurship Education with the Use of a Cloud-Oriented Educational Environment. *International Journal of Entrepreneurship*. Volume 25. Issue 6. URL: <https://www.abacademies.org/articles/entrepreneurship-education-with-the->

Sikora, Ya., Skorobahatska, O., Lykhodieieva, H., Maksymenko, A., Tsekhmister, Y. (2023). Informatization and digitization of the educational process in higher education: main directions, challenges of the time. *Revista Eduweb*. Vol. 17, №2. pp. 244-256. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.02.21>.

Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., Zvacek, S. (2003). Teaching and learning at a distance: foundations of distance education, (2nd ed.). *Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall*, 374 p.

Singh, R., Kaur, P. (2023). Implementing E-Learning Tools in Music Education. *International Journal of E-Learning in Music Education*. №11(3). pp. 72–86. <https://pdfs.semanticscholar.org/86c0/c2cc92fe6ba1efc3b8b6400536af1d6add41.pdf>

Souflee, F., Schmitt, G. (1974). Educating for Practice Community. *Journal of Education for Social Work*. No 10(3). pp. 75–84. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/23038503>

Voznyuk, A., Kubitskyi S., Balanovska T., Chip L., Dorofyeyev O. (2022). Synergetic simulation of managing processes in educational sphere in the contest of temporary self-ruled managerial target teams application. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. No 3(44). pp. 317–327. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.44.2022.3749>

Vrubel, H. F., Mitieva, A. M. (2021). Features of use information technologies in the professional activity of the music-teacher. *Pedagogical sciences reality and perspectives*. № 81. C. 42–45. URL: <https://doi.org/10.31392/npu-nc.series5.2021.81.10>

Wang, L., Zhang, Y. (2023). The Future of Music Education in the Digital Era. *Journal of Music Education Futures*. №12(4). pp. 99–113. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2936533>

Wikstorm, P.(2014). The Music Industry in an Age of Digital Distribution. URL: <https://www.bbvaopenmind.com/wpcontent/uploads/2014/04/BBVA-OpenMind-TheMusic-Industry-in-an-Age-of-Digital-DistributionPatrik-Wikstrom.pdf.pdf>

Zhang, J., Wan, J. (2019) Summary of the Application of Artificial Intelligence in Music Education. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*.. volume 428. pp. 42–44. DOI:[10.2991/assehr.k.200401.012](https://doi.org/10.2991/assehr.k.200401.012)

Zivitere M., Riashchenko V., Markina I. (2015). Teacher–Pedagogical creativity and developer promoter. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. No 174. pp. 4068-4073. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.1156>.

乔丽萍.(1998). 王丽娜,创新教育理论在高级教师钢琴教学中的应用研究 (Ван, Ліна, Цяо, Ліпін. Дослідження щодо застосування теорії інноваційної освіти у викладанні фортепіано для студентів. Пекін : Народна музика).

Ван, Ліна, Чжу, Мен (2015). Дослідження застосування інноваційної теорії освіти у викладанні фортепіано для студентів старших курсів. Шицзячжуан : Хебейський педагогічний університет. 王丽娜朱萌. 创新教育理论在高职生钢琴教学中的应用研究

王长奎 (2010) 。 中国钢琴音乐文化. 北京 : 光明日报 Ван, Чанкуй (2010). Культура китайської фортепіанної музики. Пекін : Гуанмін жибао (китайською мовою). 吴晓娜 &王涪 (2013).。 中国钢琴文化。武汉大学出版社，年 (Ву, Сяона, Ван, Тянь. Фортепіанна культура Китаю. Ухань : Хебейський педагогічний університет.)

代百生. (2005)/何谓钢琴 音乐的“ 中国风格从文化的视角研究 中国钢琴 音乐[J]Дай, Байшенг (2005). Що таке «китайський стиль» фортепіанної музики 214 - дослідження китайської фортепіанної музики з точки зору культури [J]. Китайська фортепіанна музика [J]. Китайське музикознавство, 3, 98–99..

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для дослідження доцільності дистанційних форм в навчанні майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки

1. Курс навчання:

- 1 курс

- 2 курс

- 3 курс

- 4 курс

2. Досвід дистанційного навчання

3. Чи брали ви участь у дистанційному навчанні до цього?

- Так

- Ні

4. Якщо так, то як оцінюєте ваш досвід дистанційного навчання в цілому?

- Дуже позитивно

- Позитивно

- Нейтрально

- Негативно

- Дуже негативно

5. Які інструменти або платформи ви використовували для дистанційного навчання? (можна кілька варіантів)

- Zoom

- Google Meet

- Microsoft Teams

- Moodle

- Вебінари/онлайн курси на інших платформах

- Інше (вкажіть) _____

6. Яка форма навчання для вас є більш ефективною?

- Дистанційна форма навчання
- Очна форма навчання
- Змішана форма навчання

7. Що є для вас головним фактором мотивації до навчання в дистанційному форматі? (можна вибрати кілька варіантів)

- Гнучкий графік навчання
- Можливість самостійного планування часу
- Наявність доступу до матеріалів онлайн
- Зручність у використанні технологій
- Можливість уникнути витрат часу на поїздки
- Підвищення рівня самодисципліни
- Взаємодія з викладачем і одногрупниками через онлайн-платформи
- Інше (вказіть) _____

8. Які труднощі ви зазнаєте під час дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки?

- Недостатня комунікація з викладачем
- Важко організувати практичні заняття
- Технічні проблеми (інтернет-з'єднання, програмне забезпечення тощо)
- Відсутність зворотного зв'язку
- Мотивація до навчання знижена
- Важко зберегти дисципліну
- Інші труднощі (вказіть) _____

9. Як ви оцінюєте важливість наступних аспектів для успішного дистанційного навчання в виконавсько-інструментальній підготовці? (оцінюйте за шкалою від 1 до 5, де 1 — зовсім не важливо, 5 — дуже важливо)

Аспект навчання	1 2 3 4 5
Високий рівень технічного забезпечення	1 2 3 4 5
Наявність якісних навчальних матеріалів	1 2 3 4 5

Можливість спілкування з викладачем і одногрупниками | 1 | 2 | 3 | 4 | 5

Гнучкість графіка навчання | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

Способи мотивації та підтримка викладачем | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

10. Як, на вашу думку, можна покращити дистанційне навчання для студентів музичних спеціальностей?

(Відкрито для відповіді)

11. Яким чином, на вашу думку, дистанційне навчання може сприяти розвитку виконавських навичок у студентів музичного мистецтва?

(Відкрито для відповіді)

12. Чи готові ви до подальшого розвитку дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки?

- Так

- Ні

- Не впевнений(а)

Додаток Б

Співбесіда на тему: Формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки.

1. Як ви оцінюєте свій загальний досвід дистанційного навчання на музичних спеціальностях? Чи вважаєте ви його успішним?
2. Які були основні труднощі, з якими ви стикалися?
3. Які технології та платформи використовувалися для дистанційних занять?
4. Наскільки вони були ефективними для вашої виконавсько-інструментальної підготовки?
5. Чи вплинуло дистанційне навчання на вашу мотивацію до навчання? Якщо так, то як саме?
6. Які фактори підвищували чи, навпаки, знижували вашу мотивацію?
7. Що є для вас найбільшим стимулом до успішного навчання в дистанційному форматі?
8. Які фактори або елементи навчального процесу, на вашу думку, найбільше впливають на вашу мотивацію до участі в онлайн-курсах з виконавсько-інструментальної підготовки?
9. Які найбільші труднощі виникають під час дистанційного навчання з інструментальної підготовки?
10. Як важливо для вас отримувати регулярний зворотний зв'язок від викладача? Як цей процес має виглядати в дистанційному навчанні?
11. Яким чином, на ваш погляд, можна створити більш ефективне середовище для самостійної роботи студентів у дистанційному форматі?

Тест для оцінювання значущості дистанційних форм навчання

1. Як ви оцінюєте значущість дистанційного навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки?

- а) Дуже важливо, дистанційне навчання дозволяє детально працювати над технікою виконання.

- б) Важливо, але для досягнення найкращих результатів потрібні також традиційні методи.

- с) Не дуже важливо, основну увагу я приділяю індивідуальним заняттям з викладачем.

- д) Не важливо, я вважаю, що виконавська підготовка повинна проводитися лише в класі.

2. Як дистанційне навчання впливає на вашу практику виконання інструментальних творів?

- а) Відчуваю значне покращення, отримую можливість більш детально працювати над технікою та інтерпретацією.

- б) Це допомагає, але я більше орієнтуюсь на індивідуальні уроки.

- с) Це не дуже допомагає, я більше покладаюся на самостійне навчання та традиційні методи.

- д) Практика виконання через дистанційне навчання значно ускладнюється.

3. Як ви оцінюєте можливості дистанційного навчання для розвитку творчого підходу до інтерпретації музичних творів?

- а) Дуже ефективно, я можу працювати з різними матеріалами та одержувати зворотний зв'язок.

- б) Добре, але для досягнення глибокої інтерпретації я вважаю за краще працювати вживу з викладачем.

- с) Це дозволяє розвивати лише базові навички, але не дає глибокого творчого розвитку.

- d) Це не допомагає в творчій роботі, тому що немає живого спілкування з наставником.

4. Наскільки ви задоволені можливістю отримувати зворотний зв'язок щодо своєї виконавської техніки через дистанційні форми навчання?

- a) Дуже задоволений, зворотний зв'язок швидкий і детальний.

- b) Задоволений, але іноді бракує безпосереднього контакту з викладачем.

- c) Не зовсім задоволений, зворотний зв'язок не завжди конструктивний або своєчасний.

- d) Незадоволений, мені важко отримувати точні рекомендації та коригування.

5. Як дистанційне навчання сприяє покращенню вашої здатності до самостійної роботи над інструментальними творами?

- a) Дуже сильно сприяє, я можу самостійно організувати роботу, отримуючи чіткі рекомендації онлайн.

- b) Сприяє, але я все ж таки віддаю перевагу практиці з викладачем.

- c) Мало сприяє, я потребує більше підтримки з боку наставника.

- d) Це не допомагає, я маю проблеми з організацією самостійної роботи в дистанційному форматі.

6. Як ви оцінюєте роль відео уроків та записів виконання в дистанційному навчанні для вашої виконавсько-інструментальної підготовки?

- a) Дуже корисні, я можу звертатися до них для повторення матеріалу та вдосконалення техніки.

- b) Корисні, але іноді я потребує додаткових пояснень від викладача.

- c) Нечасто користуюсь, оскільки віддаю перевагу живим урокам.

- d) Не використовую, мені важливіше працювати безпосередньо з наставником.

7. Як ви оцінюєте можливості для обговорення інтерпретації музичних творів з викладачами та одногрупниками в дистанційному форматі?

- а) Чудові, я отримую достатньо часу та підтримки для обговорень та розбору творів.

- б) Добрі, але іноді з'являються технічні проблеми або відсутня гнучкість у часі.

- с) Обмежені, я рідко можу обговорювати інтерпретацію з іншими.

- д) Немає можливості для ефективного обговорення або це не допомагає.

8. Як дистанційне навчання впливає на вашу здатність до адаптації технік та методик виконання у нових умовах?

- а) Дуже добре, я швидко адаптуюсь до нових вимог і форматів.

- б) Добре, але іноді виникають труднощі з адаптацією до специфічних вимог.

- с) Помірно, мені важко адаптуватися до нових умов дистанційного навчання.

- д) Погано, я відчуваю великі труднощі з адаптацією.

9. Що б ви змінили в дистанційному навчанні для покращення виконавсько-інструментальної підготовки?

- а) Більше індивідуальних консультацій та можливості для практичних занять.

- б) Кращі онлайн-ресурси та більше практичних завдань для розвитку техніки.

- с) Покращення зворотного зв'язку та обговорень.

- д) Інше (вказіть).

Цілеспрямоване опитування**Питання:**

- Як студенти оцінюють ефективність дистанційного навчання у розвитку їх виконавських навичок?
- Які труднощі вони відчують під час самостійної роботи або в обговореннях через онлайн-платформи?
- Як вони сприймають надані методичні матеріали та зворотний зв'язок від викладачів?
- Які методи навчання студенти вважають найбільш ефективними в дистанційному форматі, а також як викладачі відповідають на їхні потреби.
- Які інструменти та ресурси використовуються для покращення взаємодії між викладачем та студентом, і як вони оцінюються кожною стороною.
- Як оцінюється рівень підтримки студентів з боку викладачів, чи достатньо часу відводиться для зворотного зв'язку, а також чи існують обмеження в організації онлайн-уроків.

Перелік найвідоміших платформ для дистанційного навчання в Україні:

1. Prometheus – одна з найбільших українських платформ для безкоштовних онлайн-курсів, яка пропонує курси з різних дисциплін, таких як бізнес, технології, культура, право.
2. EdEra – освітня платформа, яка пропонує онлайн-курси для школярів, студентів та дорослих. Вона включає курси з програмування, математики, мистецтва, бізнесу.
3. Moodle – широко використовувана платформа для створення онлайн-курсів, яка активно застосовується в українських школах та університетах.
4. Coursera – хоча це міжнародна платформа, в Україні вона дуже популярна. Пропонує онлайн-курси від провідних університетів та компаній світу.
5. Unacademy – ще одна популярна міжнародна платформа з освітнім контентом, яку використовують українські студенти.
6. Skillbox – платформа для вивчення цифрових професій, таких як програмування, веб-дизайн, маркетинг, а також бізнес-курси.
7. Vuzor – українська платформа для вивчення англійської мови та розвитку навичок для бізнесу та кар'єри.
8. Open Education – платформа для вивчення різних дисциплін, розроблена за підтримки Міністерства освіти і науки України.
9. EduHub – онлайн-платформа, яка забезпечує доступ до матеріалів для вивчення різноманітних тем, зокрема гуманітарних та природничих наук.

Відомі музичні платформи для дистанційного навчання:

1. MusicLab – платформа, яка пропонує курси з музичної теорії, композиції, аранжування та виконання. Підходить як для початківців, так і для досвідчених музикантів.
2. Skillshare – популярна для вивчення музичних курсів, таких як гри на інструментах, вокал, аранжування, звукорежисура та інші.
3. Coursera – має курси від університетів та музичних шкіл світу, зокрема на тему теорії музики, продюсування, звукозапису та інші.
4. Udemy – популярна платформа, на якій є багато курсів з музичних тем: від вивчення інструментів до композиції, теорії музики та роботи зі звуком.
5. Melodyne – не зовсім платформа для онлайн-курсів, але цей програмний продукт часто використовується в музичній освіті для вивчення редагування вокалу та роботи з аудіо.

Перелік композиторів для онлайн-проекту**1. Китайські композитори:**

- Сяо Хе
- Ма Сіцун
- Лю Тяньхуа
- Цзінь Ван

2. Українські композитори:

- М.Скорик
- І. Божко
- М.Колеса
- Г.Компанієць
- О.Лизогуб
- Ю.Костюк

3. Європейські композитори:

- Ф. Шуберт
- Ф. Шопен
- Р.Шуман
- Ф.Ліст

Moderato, non troppo *)
Nicht zu mässig bewegt *) [Не слишком сдерживая движение]

non legato

15 **) *f*

ten.

non troppo legato

ten.

f

non troppo legato

ten.

f

fp subito

cspess.

*) Ноты длительностью в $\frac{3}{16}$ следует на протяжении всей пьесы строго выдерживать.

**) Для выбора темпа, который должен быть довольно бодрым, решающим является третий такт и производные от него: фигура из 32-х не должна быть ритмически монотонной, но, с другой стороны, и не должна звучать слишком бравурно.

**) $\frac{3}{8}$, то есть трехдольный такт с движением трюлями.

70 *f cresc.* *più cresc.*

ff brillante

(sopra)

poco rit.

a tempo risvegliato [возвращаясь к прежнему темпу]

sempref *len.*

²¹ Посредством наглядного показа следующих тактов редактор надеется найти подходящий компромисс для гладкого исполнения этих несколько неуклюжих пассажей. Еще проще можно было бы сделать в третьем такте:

но при этом пропало бы ощущение противоположного движения голосов.

²² Сила звучания заливованного *e* едва ли будет достаточно, чтобы дать эффективный бас секундакорду, приходящемуся на фермату; только лишь дополнительное взятие нижнего *E* указанным способом сможет удлинить фермату еще на один такт, благодаря чему все дальнейшее построение в *h-moll* достигнет удовлетворяющей ощущение пропорций величины в восемь тактов.

²³ Бросается в глаза помещенная в конце нога с точкой, которая по длительности представляет $1\frac{1}{2}$ такта. Посредством ферматы можно добавить шесть шестнадцатых, недостающих до полной длительности двух тактов.

NB. Начинаясь здесь семитактовое построение следует рассматривать как своего рода вставную „каденцию“, которая, как таковая, полностью соответствует характеру всей пьесы, несколько напоминающей своими чопорными фигурациями устаревшую органную виртуозность. Удаление этих семи тактов и непосредственный переход к такту, следующему за ферматой, наверняка повлекли бы за собой большее органическое единство и более гармоничные соотношения в пропорциях обеих частей, из которых составляет форма этой инвенции. Все это указывает на то, что к этой заключительной пьесе в общем не стоит относиться слишком серьезно — ее следует скорее рассматривать как случайно симпровизированную постлюдню, перекликающуюся с пьесой, открывающей хоромод трехголосных инвенций, а поэтому и задуманной более серьезно. Исполнение прежде всего должно быть совершенно свободным от „современной элегантности“, к которой легко может соблазнить постоянно возвращающаяся „зубчатая“ аккордовая фигурация и — в известной степени — уютная инертность контрапунктической ткани.

Додаток К

VALSE

Fr. Chopin
KKIVb Nr.11

Allegretto

5

10

15

20

Публікації автора

Статті у фахових виданнях України

1. Лі, Хунянь (2022) Формування мотивації до дистанційних форм навчання в класі основного музичного інструменту *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. № 8(13) С.136-146
2. Лі, Хунянь, Ключева С. (2024) Особливості формування мотивації до навчання в дистанційному форматі в класі фортепіано. *Актуальні питання у сучасні науки (Серія «Педагогіка»)* №4(22), С.976-988
3. Лі, Хунянь (2024) Практичні рекомендації для підвищення мотивації учнів у контексті дистанційного навчання музичного інструменту. *Актуальні питання у сучасні науки «Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»)*.№ 12(30) 2024. С. 950-960.

Статті апробаційного характеру

4. Лі Хунянь(2022) Актуальність застосування дистанційних форм навчання в сучасній системі освіти. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали і тези VIII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 14-15 жовтня 2022 р.)*. – Т. 2. – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 29-30.
5. Li Hongyan (2024) Theoretical foundations of distance learning for a basic musical instrumen Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. *Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.)*. Т.2. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. С. 350-353
6. Li Hongyan (2024) Distance learning in the arts, methods, advantages and limitations. *Збірка науково-практичних праць «Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» Одеса: видавець С.Л.Назарчук, С.119-124*

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Апробація отриманих результатів дослідження.

«Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (Одеса, 2022, 2024);

«Культура, освіта, творчість: світові технології, авторські ідеї, традиції і новаторство» (Одеса, 2024).

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад
"ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО"

65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26. Тел.: +380 (048) 723-40-98; факс: +380 (048) 752-98-10
E-mail: pdpu@pdpu.edu.ua www/pdpu@pdpu.edu.ua

від 27.12.2024 № 3119/24
на № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження аспірантки кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Лі Хунянь з теми: «Формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки» за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Протягом 2021-2024 навчальних років в освітній процес кафедри музичного мистецтва і хореографії та музично-інструментальної підготовки впроваджувалася методика формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки. Визначений та ґрунтовно розглянутий дослідницею феномен мотивації до дистанційних форм навчання виявився актуальним для здобувачів, що навчаються за різними, але спорідненими спеціальностями. Означена авторська методика застосовувалася в перебігу викладання навчальних дисциплін: «Виконавська підготовка (за напрямом)» та «Методика викладання музично-виконавських дисциплін», охоплювала процес навчання здобувачів, які навчалися за двома спеціальностями: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка та 025 Музичне мистецтво галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Актуалізація проблеми формування мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки у дисертаційному дослідженні Лі Хунянь обґрунтована аналізом теоретичних положень та методик щодо використання сучасних технологій навчання, інтерактивних інструментів та педагогічних стратегій, спрямованих на підвищення рівня мотивації студентів до освоєння дистанційних форм у виконавській діяльності.

Виявлені суперечності дали змогу Лі Хунянь констатувати актуальність теми дослідження та побудувати наскрізну методику, якою не передбачено введення спеціальної додаткової дисципліни. Унікальність методики полягає в тому, що вона може гнучко застосовуватися на різних рівнях вищої освіти, забезпечуючи інтеграцію дистанційних технологій у виконавсько-інструментальну підготовку без необхідності зміни традиційних навчальних планів. Ця методика базується на адаптації існуючих навчальних програм до специфіки дистанційного навчання та створенні умов для

самостійної роботи студентів, що сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу і підвищенню мотивації до навчання.

У системній поетапній послідовності дослідниця запроваджувала педагогічні умови і методи, розробка яких ґрунтувалася на обраних наукових підходах та авторських методичних принципах. На першому етапі – мотиваційно-орієнтаційному-запроваджувалася умова: установка на освоєння форм дистанційного навчання та формування мотивації до самостійної роботи; на другому етапі – пізнавально-активізаційному, запроваджувалася умова: цілеспрямоване розширення знань щодо дистанційних форм навчання в процесі виконавсько-інструментальної підготовки та стимуляція пізнавальної діяльності; на третьому етапі – творчо-інноваційному – запроваджувалася умова: сприяння формування умінь застосування технологій дистанційного навчання в музично-освітньому процесі. Лі Хунянь розробила критерії, показники та методи дослідження рівня сформованості мотивації до дистанційних форм навчання майбутніх бакалаврів музичного мистецтва в процесі виконавсько-інструментальної підготовки, що діагностувалися в різних формах освітнього процесу на основі виконавської підготовки.

Під час експериментальної роботи зацікавлення студентів викликали такі методи, як: технологічне адаптування класичних творів, «Інтернет речей», креативна інтерпретації музичного матеріалу, метод комунікативної взаємодії учасників дистанційного навчання і самостійної роботи з технологіями дистанційного навчання.

Результативність запровадженої методики перевірялася методами математичної статистики.

Питання про результати впровадження методики формування мотивації до дистанційних форм навчання розглядалося під час звітів аспірантів на розширеному засіданні кафедри музичного мистецтва і хореографії. Остаточні результати обговорено на розширеному засіданні кафедри музичного мистецтва і хореографії та музично-інструментальної підготовки 7 листопада 2024 (Протокол № 6).

Проректор з наукової роботи

Ганна МУЗИЧЕНКО

Завідувач кафедри
музичного мистецтва і хореографії

Олена РЕБРОВА

Завідувач кафедри
музично-інструментальної підготовки

Марина ДЕМИДОВА

